

Съдебен анализ

Въведение в общата европейска система за убежище за съдилища и трибунали

*EASO Professional Development Series
for members of courts and tribunals*

Изготвен от IARLJ–Европа по договор с EASO

Август 2016 г.

EASO professional development materials have been created in cooperation with members of courts and tribunals on the following topics:

- introduction to the Common European Asylum System for courts and tribunals;
- qualification for international protection (Directive 2011/95/EU);
- asylum procedures and the principle of non-refoulement;
- evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System;
- Article 15(c) qualification directive (2011/95/EU);
- exclusion: Articles 12 and 17 qualification directive (2011/95/EU);
- ending international protection: Articles 11, 14, 16 and 19 Qualification Directive (2011/95/EU);
- country of origin information.

The Professional Development Series comprises Judicial analyses, Judicial trainers' guidance notes and Compilations of jurisprudence for each topic covered, apart from Country of origin information which comprises a Judicial practical guide accompanied by a Compilation of jurisprudence. All materials are developed in English. For more information on publications, including on the availability of different language versions, please visit www.easo.europa.eu/training-quality/courts-and-tribunals.

Съдебен анализ

Въведение в общата
европейска система
за убежище за
съдилища и трибунали

*Публикации на EASO за професионално
развитие на членове на съдилища*

Август 2016 г.

More information on the European Union is available on the internet (<http://europa.eu>).

Print ISBN 978-92-9494-684-3 doi:10.2847/525244 BZ-02-16-138-BG-C
PDF ISBN 978-92-9494-685-0 doi:10.2847/55646 BZ-02-16-138-BG-N

© European Asylum Support Office, 2018

Cover illustration: baldyrgan/Shutterstock.com

Neither EASO nor any person acting on its behalf may be held responsible for the use which may be made of the information contained herein.

Reproduction is authorised provided the source is acknowledged.

For any use or reproduction of illustrations or other material that is not under the EASO copyright, permission must be sought directly from the copyright holders.

Европейска служба за подкрепа в областта на убежището

EASO е агенция на Европейския съюз, която изпълнява ключова роля за конкретното развитие на общата европейска система за убежище (ОЕСУ). Тя е създадена с цел да засили практическото сътрудничество по въпросите на убежището и да помага на държавите членки в изпълнението на задълженията им на европейско и международно равнище за предоставяне на защита на нуждаещи се лица.

Член 6 от Регламента за създаване на EASO (*) (наричан по-нататък Регламентът) предвижда, че Службата създава и разработва курсове за обучение, достъпни за членовете на съдилищата и трибуналите в държавите членки. За тази цел EASO следва да се възползва от опита на академичните институции и други заинтересовани организации и да взема предвид съществуващото сътрудничество на Съюза в областта, при пълно зачитане на независимостта на националните съдилища.

Международна асоциация на съдиите по бежанско право

IARLJ е транснационално сдружение с нестопанска цел, което цели да насърчи признането на факта, че закрилата от преследване поради раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политическо мнение е индивидуално право, установено по силата на международното право, и че при определянето и прекратяването на статут на бежанец следва да се съблюдава върховенството на закона. През осемнадесетте години от основаването си през 1997 г. досега тя участва активно в обучение по целия свят на съдии, които разглеждат дела за международна закрила. Европейският клон на IARLJ (IARLJ–Европа) е регионалният представителен орган за съдиите в Европа. Една от основните цели на клона съгласно устава му е „повишаване на знанията и уменията и обмен на мнения и опит между съдиите по всички въпроси, свързани с прилагането и функционирането на общата европейска система за убежище (ОЕСУ)“.

Колектив

Настоящият анализ е изготвен с помощта на процес, състоящ се от два компонента: редакционен екип (РЕ) от съдии с обща отговорност за крайния продукт и разработващ екип от експерти.

(*) Регламент (ЕС) № 439/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година за създаване на Европейска служба за подкрепа в областта на убежището [2010] ОВ L 132/11.

С цел гарантиране на ненарушимостта на принципа за независимост на съдебната власт и на това учебният план на EASO PDS и трибунали да бъде разработен и осигурен под ръководството на съдебната система, РЕ, съставен от действащи съдии с богат опит и познания в областта на правото на убежище, бе избран под егидата на Съвместна група за наблюдение (JMG). JMG се състои от представители на договарящите се страни, EASO и IARLJ–Европа. РЕ прегледа проектите, даде подробни указания на разработващия екип и беше органът, който взе окончателното решение относно обхвата, структурата, съдържанието и оформлението на материала. РЕ осъществи дейността си чрез съчетание от срещи (в Берлин през май 2015 г. и в Люксембург през ноември 2015 г.) и редовна комуникация по електронен път и по телефона.

Редакционен екип от съдии

Членовете на РЕ бяха съдиите **Hugo Storey** (Обединено кралство, председател), **Jakub Camrda** (Чешка република), **Jacek Chlebny** (Полша), **Katelijne Declerck** (Белгия), **Harald Dörig** (Германия), **Florence Malvasio** (Франция), **Judith Putzer** (Австрия), **Liesbeth Steendijk** (Нидерландия), **Boštjan Zalar** (Словения) и (заместник съдия) **Johan Berg** (Норвегия). РЕ получи подкрепа и помощ за работата си от Мениджъра за координиране на проекта **Clara Odofin**.

Разработващ екип от експерти

Разработващият екип се състоя от водещия експерт съдия **John Barnes** (Обединено кралство, в пенсия), **Dr María-Teresa Gil-Bazo** (Университет на Нюкасъл; научен сътрудник в Европейския институт по право, Виена; и член на Адвокатския съвет на Испания) и **Dr Céline Bauloz** (Глобален център по миграция, Институт по международни изследвания и развитие, Женева).

Благодарности

Бяха получени коментари от съдия **Lars Bay Larsen** от Съда на Европейския съюз и съдия **Ledi Bianku** от Европейския съд по правата на човека, които действаха в качеството си на частни лица. **Carole Simone Dahan** (Старши юрисконсулт, съдебни ангажименти) и **Cornelis (Kees) Wouters** (Старши съветник по бежанско право) от Отдела за международна закрила на Върховния комисар на ООН за бежанците също изразиха мненията си за текста.

Коментари бяха получени и от следните участници в мрежата на EASO, състояща се от членове на съдилища и трибунали, и от следните членове на Консултативния форум на EASO: **Софийски административен съд**, България; **Административен съд на Загреб**, Хърватия; **Апелативен съд на Талин**, Естония; **Административен съд и Съд по трудово-правни спорове в Дебрецен**, Унгария; **Hana Lupačová** от Правната клиника за бежанци, Юридически факултет на Масариковия университет, Чешка република, и **Karine Caunes** от Академията по европейско право (ERA).

Всички тези коментари бяха взети предвид от РЕ при финализирането на текста за публикуване. Членовете на разработващия екип, РЕ и EASO изразяват благодарност към всички, изпратили своите коментари, които се оказаха много полезни за финализирането на настоящата глава.

Възприетата методология за изготвяне на настоящия Анализ е представена в [Приложение Б](#), стр. 113–114.

Настоящата глава ще бъде актуализирана от EASO, когато е необходимо, в съответствие с Методологията за учебния план на EASO PDS и трибунали.

Съдържание

Европейска служба за подкрепа в областта на убежището	3
Международна асоциация на съдиите по бежанско право	3
Колектив	3
Съдържание	5
Списък на съкращенията	7
Предисловие	10
Основни въпроси	12
Част 1: Правното основание на ОЕСУ	13
1.1 Какво представлява ОЕСУ?	13
1.2 История на създаването на ОЕСУ	13
1.3 Първа фаза на ОЕСУ	15
1.4 Втора фаза на ОЕСУ	17
Част 2: Общ преглед на нормативните актове в областта на ОЕСУ	25
2.1 Първично законодателство на ЕС	25
2.1.1 ДФЕС	25
2.1.2 ДЕС	28
2.1.3 Харта на основните права на Европейския съюз	29
2.1.4 Протокол № 24	34
2.1.5 Протокол № 30	35
2.2 Вторично законодателство в областта на ОЕСУ	35
2.2.1 Регламент от Дъблин III, 2013 г.	36
2.2.1.1 Съдебна практика на CJEU във връзка с Регламента от Дъблин	40
2.2.1.2 Съдебна практика по висящи дела на CJEU във връзка с Регламента от Дъблин III	41
2.2.1.3 Относима съдебна практика на ECtHR	41
2.2.2 Регламент Евродак (преработен текст), 2013 г.	42
2.2.3 Директива относно признаването от 2011 г. (преработен текст)	43
2.2.3.1 Съдебна практика на CJEU във връзка с Директивата относно признаването	47
2.2.3.2 Съдебна практика по висящи дела на CJEU във връзка с Директивата относно признаването	49
2.2.3.3 Относима съдебна практика на ECtHR	50
2.2.4 Директива относно процедурите за предоставяне на убежище (преработен текст) от 2013 г.	50
2.2.4.1 Съдебна практика на CJEU във връзка с Директивата относно процедурите за предоставяне на убежище	53
2.2.4.2 Съдебна практика по висящи дела на CJEU във връзка с Директивата относно процедурите за предоставяне на убежище	54
2.2.4.3 Относима съдебна практика на ECtHR	54
2.2.5 Директива относно условията на приемане (преработен текст) от 2013 г.	55
2.2.5.1 Съдебна практика на CJEU във връзка с Директивата относно условията на приемане	57

2.2.5.2 Съдебна практика по висящи дела на CJEU във връзка с Директивата относно условията на приемане	57
2.2.5.3 Относима съдебна практика на ECtHR	58
2.2.6 Директива относно временната закрила от 2001 г.	58
2.3 Друго вторично законодателство от значение в областта на международната закрила	59
2.3.1 Регламентът за EASO от 2010 г.	59
2.3.2 Директива относно събирането на семейството от 2003 г.	60
2.3.3 Директиви относно дългосрочно пребиваващите лица от 2003 г. и 2011 г.	62
2.3.4 Директива относно връщането от 2008 г.	62
2.3.4.1 Съдебна практика на CJEU от значение във връзка с Директивата относно връщането	64
2.3.4.2 Съдебна практика по висящи дела на CJEU във връзка с Директивата относно връщането	64
Част 3: Тълкуване и прилагане на законовите разпоредби на ОЕСУ	65
3.1 ОЕСУ и Конвенцията за статута на бежанците	65
3.2 Методи за тълкуване на правото на Съюза	67
3.3 Принципи на прилагане на правото на Съюза	69
3.3.1 Върховенство на правото на Съюза	70
3.3.2 Пряко действие и пряка приложимост	70
3.3.3 Косвено действие	72
3.3.4 Отговорност на държавата	73
3.3.5 Процесуална автономия	73
3.3.6 Задължение да се прилага правото на ЕС по собствена инициатива	74
3.3.7 Осигуряване на ефективна съдебна защита на правата, произтичащи от правото на ЕС	74
3.4 Взаимодействие между тълкуването на правото на ЕС и Европейската конвенция за правата на човека, международното право и националното законодателство	75
3.4.1 Правото на Съюза и ЕКПЧ	76
3.4.2 Правото на Съюза и международното право	81
3.4.3 Правото на Съюза и националното право на държавите членки	83
3.4.4 Отношение между ЕКПЧ и националното право: принципът на субсидиарност	86
3.5 Отправяне на запитвания до CJEU съгласно член 267 от ДФЕС	87
3.5.1 Правото и задължението за отправяне на искане за преюдициално заключение	87
3.5.2 Форма и съдържание на преюдициалното запитване	89
3.5.3 Производство пред CJEU	91
3.6 Подходът на националните съдилища и трибунали	92
Приложение А: Първични източници	98
Приложение Б: Методология	113
Приложение В: Избрана библиография	115
Приложение Г: Компилация на съдебната практика	122

Списък на съкращенията

CJEU	Съд на Европейския съюз
EASO	Европейска служба за подкрепа в областта на убежището
ECRE	Европейски съвет за бежанците и живеещите в изгнание
ECtHR	Европейски съд по правата на човека
EDAL	Европейска база данни на законодателството в областта на убежището
GC	Голям състав
IARLJ	Международна асоциация на съдиите по бежанско право
PDS	Публикации на EASO за професионално развитие на членове на съдилища
UK	Обединено кралство
UNRWA	Агенция на ООН за подпомагане на палестинските бежанци в Близкия изток
ВКБООН	Върховен комисариат за бежанците на Организацията на обединените нации
ДЕО	Договор за създаване на Европейската общност
ДЕС	Договор за Европейския съюз
Директива относно временната закрила	Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите-членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием
Директива относно връщането	Директива 2008/115/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни
Директива относно дългосрочно пребиваващите лица (2003 г.)	Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни

Директива относно дългосрочно пребиваващите лица (2011 г.)	Директива 2011/51/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2011 година за изменение на Директива 2003/109/ЕО на Съвета за разширяване на обхвата ѝ до лица, ползващи се с международна закрила
Директива относно събирането на семейството	Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството
ДП	Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила
ДП (преработен текст)	Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст)
ДПУ	Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 година относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите членки
ДПУ (преработен текст)	Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст)
ДУП	Директива 2003/9/ЕО на Съвета от 27 януари 2003 година за определяне на минимални стандарти относно приемането на лица, търсещи убежище
ДУП (преработен текст)	Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (преработен текст)
ДФЕС	Договор за функционирането на Европейския съюз
Дъблинска конвенция	Конвенция за определянето на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите — членки на Европейските общности (1990 г.)

ЕКПЧ	Европейска конвенция за защита правата на човека и основните свободи (1950 г.)
ЕС	Европейски съюз
Конвенция за статута на бежанците	Конвенция за статута на бежанците (1951 г.), така както е изменена от Протокола към нея (1967 г.)
Конвенция против изтезанията	Конвенция против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание (1984 г.)
МПГПП	Международен пакт за граждански и политически права на Организацията на обединените нации (1966 г.)
ОЕСУ	Обща европейска система за убежище
Регламент Евродак	Регламент (ЕО) № 2725/2000 на Съвета от 11 декември 2000 година за създаване на система „Евродак“ за сравняване на дактилоскопични отпечатащи с оглед ефективното прилагане на Дъблинската конвенция
Регламент Евродак (преработен текст)	Регламент (ЕС) № 603/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за създаване на система „Евродак“ за сравняване на дактилоскопични отпечатащи с оглед ефективното прилагане на Регламент (ЕС) № 604/2013 [...] (преработен текст)
Регламент за EASO	Регламент (ЕС) № 439/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година за създаване на Европейска служба за подкрепа в областта на убежището
Регламент от Дъблин III	Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (преработен текст)
Регламент от Дъблин II	Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета от 18 февруари 2003 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държава членка, компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава
СЕ	Съвет на Европа
Харта на ЕС	Харта на основните права на Европейския съюз

Предисловие

В тясно сътрудничество със съдилищата и трибуналите на държавите членки, както и с други ключови действащи лица, Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (EASO) започна разработването на Учебен план за професионално развитие, който има за цел да осигури на съдилищата и трибуналите изчерпателен обзор на Общата европейска система за убежище (ОЕСУ) стъпка по стъпка. След консултация с мрежата на EASO от членове на съдилища и трибунали, включително IARLJ–Европа, стана ясно, че е налице спешна необходимост да се предоставят на съдилищата и трибуналите материали за юридическо обучение по някои основни теми, с които те се занимават в ежедневното вземане на решения. Беше признато, че процесът на разработване на такива основни материали е процес, който трябва да улесни участието на съдебни и други експерти по начин, напълно зачитащ принципа на независимост на съдебната система, като в същото време се ускори разработването на цялостния Учебен план за PDS.

Настоящият Съдебен анализ е продукт на проект между IARLJ–Европа и EASO и е част от Учебния план на PDS.

Настоящият анализ е предназначен главно за използване от членове на съдилища и трибунали на държави—членки на Европейския съюз, които се занимават с изслушване на жалби или провеждане на разследване в рамките на преразглеждането на решения във връзка с молби за международна закрила. Той има за цел да помогне не само на читателите с малък или никакъв опит, но и на тези, които са по-добри специалисти. Поради това той се стреми да бъде полезна отправна точка за всички членове на съдилища и трибунали, участващи в изслушване на дела или съдебни процеси, към които се прилага ОЕСУ. Поради това структурата, форматът, съдържанието и оформлението са разработени, имайки предвид тази широка аудитория.

Анализът има за цел да представи ОЕСУ по начин, който помага на съдилищата и трибуналите в осъществяването на тяхната роля и отговорности във връзка с прилагането на системата. Анализът предоставя:

- общ преглед на правното основание на ОЕСУ, включително кратка обща информация за нейното създаване;
- встъпителен преглед на нормативните актове в областта на ОЕСУ; и
- въведение в правилния подход, като въпрос на правото на Съюза, за тълкуване на законодателните разпоредби на ОЕСУ, включително важната тема за това кога и как казусите да се отнасят до Съда на Европейския съюз (CJEU) за тълкувателно решение.

В подкрепа на Анализа е представен списък на съдебната практика и приложения, които имат специфично отношение към ОЕСУ. В тях са изброени не само първичното и вторичното законодателство на ЕС от значение и международните договори с универсален и регионален обхват, но също така и основната съдебна практика на CJEU, Европейския съд по правата на човека (ECtHR) и съдилищата и трибуналите на държавите—членки на ЕС. За да се гарантира, че законодателството и съдебната практика от значение са лесно и бързо достъпни за читателите, са използвани хипервръзки. Други анализи, които са били разработени или в момента се разработват като част от Учебния план за PDS, изследват по-подробно специфични области на ОЕСУ. Поради това разделите в част 2,

които съдържат общ преглед на нормативните актове в областта на ОЕСУ, са сравнително кратки. Следователно настоящият Анализ също така представлява обща отправна точка за всички Съдебни анализи, от които се състои Учебният план за PDS.

Целта е да се изложи ясно и в удобен за потребителя формат текущото състояние на правото. Настоящата публикация анализира правото в областта на ОЕСУ такава, каквото е към края на ноември 2015 г. Въпреки това, читателят е наясно, че това е бързо развиваща се област на правото и практиката. По време на изготвянето на анализа, между февруари и ноември 2015 г., системите за убежище на редица държави—членки на ЕС се оказаха под изключителен натиск поради пристигането на безпрецедентен брой лица, търсещи международна закрила, много от които от Сирия. В този контекст си струва да се изтъкне, че заедно с други Съдебни анализи в учебния план за PDS, настоящият Анализ ще се актуализира периодично, когато е необходимо. Въпреки това, читателите ще трябва да проверяват дали са настъпили някакви промени в правото. Анализът съдържа редица позовавания на източници, които ще помогнат на читателя в това.

Основни въпроси

Настоящият том има за цел да осигури за съдилищата и трибуналите на държавите членки въведение в общата европейска система за убежище. Той се стреми да отговори на следните основни въпроси:

1. Каква е историята на създаването на ОЕСУ? (Раздели 1.2, стр. 13—15)
2. Как се е развила ОЕСУ след създаването ѝ? (Раздели 1.3 и 1.4, стр. 15—24)
3. Кои актове на първичното право на Съюза са от особено значение за ОЕСУ? (Раздели 2.1, стр. 25—35)
4. Какви са обхватът и съдържанието на вторичното законодателство в областта на ОЕСУ? (Раздели 2.2, стр. 35—59)
5. Какво друго вторично законодателство е от значение в областта на международната закрила? (Раздели 2.3, стр. 59—64)
6. Каква е връзката между ОЕСУ и Конвенцията за статута на бежанците? (Раздели 3.1, стр. 65—67)
7. Как следва да се тълкува и прилага вторичното законодателство в областта на ОЕСУ в светлината на методите за тълкуване и принципите за прилагане на правото на Съюза? (Раздели 3.2 и 3.3, стр. 67—75)
8. Какво е взаимодействието между тълкуването на правото на ЕС и Европейската конвенция за правата на човека, международното право и националното законодателство? (Раздели 3.4, стр. 75—86)
9. Кога и как съдилищата и трибуналите на държавите членки следва да отправят преюдициални запитвания до CJEU? (Раздели 3.5, стр. 87—92)
10. Как съдилищата и трибуналите на държавите членки следва да подхождат към ОЕСУ? (Раздели 3.6, стр. 92—97)

Част 1: Правното основание на ОЕСУ

1.1 Какво представлява ОЕСУ?

Общата европейска система за убежище (ОЕСУ) е законодателна рамка, създадена от Европейския съюз (ЕС). Въз основа на „съответствие“ с Конвенцията за статута на бежанците, така както е изменена с Протокола от 1967 г. към нея, ОЕСУ урежда и определя общи стандарти в областта на международната закрила с цел разработване на общи понятия и критерии и хармонизиране на тълкуването и прилагането на законодателството в областта на убежището в държавите—членки на ЕС. Международната закрила обхваща статута на бежанец и субсидиарната закрила ⁽¹⁾. В сравнение с други регионални системи за убежище, като например създадените в рамките на Африканския съюз или в страните от Централна и Латинска Америка, ОЕСУ е уникална, тъй като урежда както процесуални, така и материалноправни въпроси в областта на международната закрила от момента на влизането в дадена държава членка до окончателното определяне на статута на закрила.

1.2 История на създаването на ОЕСУ

ОЕСУ се ражда от признаването, че в едно пространство без вътрешни граници предоставянето на убежище се нуждае от хармонизирано регулиране на равнище ЕС. Счетено е, че ако това не бъде направено, най-вероятно ще се стигне до вторично движение на лица, търсещи международна закрила. С други думи, е възможно лицата, търсещи закрила, да се придвижват от една държава в друга с цел да изберат местоназначение поради лични причини или да изберат местоназначение, за което се счита, че предлага по-щедри политики в областта на убежището (независимо дали това е вярно или не). Поради това е счетено, че премахването на вътрешните граници в рамките на ЕС изисква засилване на контрола по външните граници, както и сътрудничество в областта на убежището и имиграцията като компенсаторни мерки.

За пръв път проблемът с вътрешното преместване е разгледан в законодателна форма в [Дъблинската конвенция](#) от 1990 г., която установи критерии за определянето на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в една от държавите—членки на Европейските общности. Дъблинската система предполага като необходимо условие подобно третиране на кандидатите за убежище и бежанците в държавите членки. Такава хармонизация на законодателството на държавите членки в областта на убежището е осъществена за пръв път чрез междуправителственото сътрудничество в рамките на [Договора от Маастрихт](#) от 1992 г. (Дял VI относно сътрудничеството в областта на Правосъдието и вътрешните работи).

До края на 90-те години на ХХ век все повече се признава, че в контекста на създаването на единен пазар без вътрешни граници въпросите, свързани с предоставянето на убежище и имиграцията, трябва да бъдат включени в рамката на Договорите за ЕС. Тогава

⁽¹⁾ Вж. член 2, буква а) от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст) [2011] ОВ L 337/9.

това е било от особено голямо значение в светлината на проблемите със справянето с големия брой лица, принудително разселени в резултат на конфликтите на Балканите, и рухването на комунистическите режими в Източна Европа. Договорът от Маастрихт, който влиза в сила на 1 ноември 1993 г., вече е превърнал предоставянето на убежище във въпрос на ЕС, макар и в рамките на междуправителственото сътрудничество. Съгласно Договора от Амстердам, който влиза в сила през май 1999 г., предоставянето на убежище и имиграцията се превръщат в област от наднационалната компетентност на ЕС и по този начин са положени основите на една обща европейска система за убежище.

Договорът от Амстердам не само осигурява правното основание за създаването на ОЕСУ, но също така разяснява правните основи за такава обща система. Член 63 от Договора за създаване на Европейската общност (ДЕО) предвижда (наред с другото), че в срок от пет години Съветът следва да приеме специален набор от мерки относно предоставянето на убежище, бежанците и изселниците (член 63, параграфи 1 и 2). Особено важно е тези мерки да са в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. и „други релевантни договори“.

Въпреки че за пръв път признава индивидуалния характер на статута на бежанец и въвеждането на определени минимални граждански права, произтичащи от неговото признаване, Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. първоначално е обект както на географски, така и на времеви ограничения. Тя се отнася единствено до събития, настъпили преди 1 януари 1951 г., и държавите—страни по Конвенцията имат право да ограничат тези събития до събития, настъпили в Европа. Конвенцията за статута на бежанците влиза в сила на 22 април 1954 г. Едва след приемането на Протокола от 1967 г., който влиза в сила на 4 октомври 1967 г., е постигната универсалност на Конвенцията за статута на бежанците чрез премахване на времевите ограничения. Ограничението на географския обхват се запазва единствено за онези договарящи държави, които са го предпочели при първоначалното подписване на Конвенцията, при условие, че те също могат да декларират по всяко време, че ще спрат да прилагат това ограничение ⁽²⁾.

Всички държави—членки на ЕС са страни както по Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г., така и по Протокола от 1967 г. Преди създаването на ОЕСУ много държави членки, в качеството си на страни по Конвенцията за статута на бежанците и Протокола към нея, са разработили свои национални системи за предоставяне на убежище с цел да осигурят прилагането на тези инструменти. Член 63 от ДЕО отразява факта, че държавите—членки на ЕС признават, че Конвенцията за статута на бежанците е крайъгълен камък на международния правен режим за закрила на бежанците ⁽³⁾.

„Другите релевантни договори“, посочени в член 63, не са определени в първичното законодателство на ЕС.

⁽²⁾ Единствено две от 148-те държави, подписали Конвенцията и/или Протокола, не са се присъединили към пълните разпоредби на Конвенцията за статута на бежанците.

⁽³⁾ Впоследствие това е потвърдено в съображение 3 от Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила [2004] ОВ L 304/12 и съображение 4 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст) [2011] ОВ L 337/9. Това се потвърждава редовно и от Съда на Европейския съюз (СЪЕУ). Вж. например: СЪЕУ, Решение от 2 март 2010 г., Голям състав, Съединени дела C-175/08, C-176/08, C-178/08 и C-179/08, *Aydiñ Salahadin Abdulla u drugu срещу Bundesrepublik Deutschland*, EU:C:2010:105, точка 52; Решение от 17 юни 2010 г., Голям състав, Дело C-31/09, *Nawras Bolbol срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, EU:C:2010:351, точка 37.

Въпреки че Договорът от Амстердам предвижда правното основание за създаването на ОЕСУ, в него не се споменава изрично такава система. **Заклученията от Тампере** от 1999 г. са първите, в които се говори за „Обща европейска система за убежище“⁽⁴⁾. Както се посочва в Заклученията, Европейският съвет „постигна договореност да работи за създаването на Обща европейска система за убежище, основана на пълно и всеобхватно прилагане на Конвенцията [за статута на бежанците]“ и Протокола към нея⁽⁵⁾. Въпреки това е необходимо обхватът на ОЕСУ да е по-широк от обхвата на Конвенцията за статута на бежанците и Протокола към нея, доколкото ОЕСУ няма да се ограничи до определянето на критериите за признаването на статут на бежанец и свързаните с него ползи. Вместо това, целта е да се създаде ОЕСУ, която да регламентира всички аспекти на предоставянето на убежище. Както е посочено в Заклученията, ОЕСУ трябва да въведе в кратки срокове:

- ясно и работещо определяне на държавата, компетентна да разгледа молбата за международна закрила;
- общи стандарти за справедлива и ефективна процедура за предоставяне на убежище;
- общи минимални условия относно приемането на лица, търсещи убежище; и
- сближаване на нормите относно признаването и съдържанието на статута на бежанец⁽⁶⁾.

Това следва да бъде допълнено с мерки за субсидиарни форми на закрила, които предлагат подходящ статут на всяко лице, което се нуждае от такава закрила. В допълнение към това, Заклученията дават ясно да се разбере, че в по-дългосрочен план правилата на Общността следва да доведат до обща процедура за убежище и единен, действащ в целия Съюз статут за лицата, на които е предоставено убежище. На последно място, Заклученията от Тампере призовават Съвета да увеличи усилията си за постигане на споразумение по въпроса за временната закрила на разселени лица на основата на солидарността между държавите членки. По този начин е проправен пътът за първата фаза на ОЕСУ.

1.3 Първа фаза на ОЕСУ

Съгласно член 63 от ДЕО и след Заклученията от Тампере, първата фаза на ОЕСУ включва вторично законодателство, прието между 2000 и 2005 г. и основаващо се на определянето на общи минимални стандарти, които държавите членки следва да спазват във връзка с приемането на лица, търсещи убежище; условията за международна закрила и съдържанието на предоставената закрила; и процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец. Прието е законодателство, което установява минимални стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане. На последно място е прието и вторично законодателство за установяване на критерии и механизми за определяне на държава членката, компетентна за разглеждането на молба за убежище, и за създаване на база данни „Евродак“ за съхраняване и сравняване на дактилоскопични отпечатащи.

⁽⁴⁾ Европейски съвет, Заклучения на председателството, Европейски съвет — Тампере, 15 и 16 октомври 1999 г., SN 200/99, Брюксел, параграф 13.

⁽⁵⁾ Пак там.

⁽⁶⁾ Пак там, точка 14.

Тези нормативни актове от първата фаза са:

Нормативни актове от първата фаза на ОЕСУ	Дата на влизане в сила
Регламент Евродак, 2000 г. ⁽⁷⁾	15 декември 2000 г.
Директива относно временната закрила, 2001 г. ⁽⁸⁾	7 август 2001 г.
Регламент от Дъблин II, 2003 г. ⁽⁹⁾	17 март 2003 г.
Регламент за определяне условията за прилагане на Регламента от Дъблин, 2003 г. ⁽¹⁰⁾	6 септември 2003 г.
Директива относно условията на приемане (ДУП), 2003 г. ⁽¹¹⁾	6 февруари 2003 г.
Директива относно признаването (ДП), 2004 г. ⁽¹²⁾	20 октомври 2004 г.
Директива относно процедурите за предоставяне на убежище (ДПУ), 2005 г. ⁽¹³⁾	2 януари 2006 г.

От началото му, обаче, винаги е било планирано, че първата фаза на ОЕСУ трябва бързо да бъде последвана от втора фаза на развитие, при която акцентът да се промени от минималните стандарти към една обща процедура за предоставяне на убежище въз основа на единен статут на закрила ⁽¹⁴⁾. Независимо от прилагането на минималните стандарти, изложени в нормативните актове от първата фаза, между отделните държави членки продължават да съществуват значителни различия в приемането на кандидати, процедурите и оценката на пригодността за международна закрила. Счита се, че това води до различен резултат за кандидатите, което противоречи на принципа за осигуряване на равен достъп до закрила в целия ЕС ⁽¹⁵⁾. Както признава Европейската комисия, минималните стандарти наистина не са подходящи за осигуряване на желаната степен на хармонизация между държавите членки. Поради това актовете от първата фаза се нуждаят от изменения с цел постигане на по-висока степен на хармонизация и подобрени стандарти. Също така е счтено за необходимо по-голямата хармонизация на законодателството да се допълни с ефективно практическо сътрудничество между националните администрации в областта на предоставянето на убежище с цел по-пълно сближаване на процесите на вземане на решения от държавите членки в областта на предоставянето на убежище ⁽¹⁶⁾. На последно място, решено е, че е необходима по-голяма солидарност и отговорност в държавите членки, както и между ЕС и трети държави ⁽¹⁷⁾.

⁽⁷⁾ Регламент (ЕО) № 2725/2000 на Съвета от 11 декември 2000 година за създаване на система „Евродак“ за сравняване на дактилоскопични отпечатащи с оглед ефективното прилагане на Дъблинската конвенция [2000] ОВ L 316/1.

⁽⁸⁾ Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием [2001] ОВ L 212/12.

⁽⁹⁾ Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета от 18 февруари 2003 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държава-членка, компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите-членки от гражданин на трета държава [2003] ОВ L 50/1.

⁽¹⁰⁾ Регламент (ЕО) № 1560/2003 на Комисията от 2 септември 2003 година за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата-членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите-членки от гражданин на трета страна [2003] ОВ L 222/3.

⁽¹¹⁾ Директива 2003/9/ЕО на Съвета от 27 януари 2003 година за определяне на минимални стандарти относно приемането на лица, търсещи убежище [2003] ОВ L 31/18.

⁽¹²⁾ Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила [2004] ОВ L 304/12.

⁽¹³⁾ Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 година относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите-членки [2005] ОВ L 326/13.

⁽¹⁴⁾ Европейски съвет, Програмата от Хага за укрепване на свободата, сигурността и правосъдието в Европейския съюз, 13 декември 2004 г., в [2005] ОВ С 53/1, стр. 3.

⁽¹⁵⁾ Европейска комисия, Съобщение на Комисията до Европейския Парламент, Съвета, Европейския Икономически и Социален Комитет и Комитета на Регионите – План за политика в областта на убежището: интегриран подход към закрилата в целия ЕС, 17 юни 2008 г., COM(2008) 360 final, стр. 3.

⁽¹⁶⁾ *Пак там*, точки 4 и 6.

⁽¹⁷⁾ *Пак там*, точки 4 и 7—11.

1.4 Втора фаза на ОЕСУ

ОЕСУ влиза във втора фаза на хармонизиране, която започва през септември 2008 г. с Европейския пакт за предоставяне на убежище⁽¹⁸⁾. Както е подчертано в Стокхолмската програма от 2009 г., нейната цел е „да се създаде общо пространство на закрила и солидарност въз основа на обща процедура за предоставяне на убежище и еднакъв статут за лицата, на които се предоставя международна закрила“ на основата на „високи стандарти за закрила“⁽¹⁹⁾.

Целта и съдържанието на втората фаза са описани подробно в [Договора за функционирането на Европейския съюз](#) от 2007 г. (ДФЕС), който влиза в сила на 1 декември 2009 г. С влизането в сила на ДФЕС, [Хартата на основните права на Европейския съюз](#) (Хартата на ЕС) също става правно обвързваща на 1 декември 2009 г.⁽²⁰⁾ Хартата, която е разгледана по-подробно в [Раздели 2.1.3 по-долу](#) (стр. 29—34), в момента е пълноправен елемент на първичното законодателство на ЕС, обвързващ за институциите и държавите—членки на ЕС при прилагането на правото на ЕС от тях.

Член 78 от ДФЕС осигурява правното основание за развитието на втората фаза на ОЕСУ (за повече информация относно тази разпоредба, вж. [Раздели 2.1.1 по-долу](#), стр. 25—28). Член 78, параграф 1 осигурява правното основание за обща политика на ЕС в областта на убежището, субсидиарната закрила и временната закрила, която трябва да бъде съобразена с Конвенцията за статута на бежанците, както и с другите съответни договори.

Член 78, параграф 2 предвижда, че Европейският парламент и Съветът приемат мерки за обща европейска система за убежище. Необходимо е да се отбележи, че тази разпоредба е първата в първичното законодателство на ЕС, в която изрично се съдържа ОЕСУ. Разпоредбата описва подробно мерките, които Европейският парламент и Съветът трябва да приемат през тази втора фаза (вж. [Раздели 2.1.1 по-долу](#), стр. 25—28).

До юни 2013 г. втората фаза на ОЕСУ приключва с приемането на изменените, или така наречени преработени текстове на вторичното законодателство, с изключение на Директивата относно временната закрила, която не е променена. Действието на „преработването“ е да отмени предишния регламент или директива на същата тема. В момента ОЕСУ се състои от следните нормативни актове:

Нормативни актове на ОЕСУ	Дата на влизане в сила
Директива относно временната закрила, 2001 г. ⁽²¹⁾	7 август 2001 г.
Регламент на Комисията за определяне условията за прилагане на Регламента от Дъблин, 2003 г. ⁽²²⁾	6 септември 2003 г.

⁽¹⁸⁾ Европейски съвет, *Европейски пакт за имиграцията и предоставянето на убежище*, 24 септември 2008 г., EU Doc 13440/08.

⁽¹⁹⁾ Европейски съвет, *Стокхолмска програма — Отворена и сигурна Европа в услуга и за защита на гражданите*, 2 декември 2009 г., в: [2010] ОВ С 115/1, Раздел 6.2.

⁽²⁰⁾ Вж. Декларацията относно Хартата на основните права на Европейския съюз, приложена към заключителния акт на междуправителствената конференция, която прие договора от Лисабон, подписан на 13 декември 2007 г., в [2012] ОВ С 326/339.

⁽²¹⁾ Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланс между държавите членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием [2001] ОВ L 212/12.

⁽²²⁾ Регламент (ЕО) № 1560/2003 на Комисията от 2 септември 2003 година за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата-членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите-членки от гражданин на трета страна [2003] ОВ L 222/3. Този регламент продължава да е в сила по отношение на Регламента от Дъблин III, с изключение на член 11, параграф 1, член 13, член 14 и член 17.

⁽²³⁾ Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст) [2011] ОВ L 337/9 (транспониране до (за повечето разпоредби): 21 декември 2013 г.

Директива относно признаването (преработен текст) (преработена ДП), 2011 г. ⁽²³⁾	9 януари 2012 г.
Регламент Евродак (преработен текст), 2013 г. ⁽²⁴⁾	19 юли 2013 г.
Регламент от Дъблин III (преработен текст), 2013 г. ⁽²⁵⁾	19 юли 2013 г.
Директива относно условията на приемане (преработен текст) (ДУП), 2013 г. ⁽²⁶⁾	19 юли 2013 г.
Директива относно процедурите за предоставяне на убежище (преработен текст) (преработена ДПУ), 2013 г. ⁽²⁷⁾	19 юли 2013 г.

ОЕСУ
Директива относно временната закрила
Директива относно процедурите
за предоставяне на убежище (преработен текст)
Регламент от Дъблин III
Регламент ЕВРОДАК
Директива относно признаването (преработен текст)
Директива относно условията
на приемане (преработен текст)

Нормативните актове на ЕС в областта на ОЕСУ се състоят от първично законодателство (ДФЕС, Договора за Европейския съюз (ДЕС) и Хартата на ЕС) и вторично законодателство. От последните, само два (Регламентът от Дъблин III и Регламентът ЕВРОДАК) са регламенти на ЕС. Останалите са директиви. Формата на нормативния акт води до различно правно действие. Това е разгледано в [Раздели 3.3.2](#) относно принципите на прилагане на правото на Съюза (стр. 70—72). Тъй като, обаче, по-голямата част от съдържащото се в ОЕСУ вторично законодателство е под формата на директиви, които трябва да бъдат транспонирани в националното законодателство на държавите членки, членовете на националните съдилища и трибунали първоначално ще се занимават в повечето случаи с прилагане на собствените си национални закони, чрез които са транспонирани директивите, като въпросът е дали тези закони прилагат точно разпоредбите на съответната директива на ЕС.

Подходящо е също така да се вземе под внимание и Регламентът за EASO от 2010 г. ⁽²⁸⁾, който, съгласно член 5 ДЕС, създава Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (EASO) с цел да укрепи практическото сътрудничество и подкрепата между държавите членки в областта на убежището (съображение 30). Тази роля е призната

⁽²⁴⁾ Регламент (ЕС) № 603/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за създаване на система Евродак за сравняване на дактилоскопични отпечатъци с оглед ефективното прилагане на Регламент (ЕС) № 604/2013 за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство и за искане на сравнения с данните в Евродак от правоприлагащите органи на държавите членки и Европол за целите на правоприлагането и за изменение на Регламент (ЕС) № 1077/2011 за създаване на Европейска агенция за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в областта на свободата, сигурността и правосъдието [2013] ОВ L 180/1 (приложим от: 20 юли 2015 г.)

⁽²⁵⁾ Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (преработен текст) (Дъблин III) [2013] ОВ L 180/31 (приложим от: 1 януари 2014 г.)

⁽²⁶⁾ Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила [2013] ОВ L 180/96 (следва да се транспонира, по отношение на някои разпоредби, до 20 юли 2015 г.; приложимост на член 13 и член 29 от 21 юли 2015 г.)

⁽²⁷⁾ Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст) [2013] ОВ L 180/60 (следва да се транспонира, по отношение на някои разпоредби, до 20 юли 2015 г., а по отношение на други – до 20 юли 2018 г.; приложимост на член 47 и член 48 от 21 юли 2015 г.)

⁽²⁸⁾ Регламент (ЕС) № 439/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година за създаване на Европейска служба за подкрепа в областта на убежището [2010] ОВ L 132/11. Вж. още Раздели 2.3.1, стр. 59.

специално, например, в съображения 8, 22 и 23 от Регламент от Дъблин III и съображения 9, 26, 46 и 48 от ДПУ (преработен текст).

Също така е подходящо да се вземе предвид другото вторично законодателство, което, въпреки че не представлява част от ОЕСУ, е прието през първата ѝ фаза и също е от значение в областта на убежището, по-специално:

1. Директива относно събирането на семейството, 2003 г. ⁽²⁹⁾;
2. Директива относно дългосрочно пребиваващите лица (с измененията към нея), 2003 г. ⁽³⁰⁾; и
3. Директива относно връщането, 2008 г. ⁽³¹⁾

Въпреки че тези актове са част от общата имиграционна политика на ЕС, политиката на ЕС в областта на убежището е тясно свързана с имиграционната политика на ЕС, тъй като последната е от значение за въпроси, свързани с правото на пребиваване и ползите за бежанците и лицата, ползващи се със субсидиарна закрила, и свързаните с тях политики в областта на събиране на семейството (виж фигурата по-долу) ⁽³²⁾.

Право на ЕС в областта на имиграцията и убежището

В сегашната си форма, ОЕСУ е обвързваща за всички държави членки без Дания, Ирландия и Обединеното кралство (УК). В следващата таблица са обобщени актовете на ОЕСУ и другите актове от значение, обвързващи за тези три държави членки.

⁽²⁹⁾ Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството [2003] ОВ L 251/12.

⁽³⁰⁾ Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни [2004] ОВ L 16/44; и Директива 2011/51/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2011 година за изменение на Директива 2003/109/ЕО на Съвета за разширяване на обхвата ѝ до лица, ползващи се с международна закрила [2011] ОВ L 132/1.

⁽³¹⁾ Директива 2008/115/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни [2008] ОВ L 348/98.

⁽³²⁾ Вж. член 63, параграфи 2 и 4 от ДЕО, сега заменени от член 79, параграфи 1 и 2 от ДФЕС.

	Нормативни актове от първата фаза на ОЕСУ							Нормативни актове от втората фаза на ОЕСУ					Друго вторично законодателство		
	Директива относно временната закрила	Регламент от Дъблин II	Регламент за прилагане на Регламента от Дъблин	Регламент Евродак	ДУП	ДПУ	ДП	Регламент от Дъблин III	Регламент Евродак (преработен текст)	ДУП (преработен текст)	ДПУ (преработен текст)	ДП (преработен текст)	Директива относно събирането на семейството	Директива относно дългосрочно пребиваващите лица	Директива относно връщането
Дания															
Ирландия	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓							
УК	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						

Както се вижда от таблицата, Дания последователно отказва да приеме всякакви разпоредби на Договора в областта на правосъдието и вътрешните работи, включително въпроси, свързани с предоставянето на убежище (член 78 от ДФЕС). Следователно Дания не участва в и не е обвързана от разпоредбите на Договора и всякакво вторично законодателство, свързано с ОЕСУ.

Положението с Ирландия и Обединеното кралство е малко по-различно. Те не са обвързани от нито един от актовете, приети по силата на Договорите в областта на убежището, но могат да изберат да участват във всеки такъв акт, ако решат. Ирландия реши да не участва в първата Директива относно временната закрила и ДУП, но по-късно реши да приеме Директивата относно временната закрила и поради това е обвързана от разпоредбите ѝ в съответствие с Решение 2003/690/ЕО на Комисията от 2 октомври 2003 г. Нито една от тези две държави членки не участва в Директивата относно събирането на семейството и Директивата относно дългосрочно пребиваващите лица. Те също така не са избрали да участват в ДУП (преработен текст). И двете държави, обаче, решиха да участват в ДП и ДПУ и както в първоначалния, така и в преработения вариант на Регламента от Дъблин, но нито една от тях не е решила да участва в ДП (преработен текст) и ДПУ (преработен текст), въпреки че ще продължат да са обвързани от разпоредбите на по-ранните актове ⁽³³⁾.

Не трябва да се забравя, че това е една развиваща се система. В действителност, през септември 2015 г. (вж. Раздели 2.1.1 по-долу, стр. 25—28) влиянието на наблюдавания в ЕС безпрецедентен брой лица, търсеци международна закрила, доведе до приемането на две Решения на Съвета, установяващи временна дерогация от някои разпоредби на Регламента от Дъблин III по отношение на Италия и Гърция ⁽³⁴⁾. Европейската комисия заяви, че събитията показват необходимост от преразглеждане на Регламента от

⁽³³⁾ Независимо от разликите, приложими по отношение на Дания, Ирландия и Обединеното кралство, анализът в настоящото ръководство е изготвен спрямо приключилата втора фаза на ОЕСУ.

⁽³⁴⁾ Решение (ЕС) 2015/1523 на Съвета от 14 септември 2015 година за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и на Гърция [2015] ОВ L 239/146; и Решение (ЕС) 2015/1601 на Съвета от 22 септември 2015 година за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и Гърция [2015] ОВ L 248/80.

Дъблин III, както и осигуряване на цялостното му изпълнение⁽³⁵⁾. Основно задължение на Европейската комисия е да следи за изпълнението и практическото приложение на преработените актове на ОЕСУ и да разглежда в светлината на това наблюдение по-нататъшни изменения и практическа помощ. Директивите съдържат конкретни разпоредби, съгласно които държавите членки изготвят доклади до Комисията в рамките на първоначален период, така че Комисията да може да изготви доклад до Съвета за прилагането им и да предлага, когато това се налага, необходимите изменения. След първоначалния период, който е доста кратък (юни 2014 г. за ДП (преработен текст) и юли 2017 г. за ДПУ (преработен текст)), доклади до Съвета се представят най-малко веднъж на всеки пет години.

В контекста на бъдещите промени следва също така да се отбележи, че процесът на изготвяне на преработените директиви и регламенти започна преди влизането в сила на член 78 от ДФЕС. Измененията във връзка с промяната от предишния подход на минималните стандарти към осигуряването на единен статут въз основа на общи процедури трябваше да бъдат включени в съществуващите проекти. Както, обаче, е отбелязано в решението на *Bundesverwaltungsgericht* (Федералния административен съд на Германия) от 17 юни 2014 г., законодателството все още не съдържа разпоредба за единен статут на предоставянето на убежище и субсидиарната закрила, признат в целия ЕС; това са статuti, които несъмнено биха могли да се развият в обхвата на прилагането на член 78 от ДФЕС⁽³⁶⁾.

Преди публикуването на настоящия Анализ, допълнителни промени през 2016 г. свидетелстваха за продължаващото развитие на ОЕСУ. В Изявлението на ЕС и Турция от 18 март 2016 г. беше отбелязано, наред с другото, споразумението между ЕС и Турция от 20 март 2016 г. да бъде прилагана извънредна и временна мярка за връщане на незаконните мигранти, пристигащи от Турция на гръцките острови, обратно в Турция „в пълно съответствие с правото на ЕС и международното право“. Мигрантите, които кандидатстват за международна закрила в гръцките острови и чиито заявления се считат от гръцките власти за неоснователни или неприемливи в съответствие с ДПУ (преработен текст), ще бъдат връщани в Турция. За всеки сириец, който Турция приеме обратно от гръцките острови, друг сириец ще бъде презаселен от Турция към ЕС. Изпълнението на Изложението повдига важни въпроси относно тълкуването на разпоредбите на ДПУ (преработен текст), свързани с понятията „първа страна на убежище“, „сигурна трета страна“, неприемливи заявления, ускорени процедури, както и правото на ефективни правни средства за защита (вж. предстоящия Съдебен анализ на достъпа до процедурите).

На 6 април 2016 г. Европейската комисия стартира процес на по-нататъшна значителна реформа на ОЕСУ. В своето Съобщение „Към реформа на общата европейска система за убежище и укрепване на законни начини за достъп до Европа“ (COM(2016) 197 final) Комисията обърна внимание на значителните структурни слабости и недостатъци във формулирането и прилагането на ОЕСУ, разкрити от масовото пристигане на лица, търсещи убежище, през 2015 г. Комисията счете, че са необходими следните реформи на ОЕСУ:

- (i) Изменение на Регламента от Дъблин III с цел създаване на устойчива и по-справедлива система за определяне на компетентността на държавите членки за

⁽³⁵⁾ Европейска комисия, Съобщение до Европейския Парламент, Европейския Съвет и Съвета, Управление на кризата с бежанците: незабавни оперативни, бюджетни и правни мерки по линия на Европейската програма за миграцията, 29 септември 2015 г., COM(2015) 490 final/2. Вж. Раздели 2.1.1, стр. 25—28, относно ДФЕС (в който са споменати двете решения) и Раздели 2.2.1, стр. 36—42, относно Регламента от Дъблин III.

⁽³⁶⁾ Федерален административен съд (Германия), решение от 17 юни 2014 г., *BVerwG 10 C 7.13*, ECLI:DE:BVerwG:2014:170614U10C7.13.0, (вж. неофициален превод на английски език) точка 29.

- разглеждане на молби за международна закрила в ситуации на голям брой кандидати за убежище.
- (ii) Изменение на Регламента Евродак с цел отразяване на промените в Регламента Дъблин III.
 - (iii) Нов регламент, установяващ единна обща процедура за убежище в ЕС и заменящ Директивата относно процедурите за убежище (преработен текст), нов регламент относно признаването, заменящ Директивата относно признаването (преработен текст), и целенасочени изменения в Директивата относно условията за приемане с цел постигане на по-голяма последователност в стандартите и предотвратяване на вторични движения на кандидати за убежище в рамките на ЕС.
 - (iv) Нов мандат за Агенцията на ЕС в областта на убежището, така че службата да може да изпълнява новата си роля за осъществяване на политики, както и по-активна роля в оперативната област.

На 4 май 2016 г. Комисията надлежно внесе три законодателни предложения за Регламент от Дъблин IV (преработен текст), преработен Регламент Евродак и Регламент за превръщане на Европейска служба за подкрепа в областта на убежището (EASO) в Агенция на Европейския съюз в областта на убежището с подсилен мандат. Тези предложения са първата стъпка към реформа на ОЕСУ. Очаква се да последва втора серия законодателни предложения за реформиране на ДПУ (преработен текст), ДП (преработен текст) и ДУП (преработен текст)

Хронология на развитието на ОЕСУ

1950 г.	Приемане от всички държави—членки на Съвета на Европа на ЕКПЧ, по която всички държави—членки на ЕС са страни.
1951 г.	Конвенция за статута на бежанците, първоначално ограничена до лица, които бягат от събития, настъпили преди 1 януари 1951 г. или в Европа (член 1Б, параграф 1, буква а)); или в Европа или другаде (член 1Б, параграф 1, буква б)).
1957 г.	Създаване на Европейската икономическа общност с Договора от Рим (Договор за създаване на Европейската икономическа общност; в сила от: 1 януари 1958 г.).
1967 г.	Протокол за статута на бежанците, в който се предвижда отпадане на времевото ограничение (член 1, параграф 2) и отпадане на териториалното ограничение (член 1, параграф 3), при условие, че съществуващите държави—страни по Конвенцията имат право да запазят териториалното ограничение, ако са го прилагали до момента.
От 1985 г. насам	Обсъждания от тази дата между държавите членки (основно Германия, Франция, Нидерландия, Белгия, Люксембург, Ирландия и Обединеното кралство) във връзка с: а) премахването на контрола по вътрешните граници (Шенгенското споразумение) и б) определянето на държавата членка, компетентна да разгледа молбата за предоставяне на убежище (Дъблинската конвенция). В допълнение към това, съществуват други области на практическо сътрудничество във връзка с общ подход към

значението на сигурна трета страна и обработването на явно неоснователни молби. Въпреки че тези стъпки са предприети извън рамката на Договора за създаване на Европейската икономическа общност, все повече се признава, че въпросите, свързани с предоставянето на убежище и имиграцията, трябва да бъдат включени в рамката на Договора, особено в светлината на проблемите със справянето с големия брой лица, принудително разселени в резултат на конфликтите на Балканите, и рухването на комунистическите режими в Източна Европа.

- 1985 г. Шенгенско споразумение (което влезе окончателно в сила през 1995 г.) за премахване на контрола по вътрешните граници между Германия, Франция, Нидерландия, Белгия и Люксембург, във връзка с което бяха сметени за необходими засилване на контрола по външните граници и сътрудничество в областта на убежището и имиграцията като компенсаторни мерки.
- 1990 г. Дъблинска конвенция.
- 1992 г. Договор от Маастрихт (Договор за Европейския съюз (ДЕС)) за изменение, наред с другото, на Договора за създаване на Европейската икономическа общност с цел създаване на Европейската общност (от сега нататък Договор за създаване на Европейската общност (ДЕО)), който създаде Европейския съюз (в сила от: 1 ноември 1993 г.).
- 1997 г. Договор от Амстердам за изменение на ДЕС, ДЕО и определени свързани актове и за прехвърляне на въпросите на имиграцията и убежището към първия стълб на сътрудничеството между държавите членки във връзка с функционирането на Европейските общности (в сила от: 1 май 1999 г.). По силата на член 63 от ДЕО се изисква приемане на мерки във връзка с убежището (в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. и Протокола към нея от 1967 г.), които впоследствие се включват в първата фаза на ОЕСУ.
- 1999 г. В Заключенията от Тампере от октомври 1999 г. се конкретизира съдържанието на ОЕСУ (прието на първа фаза във вторично законодателство между 2000 и 2008 г.), основаващо се на принципите на солидарност и споделена отговорност на държавите членки.
- 2000 г. На 7 декември 2000 г. е оповестена Хартата на основните права на Европейския съюз (която все още не е правно обвързваща).
- 2000 г. Регламент Евродак.
- 2001 г. Директива относно временната закрила.
- 2003 г. Регламент от Дъблин II, Директива относно условията на приемане и Директива относно събирането на семейството.
- 2004 г. Директива относно признаването.

- 2004 г. Хагска програма, в която са изброени десетте приоритета в сферата на свободата, сигурността и правосъдието за следващите пет години.
- 2005 г. Директива относно процедурите за предоставяне на убежище.
- 2007 г. Договор от Лисабон, който изменя ДЕО (преименуван в Договор за функционирането на ЕС (ДФЕС)). Членове 77—80 от ДФЕС са свързани с убежището и имиграцията, включително втората фаза на ОЕСУ. С влизането в сила на Договора от Лисабон на 1 декември 2009 г. Хартата на основните права става правно обвързваща за институциите и държавите—членки на ЕС.
- 2008 г. Директива относно връщането.
- 2008 г. Европейският пакт за имиграцията и предоставянето на убежище е публикуван от Европейската комисия, а Зелената книга на ЕС от октомври 2008 г., изготвена след обширни консултации, идентифицира целите, които трябва да бъдат преследвани през втората фаза на ОЕСУ.
- 2009 г. Стокхолмска програма, в която са описани подробно изискванията за втората фаза на ОЕСУ (влязла в сила между 2011 г. и 2013 г.).
- 2010 г. Регламент за EASO.
- 2011 г. Директива относно признаването (преработен текст).
- 2013 г. Регламент Евродак (преработен текст), Регламент от Дъблин III, Директива относно процедурите за предоставяне на убежище (преработен текст) и Директива относно условията на приемане (преработен текст).
- 2015 г. Решение (ЕС) 2015/1523 и Решение (ЕС) 2015/1601 на Съвета за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и Гърция.

Част 2: Общ преглед на нормативните актове в областта на ОЕСУ

Тази част от анализа осигурява основните материали за разбиране на обхвата и прилагането на ОЕСУ след приключването на втората ѝ фаза през юни 2013 г. Както беше отбелязано по-горе, правното основание за създаването на вторичното законодателство произтича от член 78 от ДФЕС.

Преди да разгледаме вторичното законодателство, което съставлява законодателните елементи на ОЕСУ, и другите вторични актове от значение за системата, е уместно да се позовем на първичното законодателство, което идентифицира и налага както принципите, така и правата, свързани с общото прилагане на правото на ЕС, както и тези от по-конкретно значение за прилагането на ОЕСУ.

2.1 Първично законодателство на ЕС

Освен ДФЕС (Раздели 2.1.1, стр. 25—28) и ДЕС (Раздели 2.1.2, стр. 28—29), първичното законодателство на ЕС от значение за ОЕСУ включва Хартата на ЕС (Раздели 2.1.3, стр. 29—34), Протокол № 24 (Раздели 2.1.4, стр. 34—34) и Протокол № 30 (Раздели 2.1.5, стр. 35—35).

2.1.1 ДФЕС

Успоредно с работата по втората фаза на ОЕСУ, ЕС прие важни промени в Договорите, които вече са залегнали в ДФЕС от 2007 г. ⁽³⁷⁾, така както са установени от Договора от Лисабон, който влезе в сила на 1 декември 2009 г.

Общите правомощия за създаването на „пространство на свобода, сигурност и правосъдие“, в което следва да се зачитат „основните права и различните правни системи и традиции на държавите членки“, се съдържат в Глава 1, Общи разпоредби, член 67, параграф 1. Правомощието за осигуряване на „отсъствието на контрол на лицата на вътрешните граници“ и развиване на „единна политика по въпросите на убежището, имиграцията и контрола на външните граници, която се основава на солидарността между държавите членки и е справедлива спрямо гражданите на трети страни“, се съдържа в член 67, параграф 2. Тези общи разпоредби, обаче, не засягат държавите членки при изпълнението на техните отговорности за запазване на реда и сигурността и опазване на вътрешната сигурност (член 77).

Определени общи разпоредби на Раздел 5 във връзка с компетентността на CJEU също са от значение. Член 267 предоставя на CJEU компетентността да се произнася преюдициално относно а) тълкуването на Договорите; и б) валидността и тълкуването на актовете на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза. Когато такъв въпрос относно тълкуването или валидността бъде повдигнат пред който и да е съд или

⁽³⁷⁾ Т.е., Договора за функционирането на Европейския съюз.

трибунал в държава членка ⁽³⁸⁾ и той счита, че по този въпрос е необходимо решение, за да му даде възможност да постанови решение, този съд или трибунал може да поиска от CJEU да се произнесе. Когато съд или трибунал на държава членка е юрисдикция от последна инстанция, той е длъжен да отнесе въпроса до CJEU ⁽³⁹⁾.

При прилагането на разпоредбите на ОЕСУ, включително прилагането на националното законодателство, транспониращо вторичното законодателство на ЕС, както органът, отговорен за първоинстанционното решение, така и съдът, преразглеждащо решението, следва да прилагат правото на Съюза.

Конкретното правно основание за правото на ЕС в областта на убежището понастоящем се съдържа в член 78 от Глава 2 от ДФЕС, като член 77 и членове 79—80 осигуряват правното основание за свързаните области.

Букви а) и б) на член 77, параграф 1 съдържат разпоредби във връзка с гарантирането на „отсъствие на всякакъв контрол на лицата, без оглед на тяхното гражданство, при преминаване на вътрешните граници“; и осигуряването на „контрола на лицата и ефективното наблюдение при преминаването на външните граници“. В буква в) на член 77, параграф 2 е предвидено, че за целите на параграф 1 Европейският парламент и Съветът приемат мерки в областта на, наред с другото, условията, при които гражданите на трети страни могат да се движат свободно на територията на Съюза за кратък период от време, и отсъствието на всякакъв контрол на лицата, без оглед на тяхното гражданство, при преминаване на вътрешните граници. Освен това член 80 предвижда, че политиките на Съюза, „посочени в настоящата глава, и тяхното прилагане се ръководят от принципа на солидарност и на справедливо разпределение на отговорностите между държавите членки, включително във финансово отношение“.

Членове 78 и 79 са пряко относими към въпросите на убежището и имиграцията и гласят:

Член 78

1. Съюзът развива обща политика в областта на убежището, субсидиарната закрила и временната закрила, чиято цел е да предостави подходящ статут на всеки гражданин на трета страна, който се нуждае от международна закрила, както и да гарантира зачитането на принципа на забрана за връщане. Тази политика трябва да бъде съобразена с Женевската конвенция от 28 юли 1951 г. и с Протокола за статута на бежанците от 31 януари 1967 г., както и с други приложими договори.
2. За целите на параграф 1 Европейският парламент и Съветът приемат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, мерки за обща европейска система за убежище, която включва:
 - (а) единен статут на бежанец за гражданите на трети страни, който да е валиден в целия Съюз;
 - (б) единен статут на субсидиарна закрила за гражданите на трети страни, които, без да получават европейско убежище, се нуждаят от международна закрила;
 - (в) обща система за временна закрила на разселени лица в случай на масов приток на бежанци;

⁽³⁸⁾ Преди това, съгласно предишния член 68, единствено съдилища и трибунали от последна инстанция можеха да отправят преюдициални запитвания.

⁽³⁹⁾ Вж. Раздели 3.5 по-долу, стр. 87—92, „Преюдициални запитвания до CJEU съгласно член 267 от ДФЕС“.

- (г) общи процедури за предоставяне или отнемане на единен статут на бежанец или на субсидиарна закрила;
 - (д) критерии и механизми за определяне на държавата членка, отговорна за разглеждането на молбите за убежище или субсидиарна закрила;
 - (е) правила относно условията за приемане на лица, търсещи убежище или субсидиарна закрила;
 - (ж) партньорство и сътрудничество с трети страни за управлението на потоците от лица, търсещи убежище или субсидиарна или временна закрила.
3. В случай че една или повече държави членки се намират в извънредна ситуация, характеризираща се с внезапен приток на граждани на трети страни, Съветът, по предложение на Комисията, може да приема временни мерки в полза на засегнатата(ите) държава(и) членка(и). Той действа след консултация с Европейския парламент.

Член 79

1. Съюзът развива обща имиграционна политика, целяща да гарантира, на всички етапи, ефективно управление на миграционните потоци, справедливо третиране на гражданите на трети страни, пребиваващи законно в държавите членки, както и предотвратяване на незаконната имиграция и трафика на хора и засилена борба с тези явления.
2. За целите на параграф 1 Европейският парламент и Съветът приемат, в съответствие с обикновената законодателна процедура⁽⁴⁰⁾, мерки в следните области:
 - (а) условията за влизане и пребиваване, както и правилата за издаване от държавите членки на визи и разрешения за дългосрочно пребиваване, включително с цел събиране на семейства;
 - (б) определянето на правата на гражданите на трети страни, пребиваващи законно в дадена държава членка, включително условията за свобода на движение и пребиваване в другите държави членки;
 - (в) нелегалната имиграция и незаконното пребиваване, включително експулсирането и репатрирането на незаконно пребиваващите лица;
 - (г) борбата срещу трафика на хора, по-специално на жени и деца.
3. Съюзът може да сключва с трети страни споразумения за обратно приемане в страните по произход или страните, от които идват, на граждани на трети страни, които не отговарят или са престанали да отговарят на условията за влизане, присъствие или пребиваване на територията на една от държавите членки.
4. Европейският парламент и Съветът могат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, да установят мерки за поощряване и подкрепа на дейността на държавите членки за насърчаване на интеграцията на граждани на трети страни, пребиваващи законно на тяхна територия, като се изключва всякакво хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите членки.
5. Настоящият член не засяга правото на държавите членки да определят капацитета за прием на граждани на трети страни, идващи от трети страни на тяхната територия с цел да търсят работа като заети или самостоятелно заети лица.

⁽⁴⁰⁾ Обикновената законодателна процедура е процес, в който Съветът и Парламентът действат като съзаконодатели при приемането на вторично законодателство в съответствие с разпоредбите на член 294 от ДФЕС. В области, в които се прилага обикновена законодателна процедура, като убежището и миграцията, Съветът приема решения с квалифицирано мнозинство в съответствие с член 238 от ДФЕС.

В член 78, параграф 1 се предвижда, че общата политика в областта на убежището трябва да бъде съобразена с Конвенцията за статута на бежанците и с другите приложими договори. Въпреки че съображенията както на ДП, така и на преработения ѝ текст наричат Конвенцията за статута на бежанците „крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците“ (съображение 3 от ДП и съображение 4 от ДП (преработен текст)), член 78, параграф 1 не означава, че който и да е от тези договори се включва чрез неговата разпоредба в правото на ЕС⁽⁴¹⁾. Това по-скоро означава, че съответното законодателство на ЕС трябва да се тълкува „в светлината на неговата обща структура и предназначение при зачитане на Конвенцията за статута на бежанците и другите приложими договори“ (вж. Раздели 3.1 по-долу, стр. 65—67)⁽⁴²⁾.

Необходимо е също така да се отбележи, че член 78, параграф 2 предвижда възприемането на „единен статут“, който обхваща както убежището, така и субсидиарната закрила, създаването на „обща система“ за временна закрила и на „общи процедури за предоставяне или отнемане на единен статут на бежанец или на субсидиарна закрила“. Схемата на ОЕСУ, обаче, все още не е постигнала тези цели, тъй като признаването на статут на международна закрила по силата на ДП (преработен текст) от една държава членка не води до признаването на такъв статут в целия ЕС⁽⁴³⁾, а автономията на националните процесуални форми не е напълно регламентирана в ДПУ (преработен текст)⁽⁴⁴⁾. Въпреки че Директивата относно временната закрила предвижда временна закрила в случай на масово навлизане⁽⁴⁵⁾, прилагането ѝ зависи от решение на Съвета, взето с квалифицирано мнозинство. Към тази директива никога не се е прибягвало на практика. Въпреки това, в съответствие с член 78, параграф 3, който позволява на Съвета да приема временни мерки в полза на държави членки, засегнати от извънредна ситуация, характеризираща се с внезапен приток на граждани на трети страни, и член 80 относно принципа на солидарност и на справедливо разпределение на отговорностите между държавите членки, Съветът прие Решение 2015/1523 от 14 септември 2015 г. и Решение 2015/1601 от 22 септември 2015 г. за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и на Гърция⁽⁴⁶⁾.

2.1.2 ДЕС

Отделно от общите разпоредби на членове 2 и 3, разпоредбите на член 6 от Договора за ЕС са с най-голямо значение за ОЕСУ.

Член 6, параграф 1 е разпоредбата, която прави Хартата на ЕС обвързваща за държавите членки като част от първичното законодателство на Съюза. В него е декларирано зачитането от страна на ЕС на правата, свободите и принципите, определени в Хартата на основните права на Европейския съюз, с уговорката, че Хартата „не разширява по никакъв начин определените в Договорите области на компетентност на Съюза“. От това следва, че член 6, параграф 1 потвърждава, че Хартата не предоставя никакви положителни

⁽⁴¹⁾ Вж. CJEU, решение от 17 юли 2014 г., дело C-481/13, *Mohammad Ferooz Qurbani срещу Германия*, EU:C:2014:2101, точка 25.

⁽⁴²⁾ Вж. CJEU, решение по делото *Bolbol*, цитирано по-горе, бележка под линия 3, точка 38. Вж. също точки 36—37.

⁽⁴³⁾ Федерален административен съд (Германия), решение по дело 10 С 7.13, цитирано по-горе, бележка под линия 36, точка 29.

⁽⁴⁴⁾ Вж. ВКБООН, *Comments on the European Commission's Amended Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on common procedures for the granting and withdrawing international protection status (Recast)* (Коментар относно Изменено предложение на Комисията за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст) COM (2011) 319 final, януари 2012 г.

⁽⁴⁵⁾ Вж. Раздели 2.2.6 по-долу, стр. 58—59.

⁽⁴⁶⁾ Решение (ЕС) 2015/1523 на Съвета от 14 септември 2015 година за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и на Гърция [2015] ОВ L 239/146; и Решение (ЕС) 2015/1601 на Съвета от 22 септември 2015 година за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и Гърция [2015] ОВ L 248/80. Вж. Раздели 2.2.1 по-долу, стр. 36—42.

права, които не са признати по друг начин от правото на Съюза. Действието на Хартата (във връзка с член 6, параграф 1) е по-скоро да направи тези права по-видими, тъй като CJEU е пояснил, че конкретните разпоредби на законодателството на ЕС трябва да се тълкуват в съответствие с правата, свободите и принципите, залегнали в Хартата ⁽⁴⁷⁾.

Член 6, параграф 2 съдържа мандат за присъединяване на ЕС към **Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ)**, което все още не е факт въпреки преговорите. През декември 2014 г. CJEU излезе със становище, че присъединяването към предлаганите условия би било несъвместимо с правото на Съюза ⁽⁴⁸⁾. Ако и когато присъединяването стане факт, позицията, разбира се, ще се промени основно, тъй като тогава ЕКПЧ ще бъде договор, по който ЕС е страна.

Член 6, параграф 3 гласи, че „основните права, както са гарантирани от [ЕКПЧ] и както произтичат от общите конституционни традиции на държавите членки, са част от правото на Съюза в качеството им на общи принципи“. Това, обаче, няма правното действие на включване на разпоредбите на ЕКПЧ в правото на Съюза. Член 6, параграф 3 кодифицира съдебната практика на CJEU, че такива стандарти за защита на правата на човека трябва да се възприемат от CJEU като източник на вдъхновение за правото на ЕС от значение при тълкуването на законодателството на ЕС. Когато се разглеждат във връзка с член 52, параграф 3 от Хартата (вж. **Раздели 2.1.3** по-долу, стр. 29—34), ЕКПЧ и съдебната практика на Европейския съд по правата на човека (ECtHR) представляват важен източник на такова вдъхновение. От член 52, параграф 3 от Хартата следва, че доколкото тя съдържа права, съответстващи на правата, гарантирани от ЕКПЧ, техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената конвенция. Тази разпоредба, обаче, не пречи правото на Съюза да предоставя по-широка защита ⁽⁴⁹⁾.

2.1.3 Харта на основните права на Европейския съюз

Хартата на ЕС е включена в първичното право на ЕС по силата на член 6, параграф 1 от ДЕС, считано от 1 декември 2009 г. Това означава, че разпоредбите ѝ са задължителни не само за институциите на ЕС, но и за държавите членки, когато те прилагат правото на Съюза (член 51, параграф 1). Гарантираните от Хартата основни права трябва да се зачитат, когато националната правна уредба попада в приложното поле на правото на Съюза. Приложимостта на правото на Съюза включва приложимостта на основните права, гарантирани от Хартата. ⁽⁵⁰⁾ Следователно всяко действие, което е свързано с разпоредбите на ОЕСУ (независимо дали чрез пряка приложимост, включително разпоредби, които предоставят на държавите членки правомощия за вземане на решения, или непряко в съответствие с националните разпоредби, които транспонират разпоредбите на директивите на ЕС), потенциално подлежи на съдебен контрол от гледна точка на Хартата пред националните съдилища и трибунали. Това може да изисква да се вземе предвид не само съответното вторично законодателство, но и първичното законодателство, включително Хартата. В действителност, както е видно от анализа на членовете на Хартата по-долу, CJEU се позовава на разпоредби от Хартата в своите решения във връзка с тълкуването на вторичното законодателство на ЕС.

⁽⁴⁷⁾ Вж. CJEU, решение от 21 декември 2011 г., Голям състав, съединени дела C-411/10 и C-493/10, *NS срещу Secretary of State for the Home Department и ME и други срещу Refugee Applications Commissioner, Minister for Justice, Equality and Law Reform*, EU:C:2011:865, точка 119.

⁽⁴⁸⁾ Вж. CJEU, становище 2/13 от 18 декември 2014 г., *Присъединяване на Европейския съюз към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи*, EU:C:2014:2454.

⁽⁴⁹⁾ Вж., например, CJEU, решение от 5 октомври 2010 г., Дело C-400/10 PPU, *J McB срещу LE*, EU:C:2010:582, точка 53.

⁽⁵⁰⁾ CJEU, решение от 26 февруари 2013 г., дело C-617/10, *Åklagaren срещу Hans Åkerberg Fransson*, EU:C:2013:105, точка 21.

Съгласно установената съдебна практика национален съд, от който се изисква да прилага разпоредбите на правото на ЕС, е длъжен да осигури пълното действие на тези разпоредби, като при необходимост откаже да прилага разпоредби на националното законодателство, които им противоречат⁽⁵¹⁾. CJEU е постановил, че правото на Съюза:

не допуска съдебна практика съгласно която, за да бъде националният съд задължен да остави без приложение всяка разпоредба, която противоречи на гарантирано от Хартата на основните права на Европейския съюз основно право, това противоречие трябва да произтича ясно от текста на Хартата или от свързаната с нея съдебна практика, когато тя отказва на националният съд правомощието да направи цялостна преценка, евентуално със съдействието на Съда на Европейския съюз, за съвместимост на посочената разпоредба с Хартата⁽⁵²⁾.

Трябва да се отбележи, че преамбюлът на Хартата съдържа следния текст във връзка с нейната цел и тълкуването ѝ:

При съблюдаване на компетенциите и задачите на Съюза, както и принципа на субсидиарност, настоящата Харта потвърждава отново правата, които произтичат по-специално от общите за държавите членки конституционни традиции и международни задължения, както и от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, от приетите от Съюза и от Съвета на Европа социални харти, от практиката на Съда на Европейския съюз и на Европейския съд по правата на човека. В този контекст Хартата ще бъде тълкувана от юрисдикциите на Съюза и на държавите членки, като надлежно се вземат под внимание разясненията, установени под ръководството на президиума на Конвента, който изработи Хартата, и актуализирани под ръководството на президиума на Европейския конвент.

Член 52 относно обхвата и тълкуването на правата и принципите също е относим. По-конкретно, член 52, параграф 3 предвижда, че правата, зачитани от Хартата, съответстващи на права, гарантирани от ЕКПЧ, имат същия смисъл и обхват като дадените им в посочената Конвенция, независимо от факта, че правото на Съюза може да предоставя по-широка защита.

От особено значение във връзка с ОЕСУ е член 18, в който е предвидено, че „[п]равото на убежище се гарантира при спазване на правилата на [Конвенцията за статута на бежанците] в съответствие с [ДЕС] и [ДФЕС] [...]“. Това е първият път в ЕС, в който правно обвързващ наднационален акт, по който държавите—членки на ЕС са страни, признава правото на убежище. Правото на убежище, залегнало в член 18 от Хартата, намира израз, по-конкретно, в член 6 (достъп до производство), член 9 (право на оставане в държавата членка по време на разглеждането на молбата) и съображение 27 от ДПУ (преработен текст), както и ДП (преработен текст).

Хартата е специално посочена в някои актове на вторичното законодателство в областта на ОЕСУ като документ от значение за тълкуването на смисъла им. Така например съображение 16 от ДП (преработен текст), съображение 60 от ДПУ (преработен текст), съображение 35 от ДУП (преработен текст) и съображение 39 от Регламент от Дъблин III препращат към различен набор от права по Хартата, както е обобщено в следващата таблица:

⁽⁵¹⁾ Вж. Раздели 3.3 по-долу, стр. 69—75. Обърнете внимание, обаче, на разпоредбите на Протокол № 30 (вж. Раздели 2.1.5 по-долу, стр. 35—35) във връзка с позицията на Полша и Обединеното кралство (вж. CJEU, решението по делото *NS, ME и други*, цитирано по-горе, бележка под линия 47, точки 116—122).

⁽⁵²⁾ CJEU, решение по делото *Åkerberg Fransson*, цитирано по-горе, бележка под линия 50, точка 49.

Права по Хартата на ЕС		съображения от актове на ОЕСУ	ДП (преработен текст) ⁽⁵³⁾	ДПУ (преработен текст) ⁽⁵⁴⁾	ДП (преработен текст) ⁽⁵⁵⁾	Дъблин III ⁽⁵⁶⁾
Член 1	Човешко достойнство		✓	✓	✓	✓
Член 4	Забрана на изтезанията и на нечовешкото или унижително отношение или наказание			✓	✓	✓
Член 6	Право на свобода и сигурност				✓	
Член 7	Зачитане на личния и семейния живот		✓		✓	✓
Член 11	Свобода на изразяване на мнение и свобода на информация		✓			
Член 14	Право на образование		✓			
Член 15	Свобода при избор на професия и право на труд		✓			
Член 16	Свобода на стопанската инициатива		✓			
Член 18	Право на убежище		✓	✓	✓	
Член 19	Защита в случай на принудително извеждане, експулсиране и екстрадиране			✓		
Член 21	Недискриминация		✓	✓	✓	
Член 23	Равенство между жените и мъжете			✓		
Член 24	Права на детето		✓	✓	✓	✓
Член 34	Социална сигурност и социална помощ		✓			
Член 35	Закрила на здравето		✓			
Член 47	Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес			✓	✓	✓

Тези конкретни позовавания подчертават начина, по който законодателят на ЕС счита, че позоваването на принципите, заложиени в Хартата, е уместно за разбиране на целите на ОЕСУ.

Списъкът с цитирани членове не е изчерпателен. Други разпоредби на Хартата, които също са от особено значение за ОЕСУ, включват:

- Член 2: право на живот;
- Член 3, параграф 1: право на физическа и психическа неприкосновеност;
- Член 5, параграф 3: забрана на трафика на хора;
- Член 10: свобода на мисълта, съвестта и религията;
- Член 41: право на добра администрация;
- Член 51: приложно поле;
- Член 52: обхват и тълкуване на правата и принципите; и
- Член 53: степен на закрила.

⁽⁵³⁾ Съображение 16 от ДП (преработен текст). Несъмнено някои от тези права имат по-голямо значение за гражданския статут, който следва от признаването на статут на международна закрила.

⁽⁵⁴⁾ Съображение 60 от преработената ДПУ.

⁽⁵⁵⁾ Съображение 35 от преработената ДПУ.

⁽⁵⁶⁾ Съображение 39 от Регламент от Дъблин III.

Много от тези членове вече са били цитирани в съдебната практика на CJEU по отношение на общите принципи на правото на ЕС, които са залегнали в тях и които могат, съответно, да бъдат от значение за тълкуването на конкретните разпоредби на разглеждания акт на ОЕСУ. Следващите примери илюстрират значението на Хартата за тълкуването.

Член 1, който гласи, че „човешкото достойнство е ненакърнимо“ и „трябва да се зачита и защитава“, е цитиран в дело, отнасящо се до методите за оценка на достоверността на декларираната сексуална ориентация на жалбоподател. Съдът постановява, че член 1 изключва възможността за приемане от страна на националните органи на определени доказателства, които, поради своето естество, биха могли да засегнат човешкото достойнство⁽⁵⁷⁾. CJEU също е постановил, че, в допълнение към общата структура и целта на ДУП, както и зачитането на основните права, и по-специално изискването по член 1 от Хартата, не се допуска търсещото убежище лице да бъде лишено, дори временно след подаването на молба за убежище и преди да бъде действително прехвърлено в компетентната държава членка, от защитата на ДУП⁽⁵⁸⁾.

Правното действие на член 4 (забрана на нечовешкото или унижително отношение) е разгледано в *NS, ME и други*⁽⁵⁹⁾. Разглежданият въпрос е дали прехвърлянето на молители в Гърция на основание на Регламента от Дъблин II би представлявало нарушение на член 4 поради условията, в които живеят и са задържани търсещите убежище лица в Гърция. CJEU постановява, че държавите членки, включително националните юрисдикции, са длъжни да не прехвърлят търсещото убежище лице в „компетентната държава членка“ по смисъла на Регламента, когато „не може да не им е известно, че системните недостатъци на процедурата за предоставяне на убежище и на условията за приемане [...] в тази държава членка съставляват сериозни и потвърдени основания да се смята“, че търсещото убежище лице би било изложено на реална опасност от нечовешко или унижително отношение в нарушение на член 4 от Хартата. Счетено е, че членове 1, 18 и 47 не оказват влияние върху отговора на поставените въпроси и поради това не е необходимо да се разглежда тяхното действие.

Член 10, параграф 1 от Хартата е цитиран във връзка с тълкуването на член 9, параграф 1 от ДП (понастоящем член 9, параграф 1 от ДП (преработен текст)) относно критериите за определяне на актовете на преследване в Y и Z⁽⁶⁰⁾. Проблемът в това дело е дали формите на посегателство над свободата на религия, различни от засягащите съществени елементи на религиозната идентичност на съответното лице, които нарушават член 9 от ЕКПЧ, представляват актове на преследване по смисъла на член 9, параграф 1. CJEU постановява, че не всяко посегателство над свободата на мисълта, съвестта и религията, предвидена в член 10, параграф 1 от Хартата, съставлява „акт на преследване“ по смисъла член 9, параграф 1 от ДП⁽⁶¹⁾.

⁽⁵⁷⁾ CJEU, решение от 2 декември 2014 г., съединени дела C-148/13 до C-150/13, Голям състав, A, B, C срещу *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, EU:C:2014:2406, точка 65.

⁽⁵⁸⁾ CJEU, решение от 27 септември 2012 г., Дело C-179/11, *Cimade u GISTI срещу Ministre de l'Intérieur, de l'Outre-mer, des Collectivités territoriales et de l'Immigration*, EU:C:2012:594, точка 56.

⁽⁵⁹⁾ CJEU, решение по делото *NS, ME и други*, цитирано по-горе, бележка под линия 47, точки 94, 106 и 113—114. Вж. също CJEU, решение от 10 декември 2013 г., Голям състав, Дело C-394/12, *Shamso Abdullahi срещу Bundesasylamt*, EU:C:2013:813.

⁽⁶⁰⁾ CJEU, решение от 5 септември 2012 г., Голям състав, съединени дела C-71/11 и C-99/11, *Bundesrepublik Deutschland срещу Y u Z*, EU:C:2012:518.

⁽⁶¹⁾ *Лак там*, точки 56—66.

В решението по делото *M'Boj* ⁽⁶²⁾ CJEU отбелязва изискването за тълкуване на член 15, буква б) от ДП (понастоящем член 15, буква б) от ДП (преработен текст)) при зачитане на член 19, параграф 2 от Хартата. На молителя е било дадено разрешение за пребиваване на територията на държавата членка съгласно националното законодателство, тъй като той е бил със заболяване, създаващо реална опасност за живота или физическото му здраве, и в страната му на произход не е имало подходящо лечение. Въпросът, поставен пред CJEU, е дали той има право на социално подпомагане и медицински грижи по силата на ДП. CJEU постановява, че заявителят не отговаря на условията за субсидиарна закрила по силата на член 15, буква б) от ДП, в който тежките посегателства са определени като изтезание или нечовешко или унизително отношение, или наказание в държавата на произход. Това е така, защото тежките посегателства трябва да бъдат под формата на поведение от страна на трето лице, а не могат просто да бъдат резултат от общите недостатъци в здравната система на държавата на произход. Тъй като не съществува опасност от преднамерено лишаване от здравеопазване в държавата на произход, заявителят не попада в приложното поле на член 15, буква б) от ДП и разглеждането на член 19, параграф 2 от Хартата не поставя под въпрос това тълкуване.

Обхватът на член 41 относно правото на добра администрация, което включва „правото на всяко лице да бъде изслушвано преди срещу него да бъде предприета индивидуална мярка, която би имала неблагоприятни последици за него“ (член 41, параграф 2, буква а)), също е разглеждан във връзка с тълкуването на законодателството на ОЕСУ по две дела. И двете дела са свързани със системата в Ирландия, в която съществуват две последователни, но отделни процедури: първо за определяне на статут на бежанец и, след това, ако такъв статут не бъде одобрен, за статут на субсидиарна закрила (както е допустимо по силата на ДПУ) ⁽⁶³⁾. В *MM* ⁽⁶⁴⁾ въпросът е дали молител, който е бил изслушан в производство за предоставяне на статут на бежанец, но е получил отрицателно решение, има право да бъде изслушан в следващото производство във връзка с молбата му за субсидиарна закрила. CJEU заявява, че зачитането на правото на защита е основен принцип на правото на Съюза ⁽⁶⁵⁾. Той отбелязва, че правото на изслушване във всяка процедура, което е неразделна част от посочения основен принцип, е закрепено не само в членове 47 и 48 от Хартата, но и в член 41 от същата ⁽⁶⁶⁾. CJEU постановява, че националната юрисдикция е тази, която трябва да следи за спазването, в рамките на всяко от тези производства, на основните права на молителя и по-специално на правото му на изслушване ⁽⁶⁷⁾. В делото *HN* CJEU потвърждава, че член 41 от Хартата е проявление на общ принцип на правото на Съюза ⁽⁶⁸⁾. Като се има предвид, че член 41 от Хартата е адресиран не до държавите членки, а единствено до институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, член 41 не може като такъв да се приложи спрямо държавите—членки на Съюза ⁽⁶⁹⁾.

⁽⁶²⁾ CJEU, решение от 18 декември 2014, Дело C-542/13, *Mohamed M'Boj срещу Etat belge*, EU:C:2014:2452, точки 31—38. Това дело, разглеждано съвместно с *Федерална република Германия срещу B и D* (решение от 9 ноември 2010 г., Голям състав, съединени дела C-57/09 и C-101/09, EU:C:2010:661) и *Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve срещу Moussa Abdida* (решение от 18 декември 2014 г., Голям състав, Дело C-562/13, EU:C:2014:2453) също така дава насоки по отношение на значението на разпоредбите на Хартата на ЕС във връзка с тълкуването на вторичното законодателство на ЕС и широчината на подхода на CJEU при разглеждането на поставени пред него въпроси във връзка с тълкуването. Тези проблеми ще бъдат разглеждани по-подробно в Част 3 по-долу, стр. 65—97.

⁽⁶³⁾ Ирландия не е страна по ДПУ (преработен текст), така че относима продължава да е ДПУ.

⁽⁶⁴⁾ CJEU, решение от 22 ноември 2012 г. по дело C-277/11, *MM срещу Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General*, EU:C:2012:744, точка 95.

⁽⁶⁵⁾ *Пак там*, точка 81.

⁽⁶⁶⁾ *Пак там*, точка 82.

⁽⁶⁷⁾ *Пак там*, точка 95.

⁽⁶⁸⁾ CJEU, решение от 8 май 2014 г. по дело C-604/12, *HN срещу Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General*, EU:C:2014:302, точка 49.

⁽⁶⁹⁾ CJEU, решение от 17 юли 2014 г., съединени дела C-141/12 и C-372/12, *YS срещу Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel, u Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel срещу M u S*, EU:C:2014:2081, точка 68.

Член 47 е разгледан в делото *Samba Diouf* ⁽⁷⁰⁾ във връзка с тълкуването на член 39 от ДПУ. По това дело CJEU счита, че въпросът засяга не само правото на кандидата за убежище на ефективна защита пред съд или трибунал в съответствие с член 39 от ДПУ, но също така и принципа на ефективна съдебна защита, общ принцип на правото на Съюза, изразен в член 47 от Хартата.

Горните примери на степента, в която CJEU прибегва до разпоредбите на Хартата при изпълнение на тълкувателната си компетентност, помагат за изясняване на подхода, който националните съдилища и трибунали следва да възприемат към тълкувателните въпроси, когато прилагат правото на ЕС.

2.1.4 Протокол № 24

Протокол № 24 относно убежището, предоставяно на гражданите на държавите-членки на Европейския съюз, също известен като Протоколът от Азнар или Испански протокол, е част от първичното законодателство на ЕС. Той гласи: „Счита се, че [държавите членки] представляват една спрямо друга безопасни страни на произход, що се отнася до всички правни и практически въпроси, свързани с проблемите на правото на убежище“. Гражданин на държава членка не може да внесе молба за международна закрила съгласно разпоредбите на ОЕСУ (член 1 от ДП (преработен текст)), която е ограничена до граждани на трети страни и лица без гражданство. Обаче молба по Конвенцията за статута на бежанците, извън ОЕСУ, от гражданин на държава членка не може да бъде изключена. Гражданин на ЕС, който се страхува от преследване в държавата членка, на която е гражданин, и търси защита срещу *връщане* в тази държава членка, може да подаде молба за статут на бежанец по силата на Конвенцията за статута на бежанците в друга държава членка. Въпреки че това възниква много рядко като въпрос от значение в делата, Протоколът предвижда, че всяка такава молба „може да бъде разглеждана или обявена за допустима за разглеждане от друга държава членка“ само в следните случаи ⁽⁷¹⁾:

- (а) ако държавата членка, чийто гражданин е молителят, предприеме мерки, които дерогират на нейната територия задълженията ѝ, предвидени в ЕКПЧ;
- (б) ако процедурата, предвидена в член 7, параграф 1 от ДЕС, вече е била открита от Съвета; ⁽⁷²⁾
- (в) ако Съветът е приел решение в съответствие с член 7, параграф 1 или член 7, параграф 2 (тежко нарушение от държава членка на ценностите, посочени в член 2);
- (г) ако държавата членка, до която е подадена молбата, е трябвало да вземе едностранно решение за разглеждане; в този случай Съветът се информира незабавно; молбата се разглежда въз основа на презумпцията, че тя е очевидно необоснована.

⁽⁷⁰⁾ CJEU, решение от 28 юли 2011 г., Дело C-69/10, *Brahim Samba Diouf срещу Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Immigration*, EU:C:2011:524.

⁽⁷¹⁾ Вж., например, Държавен съвет (Франция), решение от 30 декември 2009 г., *OFRA срещу MC*, № 305226; и Национален съд за правото на убежище (Франция), SR, решение от 30 март 2011 г., *ML*, № 10013804, в *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011*, 2012 г., стр. 17–18.

⁽⁷²⁾ Това е сложен и краен процес, който изисква мотивирано предложение, подкрепено от една трета от държавите членки и мнозинство от четири пети от членовете на Съвета, както и одобрението на Европейския парламент, в случаи на очевиден риск от тежко нарушение на свободата, сигурността и правосъдието по член 2 от ДЕС. Към него никога не се е прибегвало на практика.

2.1.5 Протокол № 30

Протокол № 30 се отнася до прилагането на разпоредбите на Хартата на ЕС към Полша и към Обединеното кралство ⁽⁷³⁾.

Член 1, параграф 1 гласи, на първо място, че разпоредбите на Хартата не разширяват възможността нито на Съда на Европейския съюз, нито на националните съдилища и трибунали на Полша или Обединеното кралство да преценяват дали „законовите, подзаконови и административни разпоредби, практики или действия“ на Полша или на Обединеното кралство са несъвместими с основните права, свободи и принципи, които се потвърждават в Хартата. На второ място, член 1, параграф 2 потвърждава, че „нито една от разпоредбите на дял IV на Хартата [относно солидарността] не създава защитими по съдебен ред права“ в нито една от държавите, освен доколкото са предвидени в съответното национално законодателство.

Член 2 предвижда, че когато разпоредба от Хартата на ЕС се позовава на националните закони и практики, тя се прилага към Полша или към Обединеното кралство само доколкото съдържащите се в нея права и принципи са признати в законодателството или практиките на Полша или на Обединеното кралство.

В *NS, ME и други* ⁽⁷⁴⁾, в националното производство на първа инстанция правителството на Обединеното кралство твърди, че поради този Протокол разпоредбите на Хартата на ЕС не се прилагат за Обединеното кралство. В преюдициалното запитване пред CJEU е поставен въпрос (наред с другото) дали въпроси за твърдяно нарушение на Хартата следва да се модифицират предвид Протокола. Въпреки че правителството на Обединеното кралство вече не поддържа това твърдение в апелативното производство, CJEU изтъква, че в третото съображение от Протокола се посочва, че член 6 ДЕС предвижда националните съдилищата да прилагат и тълкуват Хартата при стриктно съответствие с предвидените в същия член пояснения. Шестото съображение гласи, че „Хартата потвърждава отново признатите в Съюза права, свободи и принципи и ги прави по-ясни, без при това да създава нови права или принципи“. При това положение член 1, параграф 1 от Протокол № 30 пояснява член 51 от Хартата по отношение на приложното ѝ поле. CJEU потвърждава, че този параграф няма за цел да освободи нито една от държавите от задължението да спазва разпоредбите на Хартата, нито пък да осуети възможността националните съдилища да упражняват контрол за спазването на посочените разпоредби. Тъй като правата, предвидени в дял IV от Хартата, не са предмет на производството, Съдът не се произнася по тълкуването на член 1, параграф 2.

2.2 Вторишно законодателство в областта на ОЕСУ

Независимо от принципа на субсидиарност и факта, че законодателните правомощия в областта на убежището са споделени между ЕС и държавите членки, законодателството в областта на ОЕСУ има за цел да осигури обща система за разглеждане на молби за международна закрила по силата на разпоредбите на ДП (преработен текст). Така законодателството в областта на ОЕСУ е приложимо от момента на влизане в ЕС до момента на произнасяне на окончателно решение по всяка молба и предоставяне или

⁽⁷³⁾ Протокол № 30 относно прилагането на Хартата на основните права на Европейския съюз към Полша и към Обединеното кралство.

⁽⁷⁴⁾ CJEU, решение по делото *NS, ME и други*, цитирано по-горе, бележка под линия 47, точки 116—122.

отказване на статут на международна закрила. Както беше отбелязано по-горе, по-голямата част от законодателството в областта на ОЕСУ е под формата на директиви (които трябва да бъдат транспонирани в националното законодателство). По-удобно е, обаче, да започнем с представянето на законодателството в областта на ОЕСУ под формата на регламенти (които се прилагат директно, без да е необходимо транспониране: вж. Раздели 3.3.2 по-долу, стр. 70—72). При представянето на директивите анализът ще следва реда на относителната им важност в ежедневната работа на националните съдилища и трибунали в дела за международна закрила.

2.2.1 Регламент от Дъблин III, 2013 г.

Така нареченият Регламент от Дъблин III ⁽⁷⁵⁾ е акт от трето поколение, който установява критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила. Приложното поле на регламента включва кандидатите за субсидиарна закрила и лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила (член 2, съображение 10). Основна особеност на регламента е, че той предвижда молбите за международна закрила да се разглеждат от една-единствена държава членка. Той налага на компетентната държава членка по смисъла на регламента задължения „да поеме“ отговорността за кандидат, който е подал молба в друга държава членка, или „да приеме обратно“, наред с всичко останало, кандидат, чиято молба е в процес на разглеждане и който е подал молба в друга държава членка или който се намира на територията на друга държава членка без документ за пребиваване (член 18). Определянето на това коя държава членка е компетентна за разглеждането на дадена молба трябва да се осъществи в съответствие с разпоредбите на Глава III, в която са изложени приложимите критерии и тяхната йерархия. Регламентът от Дъблин III е допълнен от Регламент (ЕО) № 1560/2003, така както е изменен с член 48 от Регламента от Дъблин III, който определя подробни правила и условия с цел улесняване на сътрудничеството между компетентните органи в държавите членки, компетентни за прилагането на Регламента от Дъблин III ⁽⁷⁶⁾.

Системата от Дъблин е приложима не само за държавите—членки на ЕС (включително Ирландия и Обединеното кралство), но също така и към други европейски държави въз основа на официални споразумения между Съюза и съответната държава. В момента тези държави са Дания (която не е пряко обвързана от регламента — съображение 42), Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария ⁽⁷⁷⁾.

⁽⁷⁵⁾ Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (преработен текст) (Дъблин III) [2013] ОВ L 180/31.

⁽⁷⁶⁾ Регламент (ЕО) № 1560/2003 на Комисията от 2 септември 2003 година за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите—членки от гражданин на трета страна [2003] ОВ L 222/3; и Регламент за изпълнение (ЕС) № 118/2014 на Комисията от 30 януари 2014 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1560/2003 за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна [2014] ОВ L 39/1.

⁽⁷⁷⁾ Вж. Споразумение между Европейската общност и Кралство Дания относно критериите и механизмите за определяне на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в Дания или която и да е друга държава—членка на Европейския съюз, и Евродак за сравняване на дактилоскопични отпечатъци с оглед ефективното прилагане на Дъблинската конвенция [2006] ОВ L 66/38; Споразумение между Европейската общност и Република Исландия и Кралство Норвегия относно критериите и механизмите за определяне на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в държава членка или в Исландия или Норвегия [2001] ОВ I 93/40; Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно критериите и механизмите за определяне на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в държава членка или в Швейцария [2008] ОВ L 53/5; Протокол между Европейската общност, Швейцария и Лихтенщайн към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно критериите и механизмите за определяне на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в държава членка или в Швейцария [2009] ОВ L 161/8.

Държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, се определя в съответствие с йерархията от осем критерия, посочени в регламента.

**Критерий 1
Член 8**

В случай че кандидатът е непридружен ненавършил пълнолетие, компетентната държава членка е тази, в която законно се намира член на семейството или брат или сестра на непридружения ненавършил пълнолетие, при условие че това е във висшия интерес на ненавършилия пълнолетие.

**Критерий 2
Член 9**

В случай че кандидатът има член на семейството, който е получил разрешение да пребивава като лице, на което е предоставена международна закрила в държава членка, същата държава членка е компетентна за разглеждането на молбата, при условие че заинтересованите лица изразят желанието си в писмена форма.

**Критерий 3
Член 10**

Ако кандидатът има член на семейството в държава членка, по чиято молба за международна закрила в тази държава членка не е взето решение по същество до този момент, същата държава членка е компетентна за разглеждането на молбата, при условие че заинтересованите лица изразят желанието си в писмена форма.

**Критерий 4
Член 11**

Когато няколко членове на семейството и/или ненавършили пълнолетие несклучили брак братя и сестри подадат молби за международна закрила в една и съща държава членка едновременно или на достатъчно близки дати, за да могат процедурите за определяне на компетентната държава членка да бъдат проведени съвместно, компетентна за разглеждането на молбата е държавата членка, която критериите сочат като компетентна за поемането на отговорността за по-голямата част от тях, или, в противен случай, държавата членка, която критериите сочат за компетентна за разглеждането на молбата на най-възрастния от тях.

**Критерий 5
Член 12**

Ако кандидатът притежава валиден документ за пребиваване или валидна виза, държавата членка, която е издала документа или визата, е компетентна за разглеждането на молбите.

**Критерий 6
Член 13**

Когато се установи, че кандидат незаконно е пресякъл границата на държава членка, в която е влязъл, идвайки от трета държава, тази държава членка е компетентна за разглеждането на молбата. Тази компетентност отпада 12 месеца след датата на незаконно пресичане на границата. Във втория случай, когато се установи, че кандидатът е живял продължително време в държава членка в течение на най-малко пет месеца преди подаването на молбата за международна закрила, тази държава членка е компетентна.

**Критерий 7
Член 14**

Ако кандидатът е влязъл на територията на държава членка, където е освободен от задължението да има виза, тази държава членка е компетентна.

**Критерий 8
Член 15**

Когато молбата за международна закрила е направена в международна транзитна зона на летище на държава членка, тази държава членка е компетентна.

Съгласно член 3, параграф 2, „Когато не може да бъде посочена компетентна държава членка, на основата на критериите, изброени в настоящия регламент, първата държава членка, пред която е представена молбата за международна закрила, е компетентна за разглеждането ѝ“.

Регламентът съдържа разпоредба за случаите, в които определената като компетентна държава членка не изпълнява определени задължения по ОЕСУ:

Когато е невъзможно кандидатът да бъде прехвърлен в първоначално посочената за компетентна държава членка, тъй като са налице основателни опасения да се смята, че в тази държава членка съществуват системни недостатъци в процедурата по предоставяне на убежище и на условията за приемане на кандидати, което създава риск от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз, определящата държава членка продължава да разглежда критериите, предвидени в глава III, за да установи дали друга държава членка може да бъде посочена за компетентна [...]. (член 3, параграф 2)

Когато прехвърлянето не може да се осъществи съгласно настоящия параграф към никоя държава членка, посочена въз основа на предвидените в глава III критерии, или към първата държава членка, в която е подадена молбата, определящата държава членка става компетентна държава членка (член 3, параграф 2).

В регламента са залегнали определени процесуални гаранции, като правото на информация (член 4) и правото на индивидуално интервю (член 5). Член 4 поставя изискването кандидатът да бъде информиран за предвиденото прилагане на Регламента, както и да получи пълна информация за последиците за самия него. Член 5 въвежда в системата от Дъблин нова разпоредба, а именно изискването държавите членки да провеждат индивидуално интервю. Предписаните изисквания за индивидуалното интервю са посочени в член 5, параграфи 4 до 6, и включват изискването да се изготви писмено резюме на интервюто, което трябва да бъде предоставена на кандидата.

Регламентът от Дъблин III съдържа дискреционни клаузи (така наречените **клауза за „суверенитет“** и **„хуманитарна“ клауза**), които позволяват на държавите членки да разглеждат молби за убежище, които не попадат в тяхната компетентност според посочените в глава III критерии. В член 17, параграф 1 е залегнала клаузата за „суверенитет“, съгласно която:

Чрез дерогация от член 3, параграф 1 всяка държава членка може да вземе решение да разгледа молба за международна закрила, която е подадена до нея от гражданин на трета държава или лице без гражданство, дори ако подобно разглеждане не попада в нейната компетентност съгласно критериите, предвидени в настоящия регламент.

В член 17, параграф 2 е залегнала „хуманитарната“ клауза, която позволява на определящата или компетентната държава членка да поиска от друга държава членка да поеме отговорност с цел да се съберат на едно място лица със семейни връзки:

Държавата членка [...], в която се провежда процесът по определянето на компетентната държава членка, или компетентната държава членка *може* по всяко време преди да бъде взето първо решение по същество да поиска от друга държава

членка да поеме отговорност за кандидат с цел да бъдат събрани заедно други близки от хуманитарни подбуди, основаващи се по-специално на съображения от семеен или културен характер, дори когато въпросната друга държава членка не е компетентна ⁽⁷⁸⁾.

Когато бъде отправено такова искане, замолената държава членка е длъжна да разгледа хуманитарните съображения: „[з]амолената държава членка *извършва* всички необходими проверки, за да разгледа посочените хуманитарни съображения, и дава отговор на молещата държава членка до два месеца [...]. В отговор, с който искането се отхвърля, се *посочват* причините, на които се основава отказът“ ⁽⁷⁹⁾.

В член 28, параграф 1 е залегнал основният принцип, че „[д]ържавите членки не могат да задържат дадено лице единствено поради това, че спрямо него се провежда процедурата, установена с настоящия регламент“. Единственото изключение е наличието на причини в отделен случай, основаващи се на обективни критерии, определени от закона, да се смята, че лицето, спрямо което се извършва процедура за прехвърляне, би могло да се укрие. (член 2, буква н) ⁽⁸⁰⁾. При такива обстоятелства държавите членки могат да задържат съответните лица, за да осигурят изпълнението на процедурите за прехвърляне, на основата на индивидуална оценка и само доколкото задържането е пропорционално и при условие че не е възможно ефективно прилагане на други алтернативни принудителни мерки (член 28, параграфи 2 и 3). В член 28, параграф 4 е посочено, че условията за задържане са определените в ДУП ⁽⁸¹⁾.

Следва да се отбележи, че Решение (ЕС) 2015/1523 на Съвета от 14 септември 2015 г. и Решение (ЕС) 2015/1601 на Съвета от 22 септември 2015 г. установяват временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и Гърция ⁽⁸²⁾. Решенията предвиждат механизъм за временно и извънредно преместване от Италия и Гърция до други държави членки на 160 000 души, които очевидно се нуждаят от международна закрила. Следователно решенията установяват временна дерогация от критериите по член 13, параграф 1 от Регламента от Дъблин III, съгласно които в противен случай Италия и Гърция биха били компетентни за разглеждането на молби за международна закрила въз основа на критериите, определени в Глава III от Регламента, както и временна дерогация от процесуалните стъпки, включително сроковете, посочени в членове 21, 22 и 29 от Регламента. Другите разпоредби на Регламента от Дъблин III, включително правилата за прилагането му, определени в Регламент 1560/2003, така както са изменени с Регламент 118/2014, продължават да са приложими.

⁽⁷⁸⁾ Курсивът е добавен.

⁽⁷⁹⁾ Курсивът е добавен.

⁽⁸⁰⁾ Вж. Федерален съд (Германия), решение от 26 юни 2014 г., V ZB 31/14; Административен съд (Австрия), решение от 19 февруари 2015 г., Ro 2014/21/0075-5; и Върховен административен съд (Чешка република), решение от 24 септември 2015 г., 10 Azs 122/2015 88 (вж. неофициалния превод на английски език на преюдициалното запитване до CJEU).

⁽⁸¹⁾ Вж. Раздели 2.2.5 по-долу, стр. 55—58.

⁽⁸²⁾ Решение (ЕС) 2015/1523 на Съвета от 14 септември 2015 година за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и на Гърция [2015] ОВ L 239/146; и Решение (ЕС) 2015/1601 на Съвета от 22 септември 2015 година за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и Гърция [2015] ОВ L 248/80.

2.2.1.1 Съдебна практика на СЈЕУ във връзка с Регламента от Дъблин ⁽⁸³⁾

<i>Petrosian</i>	C-19/08	29 януари 2009 г.	Регламент от Дъблин II	Суспензивен ефект на жалби по Дъблин: Начален момент на срока за изпълнение на прехвърлянето на търсещ убежище и Процедура за прехвърляне по жалба, която може да има суспензивен ефект (точки 30, 34, 38, 46 и 53).
<i>NS, ME и други</i>	C-411/10 и C-493/10	21 декември 2011 г.	Регламент от Дъблин II	Клаузата за суверенитет; понятието за „сигурни страни“; задължението за разглеждане на молби за убежище; и обзримата презумпция за спазване на основните права (точки 68—69, 77, 83, 86, 88, 89, 94, 96, 98, 106—108 и 119—120).
<i>Kastrati</i>	C-620/10	3 май 2012 г.	Регламент от Дъблин II	Прекратяване на процедурите по Дъблин: оттегляне на молба за убежище, направено преди компетентната държава членка да поеме отговорност, и прекратяване на процедурите по Регламента от Дъблин (точки 43, 45—47 и 49).
<i>K</i>	C-245/11	6 ноември 2012 г.	Регламент от Дъблин II	Хуманитарната клауза (точки 27, 30, 33, 38, 41, 46, 51 и 54).
<i>Halaf</i>	C-528/11	30 май 2013 г.	Регламент от Дъблин II	Клаузата за суверенитет и задължението държавите членки да поискат от ВКБООН да представи становище (точки 36—37, 39 и 45—47).
<i>MA, BT и DA</i>	C-648/11	6 юни 2013 г.	Регламент от Дъблин II	Непридружено малолетно или непълнолетно лице и молби за убежище, подадени последователно в две държави членки (точки 43, 47, 50, 54-55, 60 и 66).
<i>Puid</i>	C-4/11	14 ноември 2013 г.	Регламент от Дъблин II	Критерии за определяне на компетентната държава членка и „клаузата за приемане обратно“ (точки 30—31, 33 и 35—37).
<i>Abdullahi</i>	C-394/12	10 декември 2013 г.	Регламент от Дъблин II	Обхват на съдебния контрол: контрол за спазване на критериите за компетентност да се разгледа молбата за убежище (точки 48, 50—52, 57 и 60—62).

⁽⁸³⁾ Както се вижда от таблицата, всички решения на СЈЕУ до момента са свързани с Регламента от Дъблин II. Независимо от това, те са относими към тълкуването на Регламента от Дъблин III.

2.2.1.2 Съдебна практика по висящи дела на CJEU във връзка с Регламента от Дъблин III

<i>Mehrdad Ghezelbash срещу Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie</i>	C-63/15	Висящо дело	Регламент от Дъблин III	Преюдициално запитване, отправено от Rechtback Den Haag, заседаващ в 's-Hertogenbosh (Нидерландия), на 12 февруари 2015 г. относно обхвата на правото на ефективни средства за правна защита срещу (неправилно) прилагане на критериите за определяне на компетентна държава членка.
<i>George Karim срещу Migrationsverket</i>	C-155/15	Висящо дело	Регламент от Дъблин III	Преюдициално запитване, отправено от Kammarrätten I Stockholm – Migrationsöverdomstolen (Швеция) на 1 април 2015 г. относно приложимостта на ефективни средства за правна защита за оспорване на критериите за прехвърляне по Дъблинската система.
<i>Al Chodor срещу Police of the Czech Republic, Directory of Czech Police of the Usti Region</i>	C-528/15	Висящо дело	Регламент от Дъблин III	Преюдициално запитване (вж. неофициална версия на английски език), отправено от Върховен административен съд (Чешка република) на 24 септември 2015 г. относно законното определяне на критерии за оценка на риска от укриване във връзка със задържане по дела, свързани със системата от Дъблин.

2.2.1.3 Относима съдебна практика на ECtHR

<i>TI срещу Обединеното кралство</i>	43844/98	7 март 2000 г.	Държавите не са освободени от отговорността си по ЕКПЧ при осъществяване на прехвърляния по Дъблин (решение относно допустимост).
<i>MSS срещу Белгия и Гърция</i>	30696/09	21 януари 2011 г.	Оборим характер на презумпцията, че държавите—участници в системата от Дъблин зачитат основните права, определени в ЕКПЧ, ако са представени сериозни основания, които да показват, че лицето би било изправено пред реална опасност от третиране в нарушение на член 3 в компетентната по системата от Дъблин държава (точки 338—360).
<i>Mohammed Hussein и други срещу Нидерландия и Италия</i>	27725/10	2 април 2013 г.	Ограничения под формата на медицински и икономически фактори за предотвратяване на принудително извеждане (точки 68 и 70—71) (решение относно допустимост).
<i>Mohammed срещу Австрия</i>	2283/12	6 юни 2013 г.	Ефективна защита и суспензивен ефект на жалбите (точки 71—72, 93 и 109).

<i>Sharifi срещу Австрия</i>	60104/08	5 декември 2013 г.	Отговорност на държава, по силата на член 3 от ЕКПЧ, да не изпраща търсещите убежище в друга държава при прилагане на Регламента от Дъблин, ако изпращащата държава знае или е трябвало да знае, че сериозните недостатъци на процедурата за предоставяне на убежище и условията на живот и задържане в приемащата държава са достигнали прага по член 3; простото осъзнаване на сериозни недостатъци не е достатъчно (точка 38).
<i>Safaii срещу Австрия</i>	44689/09	7 май 2014 г.	Отговорност на държава, по силата на член 3 от ЕКПЧ, да не изпраща търсещите убежище в друга държава при прилагане на Регламента от Дъблин, ако изпращащата държава знае или е трябвало да знае, че сериозните недостатъци на процедурата за предоставяне на убежище и условията на живот и задържане в приемащата държава са достигнали прага по член 3; простото осъзнаване на сериозни недостатъци не е достатъчно (точки 45—50).
<i>Sharifi и други срещу Италия и Гърция</i>	16643/09	2 октомври 2014 г.	Търсещите убежище като членове на непривилегирована и особено уязвима група (точки 172, 224 и 232).
<i>Tarakhel срещу Швейцария</i>	29217/12	4 ноември 2014 г.	Оценката на реалната опасност от третиране в нарушение на член 3 от ЕКПЧ трябва да взема предвид индивидуалните особености на лицето, търсещо убежище, независимо от системните недостатъци (точки 94, 104 и 120), и значението на изискването за „специална закрила“ в случай на деца, търсещи убежище, поради техните специфични нужди и изключителна уязвимост (точка 119).
<i>AME срещу Нидерландия</i>	51428/10	15 февруари 2015 г.	Въпреки че са членове на непривилегирована и особено уязвима група, това не е помогнало на способни млади мъже, без зависими лица, да покажат, че връщането им по Дъблинската система (в Италия) би нарушило член 3 от ЕКПЧ.
<i>VM и други срещу Белгия</i>	601/25/11	7 юли 2015 г.	Право на ефективно правно средство за защита със суспензивен ефект за оспорване на заповед за експулсиране във основа на <i>забраната за връщане</i> (точки 187—220).

2.2.2 Регламент Евродак (преработен текст), 2013 г.

Регламент Евродак ⁽⁸⁴⁾ е акт на вторичното законодателство на ЕС, който има за цел да улесни прилагането на Регламента от Дъблин III (член 1) чрез създаването на:

система, наречена Евродак, която се състои от централна система, която да управлява централна информационна база данни за дактилоскопични отпечатъци, както и от електронни средства за предаване на информация между държавите-членки

⁽⁸⁴⁾ Регламент (ЕС) № 603/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за създаване на система Евродак за сравняване на дактилоскопични отпечатъци с оглед ефективното прилагане на Регламент (ЕС) № 604/2013 за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство, и за искане на сравнения с данните в Евродак от правоприлагащите органи на държавите членки и Европол за целите на правоприлагането, и за изменение на Регламент (ЕС) № 1077/2011 за създаване на Европейска агенция за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в областта на свободата, сигурността и правосъдието [2013] ОВ L 180/1

и централната система, наричана по-нататък „комуникационната инфраструктура“ (съображение 6, Регламент Евродак (преработен текст))

Въпреки че първоначалният Регламент Евродак ⁽⁸⁵⁾ се отнася само за ефективното прилагане на Дъблинската система, в преработената му версия неговата цел е разширена и до определяне на условията, при които националните органи и Европол могат да получат достъп до съхраняваните данни за дактилоскопични отпечатьци (член 1). Регламентът Евродак набляга върху необходимостта от информацията в Евродак „за целите на предотвратяването, разкриването или разследването на тероризма [...] или други тежки престъпления“ (съображение 8)).

Глава II е свързана с лицата, подали молба за международна закрила. Регламентът задължава държавите членки незабавно да „снемат отпечатьци от всички пръсти на всяко лице на възраст минимум 14 години, подало молба за международна закрила“, и във възможно най-кратък срок и не по-късно от 72 часа след подаването на неговата молба за международна закрила (член 9, параграф 1). Съгласно член 9, параграф 3, [д]анните за дактилоскопични отпечатьци [...], които са предадени от която и да е държава членка, [...], се сравняват автоматично с данните за дактилоскопични отпечатьци, предадени от други държави членки и вече регистрирани в централната система“, която след това „съобщава автоматично положителния или отрицателния резултат от сравняването на държавата членка по произход“ (член 9, параграф 5).

2.2.3 Директива относно признаването от 2011 г. (преработен текст)

ДП (преработен текст) е основен инструмент на ОЕСУ. Тя описва подробно „стандарти за определянето на граждани на трети държави или на лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила и за съдържанието на предоставената закрила“ (член 1) ⁽⁸⁶⁾. „Единният статут“ заменя съсредоточаването върху „минималните стандарти“ в първоначалната ДП ⁽⁸⁷⁾. Първоначалната директива отбелязва в съображение 7, че сближаването на нормите относно признаването и съдържанието на статута на бежанец и на субсидиарната закрила би трябвало да допринесе за ограничаване на вторичното придвижване на търсещите убежище между държавите-членки в случаите, в които това придвижване се дължи единствено на съществуващи различия в правните норми на държавите членки. ДП (преработен текст) повтаря този момент (съображение 13), но добавя, че в светлината на последващите оценки е уместно „да се търси постигане на по-висока степен на сближаване на правилата за признаването и съдържанието на международната закрила въз основа на по-високи стандарти“ (съображение 10; вж. също съображение 8). В този контекст, ДП (преработен текст) се стреми да благоприятства още повече за основната цел на прилагането „на общи критерии за определяне на лицата, които реално се нуждаят от международна закрила“ (съображение 12). Следва да се отбележи, че не всички разпоредби на ДП (преработен текст) са задължителни; някои от тях остават незадължителни. В сравнение с ДП, която установява

⁽⁸⁵⁾ Регламент (ЕО) № 2725/2000 на Съвета от 11 декември 2000 година за създаване на система „Евродак“ за сравняване на дактилоскопични отпечатьци с оглед ефективното прилагане на Дъблинската конвенция [2000] ОВ L 316/1.

⁽⁸⁶⁾ Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст) [2011] ОВ L 337/9

⁽⁸⁷⁾ Както, обаче, е отбелязано в Раздели 1.4 (стр. 17—24), „единният статут“ остава стремеж.

диференцирано третиране на двата вида международна закрила (статут на бежанец и статут на субсидиарна закрила), ДП (преработен текст) също сближава (въпреки че не обединява напълно) правата и ползите на лицата, на които е предоставена субсидиарна закрила, с правата и ползите на бежанците ⁽⁸⁸⁾.

Международната закрила означава статут на бежанец и статут на субсидиарна закрила, на условията за които отговарят единствено граждани на трети държави или лица без гражданство, като гражданите на ЕС са изключени (член 2) (вж. Раздели 2.1.4, стр. 34—34, относно Протокол № 24). Тя не обхваща лицата, на които е разрешено да пребивават на територията на държавите членки „на базата на преценка, основана на съчувствие или на хуманитарни съображения“ (съображение 15).

Определението на директивата за **бежанец** отразява член 1 от Конвенцията за статута на бежанците, с изключението, че е ограничено до граждани на трети държави или лица без гражданство. Съгласно директивата, „бежанец“ е:

всеки гражданин на трета страна, който поради основателните си опасения от преследване по причина на своята раса, вероизповедание, националност, политическите си възгледи или принадлежността си към определена социална група се намира извън страната, чийто гражданин е той, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази страна, или всяко лице без гражданство, което, като се намира по горепосочените причини извън страната на обичайното си местожителство, не може или поради своите опасения не желае да се завърне в нея [и което не попада в приложното поле на клаузите за изключване] (член 2, буква г) от ДП (преработен текст).

Вдъхновена от международните задължения по актовете в областта на правата на човека и съществуващите в държавите членки практики, субсидиарната закрила е установена като допълваща „закрилата на бежанците, предвидена в Женевската конвенция [за статута на бежанците]“ (съображение 33). В резултат на това, субсидиарна закрила се предоставя единствено на лица, които не отговарят на условията за бежанец ⁽⁸⁹⁾. **Лица, на които е предоставена субсидиарна закрила**, са лица, за които има сериозни основания да се смята, че ако бъдат изпратени обратно в държавата на произход, или в случай на лице без гражданство — в държавата на предишното обичайно пребиваване, биха били изложени на реална опасност от тежки посегателства по смисъла на директивата, и по отношение на които не се прилагат основанията за изключване (член 2, буква е) от ДП (преработен текст)).

ДП (преработен текст) е разделена на девет глави:

Глава I	Общи разпоредби, включително определения в член 2 и клауза за по-благоприятни стандарти в член 3.
Глава II	Оценяване на молбите за международна закрила.
Глава III	Условия за определяне като бежанец.
Глава IV	Статут на бежанец. В главата е описано предоставянето на такъв статут, но също така и критериите за отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на статут на бежанец.

⁽⁸⁸⁾ Такова сближаване, обаче, не е осъществено по силата на Директивата относно събирането на семейството, която все още не е приложима по отношение на лица, на които е предоставена субсидиарна закрила. Вж. Раздели 2.3.2 по-долу, стр. 60—61.

⁽⁸⁹⁾ Вж. определението на субсидиарна закрила в член 2, буква е), в съответствие с член 78, параграф 2, буква б) от ДФЕС. Вж. също CJEU, решение по делото *HN*, цитирано по-горе, бележка под линия 68, точка 35.

Глава V	Условия за субсидиарна закрила.
Глава VI	Статут на субсидиарна закрила. В главата е описано предоставянето на такъв статут, но също така и критериите за отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на статут на субсидиарна закрила.
Глава VII	Съдържание на международната закрила. В главата са описани правата и ползите, които следва да бъдат предоставени на бежанци и на лица, на които е предоставена субсидиарна закрила.
Глава VIII	Административно сътрудничество.
Глава IX	Заклучителни разпоредби.

Първите шест глави са пряко относими към признаването на статута. От особено значение е член 4 относно оценяването на фактите и обстоятелствата ⁽⁹⁰⁾. Както обяснява CJEU в своето решение по делото *MM* от 2012 г., „оценяване“ за всеки конкретен случай се извършва на два отделни етапа ⁽⁹¹⁾. Първият етап е отразен в член 4, параграфи 1 до 3 и има за цел установяване на приетите фактически обстоятелства, които могат да представляват доказателства в подкрепа на молбата, като се имат предвид въпросите, които оказват влияние върху достоверността на доказателствата (вж. член 4, параграф 5). Вторият етап „се отнася до правната преценка на тези доказателства“ на фона на критериите за допустимост за предоставяне на международна закрила ⁽⁹²⁾. Тази оценка е ориентирана към бъдещето с цел да се определи дали съществува опасност от преследване или тежки посегателства след връщането.

Основните критерии за удовлетворяване на условията за предоставяне на международна закрила се съдържат съответно в член 9 и член 10 за статута на бежанец и в член 15 за статута на субсидиарна закрила. Член 9 определя действията на преследване като акт, който е достатъчно сериозен по своето естество или по повторения си характер, за да представлява тежко нарушение на основните права на човека, или представлява съвкупност от различни мерки с тежки последици (член 9, параграф 1). Що се отнася до субсидиарната закрила, тежките посегателства, които оправдават такъв статут, са описани подробно в член 15 и включват: а) смъртно наказание или екзекуция, б) изтезание или нечовешко или унижително отношение, или наказание, наложено на молител в държавата на произход, и в) тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен международен или вътрешен конфликт ⁽⁹³⁾.

По отношение на условията за предоставяне както на статут на бежанец, така и на статут на субсидиарна закрила, член 6 определя кой може да е субект на преследване или тежки посегателства, а член 7 определя кой може да е субект на закрила срещу преследване или тежки посегателства. Съгласно член 7, параграф 2, закрилата срещу преследване или тежки посегателства трябва да е ефективна и да няма временен характер. Посочено е, че обикновено такава закрила се предоставя, когато субектите на закрила вземат разумни мерки, за да попречат на преследването или на тежките посегателства, между другото, чрез съществуването на ефективна съдебна система, позволяваща разкриването, преследването и наказването на деянията, представляващи преследване или тежко посегателство, и когато молителят има достъп до тази закрила. Съгласно член 8,

⁽⁹⁰⁾ За допълнителни подробности, вж. IARL, *Assessment of Credibility in Refugee and Subsidiary Protection Claims under the EU Qualification Directive: Judicial Criteria and Standards* (Оценка на достоверността на молби за статут на бежанец и субсидиарна закрила по Директивата на ЕС относно признаването), изготвена от J. Barnes и A. Maskey, 2013 г. Предстояща глава на Учебния план за PDS ще разгледа подробно оценката и достоверността на доказателствата.

⁽⁹¹⁾ CJEU, решение по делото *MM*, цитирано по-горе, бележка под линия 64, точка 64.

⁽⁹²⁾ *Лак там*.

⁽⁹³⁾ Вж. EASO, *Член 15, буква в) от Директивата относно признаването (2011/95/EC): Съдебен анализ*, декември 2014 г.

параграф 1, държавите членки могат да решат, че молителят не се нуждае от международна закрила, ако в част от държавата на произход той: а) няма основателно опасение от преследване или не е изложен на реална опасност от тежки посегателства; или б) има достъп до закрила срещу преследване или тежки посегателства и може сигурно и законно да пътува и да получи достъп до тази част на държавата, както и може основателно да се очаква да се установи там.

Едно от условията за признаването на статут на бежанец е наличието на причинно-следствена връзка между актовете на преследване или липсата на закрила срещу такива актове и най-малко една от причините за преследване, посочени в член 10, а именно раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група. Съгласно член 9, параграф 3, между мотивите, посочени в член 10, и актовете на преследване или липсата на закрила срещу такива актове трябва да има връзка.

Ограниченията по отношение на допустимостта за международна закрила са предвидени в член 12 и член 17, които уреждат съответно изключването от статута на бежанец и статута на субсидиарна закрила⁽⁹⁴⁾. Предоставянето на международна закрила също така зависи от неприлагането на клаузите за преустановяване (съответно член 11 и член 16) или на клаузите за отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила (съответно член 14 и член 19)⁽⁹⁵⁾.

Глава 7 идентифицира правата и ползите, от които се ползват лицата, на които е предоставен съответно статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила, включително по отношение на разрешения за пребиваване, достъп до образование, медицински грижи, мерки по отношение на непридружени непълнолетни лица, достъп до жилищно настаняване, свобода на придвижване в рамките на държавата членка, достъп до средства за интегриране и помощ за репатриране.

Заслужава да се отбележи, че държавите членки имат задължението да поддържат целостта на семейството на лица, на които е предоставена международна закрила (член 23, параграф 1). Задължението за запазване на целостта на семейството се отнася до членове на семейството, доколкото семейството вече е било създадено в държавата на произход, които се намират в същата държава членка във връзка с молбата за международна закрила. То е ограничено до съпруга/съпругата или несемейния партньор, с когото лицето поддържа трайна връзка, непълнолетните им деца (на възраст под 18 години), при условие че не са семейни, бащата, майката или друго пълнолетно лице, което носи отговорност за лицето, на което е предоставена международна закрила, когато това лице е непълнолетно и не е семейно (член 2, буква й)). Държавите членки могат да решат да прилагат член 23 и по отношение на други близки роднини, които живеят заедно като част от семейството към датата на напускане на държавата на произход и които следователно са били изцяло или основно на издръжка на лицето, на което е предоставена международна закрила, към този момент (член 23, параграф 5). Ако в лично качество не отговарят на условията за международна закрила, членовете на семейството имат право на предимствата, посочени в Глава VII от директивата (член 23, параграф 2). Въпреки това, държавите членки не са длъжни да предоставят на члена на семейството същия статут на закрила като този на лицето, на което е предоставена международна закрила;

⁽⁹⁴⁾ Вж EASO, *Изключване: Член 12 и член 17 от Директивата относно признаването (2011/95/EC)* — Съдебен анализ.

⁽⁹⁵⁾ Вж. CJEU, решение от 24 юни 2015 г., дело C-373/13, *HT срещу Land Baden-Württemberg*, EU:C:2015:413.

те, обаче, трябва да гарантират, че членът на семейството може да подаде молба за предимствата, посочени в членове 24—35, които включват издаването на разрешение за пребиваване (член 24).

2.2.3.1 Съдебна практика на СЈЕУ във връзка с Директивата относно признаването ⁽⁹⁶⁾

<i>Elgafaji</i>	C-465/07	17 февруари 2009 г.	ДП	Условия за предоставяне на субсидиарна закрила: Член 15, буква в) във връзка с член 2, буква д) от ДП от 2004 г. — Тежки и лични заплахи поради безогледно насилие.
<i>Abdulla и други</i>	C-175/08, C-176/08, C-178/08 и C-179/08	2 март 2010 г.	ДП	Прекратяване на статута на бежанец: Член 11, параграф 1, буква д) — Промяна в обстоятелствата в държавата на произход
<i>Bolbol</i>	C-31/09	17 юни 2010 г.	ДП	Изключване от статут на бежанец: Член 12, параграф 1, буква а) — Право на лице без гражданство от палестински произход на закрила или помощ от Организацията на обединените нации за подпомагане и работа с палестинските бежанци в Близкия изток (UNRWA).
<i>B и D</i>	C-57/09 и C-101/09	9 ноември 2010 г.	ДП	Изключване от статут на бежанец: Член 12, параграф 2, букви б) и в) — Понятие за „тежко престъпление от неполитически характер“ и принадлежност към организация, участваща в извършването на терористични актове; и член 3 — По-благоприятни стандарти за предоставяне на закрила на лица, на които е отказан статут на бежанец.
<i>Y и Z</i>	C-71/11 и C-99/11	5 септември 2012 г.	ДП	Условия за определяне като бежанец: Член 2, буква в) и член 9, параграф 1, буква а) — Преследването в контекста на свободата на религия.
<i>MM</i>	C-277/11	22 ноември 2012 г.	ДП	Оценяване на фактите и обстоятелствата: Член 4 — Сътрудничество на държавата членка с молителя (член 4, параграф 1).
<i>El Kott и други</i>	C-364/11	19 декември 2012 г.	ДП	Изключване от статут на бежанец: Член 12, параграф 1, буква а) — Преустановяване на закрилата или подпомагането от орган или агенция на ООН.

⁽⁹⁶⁾ Както се вижда от таблицата, всички решения на СЈЕУ до момента са свързани с ДП. Независимо от това, те са относими към тълкуването на ДП (преработен текст).

<i>X, Y u Z</i>	C-199/12 до C-201/12	7 ноември 2013 г.	ДП	Условия за определяне като бежанец: Член 9, параграф 1, буква а) (във връзка с член 9, параграф 2, буква в) и член 10, параграф 1, буква г)) — Преследване в контекста на хомосексуална ориентация.
<i>Diakité</i>	C-285/12	30 януари 2014 г.	ДП	Условия за предоставяне на субсидиарна закрила: Член 15, буква в) — Тълкуване на понятието за въоръжен вътрешен конфликт.
<i>A, B u C</i>	C-148/13 до C-150/13	2 декември 2014 г.	ДП	Оценяване на фактите и обстоятелствата: Член 4 (във връзка с член 13, параграф 3, буква а) от ДПУ от 2005 г.) — Ограничения при разследването на иск, основан на хомосексуална ориентация, и ефект на неоповестяването на този страх първоначално.
<i>M'Body</i>	C-542/13	18 декември 2014 г.	ДП	Условия за предоставяне на субсидиарна закрила: Член 2, букви д) и е), и член 15, буква б) — Допустимост на медицински основания.
<i>Abdida</i>	C-562/13	18 декември 2014 г.	ДП	Условия за предоставяне на субсидиарна закрила: Член 15, буква б) — Допустимост на медицински основания (точка 33).
<i>Shepherd</i>	C-472/13	26 февруари 2015 г.	ДП	Условия за определяне като бежанец: Член 9, параграф 2, букви б), в) и д) — Преследване след отказ да бъде отбита военна служба в конфликт, където ще бъдат извършени международни престъпления, и непропорционално наказание и отказ на съдебна защита.
<i>HT</i>	C-373/13	24 юни 2015 г.	ДП	Съдържание на международната закрила: Член 21, параграфи 2 и 3, и член 24, параграф 1 — Отнемане на разрешението за пребиваване на основание на националната сигурност или общественения ред (членство в терористична организация).

2.2.3.2 Съдебна практика по висящи дела на CJEU във връзка с Директивата относно признаването

<i>Kreis Warendorf срещу Ibrahim Alo</i>	C-443/14	Висящо дело вж. Заключение на Генералния адвокат Cruz Villalón от 6 октомври 2015 г. (делото е съединено с <i>Oso</i> , C-44/14)	ДП (преработен текст)	Преюдициално запитване, отправено от Bundesverwaltungsgericht (Германия) на 25 септември 2014 г. относно съвместимостта на налагането на задължение за установяване на местожителството спрямо лица със статут на субсидиарна закрила със свободата на придвижване и социалното подпомагане.
<i>Amira Oso срещу Region Hannover</i>	C-444/14	Висящо дело вж. Заключение на Генералния адвокат Cruz Villalón от 6 октомври 2015 г. (делото е съединено с <i>Alo</i> , C-443/14)	ДП (преработен текст)	Преюдициално запитване, отправено от Bundesverwaltungsgericht (Германия) на 25 септември 2014 г. относно съвместимостта на налагането на задължение за установяване на местожителството спрямо лица със статут на субсидиарна закрила със свободата на придвижване и социалното подпомагане.
<i>Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides срещу Mostafa Lounani</i>	C-573/14	Висящо дело	ДП	Преюдициално запитване, отправено от Conseil d'Etat (Белгия) на 11 декември 2014 г. относно тълкуването на деяния, противоречащи на целите и принципите на ООН, в случай на тероризъм, с цел изключване от статута на бежанец.
<i>Der Bundesbeauftragte für Asylangelegenheiten срещу N</i>	C-150/15	Висящо дело	ДП (преработен текст)	Преюдициално запитване, отправено от Sächsisches Oberverwaltungsgericht (Германия) на 30 март 2015 г., относно тежкото нарушение на свободата на религия като действие на преследване и причинно-следствената връзка между него и причината за преследване.
<i>Evelyn Danqua срещу The Minister of Justice and Equality Ireland u the Attorney General</i>	C-429/15	Висящо дело	ДП	Преюдициално запитване, отправено от Court of Appeal (Ирландия) на 5 август 2015 г. относно това може ли за целите на принципа на равностойност и срока да се счита за подходящо съпоставянето на молба за убежище с молба за субсидиарна закрила с оглед постигането на целта за разглеждане в разумен срок на молбите за международна закрила.

Следва да се отбележи, че съществува съществена разлика между предоставянето на статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила (които, както е посочено по-горе, предоставят редица права и ползи на получилите статута лица, включително защита срещу връщане, по силата на ДП (преработен текст)), от една страна, и защитата срещу връщане по ЕКПЧ, от друга страна. Този въпрос е обяснен по-подробно в [Раздели 3.4.1 \(стр. 76—81\)](#). Представената по-долу съдебна практика на ECtHR, която не е изчерпателна, е свързана със защитата срещу връщане по ЕКПЧ.

2.2.3.3 Относитима съдебна практика на ECtHR

<i>Soering срещу Обединеното кралство</i>	14038/88	7 юли 1989 г.	Член 3 от ЕКПЧ за <i>забрана за връщане</i> в случай на екстрадиция, при която молителят ще трябва да изтърпи смъртната си присъда, и определение за изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание.
<i>Cruz Varaz и други срещу Швеция</i>	15576/89	20 март 1991 г.	Член 3 от ЕКПЧ за <i>забрана за връщане</i> в случай на екстрадиция, и оценка на опасността при връщане.
<i>Chahal срещу Обединеното кралство</i>	22414/93	15 ноември 1996 г.	Абсолютен характер на принципа за <i>забрана за връщане</i> съгласно член 3 от ЕКПЧ независимо от предполагаемата опасност на физическо лице за националната сигурност на приемащата държава.
<i>HLR срещу Франция</i>	24573/94	29 април 1997 г.	Член 3 от ЕКПЧ за <i>забрана за връщане</i> в случай на нечовешко или унижително отношение от недържавни субекти.
<i>D срещу Обединеното кралство</i>	30240/96	2 май 1997 г.	Член 3 от ЕКПЧ за <i>забрана за връщане</i> на медицинско основание.
<i>Salah Sheekh срещу Нидерландия</i>	1948/04	11 януари 2007 г.	Член 3 от ЕКПЧ за <i>забрана за връщане</i> поради опасност, произтичаща от генерализирано насилие, на което са изложени членове на малцинствен клан (Ashraf).
<i>Saadi срещу Италия</i>	37201/06	28 февруари 2008 г.	Абсолютен характер на принципа за <i>забрана за връщане</i> съгласно член 3 от ЕКПЧ независимо от предполагаемата опасност на физическо лице за националната сигурност на приемащата държава или престъпленията, извършени от това лице.
<i>N срещу Обединеното кралство</i>	26565/05	27 май 2008 г.	Член 3 от ЕКПЧ за <i>забрана за връщане</i> на медицинско основание.
<i>NA срещу Обединеното кралство</i>	25904/07	17 юли 2008 г.	Член 3 от ЕКПЧ за <i>забрана за връщане</i> поради опасност, произтичаща от генерализирано насилие.
<i>Al-Saadoon Mufdhi срещу Обединеното кралство</i>	61498/08	2 март 2010 г.	Член 3 от ЕКПЧ за <i>забрана за връщане</i> ; и член 2 от ЕКПЧ и член 1 от Протокол № 13 за <i>забрана за връщане</i> , от което ще последва смъртно наказание.
<i>Sufi и Elmi срещу Обединеното кралство</i>	8319/07 и 11449/07	28 юни 2011 г.	Член 3 от ЕКПЧ за <i>забрана за връщане</i> поради опасност, произтичаща от генерализирано насилие, и връзка с член 15, буква в) от ДП.
<i>Othman (Abu Qatada) срещу Обединеното кралство</i>	8139/09	17 януари 2012 г.	<i>Забрана за връщане</i> на основание член 6 от ЕКПЧ в случай на явен отказ от правосъдие и въз основа на член 3 и на качеството на дипломатическите уверения.

2.2.4 Директива относно процедурите за предоставяне на убежище (преработен текст) от 2013 г.

ДПУ (преработен текст) ⁽⁹⁷⁾, заедно с член 4 от ДП (преработен текст) и Регламента от Дъблин III, осигурява механизмите, които следва да се прилагат при разглеждане на молби за статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила в рамките на ОЕСУ. Нейната цел

⁽⁹⁷⁾ Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст) [2013] ОВ L 180/60.

е „да се определят общи процедури за предоставяне или отнемане на международна закрила съгласно“ ДП (преработен текст) (член 1). Въпреки че целта на директивата е да се определят общи процедури, не всички предвидени в нея процедури са задължителни. Някои процедури са незадължителни. Директивата се прилага за всяка молба за международна закрила, която е подадена на територията на държави членки, включително на граница, в териториални води или в транзитна зона (член 3, параграф 1). Тя не се прилага за молби за дипломатическо или териториално убежище, които са подадени в представителства на държавите членки (член 3, параграф 2). Държавите членки могат също така да прилагат директивата към всички други видове закрила, предлагани от тях, така че да установят процедура „на едно гише“ (член 3). Те могат също така да прилагат по-благоприятни норми, стига тези норми да бъдат съвместими с директивата (член 3, параграф 2 и член 5). Особен акцент се поставя върху отразяването на потребностите на уязвимите кандидати и непридружаваните непълнолетни лица (съображения 29 до 33 и членове 24 и 25). Директивата съдържа подробни разпоредби по отношение на процедурите, които се следват при вземането на решение по молбата и които са от значение за съдебната власт, доколкото са свързани с процесуалната законосъобразност на решението на решаващия орган на първа инстанция. Член 46, разгледан по-долу, е от пряко значение за процедурата по обжалване, тъй като предвижда право на ефективна защита.

Директивата е разделена на шест глави, както следва:

Глава I	Общи разпоредби, включително, от особено значение, определения (член 2), разпоредби относно приложното поле на директивата (член 3) и разпоредби относно определянето, ролята и компетентността на компетентните органи (член 4).	
Глава II	Основни принципи и гаранции, включващи достъп до процедурите (член 6), лица на издръжка или непълнолетни лица (член 7), достъп до информация, съвети и правна помощ и представителство (членове 8 и 19 до 23) и роля на Върховния комисариат за бежанците на Организацията на обединените нации (ВКБООН) (член 29), право за оставане до окончателното решение на решаващия орган в съответствие с процедурите на първа инстанция (член 9), изисквания за разглеждане на молбите, включително права и задължения на кандидатите (членове 10 до 13) и разпоредби по отношение на личното интервю като основен компонент на процеса (членове 14 до 17), правила във връзка с медицинския преглед (член 18), кандидати, които се нуждаят от специални процедурни гаранции (член 24) и гаранции за непридружавани непълнолетни (член 25), задържане (член 26), процедури при оттегляне на молба или отказ от нея (членове 27 и 28), и ограничения за събиране на информация поради поверителния характер на молбата за убежище (член 30).	
Глава III	Раздел I	Процедурни разпоредби относно провеждането на процедура по разглеждане (член 31) и обработване на неоснователни молби (член 32).
	Раздел II	Третиране на молби като недопустими (членове 33 и 34).
	Раздел III	Потенциално репатриране на кандидат в сигурна страна, различна от държавата членка, до която е отнесена молбата, и определяне на този тип страни със следните понятия: първа страна на убежище (член 35), сигурна страна на произход (член 36) и изисквания към националното определяне на трети страни като сигурни страни на произход (член 37), сигурна трета страна (член 38) и сигурна трета европейска страна (член 39). Когато тези понятия са приложими, държавите членки следва да дадат възможност на кандидатите да разграничат собственото си положение от нормата.
	Раздел IV	Последваща молба (член 40), включително изключения от правото за оставане до вземане на решение (член 41), и процедурни правила, приложими към предварителното разглеждане на такива молби (член 42).
	Раздел V	Процедури на границата или в транзитни зони (член 43)
Глава IV	Процедури за отнемане на международна закрила, които трябва да бъдат предмет на процедура по разглеждане и трябва да предвиждат процедурни правила (членове 44 и 45).	

Глава V	Процедури за обжалване и право на ефективна защита, включително процесуални елементи (член 46) и правна помощ (член 20).
Глава VI	Общи и заключителни разпоредби (членове 47 до 55).

Схемата на ДПУ (преработен текст) по същество е проста. На първа инстанция тя предвижда „решаващ орган“ (член 2, буква е) и член 4), служителите на който следва да са компетентни и надлежно обучени (член 4, параграф 3 и член 10, параграф 3, буква в)). В допълнение, следва да се осигури достъп до актуална информация за държавата на произход от различни източници (член 10, параграф 3, буква б)), както и възможност за съвет от експерти при нужда (член 10, параграф 3, буква г)). Решаващият орган трябва да разгледа всяка молба „индивидуално, обективно и безпристрастно“ (член 10, параграф 3, буква а)). Основен компонент на процеса е провеждането на лично интервю (член 14) при условия, които дават възможност на кандидата да изложи основанията за своята молба по последователен начин (член 15). Решението трябва да се постанови в писмена форма (член 11, параграф 1), и, ако е отрицателно по отношение на всяка от двете форми на статут, решението трябва да е фактически и правно мотивирано и в писмена форма да е посочен начинът за обжалване на отрицателно решение (член 11, параграф 2). Следващата таблица обобщава основните права и гаранции, предоставени на кандидатите по време на процедурата по разглеждане.

Права на кандидатите по време на процедурата по разглеждане	Право на оставане (член 9).	
	Процедурни гаранции (членове 12 и 46).	Право да бъдат информирани
		Право на преводач
		Право на съвет (ВКБООН)
		В случай че не се ползват от помощта или представителството на правен или друг съветник, право да бъдат информирани за решението на език, който разбират
	Право на ефективна защита	
	Право на правна и процедурна информация и помощ (членове 19—23)	
	Лично интервю (членове 14—17)	
Право на защита на поверителната информация (член 15, параграф 2, член 30 и член 48)		
Право да не бъдат задържани (член 26)		
Допълнителни гаранции за кандидати, които се нуждаят от специална закрила (член 24)		
Допълнителни гаранции за непридружавани непълнолетни лица (член 25)	Право на представител	
	Интервютата се провеждат от лице, което има необходимите познания за нуждите на непълнолетните	
	Висшите интереси на детето	

Глава V е от първостепенно значение за съдебните органи. Тя осигурява на кандидата правото „на ефективна защита пред съд“ срещу решенията, посочени в член 46, параграф 1, които по същество включват всички окончателни решения на първа инстанция за предоставяне или отнемане на международна закрила. Основната разпоредба относно обхвата на тази ефективна защита се съдържа в член 46, параграф 3, както следва:

С цел спазване на разпоредбите на параграф 1, държавите членки гарантират, че ефективната защита предвижда цялостно и *ex nunc* разглеждане на фактите и правните въпроси, включително, когато е приложимо, разглеждане на нуждите

от международна закрила съгласно [ДП (преработен текст)], най-малкото в процедури по обжалване пред първоинстанционен съд.

Националните съдилища трябва също така да вземат предвид основните принципи на правото на Съюза относно достъпа до правосъдие (по-специално членове 2 и 6 от ДЕС и членове 18, 20, 21, 47 и 51 до 53 от Хартата на ЕС). Освен това, по-благоприятните разпоредби на националното законодателство на държавите членки могат да са от значение за определянето на принципите, приложими към осигуряването на ефективна защита, стига тези разпоредби да са съвместими с директивата.

2.2.4.1 Съдебна практика на СЈЕУ във връзка с Директивата относно процедурите за предоставяне на убежище ⁽⁹⁸⁾

<i>Samba Diouf</i>	C-69/10	28 юли 2011 г.	ДПУ	Ускорена процедура: прилагането на правила, които водят до ускорени процедури и така не допускат оспорване на решението за прилагане на тази процедура, е законно при условие, че причините за това процедурно решение подлежат на оспорване по съдебен ред във всяка жалба срещу окончателното решение.
<i>MM</i>	C-277/11	22 ноември 2012 г.	ДПУ	Право на изслушване, но без прилагане на ДПУ по отношение на молби за субсидиарна закрила, освен в случай на единна процедура за оценка на международна закрила.
<i>HID и BA</i>	C-175/11	31 януари 2013 г.	ДПУ	Ускорени процедури: ускорени процедури въз основа на националност или държава на произход; и право на ефективна защита в светлината на съдебната независимост на един достъпен апелативен съд или трибунал.
<i>A, B и C</i>	C-148/13, C-149/13 и C-150-13	2 декември 2014 г.	ДПУ	Изисквания за лично интервю: Член 13, параграф 3, буква а) — интервюта, при които се отчитат личните и общите обстоятелства във връзка с молбата (стереотипните представи в контекста на сексуална ориентация) и уязвимостта на кандидата.
<i>Abdida</i>	C-562/13	18 декември 2014 г.	ДПУ	Право на обжалване по съдебен ред със спиране на изпълнението.
<i>Abdoulaye Amadou Tall срещу Centre public d'action sociale de Huy (CPAS de Huy)</i>	C-239/14	17 декември 2015 г.	ДПУ	Право на ефективна защита: ДПУ не изключва липсата на суспензивно действие на жалбата срещу решение на компетентния орган да не продължи разглеждането на последваща молба за убежище.

⁽⁹⁸⁾ Както се вижда от таблицата, всички решения на СЈЕУ до момента са свързани с ДПУ. Независимо от това, те са относими към тълкуването на ДПУ (преработен текст).

2.2.4.2 Съдебна практика по висящи дела на CJEU във връзка с Директивата относно процедурите за предоставяне на убежище

<i>MM срещу Minister for Justice and Equality, Ireland and the Attorney General</i>	C-560/14	Висящо дело	ДПУ	Преюдициално запитване, отправено от Supreme Court (Ирландия) на 5 декември 2014 г. относно прилагането на правото на изслушване при молби за субсидиарна закрила в контекста на отделна процедура за разглеждане на молби за международна закрила.
---	----------	-------------	-----	---

2.2.4.3 Относитима съдебна практика на ECtHR

<i>Bahaddar срещу Нидерландия</i>	25894/94	19 февруари 1998 г.	Член 26 от ЕКПЧ относно необходимостта от изчерпване на всички правни средства за защита в приемащата държава (точки 43—49).
<i>Jabari срещу Турция</i>	40035/98	11 юли 2000 г.	Член 13 от ЕКПЧ относно изискването за независимо и подробно разглеждане във връзка с ефективните правни средства за защита (точка 50).
<i>Џонка срещу Белгия</i>	51564/99	5 февруари 2002 г.	Член 5, параграфи 1 и 4 относно достъпните и ефективни правни средства за защита (точки 38—46 и 53—55) и член 13 във връзка с член 4 от Протокол № 4 относно ефективните правни средства за защита със спиране на изпълнението (точки 75—85).
<i>N срещу Финландия</i>	38885/02	26 юли 2005 г.	Член 3 от ЕКПЧ относно <i>забраната за връщане</i> с разрешаване на съмненията в полза на жалбоподателя (точки 158—167).
<i>Gebremedhin срещу Франция</i>	25389/05	26 април 2007 г.	Член 13 във връзка с член 3 относно изискването за подробно разглеждане и суспензивно действие във връзка с ефективните правни средства за защита. 53—67).
<i>Sultani срещу Франция</i>	45223/05	20 септември 2007 г.	Член 4 от Протокол № 4 относно <i>забраната за колективно експулсиране</i> в контекста на съкратената процедура по последваща молба (точки 81—84).
<i>Saadi срещу Италия</i>	37201/06	28 февруари 2008 г.	Материали, използвани за оценка на опасността от излагане на опасност в противоречие с член 3 (точки 128—133) и оценка на тази опасност в случай че кандидатът представлява терористична заплаха за приемащата държава (точки 137—149).
<i>Ben Khemais срещу Италия</i>	246/07	24 февруари 2009 г.	Член 3 от ЕКПЧ относно <i>забраната за връщане</i> и „дипломатическите уверения“ от страна на държавата на произход (точки 53—64).
<i>MSS срещу Белгия и Гърция</i>	30696/09	21 януари 2011 г.	Член 13 във връзка с член 2 от ЕКПЧ в контекста на недостатъците на процедурата по предоставяне на убежище в компетентната държава по Дъблинската система (точки 286—322) и поради липсата на правно средство за защита срещу преместване по дъблинската процедура (точки 385—396).
<i>Othman (Abu Qatada) срещу Обединеното кралство</i>	8139/09	17 януари 2012 г.	Член 3 от ЕКПЧ относно <i>забраната за връщане</i> и качеството на дипломатическите уверения (точки 187—189) и <i>забраната за връщане</i> на основание член 6 от ЕКПЧ в случай на явен отказ от правосъдие (точки 258—287).

<i>IM срещу Франция</i>	9152/09	2 февруари 2012 г.	Член 13 от ЕКПЧ относно процесуалните изисквания, които не трябва да правят илюзорни ефективните правни средства за защита, и ускорените процедури за предоставяне на убежище (точки 127—135).
<i>Hirsi Jamaa и други срещу Италия</i>	27765/09	23 февруари 2012 г.	Член 1 от ЕКПЧ относно отговорността за връщане на мигранти, заловени в открито море (точки 70—82).
<i>Labsi срещу Словакия</i>	33809/08	15 май 2012 г.	Член 3 от ЕКПЧ относно абсолютния характер на <i>забраната за връщане</i> дори в случай на риск за сигурността на приемащата държава (точка 128) и член 13 от ЕКПЧ относно липсата на ефективно правно средство за защита по отношение на такива жалби (точки 133—140).
<i>Singh и други срещу Белгия</i>	33210/11	2 октомври 2012 г.	Член 13 относно правото на ефективна защита и задължението за оценка на документи, които могат да бъдат потвърдени (точки 102—104).
<i>Abdulkhakov срещу Русия</i>	14743/11	2 октомври 2012 г.	Член 3 от ЕКПЧ относно <i>забраната за връщане</i> в контекста на извънсъдебното прехвърляне / извънредното предаване в противоречие с принципите на правовата държава (точка 138—157).
<i>El-Masri срещу Бивша югославска република Македония</i>	39630/09	13 декември 2012 г.	Член 3 от ЕКПЧ относно <i>забраната за връщане</i> при обстоятелства, в които тежестта на доказване се премества върху държавата (точки 165—167 и 199).
<i>АС и други срещу Испания</i>	6528/11	22 април 2014 г.	Член 13 от ЕКПЧ във връзка с членове 2 и 3 относно необходимостта от спиране на изпълнението на експулсирането при обжалване (точки 87 и 94—105).

2.2.5 Директива относно условията на приемане (преработен текст) от 2013 г.

ДУП (преработен текст) ⁽⁹⁹⁾ има за цел установяване на „достоеен стандарт на живот и сравними условия на живот [за кандидатите за международна закрила] във всички държави членки“ (съображение 11) ⁽¹⁰⁰⁾ с оглед „ограничаването на вторичните [им] движения [...], водени от различията в условията на приемането им“ (съображение 12).

Противно на ДУП, която обхваща кандидатите за статут на бежанец ⁽¹⁰¹⁾, ДПУ (преработен текст) има разширен обхват по отношение на лицата и се прилага по отношение на „всички граждани на трети държави и лица без гражданство, които подават молба за международна закрила на територията [...], докато имат разрешение да останат на територията в качеството на кандидати“ (член 3, параграф 1), както и по отношение на членовете на семейството, ако молбата за международна закрила се отнася и до тях (член 3, параграф 1). Разпоредбите ѝ са приложими от момента, в който лицето подаде молбата си за международна закрила ⁽¹⁰²⁾, до момента на издаване на окончателно решение по

⁽⁹⁹⁾ Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила [2013] ОВ L 180/96.

⁽¹⁰⁰⁾ Вж. също член 1 от ДУП (преработен текст).

⁽¹⁰¹⁾ Съображение 16 от ДУП въпреки това заявява, че „държавите членки се приканват да прилагат разпоредбите на настоящата директива по отношение на процедурите за разглеждане на молбите за форми на защита, различни от тази, която произтича от Женевската конвенция за гражданите на трети страни и за лицата без гражданство“.

⁽¹⁰²⁾ CJEU, решение по дело *Cimade u GISTI*, цитирано по-горе, бележка под линия 58, точка 39. Вж. също CJEU, решение от 27 февруари 2014 г., дело C-79/13, *Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers срещу Saciri u други*, EU:C:2014:103, точка 33.

тази молба ⁽¹⁰³⁾, или, ако се прилага Регламентът от Дъблин III, до момента на действителното прехвърляне на кандидата в компетентната държава членка ⁽¹⁰⁴⁾.

ДУП (преработен текст) е структурирана в седем глави, които могат да бъдат обобщени както следва:

Глава I	Цел, определения и приложно поле на Директивата, включително по-благоприятни разпоредби (член 4).
Глава II	Общи разпоредби за условията на приемане, които обхващат задълженията във връзка с информацията (член 5), документите (член 6), пребиваването и свободата на движение (член 7), задържането (членове 8—11), единството на семейството (член 12), медицинските прегледи (член 13), записването в училище и обучението на ненавършилите пълнолетие (член 14), заетостта (член 15), професионалното обучение (член 16), материалните условия на приемане и медицинските грижи (член 17), разновидностите на материалните условия на приемане (член 18) и медицинските грижи (член 19).
Глава III	Ограничаване или отнемане на възможността за ползване на материалните условия на приемане.
Глава IV	Разпоредби относно уязвимите лица.
Глава V	Обжалвания.
Глава VI	Мерки за подобряване на ефикасността на системата за приемане.
Глава VII	Заклучителни разпоредби.

Сред общите разпоредби относно условията на приемане, свързаните със задържането на кандидати за международна закрила са особено важни за отбелязване. Правилото е, че кандидат за международна закрила не може да бъде задържан единствено поради това, че е кандидат (член 8, параграф 1). Държавите членки запазват дискреционно правомощие да задържат кандидат за международна закрила, въз основа на индивидуална оценка, доколкото задържането е пропорционално като последна мярка, ако не могат да бъдат приложени ефективни, но по-леки принудителни алтернативни мерки (член 8, параграф 2), и е необходимо:

- (а) за установяване или проверка на самоличността или националността на кандидата;
- (б) за установяване на елементите, на които се основава молбата, което не би могло да бъде извършено, ако няма задържане, особено когато съществува риск кандидатът да се укрие;
- (в) за вземане на решение относно правото на кандидата да влезе на територията;
- (г) за да се подготви и/или да се извърши връщане по силата на Директивата относно връщането от 2008 г.;
- (д) когато това се налага с цел защита на националната сигурност или на общественения ред;
- (е) в съответствие с Регламента от Дъблин III (член 8, параграф 3).

Основанията за задържане трябва да са предвидени в националното право. Нещо повече, кандидатът се задържа само докато са приложими основанията и за възможно най-кратък срок (член 9, параграф 1). Член 9 съдържа гаранциите за задържаните кандидати във връзка с продължителността на задържането, уведомяването на кандидата за причините за задържането му и средствата за правна защита, бързия съдебен контрол

⁽¹⁰³⁾ Вж. определението на „кандидат“ в член 2, буква б) от ДУП (преработен текст).

⁽¹⁰⁴⁾ CJEU, решение по дело *Cimade u GISTI*, цитирано по-горе, бележка под линия 58, точка 61.

за законосъобразността на задържането и правната помощ. След това в член 10 подробно са описани условията на задържане. Този член предписва, че по правило кандидатите се задържат в специализирани центрове за задържане или поне се отделят от обикновените затворници (член 10, параграф 1). Други условия на задържане, обхванати от член 10, включват контактите с външния свят, достъпа на членове на семейството и правни съветници или консултанти, и задължението за информиране на кандидатите за техните права, задължения и правилата на центъра за задържане. В член 11 са изложени допълнителни гаранции и задължения в случаите на задържане на уязвими лица и на кандидати със специални потребности за приемане.

Кандидатите имат право да обжалват съгласно процедурите на националното право решенията за предоставяне, отнемане или ограничаване на предимствата или решенията, свързани с тяхното място на пребиваване и свобода на движение (член 26). Гаранциите трябва да включват, поне на последна инстанция, възможност за обжалване или преразглеждане пред съдебен орган, както на фактическите, така и на правните основания (член 26, параграф 1), както и достъп до безплатна правна помощ и безплатно представителство, доколкото тази помощ е необходима, за да се гарантира ефективен достъп до правосъдие (член 26, параграф 2).

2.2.5.1 Съдебна практика на CJEU във връзка с Директивата относно условията на приемане ⁽¹⁰⁵⁾

<i>Cimade u GISTI</i>	C-179/11	27 септември 2012 г.	ДУП	Прилагане на ДУП по време на процедурите по Дъблин.
<i>Saciri u други</i>	C-79/13	27 февруари 2014 г.	ДУП	Член 13, параграф 5 от ДУП във връзка с член 13, параграфи 1 и 2 и член 14, параграфи 1, 3, 5 и 8 относно условия за приемане под формата на финансови помощи или ваучъри и пренатоварени структури за настаняване.

2.2.5.2 Съдебна практика по висящи дела на CJEU във връзка с Директивата относно условията на приемане

<i>JN срещу the State Secretary of Security and Justice</i>	C-601/15 PPU	Висящо дело	ДУП (преработен текст)	Преюдициално запитване, отправено от Raad van State (Нидерландия) на 17 ноември 2015 г. относно съвместимостта с член 6 от Хартата на ЕС на задържането на кандидати без цел депортиране въз основа на член 8, параграф 3, буква д).
---	--------------	-------------	------------------------	--

⁽¹⁰⁵⁾ Както се вижда от таблицата, всички решения на CJEU до момента са свързани с ДУП. Независимо от това, те са относими към тълкуването на ДУП (преработен текст).

2.2.5.3 Относима съдебна практика на ECtHR

<i>Mubilanzila Mayeka u Kaniki Mitunga срещу Белгия</i>	13178/03	12 октомври 2006 г.	Член 3 от ЕКПЧ (точки 50—59), член 8 от ЕКПЧ (точки 75—87) и член 5 от ЕКПЧ (точки 96—105) относно задържането на непълнолетен в център за възрастни.
<i>SD срещу Гърция</i>	53541/07	11 юни 2009 г.	Член 5 от ЕКПЧ относно условията на задържане (точки 43—54), законосъобразността на задържането (точки 57—67) и съдебния контрол във връзка с тях (точки 70—77).
<i>Tabesh срещу Гърция</i>	8256/07	26 ноември 2009 г.	Член 5 от ЕКПЧ относно условията на задържане (точки 34—44), законосъобразността на задържането (точки 49—57) и съдебния контрол във връзка с тях (точки 61—63).
<i>AA срещу Гърция</i>	12186/08	22 юли 2010 г.	Член 5 от ЕКПЧ относно условията на задържане (точки 49—65), законосъобразността на задържането (точки 84—94) и съдебния контрол във връзка с тях (точки 70—79).
<i>MSS срещу Белгия и Гърция</i>	30686/09	21 януари 2011 г.	Член 5 от ЕКПЧ относно условията на задържане (точки 216—234) и условията на живот (точки 249—264).
<i>Tarakhel срещу Швейцария</i>	29217/12	4 ноември 2014 г.	Член 3 от ЕКПЧ относно <i>забраната за връщане</i> поради условията на приемане на семейство с шест деца (точки 87—122).

2.2.6 Директива относно временната закрила от 2001 г.

Директивата относно временната закрила ⁽¹⁰⁶⁾ е акт на вторичното законодателство на ЕС, който има за цел

да определи минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица от трети страни, които не са в състояние да се върнат в страната по произход, и за поддържане на баланса между държавите членки в полаганите от тях усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием (член 1).

Режимът на временна закрила е обхващаща ЕС мярка с „характер на изключителна мярка“, която цели предоставяне на незабавна и временна закрила в случай на масово навлизане, особено когато съществува също и опасност системата за убежище да изпадне в невъзможност да разгледа всички искания, без това да доведе до неблагоприятни последици за нейното ефективно функциониране. Тази мярка се предприема в интерес на засегнатите лица и на други лица, търсещи закрила (член 2, буква а)) ⁽¹⁰⁷⁾. Задействането на директивата ще предостави на лицата, които принадлежат към определената отговаряща на условията група, незабавен краткосрочен статут на закрила без необходимост от индивидуална оценка на това дали лицата в групата отговарят на условията за международна закрила, като по този начин ще облекчи натиска върху процедурата на държавите членки за предоставяне на убежище. В допълнение, тъй като мярката

⁽¹⁰⁶⁾ Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием [2001] ОВ L 212/12.

⁽¹⁰⁷⁾ Вж. съображение 2, което съдържа позоваване на „схеми за изключителни ситуации“, в които на разселени лица в случаите на масово навлизане незабавно да бъде предоставяна временна закрила.

обхваща целия ЕС, тя има за цел да намали различията между политиките на държавите членки за закрила, насочени към отговарящата на условията група. Нещо повече, тя осигурява доброволен, но структуриран механизъм за разпределяне на тежестта, чрез който държавите членки посочват възможността, с която разполагат за прием на лица, които отговарят на условията за временна закрила (член 25, параграф 1). Временната закрила позволява прехвърляне на лицата, ползващи се с временна закрила, от трети страни в ЕС и/или от една държава—членка на ЕС в друга при наличие на доброволно предложение и на съгласие от страна на засегнатите лица (член 26, параграфи 1 и 2). Лицата, които се ползват с временна закрила, имат право да подадат молба за предоставяне на убежище по всяко време. Ако тази молба бъде отхвърлена, това не трябва да засяга продължаването на временната закрила (членове 17 и 19).

Съгласно член 5, прилагането на временна закрила е колективно решение на Съвета на министрите на ЕС и, следователно, държавите членки не могат да прибягват към тази закрила поотделно. Режимът на временна закрила, създаден с Директивата от 2001 г., никога не е бил използван.

2.3 Друго вторично законодателство от значение в областта на международната закрила

На последно място в този Раздел е подходящо да посочим накратко други актове на вторичното законодателство, които, макар че не съставляват част от ОЕСУ, са от значение за прилагането ѝ. Първият такъв акт е Регламентът за EASO, който е пряко свързан със създаването на Европейска служба за подкрепа в областта на прилагането на общата система. Другите три са директиви, които имат последици за третирането на лица, ползващи се с международна закрила, и лица, които не отговарят на условията за международна закрила, след разглеждане на техните молби.

2.3.1 Регламентът за EASO от 2010 г.

Регламентът за EASO ⁽¹⁰⁸⁾ е акт на вторичното законодателство на ЕС, с който се създава EASO (Европейска служба за подкрепа в областта на убежището). Ролята на EASO е както следва:

да подпомага по-доброто прилагане на общата европейска система за убежище (ОЕСУ), да укрепва практическото сътрудничество между държавите-членки в областта на убежището и да предоставя и/или координира предоставянето на оперативна подкрепа за държавите-членки, чиито системи за убежище и прием са подложени на особен натиск (член 1).

Според правния си статут EASO е орган на Общността със собствена юридическа правосубектност (член 40). Тя представлява независим източник на информация по всички въпроси, свързани с политиката и законодателството на ЕС в областта на убежището (член 2, параграф 3), но няма правомощия във връзка с вземането на решения по конкретни молби за международна закрила (член 2, параграф 6). Сред задълженията ѝ е

⁽¹⁰⁸⁾ Регламент (ЕС) № 439/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година за създаване на Европейска служба за подкрепа в областта на убежището [2010] ОВ L 132/11.

специфичната разпоредба да организира, подпомага и координира дейности, свързани с информацията относно държави на произход (член 4). Това включва, по-конкретно, събиране на подходяща, надеждна, точна и актуализирана информация; изготвяне на доклади; управление, разработване и поддържане на интернет портал за събиране на информация; изготвяне на общ формат и обща методология за представяне, проверка и използване на информацията; и анализ на информацията по прозрачен начин, за да се насърчи сближаването на критериите за оценка, като с този анализ не се цели да се дават указания на държавите членки относно удовлетворяването или отхвърлянето на молби за международна закрила. Освен това, с цел да се даде на държавите членки възможност да бъдат по-добре подготвени за справяне с променящите се потоци от лица, търсещи убежище, ЕС е създал Система за ранно предупреждение и готовност, която подава информация в Механизъм за ранно предупреждение, готовност и управление на кризи.

EASO също така осигурява оперативна подкрепа на държавите членки в случай на особено силен натиск върху техните системи за убежище и приемане. В допълнение към това се осигурява обучение под формата на Учебен пран на EASO за служители на националните органи, вземащи решения в областта на убежището. Дейностите на EASO в областта на качеството имат за цел да подпомогнат държавите—членки на ЕС да подобряват непрекъснато стандартите за качество на своите системи за убежище и да постигнат общи стандарти за качество в рамките на ОЕСУ. EASO улеснява обмена на информация между държавите членки, като позволява да се идентифицират и споделят добри практики, инструменти и механизми за качество, както и конкретни инициативи. В работата си във връзка с качеството EASO се съсредоточава също така върху конкретни проблеми, включително непридружени малолетни или непълнолетни лица и други уязвими категории лица.

Разпоредбите от особено значение за членовете на съдилища и трибунали са параграфи 1 и 5 на член 6:

1. Службата за подкрепа създава и разработва курсове за обучение, достъпни за членовете на всички национални администрации и съдилища и трибунали, както и за националните служби в държавите членки, компетентни в областта на убежището. Участието в обучението не засяга националните системи и процедури.

[...]

5. Предложеното обучение е от високо качество и определя ключови принципи и най-добри практики, за да се спомогне за сближаването на административните методи и решения, както и правната практика, при пълно зачитане на независимостта на националните съдилища и трибунали.

2.3.2 Директива относно събирането на семейството от 2003 г.

Директивата относно събирането на семейството ⁽¹⁰⁹⁾ е акт на вторичното законодателство на ЕС, който има за цел установяването на „право на събиране на семейството за граждани на трети страни“ (съображение 16). Директивата се прилага по отношение на граждани на трети страни, пребиваващи законно на територията на държавите членки,

⁽¹⁰⁹⁾ Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството [2003] ОВ L 251/12.

включително лица със статут на бежанец. Приложното ѝ поле изрично изключва кандидати за признаване на статут на бежанец, временна закрила и субсидиарна форма на закрила (съгласно международните задължения, националното законодателство или практиката на държавата членка), както и лицата, които се ползват със субсидиарна закрила и временна закрила (член 3, параграф 2). В момента на приемането на Директивата относно събирането на семейството, режимът на субсидиарна закрила по ДП все още не е бил приет. Следователно правото на събиране на семейството на лицата, които се ползват със субсидиарна закрила, е предмет на националното право.

Директивата съдържа по-благоприятни разпоредби относно събирането на семейството на бежанците в следните три аспекта:

- 1) когато дете на бежанец е навършило 12 години и пристигне отделно от семейството, държавата членка не може да постави като условие за събирането на семейството това детето да удовлетворява критериите за интегриране (член 10, параграф 1);
- 2) Държавите членки са задължени да разрешават събиране на семейството на родственици от първа степен по пряка възходяща линия на бежанец, който е непридружено малолетно или непълнолетно лице (член 10, параграф 3, буква а)) и, когато не съществуват такива роднини, могат да разрешат събиране на семейството с неговия законен настойник или всеки друг член на семейството (член 10, параграф 3, буква б));
- 3) Държавите членки могат да разрешат събирането на други членове на семейството, ако същите се намират на финансова издръжка на бежанеца (член 10, параграф 2).

Член 11 отчита, че е възможно бежанците да не са в състояние да представят официални документни доказателства за семейната връзка. Разпоредбата налага на държавите членки задължението да „взимат предвид други доказателства за съществуването на подобна връзка, които следва да се оценяват в съответствие с националното право. Решение за отхвърляне на молба не може да се основава единствено на факта, че липсват документални доказателства“.

Директивата изисква от лицето, което е подало заявлението, да представи доказателство за това, че кандидатът разполага с подходящо жилище, медицинска застраховка, както и стабилни и регулярни финансови ресурси (член 7, параграф 1). Тези изисквания, обаче, не са приложими по отношение на бежанци, въпреки че държавите членки имат право да наложат такива изисквания, когато събирането на семейството е възможно в трета страна и/или ако заявлението за събиране на семейството не е подадено в рамките на период от три месеца след предоставянето на статута на бежанец (член 12, параграф 1). Член 12, параграф 2 предвижда, че „държавите членки не [трябва да] изискват от бежанеца да е пребивавал на тяхна територия в течение на определен период от време, преди членовете на семейството му да се присъединят към него“.

2.3.3 Директиви относно дългосрочно пребиваващите лица от 2003 г. и 2011 г.

Директивата относно дългосрочно пребиваващите лица от 2003 г. ⁽¹¹⁰⁾, така, както е изменена с Директивата относно дългосрочно пребиваващите лица от 2011 г. ⁽¹¹¹⁾, е акт на вторичното законодателство на ЕС, който има за цел да осигури интегрирането на граждани на трети страни, които пребивават дългосрочно в държави—членки на ЕС, чрез признаване на правото им на „равнопоставеност с гражданите на държавата членка по отношение на широк диапазон от икономически и социални области“ (съображение 12), както и да осигури достъп до право на пребиваване в други държави членки при определени условия. Директивата относно дългосрочно пребиваващите лица от 2011 г. разширява приложното поле на Директивата от 2003 г., така че то да включва и бежанците и лицата, ползващи се със субсидиарна закрила. Следователно лицата, ползващи се с международна закрила, могат да подадат молба за статут на дългосрочно пребиваващо лице, ако са живели непрекъснато на територията на държава членка в продължение на пет години непосредствено преди подаването на молбата за статут на пребиваващо лице. Получаването на статут на дългосрочно пребиваващо лице означава, че получило го лице се ползва от равноправно третиране с гражданите на държавата членка по отношение на някои определени икономически и социални въпроси, както и от правото на свободно движение в рамките на ЕС. Изменената директива изрично потвърждава, че това равнопоставено третиране „следва да не засяга правата и ползите, гарантирани съгласно [ДП] и съгласно [Конвенцията за статута на бежанците]“ (съображение 7).

2.3.4 Директива относно връщането от 2008 г.

Директивата относно връщането е акт на вторичното законодателство на ЕС, който

определя общите стандарти и процедури, които се прилагат в държавите-членки по отношение на връщането на граждани на трети страни, които са в незаконен престой, в съответствие с основните права, които се явяват общи принципи на правото на Общността, както и на международното право, включително задълженията в областта на защитата на бежанците и правата на човека (член 1) ⁽¹¹²⁾.

Директивата се прилага по отношение „на граждани на трети страни, които са в незаконен престой на територията на държава-членка“ (член 2, параграф 1), които „не отговарят или са престанали да отговарят на условията за влизане, престой или пребиваване в дадена държава-членка“ (съображение 5), с възможните изключения, регламентирани в член 2, параграф 2, букви а) и б).

Съображение 9 гласи, че гражданин на трета страна, който е подал молба за убежище в държава-членка, не следва да бъде считан за лице, което е в незаконен престой на територията на държавата-членка, до влизането в сила на отрицателно решение относно молбата или на решение, прекратяващо правото му на престой като кандидат за убежище. CJEU е дал ясно да се разбере, че Директивата относно връщането не се прилага

⁽¹¹⁰⁾ Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни [2004] ОВ L 16/44.

⁽¹¹¹⁾ Директива 2011/51/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2011 година за изменение на Директива 2003/109/ЕО на Съвета за разширяване на обхвата ѝ до лица, ползващи се с международна закрила [2011] ОВ L 132/1.

⁽¹¹²⁾ Директива 2008/115/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни [2008] ОВ L 348/98.

за лица, които са подали молба за статут на бежанец или субсидиарна закрила, до приемането на окончателно отрицателно решение по тяхната молба. Съществува ограничено изключение, което се състои във възможност за продължаване на задържането по Директивата относно връщането на гражданин на трета страна, който е подал молба за международна закрила, след като е бил задържан, когато тази молба е подадена единствено с цел да бъде забавено или застрашено изпълнението на решението за връщане и е обективно необходимо мярката за задържане да бъде продължена, за да се предотврати опасността засегнатото лице да избегне окончателно връщането си. ⁽¹¹³⁾ Иначе CJEU е дал ясно да се разбере, че задържането с цел извеждане по Директивата относно връщането и задържането, постановено спрямо лице, търсещо убежище, в съответствие със законодателството в областта на ОЕСУ, се обуславят от различни правни режими ⁽¹¹⁴⁾.

Следователно, въпреки че Директивата относно връщането не е акт в областта на ОЕСУ, в съображение 1 е подчертано, че Европейският съвет, състоял се в Тампере през 1999 г., е установил съгласуван подход в областта на имиграцията и убежището, който обхваща едновременно създаването на ОЕСУ, политиката за законна имиграция и борбата срещу незаконната имиграция. По този начин, Директивата относно връщането може да обхване лица, на които е бил отказан статут на бежанец и субсидиарна закрила, или чийто статут на международна закрила е бил анулиран, отнет, прекратен или подновяването му е било отказано по силата на ДП (преработен текст) ⁽¹¹⁵⁾, но които въпреки това са останали на територията на държавата членка, в нарушение на закона за имиграцията.

Директивата урежда прекратяването на незаконния престой, което може да бъде представено схематично като процес от три стъпки, който налага на държавите членки задължението да: 1) издадат решение за връщане (член 6); 2) осигурят период за доброволно напускане (7—30 дни), който може да не бъде предоставен или може да бъде съкратен в ограничен брой ситуации (член 7); и 3) предприемат всички необходими мерки, за да изпълнят принудително решението за връщане, което, обаче, следва да се отложи, когато това би нарушило принципа на „забрана за връщане“ или в случай на обжалване на решението за връщане (членове 8—9). По време на този процес гражданите на трети страни могат да бъдат задържани за целите на извеждането, ако това е необходимо и пропорционално (член 15). Условиата на задържане са представени подробно в член 16, а особеното положение на задържани малолетни или непълнолетни лица и семейства е регламентирано в член 17. Изключенията са изложени в член 18 в случай на извънредни ситуации, включително „извънредно гол[ям] брой на гражданите на трети страни“, подлежащи на връщане.

Както беше посочено по-горе, Директивата относно връщането не се прилага по отношение на кандидатите за международна закрила. Поради това следващата таблица включва дела, които не са свързани с кандидати за убежище. Въпреки това, тези дела могат да бъдат от значение по отношение на тези лица, чиято молба за международна закрила е окончателно отхвърлена или чийто статут на международна закрила статут е бил анулиран, отнет, прекратен или подновяването му е било отказано по силата на ДП (преработен текст), но които са останали незаконно на територията на държавата членка по смисъла на член 3, параграф 2 от Директивата относно връщането.

⁽¹¹³⁾ CJEU, решение от 30 май 2013 г., дело C-534/11, *Mehmet Arslan срещу Policie ČR, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, odbor cizinecké policie*, EU:C:2013:343, точки 49 и 63.

⁽¹¹⁴⁾ CJEU, решение от 30 ноември 2009 г., Голям състав, дело C-357/09 PPU, *Said Shamilovich Kadzoev (Huchbarov)*, EU:C:2009:741, точка 45.

⁽¹¹⁵⁾ Вж. по-горе Раздели 2.2.3, стр. 43—50.

2.3.4.1 Съдебна практика на CJEU от значение във връзка с Директивата относно връщането

<i>Kadzoev</i>	C-357/09 PPU	30 ноември 2009 г.	Член 15, параграфи 4—6 относно продължителността на задържането.
<i>El Dridi</i>	C-61/11 PPU	28 април 2011 г.	Членове 15 и 16 относно основанията за задържане.
<i>Achughbabian</i>	C-329/11	6 декември 2011 г.	Наказателни санкции за неспазване на решение за връщане и задържане.
<i>Sagor</i>	C-430/11	6 декември 2012 г.	Налагане на глоби за незаконно пребиваващи граждани на трети страни и заповеди за домашен арест.
<i>Mbaye</i>	C-522/11	21 март 2013 г.	Наказателни санкции за неспазване на решение за връщане и налагане на глоби за незаконно пребиваващи граждани на трети страни (заповед).
<i>Arslan</i>	C-534/11	30 май 2013 г.	Неприлагане на Директивата по отношение на кандидати за международна закрила без това да засяга възможността за продължаване на задържането на лица, които злоупотребяват с процедурата за международна закрила (точки 40—63).
<i>MG u NR</i>	C-383/13 PPU	10 септември 2013 г.	Член 15, параграфи 2 и 6 относно правото на изслушване и контрол на законосъобразността на задържането.
<i>Filev u Osmani</i>	C-297/12	19 септември 2013 г.	Член 11, параграф 2 относно ограничаването на продължителността на забрана за влизане; и член 2, параграф 2, буква б) относно наказателните санкции.
<i>Mahdi</i>	C-146/14 PPU	5 юни 2014 г.	Член 15, параграфи 1, 3, 4 и 6 относно удължаването на задържането и документите за самоличност.
<i>Bero u Bouzalmate</i>	C-473/13 и C-514/13	17 юли 2014 г.	Член 16, параграф 1 относно задържането в специализиран център за задържане.
<i>Pham</i>	C-474/13	17 юли 2014 г.	Член 16, параграф 1 относно забраната за задържане в затвор заедно с обикновените затворници.
<i>Mukarubega</i>	C-166/13	5 ноември 2014 г.	Член 6 относно правото на изслушване
<i>Boudjilida</i>	C-249/13	11 декември 2014 г.	Член 6 относно правото на изслушване.
<i>Abdida</i>	C-562/13	18 декември 2014 г.	Членове 5 и 13 относно суспензивния ефект на обжалване на решение за връщане в случай на сериозно болни граждани на трети страни и оказване на спешни медицински грижи.
<i>Zaizoune</i>	C-38/14	23 април 2015 г.	Член 6, параграф 1 и член 8, параграф 1 във връзка с член 4, параграфи 2 и 3 относно взаимно изключване на налагането на глоба и извеждането на граждани на трети страни, незаконно пребиваващи на територията на държава членка.
<i>Skerdjan Celaj</i>	C-290/14	1 октомври 2015 г.	Член 11, параграф 1 относно забраната за влизане и налагането на присъда лишаване от свобода в случай на повторно незаконно влизане в нарушение на забрана за влизане.

2.3.4.2 Съдебна практика по висящи дела на CJEU във връзка с Директивата относно връщането

<i>Sélina Affum (по мъж Amissah) срещу Préfet du Pas de Calais, Procureur général de la Cour d'appel de Douai</i>	C-47/15	Висящо дело	Преюдициално запитване, отправено от Cour de cassation (Франция) на 6 февруари 2015 г. във връзка с член 3, параграф 2 относно тълкуването на незаконно пребиваващи граждани на трета страна в контекста на транзит на летище, и член 6, параграф 3 относно правото на държавите членки да се въздържат от издаването на решение за връщане.
---	---------	-------------	--

Част 3: Тълкуване и прилагане на законовите разпоредби на ОЕСУ

Окончателно компетентен за тълкуването на законовите разпоредби на ЕС е CJEU (член 267 от ДФЕС), но за прилагането на правото на ЕС е важно да се разбира ролята на националните съдии на държавите членки в това отношение. Когато националните съдилища или трибунали трябва да тълкуват разпоредбите на правото на ЕС, независимо дали чрез пряко позоваване на законодателството на ЕС или на транспониращото национално законодателство, или на обвързващи решения на CJEU, националният съдия е длъжен да действа като „съдия на ЕС“. Той трябва да възприеме същия подход към тълкуването като CJEU и да се придържа към принципите на прилагане на правото на Съюза. Следователно познаването на общия подход на CJEU, илюстриран чрез съдебната му практика, е важен инструмент за националния съдия при изпълнението на тези задължения.

В Част 3 въпросите за тълкуването и прилагането ще бъдат разгледани в шест основни теми:

- ОЕСУ и Конвенцията за статута на бежанците (Раздели 3.1, стр. 65—67);
- Методи за тълкуване на правото на Съюза (Раздели 3.2, стр. 67—69);
- Принципи на прилагане на правото на Съюза (Раздели 3.3, стр. 69—75);
- Взаимодействие между тълкуването на правото на ЕС и ЕКПЧ, международното и националното право (Раздели 3.4, стр. 75—86);
- Отправяне на преюдициални запитвания до CJEU в съответствие с член 267 от ДФЕС (Раздели 3.5, стр. 87—92); и
- Подходът на националните съдилища и трибунали (Раздели 3.6, стр. 97—97).

3.1 ОЕСУ и Конвенцията за статута на бежанците ⁽¹¹⁶⁾

Съдържанието на ОЕСУ е вдъхновено от международните договори, така както те засягат въпроси, свързани с нуждата от международна закрила, както са определени в ДП (преработен текст). Това се отнася особено до Конвенцията за статута на бежанците и Протокола към нея от 1967 г. Това са единствените актове, изрично посочени в член 78 от ДФЕС (който повтаря по-ранната разпоредба на член 63 от ДЕО в същия смисъл), който гласи: „[т]ази политика трябва да бъде съобразена с Женевската конвенция [за статута на бежанците] от 28 юли 1951 г. и с Протокола за статута на бежанците от 31 януари 1967 г., както и с другите съответни договори“. Съгласно Заключениеята от Тампере от 1999 г., ОЕСУ трябва да бъде създадена „въз основа на пълно и всеобхватно прилагане на Женевската конвенция, като по този начин се гарантира, че никой няма да бъде върнат към преследване, т.е. при зачитане на принципа на забрана за връщане“ ⁽¹¹⁷⁾. Следователно, значението на Конвенцията за статута на Бежанците и Протокола към нея е подчертано във всички актове в областта на ОЕСУ, освен в Регламента Евродак ⁽¹¹⁸⁾.

⁽¹¹⁶⁾ т.е. Конвенция на ООН за статута на бежанците

⁽¹¹⁷⁾ Заключениеята от Тампере от 1999 г., цитирани по-горе, бележка под линия 4, точка 13.

⁽¹¹⁸⁾ Вж. съображение 4 от Регламента за ЕАСО (ЕС); съображение 10 от Директивата относно временната закрила; съображение 3 от Регламента от Дъблин III; съображение 3 от ДУП (преработен текст); съображение 3 от ДПУ (преработен текст); съображение 3 от ДП (преработен текст).

ДП (преработен текст) също така подчертава, че „Женевската конвенция и Протоколът представляват крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците“ (съображение 4). Следователно Конвенцията за статута на бежанците е критерият, от който ДП (преработен текст) извлича условията за признаване на статут на бежанец, но тази конвенция не служи пряко за основа на разпоредбите на ДПУ (преработен текст) и ДУП (преработен текст), тъй като мълчи по такива въпроси. ВКБООН, органът, натоварен с администрирането ѝ, винаги е смятал, че въпросите за процедурите по признаването на статут на бежанец и приемането на кандидати трябва да се разглеждат в съответствие със законите и практиките на държавите—страни по Конвенцията ⁽¹¹⁹⁾.

ДП (преработен текст) определя стандарти относно определението и съдържанието на статута на бежанец с цел подпомагане на компетентните национални органи на държавите членки при прилагането на Конвенцията за статута на бежанците и въвежда общи критерии за признаване на статут на бежанец на лицата, подали молба за убежище по смисъла на член 1 от Конвенцията за статута на бежанците (съображения 23 и 24 от ДП (преработен текст)).

В *Abdulla срещу Германия* CJEU напомни значението на Конвенцията за статута на бежанците по силата на член 63 от ДЕС (сега член 78 от ДФЕС) и като крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците. Той отбеляза, че разпоредбите на ДП „са приети с оглед подпомагането на компетентните органи на държавите членки в прилагането на тази конвенция въз основа на общи критерии и понятия“ ⁽¹²⁰⁾. CJEU стига до заключението, че „[п]ри това положение разпоредбите на Директивата трябва да се тълкуват в светлината на нейната обща структура и предназначение при зачитане на [К]онвенция[та] [за статута на бежанците] и съответните други договори съгласно“ член 78, първа алинея от ДФЕС ⁽¹²¹⁾.

Тъй като законодателството в областта на ОЕСУ прави директна *препратка* към Конвенцията за статута на бежанците ⁽¹²²⁾, съответните разпоредби на правото на Съюза следва да се тълкуват с помощта на подхода на ЕС към тълкуването. Въпреки това изглежда, че според съдебната практика на CJEU във връзка с други международни конвенции, Конвенцията за статута на бежанците трябва, в такава ситуация, да се тълкува с помощта на нормалния подход по силата на Виенска конвенция за правото на договорите ⁽¹²³⁾.

Заслужава да се отбележи, че не всички задълженията на държавите членки към граждани на трети страни, произтичащи от Конвенцията за статута на бежанците и протоколите към нея, се изпълняват посредством инструментите на ОЕСУ. По-широкото действие на международните задължения на държавите членки по Конвенцията за статута на бежанците е оставено основно като въпрос на националното законодателство на държавите членки ⁽¹²⁴⁾. Членовете на съдилища и трибунали в държавите членки също така трябва

⁽¹¹⁹⁾ През октомври 1997 г. Изпълнителният комитет на ВКБООН отправи препоръки относно основните изисквания, които националните процедури следва да изпълняват (*Safeguarding Asylum* (Опазване на убежището), Заключение № 82 на Изпълнителния комитет (XLVIII), 17 октомври 1997 г., параграф (d)(ii)). Въпреки че като цяло се спазват, те нямат обвързваща сила, но техният тласък най-общо е отразен в разпоредбите на ДПУ. Те са изложени в параграф 192 от *Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* (Ръководство и насоки за процедурите и критериите за определяне на статут на бежанец в съответствие с Конвенцията от 1951 г. и Протокола от 1967 г. за статута на бежанците), 1979 г., преиздадено през декември 2011 г. (Ръководство на ВКБООН).

⁽¹²⁰⁾ CJEU, решение по делото *Abdulla* и други, цитирано по-горе, бележка под линия 3, точка 52.

⁽¹²¹⁾ *Пак там*, точка 53. Вж. също CJEU, решение от 19 декември 2012 г., Голям състав, дело C-364/11, *Mostafa Abed El Karem El Kott, Chadi Amin A Radi* и *Hazem Kamel Ismail* срещу *Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, EU:C:2012:826, точка 43.

⁽¹²²⁾ Вж. CJEU, решение по делото *Qurbani*, цитирано по-горе, бележка под линия 41.

⁽¹²³⁾ Вж. CJEU, решение от 25 февруари 2010 г., дело C-368/08, *Firma Brita GmbH* срещу *Hauptzollamt Hamburg-Hafen*, EU:C:2010:91, точка 39. Вж. също Раздели 3.2 по-долу, стр. 67—69, и J. McAdam, 'Interpretation of the 1951 Convention' (Тълкуване на Конвенцията от 1951 г.), в A. Zimmermann (ed.), *The 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol* (Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. и Протоколът от 1967 г. към нея) (OUP, 2011), стр. 75—115.

⁽¹²⁴⁾ Във връзка със задълженията към граждани на ЕС, вж. Раздели 2.1.4 по-горе, стр. 34—34, относно Протокол № 24.

да помислят за прилагането на своите национални закони за прилагане на Конвенцията за статута на бежанците, когато те предоставят по-благоприятни стандарти, отколкото приложимите в рамките на ОЕСУ ⁽¹²⁵⁾.

Ролята на ВКБООН във връзка с ОЕСУ е предвидена в Декларация 17 към Договора от Амстердам: „Осъществяват се консултации с [ВКБООН] и с други заинтересовани международни организации по въпроси, отнасящи се до политиката по предоставяне на убежище.“ Ролята на ВКБООН във връзка с ОЕСУ произтича от компетентността на Службата във връзка с Конвенцията за статута на бежанците и по-конкретно член 35 от нея, който налага на държавите—страни по Конвенцията задължението да сътрудничат на ВКБООН. Съображение 22 на ДП (преработен текст) показва ясно, че консултациите с ВКБООН могат да предоставят полезни указания на държавите членки, когато те се произнасят по предоставянето на статут на бежанец. В допълнение, държавите членки трябва да позволяват на ВКБООН да дава становища в изпълнение на своите контролни правомощия, които произтичат от член 35 от Конвенцията за статута на бежанците, на всеки компетентен орган, по отношение на индивидуални молби за международна закрила, на всеки етап от хода на процедурата (член 29, параграф 1, буква в) от ДПУ (преработен текст)). В това отношение Ръководството на ВКБООН и последвалите Насоки за международната закрила могат да предоставят полезни указания на националните съдилища и трибунали, въпреки че не са задължителни ⁽¹²⁶⁾. Националните съдилища и трибунали могат също така да желаят да вземат предвид становищата на ВКБООН относно тълкуването на разпоредби за ОЕСУ, които не произтичат от Конвенцията за статута на бежанците, включително субсидиарната закрила ⁽¹²⁷⁾.

3.2 Методи за тълкуване на правото на Съюза

Разпоредбите на ОЕСУ следва да се тълкуват в съответствие с методите за тълкуване на правото на Съюза. За разлика от правилата относно тълкуването на международните договори, залегнали във Виенската конвенция за правото на договорите от 1969 г., методите за тълкуване на правото на Съюза не са изложени в нито един акт на ЕС. Те са били разработени в продължение на много години от CJEU в неговата съдебна практика.

Първото решение, в което се говори за тълкуване на правото на Съюза, е решението по делото *van Gend en Loos* от 1963 г. В него CJEU припомня важността на „духа, общата структура и формулировката“ на тълкувателните разпоредби ⁽¹²⁸⁾. Тези три тълкувателни особености са допълнително усъвършенствани в последващата съдебна практика, най-забележимо в решението по делото *CILFIT* от 1982 г. В този случай CJEU постановява, че ако формулировката на разпоредба от правото на Съюза е неясна:

всяка разпоредба на общностното право трябва да бъде поставена в нейния контекст и да се тълкува в светлината на разпоредбите на това право, на неговите цели и на етапа от развитието му към датата, на която разглежданата разпоредба следва да бъде приложена. ⁽¹²⁹⁾

⁽¹²⁵⁾ Относно въпроса за съвместимостта на по-благоприятните разпоредби на националното право с целите на ОЕСУ, вж., например, CJEU, решение по делото *M'Vodj*, цитирано по-горе, бележка под линия 62, точки 43—46.

⁽¹²⁶⁾ За пълен списък с Насоките на ВКБООН относно международната закрила вж. Раздели 2.2 от Приложение В по-долу, стр. 115—121.

⁽¹²⁷⁾ UNHCR Handbook (Ръководство на ВКБООН), цитирано по-горе, бележка под линия 119.

⁽¹²⁸⁾ CJEU, решение от 5 февруари 1963 г., дело 26/62, *Van Gend en Loos срещу Нидерландия*, EU:C:1963:1, стр. 12.

⁽¹²⁹⁾ CJEU, решение от 6 октомври 1982 г., дело 283/81, *Srl CILFIT u Lanificio di Gavardo SpA срещу Ministry of Health*, EU:C:1982:335, точка 20.

Въз основа на тези две основополагащи съдебни решения и за целите на методологията, методите за тълкуване, разработени от CJEU, най-често се категоризират в три групи:

- 1) буквални;
- 2) контекстуални/систематични; и
- 3) телеологични/целенасочени.

Тези три различни метода на тълкуване остават, обаче, специална доктринална конструкция и не са ясно очертани в практиката. Поради това те често се припокриват и понякога е трудно да бъдат разграничени един от друг. „Когато съответната разпоредба на правото на Съюза е двусмислена, неясна или непълна, всички методи за тълкуване, използвани от [CJEU], мога да се използват във взаимно подсилваща се връзка“⁽¹³⁰⁾. Телеологичният/целенасоченият подход често играе важна роля в областта на убежището, но се използват и другите методи⁽¹³¹⁾.

Буквалното тълкуване е от значение единствено когато в текста, който следва да се тълкува, липсва определение. Буквалното тълкуване е свързано със значението на разпоредбата в говоримия език⁽¹³²⁾. Както CJEU подчертава в решението си по делото *CILFIT*, „общностното право използва терминология, която е специфична за него“⁽¹³³⁾. В решението по делото *Diakité* във връзка с член 15, буква в) от ДП, CJEU определя понятието за въоръжен вътрешен конфликт „в съответствие с обичайното му значение в говоримия език“⁽¹³⁴⁾, а не въз основа на международното хуманитарно право. Както постановява CJEU, следва също така да се вземе предвид, че текстовете на общностното право са съставени на множество езици и че редакциите на различните езици са еднакво автентични⁽¹³⁵⁾: „Редакциите на текст на Общностите на различните езици трябва да имат еднакво тълкуване и поради това, в случай на разминаване между редакциите, въпросната разпоредба следва да се тълкува, като се държи сметка за целите и общата схема на правилата, от която е част.“⁽¹³⁶⁾ Днес редакциите на 24 езика са еднакво автентични⁽¹³⁷⁾.

Контекстуалният/систематичният метод има за цел да тълкува разпоредбата в светлината на контекста, за който се отнася, за да се гарантира правна съгласуваност в рамките на дадена разпоредба, конкретен акт и целият правен ред на ЕС. Този метод на тълкуване е илюстриран в решението на CJEU по делото *Elgafaji* през 2009 г. За да определи обхвата на член 15, буква в) от ДП, CJEU разглежда другите два вида тежки посегателства, определени в букви а) и б), и логиката на член 15⁽¹³⁸⁾, с цел да гарантира „систематично тълкуване в съответствие с другите две посочени в член 15 ситуации [...]“⁽¹³⁹⁾. Освен това CJEU отбелязва, че това тълкуване не се опровергава от формулировката на съображение 26⁽¹⁴⁰⁾. Този аргумент също така показва значението на осигуряването на „полезно

⁽¹³⁰⁾ K. Lenaerts и J.A. Gutierrez-Fons, 'To Say What the Law of the EU Is: Methods of Interpretation and the European Court of Justice' („Да кажем какво представлява правото на ЕС: методи за тълкуване и Съдът на Европейския съюз“), EUI Working Papers AEL 2013/9, European University Institute, 2013 г., стр. 48.

⁽¹³¹⁾ Вж., например, CJEU, решение от 4 декември 1974 г., дело C-41/74, *Yvonne van Duyn срещу Home Office*, EU:C:1974:133, точка 12, която довежда Съда до заключението, че разпоредбите на директивите са в състояние да произведат пряко действие (вж. Раздели 3.3 по-долу, стр. 69–75).

⁽¹³²⁾ K. Lenaerts и J.A. Gutierrez-Fons, цитирано по-горе, бележка под линия 130, т. 5 и 6.

⁽¹³³⁾ CJEU, решение по делото *CILFIT*, цитирано по-горе, бележка под линия 129, точка 19.

⁽¹³⁴⁾ CJEU, решение от 30 януари 2014 г., Дело C-258/12, *Aboubacar Diakité срещу Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, EU:C:2014:39, точка 27. Вж. също точка 28.

⁽¹³⁵⁾ CJEU, решение по делото *CILFIT*, цитирано по-горе, бележка под линия 129, точка 18.

⁽¹³⁶⁾ CJEU, решение от 27 октомври 1977 г., дело 30/77, *Regina срещу Pierre Bouchereau*, EU:C:1977:172, точка 14. Вж. също CJEU, решение от 9 януари 2003 г., дело C-257/00, *Givane и други срещу Secretary of State for the Home Department*, EU:C:2003:8, точка 37.

⁽¹³⁷⁾ Редакции на 23 езика по силата на член 55 ДЕС и хърватски.

⁽¹³⁸⁾ CJEU, решение от 17 февруари 2009 г., дело C-465/07, *Meki Elgafaji u Noor Elgafaji срещу Staatssecretaris van Justitie*, EU:C:2009:94, точки 31–35 и 38.

⁽¹³⁹⁾ *Пак там*, точка 38.

⁽¹⁴⁰⁾ *Пак там*, точка 36.

действие“ на разпоредбите на правото на Съюза (принцип на ефективност), тъй като чрез своето тълкуване CJEU има за цел „да осигури приложно поле, присъщо на член 15, буква в) от Директивата“ и различно от това на букви а) и б) ⁽¹⁴¹⁾. Нещо повече, според CJEU „контекстът“ не е задължително ограничен до конкретната тълкувана директива, а може да обхваща ДЕС, ДФЕС и Хартата, както показва решението по делото *X, Y и Z* от 2013 г., в което Съдът потвърждава, че въпросната Директива трябва да се тълкува при зачитане на признатите в Хартата права ⁽¹⁴²⁾.

Телеологичният/целенасоченият метод на тълкуване разчита на целта на разпоредбата от правото на Съюза, на акта, от който тя е част ⁽¹⁴³⁾, и на правото на Съюза като цяло. Този метод, например, е приложен от CJEU в решението му по делото *M'Bodj* от 2014 г., в което Съдът определя дали член 15, буква б) от ДП би могъл да се приложи по отношение на тежко болни лица, изложени на опасност от преждевременна смърт, ако бъдат върнати в държавата им на произход. В това отношение CJEU прави препратка към по-широката цел на ДП и предоставяния от нея статут на субсидиарна закрила във връзка със статута на бежанец, и стига до заключението, че тежко болните лица не попадат в приложното поле на член 15, буква б) ⁽¹⁴⁴⁾.

На последно място следва да се отбележи, че понякога CJEU дава тежест на волята на законодателя и на подготвителните дейности ⁽¹⁴⁵⁾. Това до голяма степен зависи от това материалите, произтичащи от подготвителните дейности, да са уместни, относително ясни и последователни, което не винаги е така ⁽¹⁴⁶⁾.

3.3 Принципи на прилагане на правото на Съюза

Подобно на методите за тълкуване на правото на Съюза, в течение на годините CJEU е разработил принципи, регламентиращи прилагането на правото на Съюза. Те имат основно значение за изясняване на връзката между националното право и правото на ЕС в областта на убежището, за да се гарантира ефективността на последното и, за целите на настоящия анализ, да се определи степента, в която държавите членки са обвързани от актовете на ОЕСУ. Настоящият раздел очертава (неизчерпателно) седем принципа на прилагане на правото на Съюза:

- Върховенство на правото на Съюза (Раздели 3.3.1, стр. 70);
- Пряко действие и пряка приложимост (Раздели 3.3.2, стр. 70—72);
- Косвено действие (Раздели 3.3.3, стр. 72—73);

⁽¹⁴¹⁾ Пак там.

⁽¹⁴²⁾ CJEU, решение от 7 ноември 2013 г., съединени дела C-199/12, C-200/12 и C-201/12, *Minister voor Immigratie en Asiel срещу X и Y, и Z срещу Minister voor Immigratie en Asiel*, EU:C:2013:720, точка 40.

⁽¹⁴³⁾ Вж., например, CJEU, решение от 21 февруари 1973 г., дело 6/72, *Europemballage Corporation and Continental Can Company Inc срещу Commission of the European Communities*, EU:C:1973:22, точки 22—26.

⁽¹⁴⁴⁾ CJEU, решение по делото *M'Bodj*, цитирано по-горе, бележка под линия 62, точка 37: „В допълнение, това тълкуване се потвърждава от съображения 5, 6, 9 и 24 от Директива 2004/83, от които е видно, че макар тази директива да цели допълване на закрилата на бежанците, закрепена в Конвенцията за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г., посредством субсидиарната закрила, като идентифицира лицата, които реално се нуждаят от международна закрила (вж. в този смисъл решение *Diakité*, цитирано по-горе, бележка под линия 134, точка 33), нейното приложно поле не обхваща лицата с разрешение за пребиваване на територията на държавите членки поради други съображения, а именно по преценка на държавата като проява на добра воля или по хуманитарни съображения.“

⁽¹⁴⁵⁾ Вж., например, CJEU, решение по делото *M'Bodj*, цитирано по-горе, бележка под линия 62, точка 33. Волята на законодателя е обаче спомагателно средство за тълкуване, както е подчертано в Заключението на Генералния адвокат Cosmas от 16 март 1999 г., дело C-378/97, *Florus Ariël Wijsenbeek*, EU:C:1999:144, точка 54. Подготвителните дейности, които CJEU взема предвид, включват обяснителни записки към предложения (например CJEU, решение от 4 октомври 2001 г., дело C-326/99, *Stichting 'Goed Wonen' срещу Staatssecretaris van Financiën*, EU:C:2001:506, точка 51; и CJEU, решение от 11 януари 2001 г., дело C-1/99, *Kofisa Italia Srl срещу Ministero delle Finanze*, EU:C:2001:10, точка 40) или становища на Европейския парламент и Икономическия и социален комитет (CJEU, решение от 28 февруари 2002 г., Първоинстанционен съд, дело T-86/95, *Compagnie générale maritime и други срещу Commission of the European Communities*, EU:T:2002:50, точка 248). Вж. също H. Battjes, *European Asylum Law and International Law (Европейско право в областта на убежището и международно право)* (Nijhoff, 2006 г.), стр. 45.

⁽¹⁴⁶⁾ K. Lenaerts и J.A. Gutierrez-Fons, цитирано по-горе, бележка под линия 130, стр. 19.

- Отговорност на държавата (Раздели 3.3.4, стр. 73—73);
- Процесуална автономия (Раздели 3.3.5, стр. 74);
- Задължение да се прилага правото на ЕС по собствена инициатива (Раздели 3.3.6, стр. 74—74); и
- Осигуряване на ефективна съдебна защита на правата, произтичащи от правото на ЕС (Раздели 3.3.7, стр. 74).

За целите на настоящия анализ, принципът на отправяне на преюдициални запитвания до CJEU е разгледан отделно в Раздели 3.5 (стр. 87—92).

3.3.1 Върховенство на правото на Съюза

Случаите на противоречие между разпоредбите на правото на ЕС и законодателството на държавите членки трябва да се решават в съответствие с принципа на върховенство на правото на Съюза, който предвижда, че правото на ЕС има предимство пред всяка противоречаща му разпоредба на националното законодателство на държавите членки. Този принцип произтича от специалния характер на правния ред на ЕС, „в полза на който държавите членки са ограничили суверенните си права, макар и в ограничени области“⁽¹⁴⁷⁾. В случай на конфликт на правни норми, правото на Съюза има предимство пред вече съществуващото и приетото по-късно законодателство на държавите членки, което автоматично става неприложимо (а не недействително)⁽¹⁴⁸⁾. Когато правило от националното законодателство бъде счетено за несъвместимо с правото на Съюза, съдилищата и трибуналите на държавите членки са длъжни да не вземат предвид съответната разпоредба и да прилагат правото на Съюза, докато националното законодателство бъде изменено така, че да е в съответствие с правото на Съюза⁽¹⁴⁹⁾. По този начин принципът на върховенството на правото на Съюза има за цел да поддържа „действието на задълженията, поети безусловно и неотменимо от държавите членки съгласно Договора и [...] самите основи на Общността [сега Съюза]“⁽¹⁵⁰⁾.

3.3.2 Пряко действие и пряка приложимост

Първичното право, което е влязло в сила, винаги е пряко приложимо. Това означава, че то трябва да се прилага не само от институциите на Съюза, а също така и в рамките на правните системи на държавите членки⁽¹⁵¹⁾. Член 288 от ДФЕС гласи, че Регламентите на ЕС са актове с общо приложение. Те са задължителни в своята цялост, прилагат се пряко във всички държави членки и имат предимство пред националното законодателство. Те не изискват никакво допълнително законодателство за прилагане в правните системи на държавите членки, въпреки че за изпълнение на налаганите от тях задължения може да е необходимо да се изменени или приеме национално законодателство. На практика някои държави членки все пак транспонират регламенти на ЕС в националното

⁽¹⁴⁷⁾ CJEU, решение от 15 юли 1964 г., дело 6/64, *Flaminio Costa срещу ENEL*, EU:C:1964:66, стр. 593, което стъпва на решението на CJEU по делото *van Gend en Loos*, цитирано по-горе, бележка под линия 128, стр. 12.

⁽¹⁴⁸⁾ CJEU, решение от 17 декември 1970 г., дело 11/70, *Internationale Handelsgesellschaft mbH срещу Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel*, EU:C:1970:114, точка 3; и CJEU, решение от 9 март 1978 г., дело 106/77, *Amministrazione delle Finanze dello Stato срещу Simmenthal SPA*, EU:C:1978:49, точка 17. Следва да се отбележи, че трябва да се прави разграничение между задължителните и просто дискреционните разпоредби.

⁽¹⁴⁹⁾ CJEU, решение от 21 юни 2007 г., съединени дела C-231 до C-233/06, *Office national des pensions срещу Emilienne Jonkman*, EU:C:2007:373, точка 41.

⁽¹⁵⁰⁾ CJEU, решение по делото *Simmenthal*, цитирано по-горе, бележка под линия 148, точка 18. Вж. в подобен смисъл CJEU, решение по делото *Internationale Handelsgesellschaft mbH*, цитирано по-горе, бележка под линия 148, точка 3; и CJEU, решение по делото *Costa*, цитирано по-горе, бележка под линия 147, стр. 594.

⁽¹⁵¹⁾ A. Rosas и L. Armati, *EU Constitutional Law. An Introduction (Конституционно право на ЕС. Въведение)* (2-ро преработено издание., Hart, 2012 г.), стр. 76.

си законодателство. Член 288 от ДФЕС не означава, че всяка национална мярка, приета с намерението да се приведе даден регламент в действие, е недействителна. Единствено ако национална мярка промени, възпрепятства или прави неясно естеството на регламента на ЕС, тя ще представлява нарушение на правото на Съюза ⁽¹⁵²⁾.

Противно на това, директивите на ЕС не са пряко приложими в държавите членки. Всяка директива съдържа разпоредба, която изисква тя да бъде транспонирана в националното законодателство на всяка държава членка до посочена в директивата дата. Директивата е акт, който обвързва по отношение на постигането на даден резултат от всяка държавите членки, до която е адресиран, като оставя на националните власти свобода при избора на формата и средствата за постигане на този резултат (член 288 от ДФЕС).

Различен въпрос е дали регламент или директива има пряко действие, т.е. „дали дадено лице може да се позове на него/нея като на единствен източник на право, което иначе не би съществувало“ ⁽¹⁵³⁾. Принципът на прякото действие предвижда, че конкретна разпоредба на Договорите, вторичното законодателство, решенията или международно споразумение, при правилно тълкуване, предоставя права, на които лица могат да се позовават пред съдилищата или трибуналите на държавите членки, като по този начин се гарантира еднаквото прилагане на правото на ЕС, когато конкретна разпоредба не е била включена или не е била включена или прилагана правилно на национално ниво ⁽¹⁵⁴⁾. Това не означава, че конкретна разпоредба на правото на Съюза не е приложима пред националните съдилища, ако тя няма за цел да предоставя права на лицето ⁽¹⁵⁵⁾. На прякото действие на дадена разпоредба може да се позовава лице, различно от субекта, което се стреми да наложи права, предоставени на този субект от разпоредбите ⁽¹⁵⁶⁾. На прякото действие на разпоредба на правото на Съюза може, и при определени обстоятелства трябва да се позове националният съд или трибунал, дори когато нито една от страните по делото не го направи (вж., обаче, Раздели 3.3.6, стр. 74—74) ⁽¹⁵⁷⁾.

Когато липсва необходимото транспониращо законодателство, във всички случаи, когато разпоредбите на дадена директива са безусловни и достатъчно точни по своето съдържание, частноправните субекти имат основание да се позоват на тях пред националните юрисдикции срещу държавата, когато тя не е транспонирала директивата в националния правен ред до края на предписания период или когато я е транспонирала неточно ⁽¹⁵⁸⁾.

Тези критерии са приложими по отношение както на първичното, така и на вторичното законодателство на ЕС. Във втория случай CJEU постановява, че, въпреки че единствено регламентите са пряко приложими в държавите членки и поради това всички техни разпоредби, удовлетворяващи горепосочените критерии, имат пряко действие ⁽¹⁵⁹⁾, разпоредбите на директивите могат също да имат вертикално пряко действие, при условие, че са удовлетворени изброените по-горе три критерия и че директивата не е била

⁽¹⁵²⁾ CJEU, решение от 2 февруари 1977, дело 50/76, *Amsterdam Bulb BV срещу Produktschap voor Siergewassen*, EU:C:1977:13.

⁽¹⁵³⁾ A. Rosas и L. Armati, цитирано по-горе, бележка под линия 151, стр. 76.

⁽¹⁵⁴⁾ N. Fennelly, 'The National Judge as Judge of the European Union' („Националният съдия като съдия на Европейския съюз“), в CJEU (ed.), *The Court of Justice and the Construction of Europe: Analyses and Perspectives on Sixty Years of Case-Law* (Съдът на Европейския съюз и тълкуването на Европа: анализи и перспективи на шестдесетгодишна съдебна практика) (Asser Press, 2013 г.), стр. 64—65.

⁽¹⁵⁵⁾ CJEU, решение от 30 април 1996 г., дело C-194/94, *CIA Security International SA срещу Signalson SA и Securitel SPRL*, EU:C:1996:172, точки 42—44.

⁽¹⁵⁶⁾ Вж. CJEU, решение от 11 юли 1991 г., съединени дела C-87/90, C-88/90 и C-89/90, *A Verholen, THM van Wetten-van Uden и GH Heiderijk срещу Sociale Verzekeringsbank*, EU:C:1991:314.

⁽¹⁵⁷⁾ CJEU, решение от 24 октомври 1996 г., дело C-72/95, *Aannemersbedrijf PK Kraaijeveld BV ea срещу Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland*, EU:C:1996:404, точки 57—60; CJEU, решение от 7 март 1996 г., дело C-192/94, *El Corte Inglés SA срещу Cristina Blázquez Rivero*, EU:C:1996:88, точка 15. За повече информация по темата вж. P. Craig и G. De Burca, *EU Law: Text, Cases and Materials* (Правото на ЕС: текстове, дела и материали) (2-ро издание, OUP, 1998 г.).

⁽¹⁵⁸⁾ CJEU, решение от 15 януари 2014 г., Голям състав, дело C-176/12, *Association de médiation sociale срещу Union locale des syndicats CGT и други*, EU:C:2014:2, точка 31.

⁽¹⁵⁹⁾ CJEU, решение по дело *Amsterdam Bulb BV*, цитирано по-горе, бележка под линия 152, точка 5. Вж., обаче, CJEU, решение от 11 януари 2001 г., дело C-403/98, *Azienda Agricola Monte Arcosu Srl срещу Regione Autonoma della Sardegna* [...], EU:C:2001:6, точки 26—28.

транспонирана в националното законодателство своевременно или правилно ⁽¹⁶⁰⁾. Това е от съществено значение за ОЕСУ, която, с изключение на два регламента, се състои от директиви. Нещо повече, принципът на прякото действие гарантира еднаквото приложение на правото на Съюза в случаите, в които държавите членки не въведат дадена директива в националното законодателство в определения срок ⁽¹⁶¹⁾ или не я въведат правилно ⁽¹⁶²⁾. Разпоредбите на директива, обаче, не могат да имат пряко действие преди крайния срок за прилагането ѝ ⁽¹⁶³⁾. Въпреки това през този период държавите членки са задължени „да се въздържат да приемат разпоредби, които могат да застрашат значително постигането на предписания от директивата резултат“ ⁽¹⁶⁴⁾.

Директивите могат да имат единствено вертикално пряко действие. С други думи, частните субекти могат да отстояват правата си по отношение на държавите членки (вертикално пряко действие), но не и по отношение на други лица (хоризонтално пряко действие). С други думи, въпреки че прякото действие на дадена директива може да се използва с цел гарантиране правата на частноправни субекти, то не може, най-общо, да се използва срещу частноправни субекти ⁽¹⁶⁵⁾. Нещо повече, ако липсва транспониращо законодателство, държавите членки не могат да цитират директивите срещу частноправни субекти ⁽¹⁶⁶⁾.

3.3.3 Косвено действие

Ефективността на правото на ЕС е обезпечена също така от задължението съдилищата и трибуналите на държавите членки да тълкуват националното законодателство в съответствие с приложимото право на Съюза ⁽¹⁶⁷⁾. Това понякога е известно като принцип на косвеното действие. Това задължение произтича от принципа на сътрудничество, залегнал в член 4, параграф 3 от ДЕС, който гласи следното: „Държавите членки вземат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнението на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза.“ ⁽¹⁶⁸⁾. В действителност съдилищата и трибуналите обикновено първо се стремят да постигнат тълкуване на националното законодателство в съответствие с правото на Съюза (като използват косвеното действие), преди да се стремят да прилагат прякото действие. Следователно съдилищата или трибуналите „трябва да тълкуват националното си право [доколкото е възможно] в светлината на текста и целта на директив[ите] [на ЕС], за да се постигне резултатът, посочен в“ тези директиви ⁽¹⁶⁹⁾. Това задължение, обаче, е „ограни-

⁽¹⁶⁰⁾ Вж. CJEU, решение по делото *van Duyn срещу Home Office*, цитирано по-горе, бележка под линия 131, точка 12; CJEU, решение от 5 април 1979 г., дело C-148/78, *Publico Ministero срещу Tullio Ratti*, EU:C:1979:10, точки 19—23; и CJEU, решение от 13 април 1994 г., дело C-128/92, *HJ Banks & Company Limited срещу British Coal Corporation*, EU:C:1994:130, точка 15.

⁽¹⁶¹⁾ Вж. CJEU, решение от 14 юли 1994 г., дело C-91/92, *Paola Faccini Dori срещу Recreb Srl*, EU:C:1994:292, точка 14; CJEU, решение от 12 юли 1990 г., дело C-188/89, *A Foster, GAHM Fulford-Brown, J Morgan, M Roby, EM Salloway и P Sullivan срещу British Gas plc*, EU:C:1990:313, точка 16.

⁽¹⁶²⁾ Вж. CJEU, решение от 26 февруари 1986 г., дело 152/84, *MH Marshall срещу Southampton и South-West Hampshire Area Health Authority (Teaching)*, EU:C:1986:84, точка 46.

⁽¹⁶³⁾ Вж. CJEU, решение по делото *Ratti*, цитирано по-горе, бележка под линия 160, точки 19—23.

⁽¹⁶⁴⁾ CJEU, решение от 22 ноември 2005 г., Голям състав, дело C-144/04, *Werner Mangold срещу Rüdiger Helm*, EU:C:2005:70, точка 67; и CJEU, решение от 18 декември 1997 г., дело C-129/96, *Inter-Environnement Wallonie ASBL срещу Région Wallonne*, EU:C:1997:628, точка 45.

⁽¹⁶⁵⁾ Вж., например, CJEU, решение от 19 януари 2010 г., Голям състав, *Seda Küçükdeveci v Swedex GmbH & Co KG*, EU:C:2010:21, точка 46. Отбележете, обаче, че е възможно да има изключения от това общо правило: точки 47—51.

⁽¹⁶⁶⁾ CJEU, решение по делото *Ratti*, цитирано по-горе, бележка под линия 160, точка 22.

⁽¹⁶⁷⁾ Вж. CJEU, решение от 4 юли 2006 г., Голям състав, дело C-212/04, *Konstantinos Adeneler и други срещу Ellinikos Organismos Galaktos*, EU:C:2006:443, точка 109.

⁽¹⁶⁸⁾ Вж. най-вече CJEU, решение от 10 април 1984 г., дело 14/83, *Sabine von Colson and Elisabeth Kamann срещу Land Nordrhein-Westfalen*, EU:C:1984:153, точка 26.

⁽¹⁶⁹⁾ *Пак там*, точка 26. Това задължение е потвърдено в последваща съдебна практика, и най-забележимо в: CJEU, решение от 8 октомври 1987 г., дело 80/86, *Kolpinghuis Nijmegen BV*, EU:C:1987:431, точка 12; CJEU, решение от 13 ноември 1990 г., дело C-106/89, *Marleasing SA срещу La Comercial Internacional de Alimentación SA*, EU:C:1990:395, точка 8; CJEU, решение по делото *Adeneler*, цитирано по-горе, бележка под линия 167, точка 108; CJEU, решение от 16 юни 2005 г., дело C-105/03, *Maria Pupino*, EU:C:2005:386, точка 43; и CJEU, решение от 5 юли 2007 г., дело C-321/05, *Hans Markus Kofoed срещу Skatteministeriet*, EU:C:2007:408, точка 45.

чено от общите принципи на правото, особено принципите на правна сигурност и забрана на обратното действие, както и принципа, че задължение не може да служи като основа за тълкуване на националното право *contra legem*“⁽¹⁷⁰⁾.

3.3.4 Отговорност на държавата

В случай на нарушение на правото на Съюза, ефективността на това право се поддържа от принципа за отговорност на държавата, т.е. отговорност на държавите членки за вреди, нанесени на частноправни субекти⁽¹⁷¹⁾. Националните съдилища и трибунали имат правомощията да присъждат обезщетения срещу държавата членка, когато бъде установено, че тя е нарушила правото на ЕС с произтичащите от това загуби или щети за частноправни субекти. Отговорност на държавата възниква независимо от това „кой е държавният орган, чието действие или бездействие е в основата на неизпълнението на задължението“⁽¹⁷²⁾, при условие, че едновременно са изпълнени четири условия:

- 1) „предписаният от [законовия акт на ЕС] резултат да включва предоставянето на права на частноправните субекти“;
- 2) „да бъде възможно установяването на съдържанието на тези права въз основа на разпоредбите на [законовия акт на ЕС]“;
- 3) нарушението да е достатъчно сериозно; и
- 4) да съществува „причинно-следствена връзка между неизпълнението на задължението на държавата и вредата, претърпяна от засегнатите лица“⁽¹⁷³⁾.

3.3.5 Процесуална автономия

Държавите членки се ползват от принципа на процесуална автономия по отношение на правните действия, предприети от частноправни субекти с цел да защитят правата си, произтичащи от материалното право на ЕС⁽¹⁷⁴⁾, при условие, че процесуалните условия са „не по-малко благоприятни от свързаните с подобни дела от вътрешен характер“ (принцип на равностойност) и не „правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правото на [Съюза]“ (принцип на ефективност)⁽¹⁷⁵⁾. Тази процесуална автономия е наскоро ограничена и от правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, залегнало в член 47 от Хартата на ЕС. В сферата на ОЕСУ, принципът, обаче, е само от второстепенно значение,

⁽¹⁷⁰⁾ CJEU, решение по делото *Adeneler*, цитирано по-горе, бележка под линия 167, точка 110.

⁽¹⁷¹⁾ Вж. CJEU, решение от 19 ноември 1991 г., съединени дела C-6/90 и C-9/90, *Andrea Francovich u Danila Bonifaci u други срещу Италианската република*, EU:C:1991:428, точки 33–35.

⁽¹⁷²⁾ CJEU, решение от 5 март 1996 г., съединени дела C-46/93 и C-48/93, *Brasserie du Pêcheur SA срещу Bundesrepublik Deutschland u The Queen срещу Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd u други*, EU:C:1996:79, точка 32, т.е. когато законодателната или съдебната власт носи отговорност за това нарушение (вж. CJEU, решение от 30 септември 2003 г., дело C-224/01, *Gerhard Köbler срещу Republik Österreich*, EU:C:2003:513, точка 32).

⁽¹⁷³⁾ Първоначално установени в CJEU, решение по делото *Francovich*, цитирано по-горе, бележка под линия 171, точка 40, и допълнително потвърдени в последващата съдебна практика. Вж. най-вече: CJEU, решение по делото *Brasserie du Pêcheur SA*, цитирано по-горе, бележка под линия 172, точка 39; и CJEU, решение по делото *Köbler*, цитирано по-горе, бележка под линия 172, точка 51.

⁽¹⁷⁴⁾ CJEU, решение от 16 декември 1976 г., дело 33/76, *Rewe-Zentralfinanz eG and Rewe-Zentral AG срещу Landwirtschaftskammer für das Saarland*, EU:C:1976:188, точка 5. Вж. също CJEU, решение по делото *von Colson*, цитирано по-горе, бележка под линия 168, точка 15; CJEU, решение от 14 декември 1995 г., дело C-312/93, *Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS срещу Белгия*, EU:C:1995:437, точка 12; CJEU, решение от 14 декември 1995 г., съединени дела C-430/93 и C-431/93, *Jeroen van Schijndel u Johannes Nicolaas Cornelis van Veen срещу Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten*, EU:C:1995:441, точка 17; и CJEU, решение от 13 януари 2004 г., дело C-453/00, *Kühne & Heitz NV срещу Produktschap voor Pluimvee en Eieren*, EU:C:2004:17, точка 28.

⁽¹⁷⁵⁾ CJEU, решение по делото *Rewe-Zentralfinanz*, цитирано по-горе, бележка под линия 174, точка 5. Вж. също CJEU, решение по делото *Peterbroeck*, цитирано по-горе, бележка под линия 174, точка 12; и CJEU, решение по делото *van Schijndel*, цитирано по-горе, бележка под линия 174, точка 17.

тъй като хармонизираните в значителна степен национални процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила по ДПУ и ДПУ (преработен текст) и посочените по-горе принципи се прилагат изцяло само когато материални права на ЕС следва да се прилагат чрез нехармонизирани национални процесуални правила ⁽¹⁷⁶⁾.

3.3.6 Задължение да се прилага правото на ЕС по собствена инициатива

Като общо правило, законодателството на ЕС не изисква от националните съдилища и трибунали да повдигат по своя инициатива въпроси от правото на ЕС, когато проучването на тези въпроси ще ги задължи да изоставят възложената им пасивна роля и да излязат извън рамките на спора, определен от самите страни. Въпреки това, следвайки принципите на ефективност и равностойност, това е с уговорката, че съответните национални процедурни разпоредби не са по-малко благоприятни за разглеждане на въпросите на правото на Съюза, отколкото за разглеждане на съпоставими въпроси на националното право, и не правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, произтичащи от правото на Съюза ⁽¹⁷⁷⁾.

В някои области на правото на Съюза, от националните съдилища и трибунали може да се изисква, по своя собствена инициатива, да се запознаят с и да се произнасят по въпроси на правото на ЕС ⁽¹⁷⁸⁾. Това е задължение, което до момента не е било признато по отношение на ОЕСУ. Въпреки това следва да се отбележи, че съгласно Член 46, параграф 3 от ДПУ (преработен текст), най малкото, първоинстанционните съдилища и трибунали следва да осигурят „цялостно и *ex nunc* разглеждане на фактите и правните въпроси, включително, когато е приложимо, разглеждане на нуждите от международна закрила съгласно Директива 2011/95/ЕС“ ⁽¹⁷⁹⁾. Член 27, параграф 1 от Регламента от Дъблин III, Член 26, параграф 1 от ДУП (преработен текст) и член 4, параграфи 1 и 3 от ДП (преработен текст) също са от значение във връзка с този въпрос.

3.3.7 Осигуряване на ефективна съдебна защита на правата, произтичащи от правото на ЕС

Членовете на националните съдилища и трибунали са длъжни да упражняват предоставените им от националното законодателство правомощията до възможно най-голяма степен, така че съдът или трибуналят да има възможност да осигури ефективна защита на правата, предоставени от правото на ЕС ⁽¹⁸⁰⁾. Установено е също така, че съответствието на актове на институциите на ЕС с Договора и с общите принципи на правото на Съюза е обект на съдебен контрол ⁽¹⁸¹⁾. Поради това националните съдилища и трибунали имат правото да отнесат до CJEU въпрос относно действителността на акт на ЕС ⁽¹⁸²⁾.

⁽¹⁷⁶⁾ Вж. Раздели 2.2.4 по-горе, стр. 50—55.

⁽¹⁷⁷⁾ Вж. CJEU, решение по делото *van Schijndel*, цитирано по-горе, бележка под линия 174; CJEU, решение от 7 юни 2007 г., съединени дела C-222/05, C-223/05, C-224/05 и C-225/05, *J van der Weerd u дъргу срещу Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit*, EU:C:2007:318; и CJEU, решение по делото *Peterbroeck*, цитирано по-горе, бележка под линия 174, точка 14.

⁽¹⁷⁸⁾ Вж. CJEU, решение по делото *Simmethal*, цитирано по-горе, бележка под линия 148.

⁽¹⁷⁹⁾ Член 46, параграф 3 от ДПУ (преработен текст) гласи: „С цел спазване на разпоредбите на параграф 1 държавите-членки гарантират, че ефективната защита предвижда цялостно и *ex nunc* разглеждане на фактите и правните въпроси, включително, когато е приложимо, разглеждане на нуждите от международна закрила съгласно Директива 2011/95/ЕС, най-малкото в процедури по обжалване пред първоинстанционен съд.“

⁽¹⁸⁰⁾ N. Fennelly, цитирано по-горе, бележка под линия 154, стр. 71—72.

⁽¹⁸¹⁾ CJEU, решение от 25 юли 2002 г., дело C-50/00 P, *Unión de Pequeños Agricultores срещу Council of the European Union*, EU:C:2002:462.

⁽¹⁸²⁾ CJEU, определение от 1 февруари 2001 г., съединени дела C-300/99 P и C-388/99 P, *Area Cova SA u дъргу срещу Council of the European Union*, EU:C:2001:71.

Отправянето на преюдициални запитвания до CJEU в съответствие с член 267 от ДФЕС е разгледано в [Раздели 3.5](#) по-долу, стр. 87—92). За да се гарантира, че дадено лице има право на иск пред националните съдилища, член 19, параграф 1 от ДЕС изисква от държавите членки да „установяват правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза“. Следователно националните съдилища са длъжни, доколкото е възможно, да тълкуват и прилагат националните процесуални правила по начин, който дава на лицата възможност да оспорват пред националните съдилища действителността на актове на ЕС.

3.4 Взаимодействие между тълкуването на правото на ЕС и Европейската конвенция за правата на човека, международното право и националното законодателство

Много аспекти на международната закрила, регламентирани от правото на Съюза, са също така предмет на Конвенцията за статута на бежанците, други международни договори и националното законодателство. Поради това областта на международната закрила е сложна област на правото. В нея е необходимо членовете на националните съдилища и трибунали не само да тълкуват и прилагат съответните разпоредби на правото на Съюза, независимо дали чрез пряко позоваване на законодателството на ЕС или на националното транспониращо законодателство, но също така и да разбират взаимовръзката между правото на ЕС и международното право, включително съответното международно и регионално право в областта на правата на човека, и националното конституционно право и последиците за тълкуване на разпоредбите на ОЕСУ.

Що се отнася до международното право, член 78, параграф 1 от ДФЕС изисква ОЕСУ да бъде съобразена с Конвенцията за статута на бежанците, но и с „другите съответни договори“. Поради това настоящият анализ разглежда взаимодействието между тълкуването на правото на Съюза и ЕКПЧ ([Раздели 3.4.1](#), стр. 76—81) и други договори на международното право в областта на международната закрила ([Раздели 3.4.2](#), стр. 81—83).

Разпоредбите на националното законодателство ([Раздели 3.4.3](#), стр. 83—83), включително произтичащите от международните задължения на държавите членки ([Раздели 3.4.4](#), стр. 86—86), могат също да бъдат от значение, когато предоставят по-благоприятни стандарти за определяне на права на международна закрила по ДП (преработен текст) и процедури за вземане на решения във връзка с тях⁽¹⁸³⁾. Тяхната приложимост ще зависи от това дали тези стандарти са съвместими с директивите. В този контекст от членовете на съдилищата и трибуналите може да се изисква да разглеждат това като предварителен въпрос, когато се произнасят дали могат да бъдат приложени по-благоприятни стандарти в рамките на ОЕСУ.

⁽¹⁸³⁾ Вж. член 3 от ДП (преработен текст) и член 5 от ДПУ (преработен текст). Вж. още CJEU, решение по делото *M'Boj*, цитирано по-горе, бележка под линия 62.

3.4.1 Правото на Съюза и ЕКПЧ

ЕКПЧ, която е напълно различна система от ОЕСУ, е приета под егидата на Съвета на Европа (СЕ) през 1950 г. СЕ в момента има 47 страни членки. СЕ и неговите институции са напълно различни от ЕС, въпреки че поддържат близки отношения. Например, ратифицирането на ЕКПЧ е предпоставка за това дадена държава да стане член на ЕС ⁽¹⁸⁴⁾. Съгласно добре установената съдебна практика на CJEU, основните права, така както са гарантирани от ЕКПЧ, са неразделна част от общите принципи на правото на Съюза ⁽¹⁸⁵⁾.

Освен това, Договорът от Лисабон предвижда ⁽¹⁸⁶⁾ ЕС също да стане страна по ЕКПЧ, както страни по конвенцията са всички сегашни държави—членки на Съюза. Ако и когато това присъединяване стане факт ⁽¹⁸⁷⁾, всяко нарушение на разпоредбите на Конвенцията от ЕС при изпълнение на правомощията му ще подлежи на оспорване по съдебен ред пред ECtHR. Подобно на това, тогава CJEU ще бъде компетентен по силата на член 267 от ДФЕС да тълкува значението на ЕКПЧ, тъй като след присъединяването, в качеството си на международен акт, по който ЕС е страна, тя ще бъде включена в и ще стане част от правото на Съюза. CJEU, обаче, припомня, че докато ЕС не се присъедини към ЕКПЧ, ЕКПЧ не представлява правен акт, който е официално включен в правото на Съюза ⁽¹⁸⁸⁾.

⁽¹⁸⁴⁾ Вж. Европейски съвет, *Заклучения на председателството*, Среща на Европейския съвет в Копенхаген, 21 и 22 юни 1993 г., EU Doc 93/3, 7A(iii); и Становище на Комисията относно кандидатурата на България за членство в Европейския съюз, 15 юли 1997 г., EU Doc 97/11, стр. 15.

⁽¹⁸⁵⁾ CJEU, решение от 14 май 1974 г., дело 4/73, *J Nold, Kohlen- und Baustoffgrosshandlung срещу Commission of the European Communities*, EU:C:1974:51; CJEU, решение от 18 юни 1991 г., дело C-260/89, *Elliniki Radiophonia Tileorassi Anonimi Etairia (ERT AE) u Panellinia Omospondia Syllogon Prossopikou ERT срещу Dimotiki Etairia Pliroforissis (DEP), Sotirios Kouvelas, Nicolaos Avdellas u др.*, EU:C:1991:254, точка 41; и CJEU, решение от 3 септември 2008 г., Голям състав, съединени дела C-402/05 P и C-415/05 P, *Yassin Abdullah Kadi u El Barakaat International Foundation срещу Council of the European Union u Commission of the European Communities*, EU:C:2008:461, точка 283.

⁽¹⁸⁶⁾ Член 6, параграф 2 от ДЕС, с изменението към него. Член 6, параграф 3 заявява: „Основните права, както са гарантирани от [ЕКПЧ] и както произтичат от общите конституционни традиции на държавите-членки, са част от правото на Съюза в качеството им на общи принципи“.

⁽¹⁸⁷⁾ Запитване относно съвместимостта на предложените условия на присъединяване към ЕКПЧ е отправено до CJEU за становище. На редица основания, Становище 2/13 от 18 декември 2014 г. (цитирано по-горе, бележка под линия 48), стига до заключението, че присъединяването на Съюза към ЕКПЧ при предлаганите условия би било несъвместимо с правото на Съюза. Една от представените причини е свързана с присъщото положение на CJEU като единствен арбитър на значението на правото на Съюза.

⁽¹⁸⁸⁾ CJEU, решение по делото *Åkerberg Fransson*, цитирано по-горе, бележка под линия 50, точка 44.

Докато това присъединяване стане факт и тъй като ECtHR не е институция на ЕС, ECtHR продължава да не е компетентен по отношение на съдебни дела срещу ЕС и неговите институции, по отношение на които крайната инстанция е CJEU.

Взаимоотношението между правото на Съюза и ЕКПЧ се различава до известна степен в зависимост от това дали се разглежда от гледната точка на CJEU или на ECtHR.

Добре установената съдебна практика на ECtHR потвърждава, че държавите членки носят отговорност по силата на ЕКПЧ, когато прилагат правото на Съюза⁽¹⁸⁹⁾. От гледната точка на ECtHR, държавите членки носят пълната отговорност за осигуряване зачитането и закрилата на правата по ЕКПЧ, докато правото на Съюза оставя на усмотрението на държавите членки начина, по който те изпълняват определени разпоредби на правото на Съюза. Когато, обаче, е налице намеса в правата, гарантирани от Конвенцията, която не произтича от упражняването на правото на преценка от страна на държавите членки, а следва от спазването на законовите им задължения по силата на правото на Съюза, се установява оборима презумпция за съответствие с ЕКПЧ, „доколкото се счита, че съответната организация защитава основните права както по отношение на предлаганите материалноправни гаранции, така и по отношение на механизмите за контрол на спазването им, по начин, който може да се счита за най-малко равностоен на предвиждания от Конвенцията“⁽¹⁹⁰⁾. Тази презумпция е оборима, ако при разглеждането на обстоятелствата по даден случай бъде счетено, че защитата на правата по Конвенцията е явно недостатъчна⁽¹⁹¹⁾.

Позицията на CJEU относно отношението между правото на Съюза и ЕКПЧ е различна. От гледната точка на ЕС, на основание член 6, параграф 3 от ДЕС, основните права, както са гарантирани от ЕКПЧ, представляват общи принципи на правото на Съюза. Значението, наред с останалото, на ЕКПЧ като вдъхновение за Хартата на ЕС е представено ясно в преамбюла към нея, която гласи:

[...] настоящата Харта потвърждава отново правата, които произтичат по-специално от общите за държавите-членки конституционни традиции и международни задължения, както и от [ЕКПЧ], от приетите от Съюза и от Съвета на Европа социални харти, от практиката на [CJEU] и на [ECtHR]. [...]

Член 52, параграф 3 от Хартата гласи: „[д]околкото настоящата Харта съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от [ЕКПЧ], техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената Конвенция“, въпреки че тази разпоредба „не пречи правото на Съюза да предоставя по-широка защита“. Следователно правата по Хартата, които съответстват на права по ЕКПЧ, следва да се тълкуват в светлината на съдебната практика на ECtHR. Това може също така да окаже влияние върху тълкуването от страна на CJEU на вторичното законодателство в областта на ОЕСУ, към което разпоредбите на Хартата имат отношение, както показва съдебната практика⁽¹⁹²⁾.

В някои случаи CJEU поема отговорност за защитата на правата на човека и не прехвърля на отпавилия запитването национален съд отговорността за защита на основните

⁽¹⁸⁹⁾ ECtHR, решение от 30 юни 2005 г., Голям състав, *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi срещу Ирландия*, жалба № 45036/98, точка 154; и ECtHR, решение относно допустимост от 20 януари 2009 г., *Coöperatieve Producenten organisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij UA срещу Нидерландия*, жалба № 13645/05.

⁽¹⁹⁰⁾ ECtHR, решение по делото *Bosphorus*, цитирано по-горе, бележка под линия 189, точка 155.

⁽¹⁹¹⁾ *Лак там*, точка 156.

⁽¹⁹²⁾ Вж. Раздели 2.1.3, стр. 29—34 по-горе, във връзка с Хартата на ЕС.

права по силата на правото на Съюза⁽¹⁹³⁾. В други случаи CJEU прехвърля отговорността за защитата на правата на човека на отпавилия запитването национален съд⁽¹⁹⁴⁾. От по-неотдавнашните дела става ясно, че основната отговорност за зачитане на основните права, произтичащи от правото на Съюза и международното право в областта на правата на човека, е на националните съдилища и трибунали. Например в делото *Arslan* CJEU постановява, че държавите членки следва да установят, като спазват всички свои задължения, произтичащи както от международното право, така и от правото на Съюза, основанията, на които търсещо убежище лице може да бъде задържано или задържането му може да бъде продължено⁽¹⁹⁵⁾. Като прогноза е разумно да се очаква, че когато въпрос за преюдициално запитване се отнася до материален закон за правата на човека, то ще бъде по-малко вероятно в отговора си на преюдициалното запитване CJEU да остави отговорността за тълкуването на закона в съответствие с правата на човека и с цел защита на правата на човека на запитващата юрисдикция⁽¹⁹⁶⁾. В случаи на основни права в рамките на ЕС, свързани с процедурни въпроси, CJEU може по-често да прехвърля тази отговорност на запитващата юрисдикция поради по-голямата автономия на държавите членки, но това не винаги се случва⁽¹⁹⁷⁾.

CJEU е потвърдил, че съгласно добре установената съдебна практика държавите членки са длъжни не само да тълкуват националното си право по начин, който да съответства на правото на Съюза, но и да не допускат да се основават на тълкуване на текст от вторичното право, което би влязло в конфликт с основните права, защитавани от правния ред на Съюза, или с останалите общи принципи на правото на Съюза⁽¹⁹⁸⁾. По-нататък Съдът заявява, че анализът на текстовете, които уреждат ОЕСУ, сочи, че тя е създадена в контекст, в който е можело да се допусне, че всички участващи в нея държави, било то държави членки или трети държави, спазват основните права, включително правата по Конвенцията за статута на бежанците и Протокола към нея, както и по ЕКПЧ⁽¹⁹⁹⁾.

Доколкото съдопроизводството пред CJEU по отношение на условията за субсидиарна закрила повдига въпроси, по отношение на които е налице относима съдебна практика на ECtHR във връзка с член 3 от ЕКПЧ, е разумно да се приеме, че CJEU взема предвид съдебната практика на ECtHR при тълкуването на ДП (преработен текст) или разграничава съдопроизводството от делата за *забрана за връщане* в съответствие с член 3 от ЕКПЧ⁽²⁰⁰⁾.

Тълкувателното значение на ЕКПЧ също така е посочено изрично в ДП (преработен текст). Член 9, параграф 1, буква а), например, съдържа пряко позоваване на член 15, параграф 2 от ЕКПЧ във връзка с правата, упражняването на които не е възможно да бъде ограничено по какъвто и да било начин. Такива преки позовавания, обаче, са изключение

⁽¹⁹³⁾ Вж. например: CJEU, решение от 11 юли 2002 г., дело C-60/00, *Mary Carpenter срещу Secretary of State for the Home Department*, EU:C:2002:434; CJEU, решение от 22 октомври 2002 г., дело C-94/00, *Roquette Frères SA срещу Directeur général de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes*, EU:C:2002:603; и CJEU, решение от 12 юни 2003 г., дело C-112/00, *Eugen Schmidberger, Internationale Transporte u Planzüge срещу Република Австрия*, EU:C:2003:333.

⁽¹⁹⁴⁾ Вж. например: CJEU, решение от 7 януари 2004 г., дело C-117/01, *KB u National Health Service Pensions Agency, Secretary of State for Health*, EU:C:2004:7; CJEU, решение от 20 май 2003 г., съединени дела C-465/00, C-138/01 и C-139/01, *Rechnungshof u другу срещу Република Австрия u другу*, EU:C:2003:294; CJEU, решение от 6 ноември 2003 г., дело C-101/01, *Bodil Lindqvist*, EU:C:2003:596.

⁽¹⁹⁵⁾ CJEU, решение по делото *Arslan*, цитирано по-горе, бележка под линия 113, точка 56. Вж. също CJEU, решение от 15 ноември 2011 г., Голям състав, дело C-256/11, *Murat Dereci u другу срещу Bundesministerium für Inneres*, EU:C:2011:734, точка 72; и CJEU, решение 17 януари 2013 г., дело C-23/12, *Mohamad Zakaria*, EU:C:2013:24, точка 40.

⁽¹⁹⁶⁾ Вж. например: CJEU, решение по делото *Y u Z*, цитирано по-горе, бележка под линия 60; CJEU, решение по делото *X, Y u Z*, цитирано по-горе, бележка под линия 142; и CJEU, решение по делото *A, B u C*, цитирано по-горе, бележка под линия 57.

⁽¹⁹⁷⁾ Вж. например: CJEU, решение по делото *Abdida*, цитирано по-горе, бележка под линия 62, първи параграф от оперативната част на решението, в който CJEU не оставя на националния съд тълкуването на (не)супензивното действие на правно средство за защита.

⁽¹⁹⁸⁾ CJEU, решение по делото *NS, ME u другу*, цитирано по-горе, бележка под линия 47, точка 77.

⁽¹⁹⁹⁾ *Пак там*, точка 78.

⁽²⁰⁰⁾ Вж., например, CJEU, решение по делото *Elgafaji*, цитирано по-горе, бележка под линия 138, точка 28, и CJEU, решение по делото *M'Vodj*, цитирано по-горе, бележка под линия 62, точка 40.

и значението на тези принципи по-вероятно произтича от относимостта им към тълкуването на основните права по силата на Хартата на ЕС като източник на вдъхновение за основните права, признати от правото на Съюза.

Въпреки че сами по себе си не са източници на вдъхновение за ОЕСУ, разпоредбите на другите договори на СЕ са от значение за тълкуването и прилагането на вторичното законодателство в областта на ОЕСУ ⁽²⁰¹⁾. Те включват (в хронологичен ред):

- Протокол № 4 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи относно признаването на някои права и свободи, освен вече провъзгласените в Конвенцията и в Протокол № 1, 1963 г.;
- Протокол № 6 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи относно отмяната на смъртното наказание, 1983 г.;
- Протокол № 7 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, 1984 г.;
- Европейска конвенция за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отнасяне или наказание, 1987 г.; и
- Протокол № 13 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи относно премахването на смъртното наказание при всички обстоятелства, 2002 г.;

Дотук в настоящия раздел бяха разглеждани ситуации, в които националният съд или трибунал се занимава с прилагането на правото на Съюза, и начина, по който ЕКПЧ и съдебната практика на ECtHR могат да имат значение за неговото тълкуване. Дори и след като са приложили правото на Съюза в зависимост от компетентността, предоставена им от националното им законодателство, членовете на националните съдилища или трибунали продължават да са обвързани от своите задължения съгласно международното право, включително ЕКПЧ, което продължава да се прилага паралелно. Това е от особено значение за задължението за *забрана за връщане*, произтичащо от член 3 от ЕКПЧ и потвърдено в член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата на ЕС. Принципът на *забрана за връщане*, произтичащ от Хартата и от ЕКПЧ, е в голямата си част отразен във вторичното законодателство в областта на ОЕСУ ⁽²⁰²⁾. Обаче обхватът на закрилата, предоставяна от член 3 от ЕКПЧ и член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата¹ е по-голям от обхвата на актовете в областта на ОЕСУ, така че в националните правни системи на държавите членки трябва да съществуват други законови мерки за пълно гарантиране на принципа.

Това може да бъде илюстрирано, например, със случай, в който предвижданото прехвърляне на кандидат за международна закрила в компетентната държава членка съгласно Регламента от Дъблин III се оспорва на основание на това, че прехвърлянето би довело до нарушение на член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата, както и член 3 от ЕКПЧ, който не е възможно да бъде ограничен. Въпреки че в момента Регламентът от Дъблин III съдържа разпоредба в член 3, параграф 2 относно невъзможността за прехвърляне в компетентната държава членка, „тъй като са налице основателни опасения да се смята, че в тази държава членка съществуват системни недостатъци в процедурата по предоставяне на убежище и на условията за приемане на кандидати, което създава риск от нечовешко

⁽²⁰¹⁾ Следва да се отбележи, че не всички държави членки са страни по всички протоколи към ЕКПЧ. Гърция и Обединеното кралство не са страни по Протокол № 4 (колективно експулсиране на чужденци); Германия, Нидерландия и Обединеното кралство не са страни по Протокол № 7 (процедурни гаранции по отношение експулсирането на чужденци); и повечето държави—членки на ЕС не са страни по Протокол № 12 (забрана на дискриминацията).

⁽²⁰²⁾ Вж. член 3, параграф 2 от Регламента от Дъблин III (достъп до процедура за разглеждане на молби за международна закрила); член 9 от ДПУ (преработен текст) (право за оставане в държавата членка до разглеждането на молбата); и член 21 от ДП (преработен текст) (закрила срещу връщане).

или унизително отношение по смисъла на член 4 от Хартата“⁽²⁰³⁾, Регламентът не предотвратява изрично прехвърлянето, когато е налице опасност от такова отношение поради други обстоятелства. Поради това членовете на съдилища и трибунали могат да бъдат призовани да разгледат относимостта на член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата на ЕС, както и съдебната практика на ECtHR, които най-общо забраняват прехвърляне в случай на реална опасност от отнасяне в противоречие с член 3 от ЕКПЧ, а не само в случай на системни недостатъци в процедурата по предоставяне на убежище и на условията за приемане на кандидати, както е предвидено в член 3, параграф 2 от Регламента от Дъблин III⁽²⁰⁴⁾.

Разликите в приложното поле могат да възникнат във връзка с претенции, основани на генерализирано насилие в държавата на произход на молителя. Според CJEU, член 15, буква б) от ДП, в който тежкото посегателство е определено като изтезание или нечовешко или унизително отношение, или наказание, наложено на молител в държавата на произход, съответства по същество на член 3 от ЕКПЧ. Обаче CJEU счита, че съдържанието на член 15, буква в) от ДП, в който тежкото посегателство е определено като тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен международен или вътрешен конфликт, е различно от съдържанието на член 3 от ЕКПЧ и при това положение член 15, буква в) от ДП трябва да се тълкува самостоятелно, като се запазва зачитането на основните права, както са гарантирани те от ЕКПЧ⁽²⁰⁵⁾. В своето решение по делото *Sufi u Elmi*, обаче, ECtHR отбелязва, че не е бил убеден, че член 3 от ЕКПЧ „не предлага закрила, съпоставима с предлаганата по [член 15, буква в) от ДП]“⁽²⁰⁶⁾.

Случаи, които илюстрират допълващото се прилагане на актовете в областта на ОЕСУ и ЕКПЧ, възникват най-вече в случаи на отказ на международна закрила по силата на ДП (преработен текст) при обстоятелства, в които *връщането* остава забранено по силата на член 3 от ЕКПЧ. Съществуват три очевидни примера.

Първо, допълващо се прилагане на актовете в областта на ОЕСУ и ЕКПЧ може да възникне поради факта, че ЕКПЧ има по-широко индивидуално приложно поле. ОЕСУ се прилага единствено към граждани на трети страни и лица без гражданство, а ЕКПЧ не е обект на такова ограничение. Следователно граждани на държавите—членки на ЕС несъмнено могат да бъдат защитени от принципа на *забрана за връщане* съгласно член 3 от ЕКПЧ.

На второ място, материалният обхват на член 3 от ЕКПЧ и член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата на ЕС се различава от този на субсидиарната закрила по силата на ДП (преработен текст). Когато се разглежда това е важно да се има предвид, че член 3 от ЕКПЧ и член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата на ЕС осигуряват защита срещу *връщане*, докато удовлетворяването на условията за субсидиарна закрила съгласно член 15, заедно с член 2, буква е) от ДП (преработен текст) предоставя **статут** на субсидиарна закрила, който предвижда редица права (включително защита срещу *връщане*)⁽²⁰⁷⁾. Определението за тежки посегателства в член 15, буква б) от ДП (преработен текст) се различава от член 3 от ЕКПЧ и член 4 от Хартата на ЕС и е приложимо единствено към такива посегателства

⁽²⁰³⁾ Член 3, параграф 2 беше включен в Регламента от Дъблин III в отговор на предишни решения както на CJEU, така и на ECtHR. Вж. CJEU, решение по делото *NS, ME и други*, цитирано по-горе, бележка под линия 47; ECtHR, решение относно допустимост от 7 март 2000 г., *TI срещу Обединеното кралство*, жалба № 43844/98, стр. 15; ECtHR, решение от 21 януари 2011 г., Голям състав, *MSS срещу Белгия и Гърция*, жалба № 30696/09, точка 359.

⁽²⁰⁴⁾ Вж. ECtHR, решение от 4 ноември 2014 г., Голям състав, *Tarakhel срещу Швейцария*, жалба № 29217/12, точка 104.

⁽²⁰⁵⁾ CJEU, решение по делото *Elgafaji*, цитирано по-горе, бележка под линия 138, точка 28.

⁽²⁰⁶⁾ ECtHR, решение от 28 юни 2011 г., *Sufi u Elmi срещу Обединеното кралство*, жалби № 8319/07 и 11449/07, точка 226.

⁽²⁰⁷⁾ Вж. Глава VII от ДП (преработен текст).

в държавата на произход на молителя. Член 3 от ЕКПЧ и член 4 от Хартата на ЕС не съдържат такова ограничение⁽²⁰⁸⁾. В резултат на това молител, страдащ от тежко заболяване, което би довело до опасност от преждевременна смърт и нечовешко или унижително страдание, ако бъде върнат в държавата си на произход, поради липса на подходящо медицинско лечение в държавата на произход или поради това, че средствата за неговото лечение са на по-ниско ниво, отколкото наличните в държавата членка, е изключен от обхвата на субсидиарната закрила, освен когато преднамерено е бил лишен от медицински грижи⁽²⁰⁹⁾. Въпреки това, молителят все пак може да е защитен от извеждане, в много изключителни случаи, когато по силата на член 3 от ЕКПЧ хуманитарните съображения срещу извеждането са императивни. Обстоятелството, че в много редки случаи гражданин на трета страна, страдащ от тежко заболяване, не може в съответствие с член 3 от ЕКПЧ да бъде изведен към страна, в която не съществува подходящо лечение, не означава, че той трябва да получи разрешение за пребиваване в държава членка в рамките на субсидиарната закрила по ДП⁽²¹⁰⁾.

На трето място, допълващото се прилагане на член 3 от ЕКПЧ произтича от абсолютния му характер, така че не може да съществува ограничение или дерогация от задължението за *забрана за връщане*. Докато международната закрила по силата на ДП (преработен текст) е обект на клаузи за изключване (членове 12 и 17), член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата на ЕС, както и член 3 от ЕКПЧ могат да забранят извеждането на лица независимо от престъпното им поведение или заплахата, която представляват за приемащата ги държава⁽²¹¹⁾.

3.4.2 Правото на Съюза и международното право

Както беше отбелязано по-горе, „другите съответни договори“, посочени в член 78, параграф 1 от ДФЕС, не са определени, но въз основа на съображение 34 от ДП (преработен текст) може да се заключи, че те обхващат както ЕКПЧ, така и други международни договори в областта на правата на човека. Това съображение посочва необходимостта от въвеждане на общи критерии във връзка с признаването на статут на субсидиарна закрила, след което предвижда, че „[т]ези критерии следва да бъдат определени на основата на международните задължения, произтичащи от актовете за правата на човека и вече съществуващите практики в държавите членки“.

Международното право в областта на правата на човека е сравнително нов клон на международното право, чието развитие не започва действително до годините след края на Втората световна война. Оттогава то се е развивало и продължава да се развива непрекъснато както чрез нови международни договорни и регионални законодателни мерки, така и чрез съдебно тълкуване. Основните международни актове на ООН в областта на правата на човека са (в хронологичен ред):

- Всеобща декларация за правата на човека, 1948 г.;

⁽²⁰⁸⁾ Вж. CJEU, решение по делото *M'Vodj*, цитирано по-горе, бележка под линия 62, и сравни с ECtHR, решение от 2 май 1997 г., *D срещу Обединеното кралство*, жалба № 30240/96, и ECtHR, решение от 27 май 2008 г., Голям състав, *N срещу Обединеното кралство*, жалба № 26565/05.

⁽²⁰⁹⁾ CJEU, решение по делото *M'Vodj*, цитирано по-горе, бележка под линия 62, точки 39 и 41.

⁽²¹⁰⁾ *Пак там*, точка 40.

⁽²¹¹⁾ Вж. ECtHR, решение от 15 ноември 1996 г., Голям състав, *Chahal срещу Обединеното кралство*, жалба № 22414/93, точки 79–80; ECtHR, решение от 17 декември 1996 г., *Ahmed срещу Австрия*, жалба № 25964/94, точка 41; ECtHR, решение от 28 февруари 2008 г., Голям състав, *Saadi срещу Италия*, жалба № 37201/06, точка 127; и ECtHR, решение от 10 април 2012 г., *Babar Ahmad и други срещу Обединеното кралство*, жалби № 24027/07, 11949/08, 36742/08, 66911/09 и 67354/09.

- Международен пакт за граждански и политически права на Организацията на обединените нации (МПГПП), 1966 г. ⁽²¹²⁾;
- Първи и Втори факултативен протокол към Международния пакт за граждански и политически права, 1966 г. и 1989 г.;
- Международен пакт за икономически, социални и културни права, 1966 г.;
- Международна конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация, 1966 г.;
- Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, 1979 г.;
- Конвенция срещу изтезанията, 1984 г. ⁽²¹³⁾;
- Конвенция за правата на детето, 1989 г. ⁽²¹⁴⁾;
- Конвенция за правата на хората с увреждания, 2006 г.; и
- Международна конвенция за защита на всички лица от насилствено изчезване, 2006 г.

Нито един от изброените актове не признава в разпоредбите си правото на убежище ⁽²¹⁵⁾. В член 3 от Конвенцията срещу изтезанията, обаче, е заложен принципът за *забрана за връщане*. Въпреки че този принцип не е изрично формулиран, Комисията по правата на човека счита, че той се подразбира от забраната на изтезанията в член 7 от МПГПП ⁽²¹⁶⁾.

Други актове на международното право също са относими към тълкуването на актовете в областта на ОЕСУ. Те включват договорите, изрично или по подразбиране посочени в членове 12 и 17 от ДП (преработен текст), регламентиращи изключването от статута на бежанец и на субсидиарна закрила, като например:

- Устав на Организацията на обединените нации, 1945 г.;
- Конвенция за предотвратяване и наказване на престъплението геноцид, 1948 г.;
- Четирите Женевски конвенции, 1949 г., и Първи и Втори допълнителен протокол към тях, 1977 г.;
- Международна конвенция за предотвратяване и наказване на престъплението Апартейд, 1973 г.; и
- Римски статут на Международния наказателен съд, 1998 г.

Следва да се отбележи, че други актове, като Статутите на международните наказателни трибунали за бивша Югославия (1993 г.) и Руанда (1994 г.), са от значение за тълкуването на клаузите за изключване. Също така от значение са резолюциите на Съвета за сигурност и Генералната асамблея на ООН, и резолюциите за борба с тероризма ⁽²¹⁷⁾.

⁽²¹²⁾ Изрично цитиран в Европейска комисия, Предложение за директива на Съвета относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, 12 септември 2001 г., COM(2001) 510 окончателен, стр. 5.

⁽²¹³⁾ Изрично цитирана *Пак там*, стр. 5.

⁽²¹⁴⁾ Особено принципа за висшия интерес на детето, изрично споменат в съображение 18 от ДП (преработен текст).

⁽²¹⁵⁾ Въпреки че Конвенцията за правата на детето не признава правото на убежище, член 22, параграф 1 гласи следното: „Държавите—страни по Конвенцията вземат необходимите мерки да осигурят дете, което иска да получи статут на бежанец или което се счита за бежанец в съответствие с приложимото международно или вътрешно право и процедури, независимо дали е придружено или не е придружено от неговите родители или от което и да е друго лице, да получи подходяща защита и хуманитарна помощ в ползването на съответните права, изложени в тази Конвенция и в другите международни документи за правата на човека или по хуманитарни въпроси, по които посочените държави са страни.“

⁽²¹⁶⁾ Вж. например: Комисия по правата на човека, *General Comment No 20: Article 7 (Prohibition of Torture, or Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)* (Общ коментар № 20: Член 7 (Забрана на изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание), 10 март 1992 г., точка 9; Комисия по правата на човека, становища от 30 юли 1993 г., *Joseph Kindler срещу Канада*, съобщение № 470/1991, параграф 13.1; и Комисия по правата на човека, *General Comment No 31: The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant* (Общ коментар № 31: Естеството на общото законово задължение, наложено на държавите—страни по Конвенцията), 26 май 2004 г., точка 12.

⁽²¹⁷⁾ Вж. съображение 31 от ДП (преработен текст). Вж. по-специално S/RES/1373, 28 септември 2001 г.; и S/RES/1377, 12 ноември 2001 г.

Подобно на ЕКПЧ и Конвенцията за статута на бежанците, тези международни договори следва да се разглеждат като имащи двойно действие: първо, по отношение на относителността им към първичното и вторичното законодателство на ЕС; и второ, по отношение на степента, в която са от значение за прилагането на националното право на държавите членки.

Действието на общото позоваване на тези договори в първичното законодателство на ЕС вече беше отбелязано в [Раздели 2.1.1](#) по-горе (стр. 25—28). Залегналите в тях принципи следва да се зачитат при тълкуването на общите принципи на правото на Съюза. Тълкуването на техните разпоредби, обаче, не попада в сферата на компетентност на CJEU, освен доколкото те действително са били включени в правото на Съюза, когато се прилага доктрината за *препращането* ⁽²¹⁸⁾. Така, например, CJEU прие юрисдикцията да тълкува член 1, буква Г от Конвенцията за статута на бежанците (във връзка със статута на палестински граждани, които получават помощ от Организацията на обединените нации за подпомагане и работа с палестинските бежанци в Близкия изток (UNRWA)) и свързани с нея международни актове, тъй като член 12, параграф 1, буква а) от ДП (сега член 12, параграф 1, буква а) от ДП (преработен текст)) предвижда изключване, когато молител „попада в приложното поле на член 1, буква Г“ от Конвенцията за статута на бежанците ⁽²¹⁹⁾.

Въпреки че нито Комитетът срещу изтезанията, нито Комисията по правата на човека е съд или трибунал и че техните решения не са правно обвързващи за държавите—страни по Конвенцията, техните решения все пак могат да бъдат цитирани пред националните съдилища и трибунали от защитниците като възможен допълнителен източник на тълкуване ⁽²²⁰⁾.

Въпреки значението на международните договори за тълкуването на законодателството в областта на ОЕСУ, тяхната относимост има своите граници. Това е показано ясно от CJEU в решението му по делото *Diakité* при разглеждането на относимостта на международното хуманитарно право (т.е. Женевските конвенции от 1949 г. и допълнителните протоколи към тях от 1977 г.) за тълкуването на член 15, буква в) от ДП. Въпреки че използваната в този член терминология повтаря терминологията на международно хуманитарно право, и по-конкретно термина „въоръжен вътрешен конфликт“, тълкуване на разпоредбата въз основа на този отрасъл на международното право не е прието от CJEU, тъй като не съответства на схемата и целта на субсидиарната закрила ⁽²²¹⁾. Поради това на понятието „въоръжен вътрешен конфликт“ е дадено самостоятелно значение ⁽²²²⁾.

3.4.3 Правото на Съюза и националното право на държавите членки

В края на уводната част на [Раздели 3.4](#) (стр. 75) беше отбелязан накратко ефектът от по-благоприятните стандарти в националното законодателство. Този въпрос, обаче, не е ограничен до ситуациите, предвидени в член 3 от ДП (преработен текст) и член 5 от ДПУ (преработен текст). Той може да възникне и често възниква най-общо във връзка

⁽²¹⁸⁾ CJEU, решение по делото *Qurbani*, цитирано по-горе, бележка под линия 41.

⁽²¹⁹⁾ CJEU, решение по делото *Bolbol*, цитирано по-горе, бележка под линия 3; и CJEU, решение по делото *El Kott u dpyu*, цитирано по-горе, бележка под линия 121.

⁽²²⁰⁾ В това отношение, вж. анализа на бившия председател на Комитета срещу изтезанията: F.M. Mariño Menéndez, 'Recent Jurisprudence of the United Nations Committee against Torture and the International Protection of Refugees' („Последна съдебна практика на Комитета на ООН срещу изтезанията и международната закрила на бежанците“), RSQ (2015), 61—78.

⁽²²¹⁾ CJEU, решение по делото *Diakité*, цитирано по-горе, бележка под линия 134, точки 20—26.

⁽²²²⁾ Пак там, точки 27—35.

с взаимодействието между националното право на държавите членки и приложимото право на Съюза, с особено внимание върху Хартата на ЕС.

От гледната точка на правото на Съюза, взаимоотношението между правото на Съюза и конституционното право относно дължимите процесуални стандарти се регламентира отчасти от принципите на ЕС за върховенство и пряко действие и отчасти от съдебната практика на CJEU. Тези принципи изискват приложимостта на разпоредбите на националното законодателство да се подчинява на първостепенния принцип на върховенство на правото на Съюза при прилагането на разпоредбите на ЕС. Този принцип има предимство пред националното право (включително конституционно право), когато държавите членки извършват действия, подлежащи на оспорване по съдебен ред (вж. [Раздели 3.3 по-горе](#), стр. 69—75).

Въпросът за върховенството на правото на Съюза над националното конституционно право се разглежда в две дела, свързани с изпълнението на европейски заповеди за арест по силата на Рамково решение 2002/548/ПВР. Като вторично законодателство на ЕС, Рамковото решение е подобно на Регламента от Дъблин III, доколкото двете системи се основават на концепцията за „взаимно доверие“ между държавите членки ⁽²²³⁾. Спорният въпрос в решението по делото *Melloni* ⁽²²⁴⁾ е пример за ситуация, в която действията на държавите членки се определят изцяло от правото на Съюза. В делото *Melloni* от CJEU е поискано да прецени дали член 53 от Хартата, заедно с членове 47 и 48 от Хартата, позволява на дадена държава членка да обвърже предаването на задочно осъдения с условието присъдата да може да бъде подложена на преразглеждане в издаващата държава членка, с цел да се избегне нарушение на правото на справедлив съдебен процес и на правото на защита, гарантирани от Конституцията на държавата членка. CJEU отбелязва, че държавата членка иска да се определи дали член 53 от Хартата дава на държавата членка генерално разрешение да прилага стандарта за защита на основните права, гарантирани от нейната конституция, когато този стандарт е по-висок от стандарта, произтичащ от Хартата. Такова тълкуване не може да се приеме, тъй като би подкопало принципа на предимство на правото на Съюза. CJEU добавя, че:

Действително съгласно утвърдената съдебна практика по силата на принципа на предимство на правото на Съюза, който е основна характеристика на правния ред на Съюза [...], норми на националното право, макар и да са конституционни, не биха могли да накърнят действието на правото на Съюза на територията на тази държава [...] ⁽²²⁵⁾.

В делото *Jeremy F* ⁽²²⁶⁾ въпросът е дали жалбоподателят има право да обжалва решението на първоинстанционния съд за извеждането му в изпълнение на Европейска заповед за арест срещу него. Рамковото решение мълчи по този въпрос. CJEU заявява, че независимо от изрично предвидените в Рамковото решение гаранции, обстоятелството, че в последното не е уредено евентуално право на жалба, която да спира изпълнението на решенията относно европейската заповед за арест, не е пречка държавите членки да предвиждат такова право ⁽²²⁷⁾. CJEU стига до заключението, че Рамковото решение предоставя на националните органи право на преценка относно конкретния начин за осъществяване на преследваните с него цели, по-специално относно предвиждането на

⁽²²³⁾ CJEU, решение от 26 февруари 2013, Голям състав, дело C-399/11, *Stefano Melloni срещу Ministerio Fiscal*, EU:C:2013:107, точка 63.

⁽²²⁴⁾ Пак там, точки 55—64.

⁽²²⁵⁾ Пак там, точка 59.

⁽²²⁶⁾ CJEU, решение от 20 май 2013 г., дело C-168/13 PPU, *Jeremy F срещу Premier ministre*, EU:C:2013:358.

⁽²²⁷⁾ Пак там, точка 51.

възможност за подаване на жалба, която да спира изпълнението на решенията относно европейската заповед за арест⁽²²⁸⁾. Тъй като процесуалните елементи на извеждането се осъществяват посредством съдебен процес, е подходящо да се прилагат конституционните норми на националното законодателство, включително свързаните със зачитането на правото на справедлив процес, стига да не се възпрепятства прилагането на Рамковото решение⁽²²⁹⁾. Най-общо казано, този тип ситуация може да се среща често в процесуалното право, когато държавите членки имат процесуална автономия⁽²³⁰⁾, но може също така да е приложима и в областта на материалното право относно основните права⁽²³¹⁾.

Позицията на някои национални конституционни съдилища или върховни съдилища представлява интерес в това отношение. Например, в решението по делото *Frontini* от 1973 г., Конституционният съд на Италия възприема доктрина, съгласно която правото на Съюза може да се отклонява от обичайните правила на конституционното право, но не и от определени основни принципи или неотменими права на лицата⁽²³²⁾. В решенията си по делата *Solange I* и *Solange II* от 1974 г. и 1986 г., Конституционният съд на Германия, като изрично се позовава на доктрината на италианския конституционен съд, развива така наречения принцип Соланж. Това решение, което е последвано от редица конституционни или върховни съдилища в държавите—членки на ЕС, приема предимството на правото на Съюза дори над националното конституционно право, стига Европейският съюз като цяло и съдебната практика на CJEU по-специално да гарантира ефективна защита на основни права, които са съпоставими по основното си съдържание с изискванията на националния конституционен ред на Германия⁽²³³⁾. Този принцип *Соланж* е отразен и в конституционната съдебна практика на други държави членки, например Полша⁽²³⁴⁾ и Литва⁽²³⁵⁾.

Когато, обаче, разпоредбите на националното законодателство не са несъвместими с разпоредбите на правото на Съюза, правилният курс на действие ще бъде националният съд да ги прилага във връзка с прилагането на съответното право на Съюза.

Когато националният съд или трибунал не прилага правото на Съюза, той прилага съответното национално законодателство на държавата членка. При това той трябва да покаже ясно, че се прилага националното законодателство на държавата членка, така че, например, предоставянето на хуманитарна или факултативна защита по силата на националното законодателство да се не бърка с разпоредбите за защита в правото на Съюза⁽²³⁶⁾.

⁽²²⁸⁾ Пак там, точка 52.

⁽²²⁹⁾ Пак там, точка 53.

⁽²³⁰⁾ Член 19 от ДЕС гласи, че държавите членки следва да установяват правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза.

⁽²³¹⁾ Вж., например, позицията на CJEU по делото *B и D* (цитирано по-горе, бележка под линия 62, точки 113—121) в сравнение с позицията на CJEU по делото *M'Vodj* (цитирано по-горе, бележка под линия 62, точки 43—44).

⁽²³²⁾ B. de Witte, 'Constitutional Aspects of European Union Membership in the Original Six Member States: Model Solutions for the Applicant Countries?' („Конституционни аспекти на членството в Европейския съюз в първите шест държави членки: примерни решения за страните—кандидатки?"), в A.E. Kellermann, W. de Zwaan и J. Czuczai (ред.), *EU Enlargement – The Constitutional Impact at EU and National Level (Разширяването на ЕС: конституционно въздействие на ниво ЕС и на национално равнище)* (TMC Asser Press, 2001 г.), стр. 74—75. Вж. също решението по делото *Fragd* от 1989 г. на Конституционния съд на Република Италия ((*Rivistaitaliana di dirittopubblicocomunitario*, 1991 г., бр. 232).

⁽²³³⁾ Федерален конституционен съд (Германия), решение от 22 октомври 1986 г., 339 2 BvR 197/83 (вж. неофициален превод на английски език).

⁽²³⁴⁾ Конституционен съд (Полша), решение от 11 май 2005 г., К 18/04.

⁽²³⁵⁾ Конституционен съд (Литва), решение от 14 март 2006 г., дело № 17/02.24/02-06703-22/04.

⁽²³⁶⁾ CJEU, решение по делото *M'Vodj*, цитирано по-горе, бележка под линия 62; и CJEU, решение по делото *B и D*, цитирано по-горе, бележка под линия 62.

3.4.4 Отношение между ЕКПЧ и националното право: принципът на субсидиарност

По думите на CJEU по делото *Åkerberg Fransson*, ЕКПЧ все още не е „формално интегрирана в правния ред на Съюза“⁽²³⁷⁾; това означава, че ЕКПЧ не може да се счита за част от ОЕСУ. Все пак, не само връзката между правото на Съюза и ЕКПЧ, но и връзката между ЕКПЧ и националното право е от значение за съдиите на държавите членки, които разглеждат дела за убежище. Няколко примера на решения на ECtHR срещу държави—членки на ЕС по дела, свързани с търсещи убежище лица, по които ECtHR е установил нарушения на определени права по ЕКПЧ, доказват значението на отношението между ЕКПЧ и националното право в контекста на ОЕСУ. Такова значение съществува не само в случаите, когато ECtHR е установил нарушение на ЕКПЧ въз основа на аргументи, които, наред с други неща, са взели предвид правното положение съгласно законодателството на ЕС⁽²³⁸⁾, но също така и случаи, свързани с ефективната съдебна защита на лица, търсещи убежище, в които ECtHR не е взел предвид правото на Съюза, въпреки че е можел⁽²³⁹⁾.

Най-общо, във връзка с отношението между ЕКПЧ и националното право, основният принцип е принципът на субсидиарност, който съставлява част от член 1 от ЕКПЧ. Това означава, че:

[и]нструментариумът за защита, създаден по силата на Конвенцията, е субсидиарен на националните системи за защитата на правата на човека [...]. Конвенцията оставя на всяка договаряща държава, на първо място, задачата да осигурява залегналите в нея права и свободи. Създадените по силата на Конвенцията институции дават своя принос за тази задача, но се намесват единствено чрез съдебни производства и само след изчерпване на всички вътрешноправни средства за защита (член 26)⁽²⁴⁰⁾.

Следователно функцията на ЕКПЧ и ECtHR остава да осигуряват минимален европейски стандарт. Въпреки това, в областта на убежището, както казва съдия Villiger в съпадащото си становище в решението по делото *MSS*, обикновено ще бъде грешно да се прилага принципът на субсидиарност в случай като *MSS*, където въпросът се отнася за абсолютно право като член 3. Съдията добавя следното:

В този случай субсидиарността вече е била уважена чрез изрично или подразбиращо се проверяване на жалбата за различни условия за допустимост и по-конкретно за изчерпване на вътрешноправните средства за защита (което само по себе си представлява същинско прилагане на принципа на субсидиарност). Субсидиарността играе важна роля, например, при прилагането на вторите параграфи на членове 8 до 11 от Конвенцията. Ролята ѝ със сигурност трябва да бъде по-ограничена в светлината на основна разпоредба като член 3 с оглед на основното значение на *връщането* на кандидата за това дело⁽²⁴¹⁾.

⁽²³⁷⁾ CJEU, решение по делото *Åkerberg Fransson*, цитирано по-горе, бележка под линия 50, точка 44.

⁽²³⁸⁾ Вж., например, решенията по делата *Sufi и Elmi срещу Обединеното кралство*, цитирано по-горе, бележка под линия 206, точки 220—226; *MSS срещу Белгия и Гърция*, цитирано по-горе, бележка под линия 203, точка 263.

⁽²³⁹⁾ Вж., например, нарушения на ЕКПЧ в следните дела: решение от 2 февруари 2012 г., *IM срещу Франция*, жалба № 9152/09; решение от 27 февруари 2014 г., *SJ срещу Белгия*, жалба № 70055/10; и решение от 22 април 2014 г., *АС и други срещу Испания*, жалба № 6528/11.

⁽²⁴⁰⁾ ECtHR, решение от 7 декември 1976 г., *Handyside срещу Обединеното кралство*, жалба № 5493/72, точка 48.

⁽²⁴¹⁾ Съпадащо становище на съдия Villiger, в *MSS срещу Белгия и Гърция*, цитирано по-горе, бележка под линия 203.

3.5 Отправяне на запитвания до CJEU съгласно член 267 от ДФЕС

На CJEU е предоставена компетентността да се произнеса преюдициално относно тълкуването на Договорите и валидността и тълкуването на актовете на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза (член 267 от ДФЕС). Това включва компетентността да дава задължителни тълкувания както на първичното, така и на вторичното законодателство на ЕС в областта на ОЕСУ⁽²⁴²⁾. Договорът от Лисабон от декември 2009 г. разширява тази компетентност, така че да обхваща убежището (и имиграцията)⁽²⁴³⁾. За да обясни тази система на отправяне на запитвания, настоящият раздел разглежда правата и задълженията на съдилищата и трибуналите на държавите членки да поискат преюдициално заключение (Раздели 3.5.1, стр. 87—88), формата и съдържанието на такива искания (Раздели 3.5.2, стр. 89—91) и производствата пред CJEU (Раздели 3.5.3, стр. 91).

3.5.1 Правото и задължението за отправяне на искане за преюдициално заключение

Когато въпрос относно потвърждаването на истинското значение или валидността на която и да е разпоредба на действащото законодателство на ЕС бъде повдигнат пред юрисдикция в държава членка, „тази юрисдикция би могла, ако счита, че по този въпрос е необходимо решение, за да бъде постановено нейното решение, да поиска от [CJEU] да се произнесе“⁽²⁴⁴⁾.

Когато преценява необходимостта от запитването, запитващият съд или трибунал следва да има предвид, че CJEU има право да обяви запитването за недопустимо, когато то е свързано с въпроси, които не са поставени за решаване пред запитващия съд⁽²⁴⁵⁾. Най-общо, съд от по-долна инстанция има право, но не и задължение да внася искане за преюдициално заключение. Това важи също и когато възникне въпрос за валидността на даден правен акт на ЕС, ако съдът или трибуналят от по-долна инстанция счита, че правният акт на ЕС, който следва да се приложи, е валиден. Това, обаче, е в противоречие със задължението на такъв съд или трибунал от по-долна инстанция да отправя искане за преюдициално заключение, ако счита, че закон на ЕС може да е невалиден, тъй като в това отношение CJEU има изключителната компетентност във връзка с въпросите на валидността на правото на Съюза⁽²⁴⁶⁾. Въпросът дали решение на съд или трибунал може да се обжалва по съдебен ред не трябва да се разглежда общо, а винаги във връзка с конкретното дело. Това обжалване по съдебен ред, обаче, не е ограничено до обикновено обжалване, а включва също така всякакви извънредни средства за защита, за които дори може да се иска разрешение от съда от по-горна инстанция⁽²⁴⁷⁾.

Като взема предвид доктрината за върховенството на правото на Съюза над националното право, CJEU е постановил, че когато има задължително правно становище на съд или трибунал от по-горна инстанция по конкретен случай, то не трябва да се следва,

⁽²⁴²⁾ В *Rheinmühlen-Düsseldorf срещу Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel* (CJEU, решение от 12 февруари 1974 г., дело 146/73, EU:C:1974:12) е постановено, че това е „от съществено значение за запазването на общностния характер на правото [на Съюза]“ и „има за цел да гарантира, че [...] законът е един и същ във всички държави [членки] [...]“.

⁽²⁴³⁾ Предишният член 68 от ДЕО изменя член 234 (сега член 267 от ДФЕС) така, че запитвания могат да се отправят единствено от национална юрисдикция, „чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право“.

⁽²⁴⁴⁾ Сегашен член 267 от ДФЕС (предишен член 68 от ДЕО, така както е изменен с Договора от Амстердам).

⁽²⁴⁵⁾ CJEU, решение от 16 декември 2008 г., Голям състав, дело C-210/06, *Cartesio Okató és Szolgáltató bt*, EU:C:2008:723.

⁽²⁴⁶⁾ CJEU, решение от 22 октомври 1987, дело 314/85, *Foto-Frost срещу Hauptzollamt Lübeck-Ost*, EU:C:1987:452.

⁽²⁴⁷⁾ CJEU, решение от 4 юни 2002 г., дело C-99/00, *Kenny Roland Lyckeskog*, EU:C:2002:329.

когато това би било в нарушение на изискванията на правото на Съюза, въпреки че при такива обстоятелства несъмнено би било разумно съдът или трибуналят от по-долна инстанция да отправи преюдициално запитване до CJEU по въпроса, освен когато той представлява *acte éclairé* от страна на CJEU (за повече подробности вж. по-долу) ⁽²⁴⁸⁾.

Договорът от Лисабон, който въвежда отново разпоредбите на предишните Договори, предвижда, считано от 1 декември 2009 г., че когато такъв въпрос възникне пред съд или трибунал от последна инстанция в областта на убежището, отправянето на преюдициално запитване е задължително ⁽²⁴⁹⁾. Това не означава, обаче, че простото поставяне от страните на въпрос във връзка с тълкуването на правото на Съюза неизбежно ще доведе до задължително запитване. CJEU е издал насоки, че отправянето на запитване не е задължително по силата на тази разпоредба в следните случаи:

- 1) когато повдигнатият въпрос е ирелевантен за резултата от производството;
- 2) в случаи на '*acte éclairé*', когато Съдът вече е тълкувал правото или пряко, или в по същество подобни обстоятелства; и
- 3) в случаи на '*acte clair*', когато националният съд счита, че надлежното прилагане на общностното право е толкова очевидно, че не оставя място за каквото и да е основателно съмнение ⁽²⁵⁰⁾.

Ако, обаче, съществува нов въпрос за тълкуване, който е от общ интерес, или съществуваща съдебна практика на CJEU, която не изглежда приложима за нов набор от факти, механизмът на преюдициалното запитване може да е особено полезен.

В решението си по делото *Cartesio* ⁽²⁵¹⁾ CJEU дава ясно да се разбере, че компетентността на национална юрисдикция да отправя преюдициално запитване не може да бъде поставяна под съмнение от прилагането на национални правни норми, които позволяват на въззивната юрисдикция да измени акта, с който се разпорежда преюдициално запитване, да отхвърли това запитване и да разпореди на постановилата този акт юрисдикция да възобнови спряното производство по вътрешното право. CJEU счита, че преценката на релевантността и на необходимостта от преюдициалния въпрос по принцип е в правомощията единствено на юрисдикцията, която е разпоредила преюдициалното запитване. Така че задача на запитващата юрисдикция е да направи правилните изводи от решение, постановено по жалба срещу акта, с който се разпорежда преюдициалното запитване, и по-специално да заключи дали е необходимо да поддържа своето преюдициално запитване, да го измени или да го оттегли.

Счита се, че правомощието на всеки съд или трибунал да отправя такива запитвания е от основно значение за правилното функциониране на Съюза.

⁽²⁴⁸⁾ Вж. делото *Georgi Ivanov Elchinov срещу Национална здравноосигурителна каса* (CJEU, решение от 5 октомври 2010 г., Голям състав, дело C-173/09, EU:C:2010:581), където Върховният съд на България отменя решението на съда от по-долна инстанция и връща делото за ново разглеждане. Съдът от по-долна инстанция, обаче, не успява да стигне до решение, което е съвместимо едновременно с правото на Съюза и с обвързващото решение на националния съд от по-горна инстанция. CJEU постановява, че съдът от по-долна инстанция трябва да се отклони от националната съдебна процедура и задължителното правно становище, за да осигури спазване на правото на Съюза. Вж. също CJEU, решение от 15 януари 2013 г., Голям състав, дело C-416/10, *Josef Křížan и други срещу Slovenská inšpekcia životného prostredia*, EU:C:2013:8 относно подобна ситуация, възникнала между Конституционния съд на Словакия и Върховния съд.

⁽²⁴⁹⁾ Член 267 от ДФЕС (предишен член 234 ДЕО).

⁽²⁵⁰⁾ CJEU, решение по делото *CILFIT*, цитирано по-горе, бележка под линия 129.

⁽²⁵¹⁾ CJEU, решение по делото *Cartesio*, цитирано по-горе, бележка под линия 245.

3.5.2 Форма и съдържание на преюдициалното запитване

Преюдициалното запитване се отправя под формата на въпроси, формулирани от запитващата юрисдикция, но CJEU не е обвързан с конкретните условия в отправеното към него запитване. Въпреки че компетентността му произлиза от предмета на запитването, CJEU може да определи отново обхвата на поставения пред него въпрос. Целта на CJEU е да предостави на запитващата юрисдикция всички елементи на тълкуването на правото на Съюза, които могат да помогнат при вземането на решение на разглежданото от нея дело ⁽²⁵²⁾. Преюдициалното производство е неокончателно и е ограничено до тълкуване от страна на CJEU на разпоредбите на съответното законодателство на ЕС, което той идентифицира за решение. Други заинтересовани държави членки и Европейската комисия имат право да се намесят и други трети страни могат да бъдат изслушани, при условие, че вече им е било позволено да встъпят в националното производство ⁽²⁵³⁾. Решението на CJEU относно тълкуването на съответните разпоредби е обвързващо за всички държави членки.

CJEU не е компетентен да тълкува пряко който и да е международен договор или конвенция, по която ЕС е страна, дори когато този договор или конвенция е обвързваща за запитващата държава членка и е от значение за отнасянето към търсещите убежище лица ⁽²⁵⁴⁾. Когато, обаче, разпоредбите са били включени в правото на Съюза, Съдът има право да ги тълкува въз основа на принципа на *препращането* ⁽²⁵⁵⁾. Такова включване, обаче, трябва да е при ясни условия, и просто позоваване на това, че законодателство на ЕС е основано на прилагането на такива договори или конвенции, не е достатъчно.

Запитването следва да бъде отправено в съответствие с **Процедурния правилник на CJEU** ⁽²⁵⁶⁾. Правилата, които се отнасят до запитванията, се съдържат в Дял III, членове 93 до 118. Член 94 гласи:

Освен отправените до Съда преюдициални въпроси, преюдициалното запитване:

- (а) съдържа кратко изложение на предмета на спора и на релевантните факти, така както са установени от запитващата юрисдикция, или поне изложение на фактите, на които се основават въпросите;
- (б) възпроизвежда съдържанието на приложимите в случая национални разпоредби и ако е необходимо — релевантната национална съдебна практика;
- (в) излага причините, поради които запитващата юрисдикция има въпроси относно тълкуването или валидността на някои разпоредби на правото на Съюза, както и установената от нея връзка между тези разпоредби и националното законодателство, приложимо в главното производство.

CJEU също така е издал разяснителен документ, който дава насоки относно отправянето на преюдициални запитвания, и **Препоръки към националните юрисдикции относно**

⁽²⁵²⁾ Вж. CJEU, решение от 14 октомври 2010 г., дело C-243/09, *Günter Fuß срещу Stadt Halle*, EU:C:2010:609, точки 39—40, и CJEU, решение от 13 юни 2013 г., дело C-45/12, *Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS) срещу Radia Hadj Ahmed*, EU:C:2013:390, точка 42.

⁽²⁵³⁾ Член 96, Консолидирана версия на Процедурния правилник на Съда от 25 септември 2012 г. [2012] ОВ L 265/1, с изменението от 18 юни 2013 г. [2013] ОВ L 173/65. Съдът също така изслушва други встъпили трети страни, като ВКБООН, които вече са страни по националното производство. Моля да имате предвид, че този правилник се актуализира периодично.

⁽²⁵⁴⁾ Вж. CJEU, решение по делото *Qurbani*, цитирано по-горе, бележка под линия 41, точки 21—26, където от Съда е поискано да тълкува значението на член 31 от Конвенцията за статута на бежанците и той е постановил, като е приложил *TNT Express Nederland BV срещу AXA Versicherung AG* (CJEU, решение от 4 май 2010 г., Голям състав, дело C-533/08, EU:C:2010:243), че няма компетентност да направи това.

⁽²⁵⁵⁾ За пример за прилагане на *препращане*, вж. CJEU, решение по делото *Bolbol*, цитирано по-горе, бележка под линия 3, разгледано в Раздели 3.4.2 по-горе, стр. 81—83.

⁽²⁵⁶⁾ Процедурен правилник на Съда, цитиран по-горе, бележка под линия 253. Правилникът се преразглежда периодично.

отправянето на преюдициални запитвания ⁽²⁵⁷⁾. В тях е отбелязано, че CJEU не е компетентен да се произнася нито по фактически въпроси, поставени по главното дело, нито по евентуални различни становища относно тълкуването или прилагането на разпоредби от националното право. Съдът, обаче, се старее да даде отговор по начин, който е най-полезен за запитващата юрисдикция.

Ако националното законодателство е резултат от транспониране на право на Съюза, може да се наложи националният съд да прецени, в светлината на решението на CJEU във връзка с тълкуването на съответното право на Съюза, дали националното законодателство е транспонирало ефективно задължителните разпоредби на директивите на ЕС.

В допълнение към член 94 от Процедурния правилник, Препоръките съдържат допълнителни насоки в параграфи 20 до 28. Запитващата юрисдикция трябва да има предвид, че отправеното от нея запитване „ще служи за основа на производството, което се развива пред Съда“, и е единственият документ, който ще бъде съобщен на страните по националното производство и на останалите заинтересовани субекти с оглед представяне от тях на писмени становища. То също така ще трябва да бъде преведено от CJEU на всички официални езици на ЕС. Поради това то следва:

- да бъде „изготвено просто, ясно и точно, без излишни подробности“ (параграф 21);
- да е „достатъчно пълно и да съдържа всички релевантни сведения, позволяващи [...] да получат ясна представа за фактическата и правната обстановка по главното дело“ (параграф 22);
- да съдържа, в допълнение към текста на отправените въпроси, информацията, посочена в член 94 от Процедурния правилник;
- ясно да посочва съответните разпоредби на правото на Съюза, заедно с, ако е необходимо, „кратко резюме на релевантните доводи на страните по главното производство“ (параграф 24
- може да е от полза за CJEU, ако запитващата юрисдикция също така „изложи накратко гледната си точка по отношение на отговора, който следва да се даде на преюдициалните въпроси [...]“ (параграф 24).

По отношение на представянето, Препоръките подчертават, че запитването трябва да бъде напечатано и страниците и параграфите му трябва да бъдат номерирани. Преюдициалните въпроси следва „да присъстват в отделна и ясно обособена част [...], за предпочитане в началото или в края му“, и трябва да са формулирани така, че да е възможно „да се разбират от само себе си, без да се препраща към изложението на мотивите на запитването“ (параграф 26). На въпроса за запазване на анонимността на страните на първо време трябва да се обърне внимание от самата запитваща юрисдикция в момента на внасянето на запитването (параграфи 27 и 28).

Най-общо преюдициално запитване не трябва да се отправя, докато националното производство не навлезе в такъв стадий, в който може да се определи фактическата и правната рамка на случая. Инициативата за отправяне на запитване може да дойде от страните или да е по усмотрение на запитващата юрисдикция. Във втория случай на страните трябва да се даде възможност да направят изложения, но окончателното решение за това дали да се отправи запитване се взема единствено от юрисдикцията.

⁽²⁵⁷⁾ Препоръки към националните юрисдикции относно отправянето на преюдициални запитвания [2012] ОВ L 338/1.

Като цяло се счита, че може да има предимства в това идентифициран проблем да бъде отнесен на ранен етап за тълкуване, особено когато такова запитване е отправено от специализиран съд или трибунал. Въпреки това, запитването следва да се изготвя с голямо внимание и за него отговорност в крайна сметка носи запитващата юрисдикция, въпреки че тя може да потърси помощ от страните по производството при формулирането на въпросите.

В резултат на отправянето на запитване, националното производство се спира докато CJEU се произнесе⁽²⁵⁸⁾. Следователно националната юрисдикция трябва да отчете факта, че отправянето на запитване неизбежно ще доведе до забавяне и допълнителни разходи. Националният съд трябва да прецени дали е целесъобразно да присъедини потенциално заинтересованите страни, така че те да са страни по националното производство, преди да отправи запитването. Причината за това е, че член 96 от Процедурните правила ограничава лицата, които имат право да представят становища пред CJEU, до страните по националното производство, държавите членки, Европейската комисия и институцията, която е приела акта, чието тълкуване се оспорва. Независимо от това, че поради своята роля и опит ВКБООН може да има ценни наблюдения, той няма компетентност съгласно Правилника, освен когато е страна по националното производство⁽²⁵⁹⁾. Същото се отнася и за неправителствените организации. Въпреки че член 97, параграф 2 от Процедурния правилник признава, че националната юрисдикция може да конституира нови страни по главното производство след отправянето на запитването, докато делото по него не е приключило, тези допълнителни страни са обвързани от съответния етап на производството. В този момент условията на запитването вече ще са уредени. Обаче, ако тези трети страни трябва да имат смислен принос, определено е желателно те да бъдат присъединени на етап, на който имат възможност да внесат в националната юрисдикция становища, които могат да са уместни за формулиране на запитването.

Фактът, че съгласно националното законодателство е възможно обжалване на решението за отправяне на преюдициално запитване, не обезсилва вече отправено запитване, освен ако, като следствие от това обжалване, националният съд не оттегли своето искане за преюдициално заключение преди на страните да бъде връчено известие за датата на постановяване на решението на CJEU.

По-подробни насоки относно начина, по който съдилищата и трибуналите следва да подхождат към отправянето на преюдициални запитвания до CJEU, се съдържат в публикация на IARLJ⁽²⁶⁰⁾.

3.5.3 Производство пред CJEU

Производството се урежда от Статута на CJEU и Процедурния правилник на Съда. Следва да се отбележи, обаче, че е налице разпоредба, която позволява на запитващата юрисдикция да поиска прилагане на бързо и/или спешно производство, предвидено в Правилника⁽²⁶¹⁾.

⁽²⁵⁸⁾ Запитващата юрисдикция все пак би могла да разпорежи защитни мерки, които счита за необходими, но CJEU трябва да бъде информиран за всички процесуални действия, които могат да повлияят на запитването, както и ако нова страна бъде приета в националното производство.

⁽²⁵⁹⁾ Вж. Раздели 3.1 по-горе, стр. 65—67, в която е обяснена позицията на ВКБООН.

⁽²⁶⁰⁾ IARLJ, *Preliminary references to the Court of Justice of the European Union: A Note for National Judges Handling Asylum-Related Cases (Преюдициални запитвания до Съда на Европейския съюз: Бележка за национални съдии, които разглеждат свързани с убежището дела)*, 2013 г.

⁽²⁶¹⁾ То е регламентирано в членове 107 до 111 от Правилника и е обяснено по-подробно в параграфи 37—46 от Препоръките.

След като CJEU вземе решение относно тълкуването на съответните разпоредби на правото на Съюза, делото се връща на запитващата юрисдикция, за да може тя да приключи констатациите си, като вземе предвид задължителните тълкувателни насоки, издадени от CJEU. Тези насоки са обвързващи за всички държави членки.

3.6 Подходът на националните съдилища и трибунали

ОЕСУ е част от правната система на ЕС и поради това е неразделна част от правните системи на държавите членки, които съдилищата на последните са задължени да прилагат⁽²⁶²⁾. Както беше отбелязано по-горе (Раздели 3.3, стр. 69—75), всички разпоредби на националното право, които могат да ѝ противоречат, независимо преди или след правото на Съюза, следва да не бъдат вземани предвид⁽²⁶³⁾.

От това следва, че за да се постигне целта за единен статут на закрила, идентифицирана в общи процедури, е налице необходимост от съдебен диалог, за да се осигури единно прилагане на нейните разпоредби.

Това отчасти се осъществява чрез диалог между националния запитващ съд и CJEU във връзка с отправянето на запитване по определени тълкувателни въпроси, при който всички държави членки могат да внасят в CJEU становища в качеството си на заинтересовани страни преди Съдът да постанови решението си (вж. Раздели 3.5 по-горе, стр. 87—92). Това може да се характеризира като „вертикален“ диалог⁽²⁶⁴⁾.

В такива случаи запитващият национален съд ще трябва да приложи това решение към фактите по разглежданото от него дело. Това ще доведе до примери от практиката на ниво национална юрисдикция, в които е приложено тълкуването на CJEU.

Тъй като на всички държави членки се налага да се справят с подобни проблеми в светлината на решението на CJEU, това дава ясен пример за фокусна точка, където съдебният диалог между съдилищата на държавите членки (който може да бъде характеризирани като „хоризонтален“ диалог) може да е от особено значение.

Хоризонталният съдебен диалог също така е подходящ, когато CJEU все още не е тълкувал съответните разпоредби на законодателството в областта на ОЕСУ. За да илюстрира различните начини на възникване на хоризонтален съдебен диалог под формата на пример от практиката, CJEU е разгледал въпроса за прекратяване на статута на бежанец⁽²⁶⁵⁾ в решението си от 2 март 2010 г. по делото *Abdulla и други*⁽²⁶⁶⁾. CJEU постановява, че член 11, параграф 1, букви д) и е) и член 11, параграф 2 от ДП (в момента член 11, параграфи 1—2 от ДП (преработен текст)) следва да се тълкуват като означаващи, че:

⁽²⁶²⁾ Вж. CJEU, решение по делото *Costa*, цитирано по-горе, бележка под линия 147.

⁽²⁶³⁾ Вж. CJEU, решение от 19 юни 1990 г., дело C-213/89, *The Queen срещу Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd и други*, EU:C:1990:257.

⁽²⁶⁴⁾ Подобен „вертикален“ диалог е налице при допускането на жалби за разглеждане от ECtHR, но по по-ограничен начин, тъй като: (i) мястото на нормите на ЕКПЧ в националния правен ред може да е различно; и (ii) държавите—страни по Конвенцията, които не са страни по производството, могат да бъдат изслушани като заинтересовани страни единствено със съгласието на Съда, и то обикновено чрез внесено писмено становище (Правило 44(3) ECtHR, Правила на Съда, 1 юни 2015 г.).

⁽²⁶⁵⁾ Този пример е избран, тъй като в Европейска база данни на законодателството в областта на убежището за него има най-малко позовавания на решения на национални съдилища. По други, по-общи въпроси броят на позоваванията значително се увеличава, като по този начин се разширява областта за съпоставяне между подходите на националните съдилища към тълкувателните решения на CJEU.

⁽²⁶⁶⁾ CJEU, решение по делото *Abdulla*, цитирано по-горе, бележка под линия 3.

- (а) установената промяна в обстоятелствата трябва да бъде значителна, а не с временен характер, така че факторите, на които се основава предоставянето на статут на бежанец, вече да не съществуват и да няма друга причина за опасения от преследване;
- (б) субектите на закрила трябва да са взели разумни мерки, за да попречат на преследването, като разполагат (наред с всичко друго) с ефективна съдебна система, позволяваща разкриването, преследването и наказването на деянията, представляващи преследване, и кандидатът ще има достъп до тази закрила;
- (в) субектите на закрила могат да бъдат международни организации, както е предвидено в ДП;
- (г) критерият за вероятност, който служи за преценката на риска, произтичащ от други обстоятелства, които биха могли да оправдаят опасенията от преследване, е същият като критерия, който се прилага при предоставяне на статута на бежанец;
- (д) доказателствената сила на предходни актове на преследване може да намери приложение, когато продължава да съществува основателно опасение от преследване поради обстоятелства, различни от тези, в резултат от които е първоначално предоставен статутът на бежанец, обаче обикновено единствено когато мотивът за преследване е различен от приетия в момента на предоставяне на статут на бежанец и когато съществуват предходни актове или заплахи за преследване, които имат връзка с мотива за преследване, разглеждан във връзка с прекратяването на статута.

Може да се види, че въпросът за тълкуването на разпоредбите за прекратяване в ОЕСУ поставя на дневен ред разнообразни фактори. Фактическата преоценка на съществуващите обстоятелства, възможно в светлината на повторно разглеждане на причините за опасенията от преследване, които не са били взети предвид в момента на първоначалното предоставяне на статут, трябва да се извърши от национален съд или трибунал. Това продължава да е от значение съгласно ДП (преработен текст), тъй като съответните разпоредби на тази директива са изготвени в подобен смисъл. Паралелен въпрос, който може да се наложи да бъде взет под внимание на национално ниво, е степента, в която държавата може да е задължена да съдейства активно с оглед на трудностите, които молител, който пребивава в държавата членка в продължение на няколко години, може да срещне при събирането на доказателствата за настоящата ситуация в държавата си на произход ⁽²⁶⁷⁾. Съществуват, съответно, много аспекти на работата по случаите на прекратяване, в които подходът на националните съдилища на други държави членки може да бъде едновременно от значение и поучителен. Решението по делото *Abdulla* най-вероятно ще доведе до множество такива случаи поради тълкуването на авторитетните изявления от националните юрисдикции.

Особено поради факта, че в решението по делото *Abdulla* клаузите за прекратяване не са тълкувани във всяко едно отношение, казаното от националните юрисдикции за тях може да послужи като полезна отправна точка. Вече съществуват редица решения на национални съдилища, които други национални съдилища могат да искат да вземат предвид.

⁽²⁶⁷⁾ Вж. СЕУ, решение по делото *MM*, цитирано по-горе, бележка под линия 64, точка 66.

Федералният административен съд на Германия е постановил две решения. В първото ⁽²⁶⁸⁾ Съдът е постановил, че разпоредбите относно прекратяването са приложими, когато първоначалното предоставяне е било на основание, че тогавашните иракски власти са считали молба за убежище в друга страна като политическа опозиция. Такова основание вече не съществува след падането на режима на Саддам Хюсеин. В действителност основанието е престанало да съществува трайно, тъй като новите власти не разглеждат молбите за убежище по този начин и няма изгледи за връщане на власт на бившия режим. Във второто решение ⁽²⁶⁹⁾ Съдът разглежда значението на това промяната в обстоятелствата да е „значителна и не с временен характер“. Съдът постановява, че фактическите обстоятелства в държавата на произход трябва да са се променили забележимо и значително и че промяната би била трайна, ако променените обстоятелства са стабилни и ще продължат в близко бъдеще. Ситуацията в Ирак удовлетворява тези изисквания.

Cour nationale du droit d'asile (Френският Национален съд за правото на убежище) е разгледал ситуацията на кандидат, признат за бежанец през 1986 г. в качеството си на гражданин на Югославия, чийто статут е бил отменен през 2010 г. от *Office français de protection des réfugiés et apatrides* (Службата на Франция за закрила на бежанци и лица без гражданство) ⁽²⁷⁰⁾. Той е живял във Франция в продължение на 25 години със семейството си и е посетил Косово само два пъти, като твърди, че по време на посещенията си се е страхувал за живота си, тъй като е бил възприеман като дезертьор. Съдът постановява, че въпреки че първоначално статутът е предоставен поради това, че молителят е гражданин на Югославия, ситуацията в момента следва да се разглежда във връзка със ситуацията в Република Косово. Там са настъпили значителни и трайни промени, като се вземе предвид по-специално обявяването на независимостта на Косово, създаването на демократични институции и държава, подчиняваща се на върховенството на закона, така че опасенията на молителя поради това, че е косовски албанец, които са довели до първоначалното признаване на статут, са престанали да съществуват. Молителят не е претендирал каквато и да е основателна причина, свързана с предишно преследване, като основание за отказ на защитата от страна на косовските власти и, въз основа на доказателствата, не е представил валидни основания за каквито и да е опасения от преследване, по отношение на които не е могъл да поиска защита от властите. Отменянето на статута на бежанец е потвърдено.

В *AA срещу Migration Office* (Службата за миграция) ⁽²⁷¹⁾ пред *Krajský súd v Bratislave* (Словашкият регионален съд в Братислава) е поставен процедурен въпрос във връзка с отнемане на статут. Съгласно раздел 20(3) от националния Закон за убежището, молителят иска удължаване на престоя след предоставянето на статут на субсидиарна закрила. Службата за миграция разглежда въпроса за отнемането и постановява решение за отнемане на статута. Съдът постановява, че молбата на молителя за удължаване на престоя може или да бъде удовлетворена, или да бъде отхвърлена, но в това производство не е налице правомощие за отнемане на статута. Последното може да се направи чрез завеждане на отделно производство за целта. Въпреки че тук не се разглежда основателността на отнемането, все пак се илюстрира значението на общите принципи за добро управление и необходимост от справедлив съдебен процес, залегнали в Хартата на ЕС.

⁽²⁶⁸⁾ Федерален административен съд (Германия), решение от 24 февруари 2011 г., *BVerwG 10 C 7.13*, ECLI:DE:BVerwG:2011:170614U10C7.13.0, (вж. неофициален превод на английски език).

⁽²⁶⁹⁾ Федерален административен съд (Германия), решение от 1 юни 2011 г., *BVerwG 10 C 25.10*, ECLI:DE:BVerwG:2011:010611U10C25.10.0, (вж. неофициален превод на английски език) точки 20 и 24.

⁽²⁷⁰⁾ Национален съд за правото на убежище (Франция), решение от 25 ноември 2011 г., *МК*, № 10008275, в *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011*, стр. 152–154.

⁽²⁷¹⁾ Регионален съд в Братислава (Словакия), решение от 20 март 2012 г., *AA срещу Migration Officer of the Ministry of Interior of the Slovak Republic*, 9Saz/47/2011 (вж. резюме на английски език в EDAL).

Wojewódzki Sad Administracyjny w Warszawie (Полският Регионален административен съд на Варшава ⁽²⁷²⁾) разглежда тълкуването на член 16 от ДП, който съдържа разпоредби относно преустановяването на статута на субсидиарна закрила при условия, подобни, но не идентични на посочените в член 11, параграф 1, букви д) и е) от ДП ⁽²⁷³⁾. Член 16, параграф 1 гласи, че удовлетворяването на условията за субсидиарна закрила престава, „когато обстоятелствата, довели да предоставянето [й], престанат да съществуват или са се променили до такава степен, че тази закрила вече не е необходима“ ⁽²⁷⁴⁾. Съдът постановява, че член 16, параграф 1 посочва две отделни причини, които оправдават преустановяването на субсидиарната закрила. В конкретния случай, въпреки че обстоятелствата, довели до първоначалното предоставяне на статута, не са престанали да съществуват, те са се променили до такава степен, че вече не съществува никаква опасност за живота или здравето на населението на държавата на произход. Това е доказано от факта, че молителката е живяла в тази държава в продължение на три години, преди да се върне в Полша с паспорт, издаден от страната, на която е гражданин. Решението за преустановяване на статута е потвърдено. Като отделен въпрос, молителката твърди, че има право на същата закрила като съпруга си, на който отделно е бил предоставен статут на субсидиарна закрила, който не е бил отнет. Тя твърди, че трябва да продължи да има статут на субсидиарна закрила, заедно със съпруга си, на основание на единство на семейството. Като отхвърля този аргумент, Съдът отбелязва, че тя чрез собственото си поведение е решила да не се възползва от предоставяната от Полша закрила, и че субсидиарната закрила не може да се прилага в противоречие с целта, за която е установена ⁽²⁷⁵⁾.

По друг въпрос, свързан с член 11, параграф 1, буква а) от ДП и действието на искането на закрила от държавата, на която лицето е гражданин, *Migrationsöverdomstolen* (Шведският апелативен съд за миграция ⁽²⁷⁶⁾) разглежда действието на кандидатстването и получаването от бежанец на нов паспорт, издаден от Ирак, неговата държава на произход, след признаването на статут на бежанец и издаването на разрешително за пребиваване в Швеция, което е било включено в новия иракски паспорт. Съдът потвърждава отнемането на статут на бежанец от Съвета по миграция (*Migration Board*) на основание на това, че действията показват намерението на лицето да поиска закрила от държавата си на произход.

Малкият набор от национални решения, посочени по-горе, има за цел да подчертае значението на националната съдебна практика на други държави членки за националния съдия, пред когото се поставят подобни въпроси, и голямото значение на „горизонталния съдебен диалог“.

Една от пречките пред по-голям диалог е фактът, че държавите членки имат много различни правни и процесуални традиции. Някои държави членки разполагат със специализирана, специална съдебна система за разглеждане на въпроси на убежището (и често имиграцията) ⁽²⁷⁷⁾, докато други държави членки се справят с тези проблеми като част от административно-правната или по-широка съдебна система ⁽²⁷⁸⁾. Успоредно с различните политически, социални и културни фактори, тези разлики са довели до липса на

⁽²⁷²⁾ Регионален административен съд на Варшава (Полша), решение от 16 май 2013 г., IV SA.Wa 2684/12 (вж. резюме на английски език в EDAL).

⁽²⁷³⁾ Вж. член 16, параграфи 1 и 2 от ДП (преработен текст).

⁽²⁷⁴⁾ Курсивът е добавен.

⁽²⁷⁵⁾ Вж. СЕУ, решение по делото *M'Vodj*, цитирано по-горе, бележка под линия 62.

⁽²⁷⁶⁾ Апелативен съд за миграция (Швеция), решение от 13 юни 2011 г., UM 5495-10 (вж. резюме на английски език в EDAL).

⁽²⁷⁷⁾ Такова е положението, например, в Австрия, Белгия, Дания, Финландия, Франция, Швеция и Обединеното кралство, въпреки че обжалването или преразглеждането на първа инстанция може след това да доведе до по-нататъшно обжалване чрез общата система за обжалване.

⁽²⁷⁸⁾ Такова е положението, например, в Германия, Италия, Люксембург, Нидерландия, Полша, Словения и Испания.

единен подход между държавите членки ⁽²⁷⁹⁾; това е увеличило опасността от „пазаруване на убежище“ от страна на кандидатите, премахването на което е една от заявените цели на ОЕСУ (съображение 13 от ДП (преработен текст)).

Въпреки това през последните години все повече се признава необходимостта от диалог между съдиите в сферата на правото в областта на убежището; тя беше сред движещите сили на дейностите на IARLJ-Европа ⁽²⁸⁰⁾ чрез международни конференции и семинари, публикуване на доклади по актуални теми и разработване на учебни материали за съдии. Редица органи също така положили усилия за създаване на Европейска база данни на съдебната практика.

Въпреки че това е по-скоро изключение, отколкото правило, налице са също така съзнателни усилия от страна на някои национални съдии да разширят позоваването на „чуждестранна“ съдебна практика в решенията си и в инициативите за вътрешно обучение. Така, например, както Федералният административен съд на Германия, така и Трибуналът на Обединеното кралство по спорове във връзка с убежището и имиграцията редовно цитират в решенията си относима съдебна практика от други държави членки ⁽²⁸¹⁾.

[Newsletters on European Asylum Issues](#) (Бюлетините по европейските въпроси в областта на убежището), издавани три или четири пъти годишно от Центъра за проучване на миграцията в Радбауд, Университет на Ниймеген, съдържат списък на значими решения на CJEU и на висящи дела пред Съда. Те също така са най-общо полезен източник на достъпна и редовно актуализирана информация, систематизирана въз основа на съответния акт на ЕС. Въпреки това, Бюлетинът в момента съдържа ограничен брой позовавания на решения на националните съдилища на държави членки.

Редовно актуализираният сборник със съдебна практика на ВКБООН съдържа резюмета на водещи дела на CJEU и ECtHR по въпроси на бежанците и убежището ⁽²⁸²⁾. Уебсайтът на ВКБООН [Refworld](#) съдържа важни решения на CJEU и ECtHR, както и съдебна практика от различни национални съдилища и юрисдикции. Уебсайтът също така съдържа много публикации, включително Ръководството на ВКБООН в областта на закрилата, което съдържа позициите на ВКБООН.

[Уебсайтът на IARLJ](#) съдържа препратки към публикации, представляващи интерес за националните съдии в областта на правото на убежище, включително материали от световни конференции и научни публикации, които може да не са лесно достъпни иначе ⁽²⁸³⁾.

⁽²⁷⁹⁾ В Европейския пакт за имиграцията и предоставянето на убежище от 2008 г. (цитиран по-горе, бележка под линия 18, стр. 11) е отбелязано, че „между отделните държави членки все още съществуват значителни различия, свързани с предоставянето на закрила и формите на тази закрила“. Подобни критики са отправяни и от ВКБООН – вж., например, ВКБООН, *Comments on the European Commission's Amended Proposal (Коментар относно Изменено предложение на Комисията)*, цитиран по-горе, бележка под линия 44, стр. 2.

⁽²⁸⁰⁾ IARLJ е основана през 1997 г. с цел насърчаване на контактите и сътрудничеството между съдиите в областта на правото на убежище в световен мащаб. Европейският клон на IARLJ (IARLJ-Европа) винаги е участвал много активно в дейностите, въпреки че понастоящем е съсредоточен предимно върху въпроси на развитието на ОЕСУ.

⁽²⁸¹⁾ Вж. също Национален съд за правото на убежище (Франция), решение от 5 юли 2011 г., *M V*, № 11005317: решението се отнася до гражданин на Шри Ланка с тамилски произход и бивш журналист на LTTE. Съдът се позовава на указанията за държавата за оценка на опасността за молителя, предоставени от Трибунала на Обединеното кралство по спорове във връзка с убежището и имиграцията в решението му по делото *ТК (Тамили – LP актуализирани) Шри Ланка CG* [2009] UKAIT 00049.

⁽²⁸²⁾ ВКБООН, *The Case Law of the European Regional Courts: The Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights. Refugees, Asylum-Seekers, and Stateless Persons (Съдебната практика на европейските регионални съдилища: Съдът на Европейския съюз и Европейският съд за правата на човека. Бежанци, лица, търсещи убежище, и лица без гражданство)*, 2015 г.

⁽²⁸³⁾ Сред тях са, например, Становището на съдия Н. Dörig от Федералния административен съд на Германия относно *'German Courts and the Understanding of the Common European Asylum System'* („Съдилищата в Германия и разбирането за Общата европейска система за убежище“) (RSQ (2013), 768–778), което съдържа позовавания на неотдавнашни решения на немски съдилища във връзка с критериите за признаване, изключване и прекратяване на статут на бежанец и въпроси, възникващи във връзка с Регламента от Дъблин.

EASO публикува компилации на съдебна практика по конкретни теми. Службата направи това в контекста на своята публикация, *Член 15, буква в) от Директивата относно признаването (2011/95/ЕС): Съдебен анализ и Прилагане на член 15, буква в) от ДП в държавите—членки на ЕС*, която е разработена от работна група от съдии и е първата публикация от Учебния план на EASO за PDS. Скоро тя ще бъде последвана от нова глава, озаглавена *Изключване: членове 12 и 17 от Директивата относно признаването (2011/95/ЕС)*, която също ще съдържа подобна компилация. Настоящият анализ, както и материалите, изготвени в рамките на съвместния проект на IARLJ–Европа и EASO, също ще съдържат подобни компилации.

Още един полезен ресурс са резюметата на дела, включени в *Европейската база данни на законодателството в областта на убежището (EDAL)*, поддържана от ECRE. Тези резюмета, които се актуализират редовно, съдържат не само съдебна практика на CJEU и ECtHR, но и широк набор национални решения от (понастоящем) 19 държави членки, включително всички държави с най-голям брой молби за международна закрила. Търсене в резюметата на делата може да се осъществява чрез търсене на свободен текст/пълен текст, както и по ключова дума, приложими законови разпоредби, държава, в която е постановено решението, държава на молителя и дата. EDAL съдържа и информация за правната рамка на всяка държава членка, както и набор от законодателни и други подходящи ресурси, като доклади на неправителствени организации и Насоките на ВКБООН.

Не може да има никакво съмнение, че поради разпоредбите си относно нивото на съдебен контрол на решенията на първа инстанция, свързани с въпросите на международната закрила, ОЕСУ по същество повишава значението на работата на съдебната система. Ако искаме да постигнем двойната цел на ОЕСУ да осигури единен статут на закрила с общи процедури, е абсолютно необходимо да се увеличи транснационалният диалог между участващите в този процес национални съдебни системи. Задачата на EASO съгласно член 6 от Регламента за създаването ѝ е да подпомага този процес чрез предоставяне на дейности за PDS и чрез подкрепа при условия, договорени с широк кръг представители на съдийската общност. Както бе посочено по-горе, съществуват много инструменти за подкрепа на по-голям достъп на съдиите до цялата съответна съдебна практика и информация, макар и не в официална форма. Съзнателното решение да включат в своите национални съдебни решения позоваване на националната съдебна практика на други държави членки, както и на съдебната практика на наднационални съдилища, е един от най-ефективните начини, по които членовете на съдилищата и трибуналите на национално ниво, разглеждащи дела за международна закрила, могат да засилят съдебното сътрудничество в рамките на ЕС и напредъка към постигането на целите на ОЕСУ.

Приложение А: Първични източници

1. Право на Европейския съюз

1.1 Първично законодателство на ЕС

Договор за функционирането на Европейския съюз (консолидиран текст, отразяващ изменени-
ята с Договора от Лисабон (дата на влизане в сила: 1 декември 2009 г.)) [2012] ОВ С 326/47.

Договор за Европейския съюз (консолидиран текст, отразяващ измененията с Договора от Лиса-
бон (дата на влизане в сила: 1 декември 2009 г.)) [2012] ОВ С 326/13.

Харта на основните права на Европейския съюз от 18 декември 2000 г., ОВ С 326/391, с измене-
нията от 12 декември 2007 г., ОВ С 2007 303/01 (дата на влизане в сила: 1 декември 2009 г.

Протокол № 24 относно убежището, предоставяно на гражданите на държавите-членки на Евро-
пейския съюз, в [2008] ОВ С 115/305.

Протокол № 30 относно прилагането на Хартата на основните права на Европейския съюз към
Полша и към Обединеното кралство, в [2012] ОВ С 326/313.

1.2 Вторично законодателство на ЕС

1.2.1 Регламенти

Регламент (ЕО) № 2725 на Съвета от 11 декември 2000 година за създаване на система „Евродак“
за сравняване на дактилоскопични отпечатащи с оглед ефективното прилагане на Дъблин-
ската конвенция [2000] ОВ L 316/1.

Регламент (ЕО) № 45/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2000 година
относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции
и органи на Общността и за свободното движение на такива данни [2001] ОВ L 8/1.

Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета от 18 февруари 2003 година за установяване на критерии
и механизми за определяне на държава-членка, компетентна за разглеждането на молба
за убежище, която е подадена в една от държавите-членки от гражданин на трета държава
[2003] ОВ L 50/1.

Регламент (ЕО) № 1560/2003 на Комисията от 2 септември 2003 година за определяне услови-
ята за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии
и механизми за определяне на държавата-членка, която е компетентна за разглеждането
на молба за убежище, която е подадена в една от държавите-членки от гражданин на трета
страна [2003] ОВ L 222/3.

Регламент (ЕС) № 439/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година за
създаване на Европейска служба за подкрепа в областта на убежището [2010] ОВ L 132/11.

Регламент (ЕС) № 1077/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година
за създаване на Европейска агенция за оперативното управление на широкомащабни
информационни системи в областта на свободата, сигурността и правосъдието [2011] ОВ
L 286/1.

Регламент (ЕС) № 603/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за
създаване на система Евродак за сравняване на дактилоскопични отпечатащи с оглед

ефективното прилагане на Регламент (ЕС) № 604/2013 за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство и за искане на сравнения с данните в Евродак от правоприлагащите органи на държавите членки и Европол за целите на правоприлагането и за изменение на Регламент (ЕС) № 1077/2011 за създаване на Европейска агенция за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в областта на свободата, сигурността и правосъдието [2013] ОВ L 180/1

Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (преработен текст) [2013] ОВ L 180/31.

Регламент за изпълнение (ЕС) № 118/2014 на Комисията от 30 януари 2014 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1560/2003 за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна [2014] ОВ L 39/1.

1.2.2 Директиви

Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни [1995] ОВ L 281/31.

Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием [2001] ОВ L 212/12.

Директива 2003/9/ЕО на Съвета за определяне на минимални стандарти относно приемането на лица, търсещи убежище [2003] ОВ L 31/18.

Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството [2003] ОВ L 251/12.

Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни [2004] ОВ L 16/44.

Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила [2004] ОВ L 304/12.

Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите-членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО [2004] ОВ L 158/77.

Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 година относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите-членки [2005] ОВ L 326/13.

Директива 2008/115/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни [2008] ОВ L 348/98.

Директива 2011/51/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2011 година за изменение на Директива 2003/109/ЕО на Съвета за разширяване на обхвата ѝ до лица, ползващи се с международна закрила [2011] ОВ L 132/1.

Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст) [2011] ОВ L 337/9.

Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст) [2013] ОВ L 180/60.

Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила [2013] ОВ L 180/96.

2. Международни договори с универсален и регионален обхват

2.1 Европейски съюз

Конвенция за определянето на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите—членки на Европейските общности, от 15 юни 1990 г. [1997] ОВ С 254/1 (дата на влизане в сила: 1 септември 1997 г.).

Споразумение между Европейската общност и Република Исландия и Кралство Норвегия относно критериите и механизмите за определяне на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в държава-членка или в Исландия или Норвегия [2001] ОВ L 93/40 (дата на влизане в сила: 1 април 2001 г.).

Протокол към Споразумението между Европейската общност и Република Исландия и Кралство Норвегия относно критериите и механизмите за определяне на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в държава-членка или в Исландия или Норвегия [2006] ОВ L 57/16 (дата на влизане в сила: 1 май 2006 г.).

Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно критериите и механизмите за определяне на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в държава-членка или в Швейцария [2008] ОВ L 53/5 (дата на влизане в сила: 1 март 2008 г.).

Протокол между Европейската общност, Швейцария и Лихтенщайн към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно критериите и механизмите за определяне на държавата, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, подадена в държава-членка или в Швейцария [2009] ОВ L 161/8.

2.2 Шенген

Споразумение от 14 юни 1985 г. между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници [2000] ОВ L 239/13 (дата на влизане в сила: 1 септември 1993 г.).

Конвенция от 19 юни 1990 г. за прилагане на споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници [2000] ОВ L 239/19 (дата на влизане в сила: 1 септември 1993 г.).

2.3 Организация на обединените нации

Устав на Организацията на обединените нации и Статут на международния съд, 1 ООН, Серия „Договори“ 16, 26 юни 1945 г. (дата на влизане в сила: 24 октомври 1945 г.).

Конвенция за предотвратяване и наказване на престъплението геноцид, 78 ООН, Серия „Договори“ 277, 9 декември 1948 г. (дата на влизане в сила: 12 януари 1951 г.).

Конвенция за статута на бежанците, 189 ООН, Серия „Договори“ 150, 28 юли 1951 г. (дата на влизане в сила: 22 април 1954 г.).

Международна конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация, 660 ООН, Серия „Договори“ 195, 7 март 1966 г. (дата на влизане в сила: 4 януари 1969 г.).

Международен пакт за граждански и политически права, 999 ООН, Серия „Договори“ 171, 16 декември 1966 г. (дата на влизане в сила: 23 март 1976 г.).

Международен пакт за икономически, социални и културни права, 993 ООН, Серия „Договори“ 3, 16 декември 1966 г. (дата на влизане в сила: 3 януари 1976 г.).

Факултативен протокол към Международния пакт за граждански и политически права, 999 ООН, Серия „Договори“ 171, 16 декември 1966 г. (дата на влизане в сила: 23 март 1976 г.).

Протокол за статута на бежанците, 606 ООН, Серия „Договори“ 267, 31 януари 1967 г. (дата на влизане в сила: 4 октомври 1967 г.).

Виенска конвенция за правото на договорите, 1155 ООН, Серия „Договори“ 331, 23 май 1969 г. (дата на влизане в сила: 27 януари 1980 г.).

Международна конвенция за предотвратяване и наказване на престъплението Апартейд, 1015 ООН, Серия „Договори“ 243, 30 ноември 1973 г. (дата на влизане в сила: 18 юли 1976 г.).

Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, 1249 ООН, Серия „Договори“ 13, 18 декември 1979 г. (дата на влизане в сила: 3 септември 1981 г.).

Конвенция против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание, 1465 ООН, Серия „Договори“ 85, 10 декември 1984 г. (дата на влизане в сила: 26 юни 1987 г.).

Конвенция за правата на детето, 1577 ООН, Серия „Договори“ 3, 20 ноември 1989 г. (дата на влизане в сила: 2 септември 1990 г.).

Втори факултативен протокол към Международния пакт за граждански и политически права, целящ забраната на смъртното наказание, 1642 ООН, Серия „Договори“ 85, 15 декември 1989 г. (дата на влизане в сила: 11 юли 1991 г.).

Римски статут на Международния наказателен съд, 2187 ООН, Серия „Договори“ 3, 17 юли 1998 г. (дата на влизане в сила: 1 юли 2002 г.).

Конвенция за правата на хората с увреждания, 2515 ООН, Серия „Договори“ 3, 13 декември 2006 г. (дата на влизане в сила: 3 май 2008 г.).

Международна конвенция за защита на всички лица срещу насилствено изчезване, 2716 ООН, Серия „Договори“ 3, 20 декември 2006 г. (дата на влизане в сила: 23 декември 2010 г.).

2.4 Международен комитет на Червения кръст

Женевска конвенция (Първа) за подобряване участието на ранените и болните от въоръжените сили при бойни действия на сушата, 75 ООН, Серия „Договори“ 31, 12 август 1949 г. (дата на влизане в сила: 21 октомври 1950 г.).

Женевска конвенция (Втора) за подобряване участието на ранените, болните и корабокрушенците от въоръжените сили при бойни действия на море, 75 ООН, Серия „Договори“ 31, 12 август 1949 г. (дата на влизане в сила: 21 октомври 1950 г.).

Женевска конвенция (Трета) относно третирането на военнопленниците, 75 ООН, Серия „Договори“ 287, 12 август 1949 г. (дата на влизане в сила: 21 октомври 1950 г.).

Женевска конвенция (Четвърта) относно закрилата на гражданските лица по време на война, 75 ООН, Серия „Договори“ 287, 12 август 1949 г. (дата на влизане в сила: 21 октомври 1950 г.).

Първи допълнителен протокол към Женевските конвенции от 12 август 1949 година относно защитата на жертвите на международни въоръжени конфликти, 1125 ООН, Серия „Договори“ 3, 8 юни 1977 г. (дата на влизане в сила: 7 декември 1978 г.).

Втори допълнителен протокол към Женевските конвенции от 12 август 1949 година относно защитата на жертвите на въоръжени конфликти с немеждународен характер, 1125 ООН, Серия „Договори“ 609, 8 юни 1977 г. (дата на влизане в сила: 7 декември 1978 г.).

2.5 Съвет на Европа

Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, 213 ООН, Серия „Договори“ 222, ETS No 005, 4 ноември 1950 г. (дата на влизане в сила: 3 септември 1953 г.).

Протокол № 4 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи относно признаването на някои права и свободи, освен вече провъзгласените в Конвенцията и в Протокол № 1, ETS № 046, 16 септември 1963 г. (дата на влизане в сила: 2 май 1968 г.).

Протокол № 6 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи относно отмяната на смъртното наказание, ETS № 114, 28 април 1983 (дата на влизане в сила: 1 март 1985 г.).

Протокол № 7 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, ETS № 117, 22 ноември 1984 г. (дата на влизане в сила: 1 ноември 1988 г.).

Европейска конвенция за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отнасяне или наказание, ETS № 126, 26 ноември 1987 г. (дата на влизане в сила: 1 февруари 1989 г.).

Протокол № 13 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи относно премахването на смъртното наказание при всички обстоятелства, ETS № 187, 3 май 2002 г. (дата на влизане в сила: 1 юли 2003 г.).

3. Резолюции на Съвета за сигурност на ООН

Статут на международния наказателен трибунал за бивша Югославия, приет на 25 май 1993 г., UN Doc S/RES/827.

Статут на международния наказателен трибунал за Руанда, приет на 8 ноември 1994 г., UN Doc S/RES/955.

Резолюция 1373 (2001), 28 септември 2001 г., UN Doc S/RES/1373.

Резолюция 1377 (2001), 12 ноември 2001 г., UN Doc S/RES/1377.

4. Съдебна практика

4.1 Съд на Европейския съюз

Изброените по-долу решения са цитираните в настоящия том. Те са свързани не само с ОЕСУ и законите за имиграцията, но и с по-широки въпроси, свързани, например, с прилагането или тълкуването на правото на Съюза или свободното движение в ЕС.

4.1.1 Решения

Решение от 5 февруари 1963 г., дело 26/62, *Van Gend en Loos срещу Нидерландия*, EU:C:1963:1.

Решение от 15 юли 1964 г., дело 6/64, *Flaminio Costa срещу ENEL*, EU:C:1964:66.

Решение от 17 декември 1970 г., дело 11/70, *Internationale Handelsgesellschaft mbH срещу Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel*, EU:C:1970:114.

Решение от 21 февруари 1973 г., дело 6/72, *Europemballage Corporation and Continental Can Company Inc срещу Commission of the European Communities*, EU:C:1973:22.

Решение от 12 февруари 1974 г., дело 146/73, *Rheinmühlen-Düsseldorf срещу Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel*, EU:C:1974:12.

Решение от 14 май 1974 г., дело 4/73, *J Nold, Kohlen- und Baustoffgrosshandlung срещу Commission of the European Communities*, EU:C:1974:5.

Решение от 4 декември 1974 г., дело C-41/74, *Yvonne van Duyn срещу Home Office*, EU:C:1974:133.

Решение от 2 февруари 1977 г., дело 50/76, *Amsterdam Bulb BV срещу Produktschap voor Siergewassen*, EU:C:1977:13.

Решение от 16 декември 1976 г., дело 33/76, *Rewe-Zentralfinanz eG u Rewe-Zentral AG срещу Landwirtschaftskammer für das Saarland*, EU:C:1976:188.

Решение от 27 октомври 1977 г., дело 30/77, *Regina срещу Pierre Bouchereau*, EU:C:1977:172.

Решение от 9 март 1978 г., дело 106/77, *Amministrazione delle Finanze dello Stato срещу Simmenthal SPA*, EU:C:1978:49.

Решение от 5 април 1979 г., дело C-148/78, *Publico Ministero срещу Tullio Ratti*, EU:C:1979:10.

Решение от 19 януари 1982 г., дело 8/81, *Becker срещу Finanzamt Münster-Innenstadt*, EU:C:1982:7.

Решение от 6 октомври 1982 г., дело 283/81, *Srl CILFIT u Lanificio di Gavardo SpA срещу Ministry of Health*, EU:C:1982:335.

- Решение от 10 април 1984 г., дело 14/83, *Sabine von Colson u Elisabeth Kamann срещу Land Nordrhein-Westfalen*, EU:C:1984:153.
- Решение от 26 февруари 1986 г., дело 152/84, *MH Marshall срещу Southampton u South-West Hampshire Area Health Authority (Teaching)*, EU:C:1986:84.
- Решение от 8 октомври 1987 г., дело 80/86, *Kolpinghuis Nijmegen BV*, EU:C:1987:431.
- Решение от 22 октомври 1987 г., дело 314/85, *Foto-Frost срещу Hauptzollamt Lübeck-Ost*, EU:C:1987:452.
- Решение от 19 юни 1990 г., дело C-213/89, *The Queen срещу Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd u други*, EU:C:1990:257.
- Решение от 12 юли 1990 г., дело C-188/89, *A Foster, GAHM Fulford-Brown, J Morgan, M Roby, EM Salloway u P Sullivan срещу British Gas plc*, EU:C:1990:313.
- Решение от 13 ноември 1990 г., дело C-106/89, *Marleasing SA срещу La Comercial Internacional de Alimentación SA*, EU:C:1990:395.
- Решение от 18 юни 1991 г., дело C-260/89, *Elliniki Radiophonia Tileorassi Anonimi Etairia (ERT AE) u Panellinia Omospondia Syllogon Prossopikou ERT срещу Dimotiki Etairia Pliroforissis (DEP), Sotirios Kouvelas, Nicolaos Avdellas u други*, EU:C:1991:254.
- Решение от 11 юли 1991 г., съединени дела C-87/90, C-88/90 и C-89/90, *A Verholen, THM van Wetten-van Uden u GH Heiderijk срещу Sociale Verzekeringsbank*, EU:C:1991:314.
- Решение от 19 ноември 1991 г., съединени дела C-6/90 и C-9/90, *Andrea Francovich u Danila Bonifaci u други срещу Италианската република*, EU:C:1991:428.
- Решение от 13 април 1994 г., дело C-128/92, *HJ Banks & Company Limited срещу British Coal Corporation*, EU:C:1994:130.
- Решение от 14 юли 1994 г., дело C-91/92, *Paola Faccini Dori срещу Recreb Srl*, EU:C:1994:292.
- Решение от 5 октомври 1994 г., дело C-280/93, *Германия срещу Съвета*, EU:C:1994:367.
- Решение от 14 декември 1995 г., дело C-312/93, *Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS срещу Белгия*, EU:C:1995:437.
- Решение от 14 декември 1995 г., съединени дела C-430/93 и C-431/93, *Jeroen van Schijndel u Johannes Nicolaas Cornelis van Veen срещу Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten*, EU:C:1995:441.
- Решение от 5 март 1996 г., съединени дела C-46/93 и C-48/93, *Brasserie du Pêcheur SA срещу Bundesrepublik Deutschland u The Queen срещу Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd u други*, EU:C:1996:79.
- Решение от 7 март 1996 г., дело C-192/94, *El Corte Inglés SA срещу Cristina Blázquez Rivero*, EU:C:1996:88.
- Решение от 30 април 1996 г., дело C-194/94, *CIA Security International SA срещу Signalson SA u Securitel SPRL*, EU:C:1996:172.
- Решение от 24 октомври 1996 г., дело C-72/95, *Aannemersbedrijf PK Kraaijeveld BV ea срещу Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland*, EU:C:1996:404.
- Решение от 18 декември 1997 г., дело C-129/96, *Inter-Environnement Wallonie ASBL срещу Région Wallonne*, EU:C:1977:628.
- Решение от 10 март 1998 г., дело C-122/95, *Германия срещу Съвета*, EU:C:1998:94.

- Решение от 11 януари 2001 г., дело C-1/99, *Kofisa Italia Srl срещу Ministero delle Finanze*, EU:C:2001:10.
- Решение от 11 януари 2001 г., дело C-403/98, *Azienda Agricola Monte Arcosu Srl срещу Regione Autonoma della Sardegna [...]*, EU:C:2001:6.
- Решение от 4 октомври 2001 г., дело C-326/99, *Stichting 'Goed Wonen' срещу Staatssecretaris van Financiën*, EU:C:2001:506.
- Решение от 28 февруари 2002 г., Първоинстанционен съд, дело T-86/95, *Compagnie générale maritime и други срещу Commission of the European Communities*, EU:T:2002:50.
- Решение от 4 юни 2002 г., дело C-99/00, *Kenny Roland Lyckeskog*, EU:C:2002:329.
- Решение от 11 юли 2002 г., дело C-60/00, *Mary Carpenter срещу Secretary of State for the Home Department*, EU:C:2002:434.
- Решение от 25 юли 2002 г., дело C-50/00 P, *Unión de Pequeños Agricultores срещу Council of the European Union*, EU:C:2002:462.
- Решение от 22 октомври 2002 г., дело C-94/00, *Roquette Frères SA срещу Directeur général de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes*, EU:C:2002:603.
- Решение от 9 януари 2003 г., дело C-257/00, *Givane и други срещу Secretary of State for the Home Department*, EU:C:2003:8.
- Решение от 20 май 2003 г., съединени дела C-465/00, C-138/01 и C-139/01, *Rechnungshof и други срещу Österreichischer Rundfunk и други*, EU:C:2003:294,
- Решение от 12 юни 2003 г., дело C-112/00, *Eugen Schmidberger, Internationale Transporte u Planzüge срещу Република Австрия*, EU:C:2003:333.
- Решение от 30 септември 2003 г., дело C-224/01, *Gerhard Köbler срещу Република Австрия*, EU:C:2003:513.
- Решение от 6 ноември 2003 г., дело C-101/01, *Bodil Lindqvist*, EU:C:2003:596.
- Решение от 7 януари 2004 г., дело C-117/01, *KB u National Health Service Pensions Agency, Secretary of State for Health*, EU:C:2004.
- Решение от 13 януари 2004 г., дело C-453/00, *Kühne & Heitz NV срещу Produktschap voor Pluimvee en Eieren*, EU:C:2004:17.
- Решение от 16 юни 2005 г., Голям състав, дело C-105/03, *Maria Pupino*, EU:C:2005:386.
- Решение от 22 ноември 2005 г., Голям състав, дело C-144/04, *Werner Mangold срещу Rüdiger Helm*, EU:C:2005:70.
- Решение от 4 юли 2006 г., Голям състав, дело C-212/04, *Konstantinos Adeneler и други срещу Ellinikos Organismos Galaktos*, EU:C:2006:443.
- Решение от 7 юни 2007 г., съединени дела C-222/05, C-223/05, C-224/05 и C-225/05, *J van der Weerd и други срещу Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit*, EU:C:2007:318.
- Решение от 21 юни 2007 г., съединени дела C-231 до C-233/ 06, *Office national des pensions срещу Emilienne Jonkman*, EU:C:2007:373.
- Решение от 5 юли 2007 г., дело C-321/05, *Hans Markus Kofoed срещу Skatteministeriet*, EU:C:2007:408.

- Решение от 3 септември 2008 г., Голям състав, съединени дела C-402/05 P и C-415/05 P, *Yassin Abdullah Kadi u El Barakaat International Foundation срещу Council of the European Union u Commission of the European Communities*, EU:C:2008:461.
- Решение от 16 декември 2008 г., Голям състав, дело C-210/06, *Cartesio Okató és Szolgáltató bt*, EU:C:2008:723.
- Решение от 20 януари 2009 г., дело C-19/08, *Migrationsverket срещу Edgar Petrosian u други*, EU:C:2009:41.
- Решение от 17 февруари 2009 г., Голям състав, дело C-465/07, *Meki Elgafaji u Noor Elgafaji срещу Staatssecretaris van Justitie*, EU:C:2009:94.
- Решение от 30 ноември 2009 г., Голям състав, дело C-357/09 PPU, *Said Shamilovich Kadzoev (Huchbarov)*, EU:C:2009:741.
- Решение от 19 януари 2010 г., Голям състав, *Seda Küçükdeveci срещу Swedex GmbH & Co KG*, EU:C:2010:21.
- Решение от 25 февруари 2010 г., дело C-368/08, *Firma Brita GmbH срещу Hauptzollamt Hamburg-Hafen*, EU:C:2010:91.
- Решение от 2 март 2010 г., Голям състав, Съединени дела C-175/08, C-176/08, C-178/08 и C-179/08, *Aydin Salahadin Abdulla u други срещу Bundesrepublik Deutschland*, EU:C:2010:105.
- Решение от 4 май 2010 г., Голям състав, дело C-533/08, *TNT Express Nederland BV срещу AXA Versicherung AG*, EU:C:2010:243.
- Решение от 17 юни 2010 г., Голям състав, Дело C-31/09, *Nawras Bolbol срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, EU:C:2010:351.
- Решение от 5 октомври 2010 г., Дело C-400/10 PPU, *J McB срещу LE*, EU:C:2010:582.
- Решение от 5 октомври 2010 г., Голям състав, дело C-173/09, *Georgi Ivanov Elchinov срещу Национална здравноосигурителна каса*, EU:C:2010:581.
- Решение от 14 октомври 2010 г., дело C-243/09, *Günter Fuß срещу Stadt Halle*, EU:C:2010:609.
- Решение от 9 ноември 2010 г., Голям състав, съединени дела C-57/09 и C-101/09, *Bundesrepublik Deutschland срещу B u D*, EU:C:2010:661.
- Решение от 28 април 2011 г., дело C-61/11 PPU, *Hassen El Dridi, известен като Karim Soufi*, EU:C:2011:268.
- Решение от 28 юли 2011 г., Дело C-69/10, *Brahim Samba Diouf срещу Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Immigration*, EU:C:2011:524.
- Решение от 15 ноември 2011 г., Голям състав, дело C-256/11, *Murat Dereci u други срещу Bundesministerium für Inneres*, EU:C:2011:734.
- Решение от 6 декември 2011 г., Голям състав, дело C-329/11, *Alexandre Achughababian срещу Préfet du Val-de-Marne*, EU:C:2011:807.
- Решение от 21 декември 2011 г., Голям състав, съединени дела C-411/10 и C-493/10, *NS срещу Secretary of State for the Home Department u ME u други срещу Refugee Applications Commissioner, Minister for Justice, Equality and Law Reform*, EU:C:2011:865.
- Решение от 5 септември 2012 г., Голям състав, съединени дела C-71/11 и C-99/11, *Bundesrepublik Deutschland срещу Y u Z*, EU:C:2012:518.

- Решение от 27 септември 2012 г., Дело C-179/11, *Cimade u GISTI срещу Ministre de l'Intérieur, de l'Outre-mer, des Collectivités territoriales et de l'Immigration*, EU:C:2012:594.
- Решение от 6 ноември 2012 г., Голям състав, дело C-245/11, *K срещу Bundesasylamt*, EU:C:2012:685
- Решение от 22 ноември 2012 г., дело C-277/11, *MM срещу Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General*, EU:C:2012:744.
- Решение от 6 декември 2012 г., дело C-430/11, *Md Sagor*, EU:C:2012:777.
- Решение от 19 декември 2012 г., Голям състав, дело C-364/11, *El Kott u други срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, EU:C:2012:826.
- Решение от 15 януари 2013 г., Голям състав, дело C-416/10, *Josef Križan u други срещу Slovenská inšpekcia životného prostredia*, EU:C:2013:8.
- Решение от 17 януари 2013 г., дело C-23/12, *Mohamad Zakaria*, EU:C:2013:24.
- Решение от 31 януари 2013 г., дело C-175/11, *HID, BA срещу Refugee Applications Commissioner, Refugee Appeals Tribunal, Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General*, EU:C:2013:45.
- Решение от 26 февруари 2013 г., Голям състав, дело C-617/10, *Åklagaren срещу Hans Åkerberg Fransson*, EU:C:2013:105.
- Решение от 26 февруари 2013, Голям състав, дело C-399/11, *Stefano Melloni срещу Ministerio Fiscal*, EU:C:2013:107.
- Решение от 20 май 2013 г., дело C-168/13 PPU, *Jeremy F срещу Premier ministre*, EU:C:2013:358.
- Решение от 30 май 2013 г., дело C-534/11, *Mehmet Arslan срещу Policie ČR, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, odbor cizinecké policie*, EU:C:2013:343.
- Решение от 13 юни 2013 г., дело C-45/12, *Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS) срещу Radia Hadj Ahmed*, EU:C:2013:390.
- Решение от 10 септември 2013 г., дело C-383/13 PPU, *MG u NR срещу Staatssecretaris van Veiligheidszaken*, EU:C:2013:533.
- Решение от 19 септември 2013 г., дело C-297/12, *Gjoko Filev, Adnan Osmani*, EU:C:2013:569.
- Решение от 7 ноември 2013 г., съединени дела C-199/12 до C-201/12, *Minister voor Immigratie en Asiel срещу X u Y, u Z срещу Minister voor Immigratie en Asiel*, EU:C:2013:720.
- Решение от 14 ноември 2013 г., Голям състав, дело C-4/11, *Bundesrepublik Deutschland срещу Kaveh Puid*, EU:C:2013:740.
- Решение от 10 декември 2013 г., Голям състав, дело C-394/12, *Shamso Abdullahi срещу Bundesasylamt*, EU:C:2013:813.
- Решение от 30 януари 2014 г., Дело C-285/12, *Aboubacar Diakité срещу Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, EU:C:2014:39.
- Решение от 27 февруари 2014 г., дело C-79/13, *Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers срещу Saciri u други*, EU:C:2014:103.
- Решение от 8 май 2014 г., дело C-604/12, *HN срещу Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General*, EU:C:2014:302.
- Решение от 5 юни 2014 г., дело C-146/14 PPU, *Bashir Mohamed Ali Mahdi*, EU:C:2014:1320.

Решение от 15 януари 2014 г., Голям състав, дело C-176/12, *Association de médiation sociale срещу Union locale des syndicats CGT и други*, EU:C:2014:2.

Решение от 17 юли 2014 г., дело C-481/13, *Mohammad Ferooz Qurbani*, EU:C:2014:2101.

Решение от 17 юли 2014 г., Голям състав, съединени дела C-473/13 и C-514/13, *Adala Bero срещу Regierungspräsidium Kassel u Ettayebi Bouzalmate срещу Kreisverwaltung Kleve*, EU:C:2014:2095.

Решение от 17 юли 2014 г., Голям състав, дело C-474/13, *Thi Ly Pham срещу Stadt Schweinfurt, Amt für Meldewesen und Statistik*, EU:C:2014:2096.

Решение от 17 юли 2014 г., съединени дела C-141/12 и C-372/12, *YS срещу Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel, u Minister vor Immigratie, Integratie en Asiel срещу M u S*, EU:C:2014:2081.

Решение от 5 ноември 2014 г., дело C-166/13, *Sophie Mukarubega срещу Préfet de police u Préfet de la Sine-Saint-Denis*, EU:C:2014:2336.

Решение от 2 декември 2014 г., Голям състав, съединени дела C-148/13 до C-150/13, *A, B u C срещу Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, EU:C:2014:2406.

Решение от 18 декември 2014 г., Голям състав, дело C-562/13, *Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve срещу Moussa Abdida*, EU:C:2014:2453.

Решение от 18 декември 2014 г., Голям състав, дело C-542/13, *Mohamed M'Bodj срещу État belge*, EU:C:2014:2452.

Решение от 26 февруари 2015 г., дело C-472/13, *Andre Lawrence Shepherd срещу Bundesrepublik Deutschland*, EU:C:2015:117.

Решение от 24 юни 2015 г., дело C-373/13, *HT срещу Land Baden-Württemberg*, EU:C:2015:413.

4.1.2 Становища

Становище 2/13 от 18 декември 2014 г., *Присъединяване на Европейския съюз към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи*, EU:C:2014:2454.

4.1.3 Заключение на Генерални адвокати

Заключение на Генералния адвокат Cosmas от 16 март 1999 г., дело C-378/97, *Florus Ariël Wijsenbeek*, EU:C:1999:144.

Заключение на Генералния адвокат Maduro от 9 септември 2008 г., дело C-465/07, *Meki Elgafaji u Noor Elgafaji срещу Staatssecretaris van Justitie*, EU:C:2008:479.

Заключение на Генералния адвокат Mazák от 15 септември 2009 г., съединени дела C-175/08 – C-179/08, *Aydin Salahadin Abdulla u други срещу Bundesrepublik Deutschland*, EU:C:2009:551.

Заключение на Генералния адвокат Sharpston от 4 март 2010 г., дело C-31/09, *Nawras Bolbol срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, EU:C:2010:119.

Заключение на Генералния адвокат Mengozzi от 1 юни 2010 г., съединени дела C-57/09 и C-101/09, *Федерална република Германия срещу B u D*, EU:C:2010:302.

Заключение на Генералния адвокат Trstenjak от 22 септември 2011 г., дело C-411/10, *NS срещу Secretary of State for the Home Department*, EU:C:2011:611.

Заклучение на Генералния адвокат Bot от 19 април 2012 г., съединени дела C-71/11 и C-99/11, *Федерална република Германия срещу Y и Z*, EU:C:2012:224.

Заклучение на Генералния адвокат Bot от 26 април 2012 г., дело C-277/11, *M срещу Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General*, EU:C:2012:253.

Заклучение на Генералния адвокат Sharpston от 13 септември 2012 г., дело C-364/11, *Mostafa Abed El Karem El Kott и други срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, EU:C:2012:569.

Заклучение на Генералния адвокат Sharpston от 11 юли 2013 г., съединени дела C-199/12 до C-201/12, *X, Y и Z срещу Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel*, EU:C:2013:474.

Заклучение на генералния адвокат Cruz Villalón от 11 юли 2013 г., дело C-294/12, *Shamso Abdullahi срещу Bundesasylamt*, EU:C:2013:473.

Заклучение на Генералния адвокат Mengozzi от 18 юли 2013 г., дело C-285/12, *Aboubacar Diakité срещу Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, EU:C:2013:500.

Заклучение на Генералния адвокат Bot от 7 ноември 2013 г., дело C-604/12, *HN срещу Minister for Justice, Equality and Law Reform*, EU:C:2013:714.

Заклучение на генералния адвокат Sharpston от 17 юли 2014 г., съединени дела C-148/13, C-149/13 и C-150/13, *A, B и C*, EU:C:2014:2111.

Заклучение на Генералния адвокат Bot от 17 юли 2014 г., дело C-542/13, *Mohamed M'Bodj срещу État belge*, EU:C:2014:2113.

Заклучение на Генералния адвокат Bot от 4 септември 2014 г., дело C-562/13, *Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve срещу Moussa Abdida*, EU:C:2014:2167.

4.1.4 Определения

Определение от 1 февруари 2001 г., съединени дела C-300/99 P и C-388/99 P, *Area Cova SA и други срещу Council of the European Union*, EU:C:2001:71.

Определение от 21 март 2013 г., дело C-522/11, *Abdoul Khadre Mbaye*, EU:C:2013:190.

4.2 Европейски съд по правата на човека

4.2.1 Решения относно допустимост

Решение относно допустимост от 7 март 2000 г., *TI срещу Обединеното кралство*, жалба № 43844/98.

Решение относно допустимост от 2 декември 2008 г., *KRS срещу Обединеното кралство*, жалба № 32733/08.

Решение относно допустимост от 20 януари 2009 г., *Coöperatieve Producenten organisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij UA срещу Нидерландия*, жалба № 13645/05.

Решение относно допустимост от 2 април 2013 г., *Mohammed Hussein и други срещу Нидерландия и Италия*, жалба № 27725/10.

Решение относно допустимост от 13 януари 2015 г., *AME срещу Нидерландия*, жалба № 51428/10.

4.2.2 Решения

- Решение от 7 декември 1976 г., *Handyside срещу Обединеното кралство*, жалба № 5493/72.
- Решение от 7 юли 1989 г., *Soering срещу Обединеното кралство*, жалба № 14308/88.
- Решение от 20 март 1991 г., *Cruz Varaz и други срещу Швеция*, жалба № 15576/89.
- Решение от 15 ноември 1996 г., Голям състав, *Chahal срещу Обединеното кралство*, жалба № 22414/93.
- Решение от 17 декември 1996 г., *Ahmed срещу Австрия*, жалба № 25964/94.
- Решение от 29 април 1997 г., Голям състав, *HLR срещу Франция*, жалба № 24573/94.
- Решение от 2 май 1997 г., *D срещу Обединеното кралство*, жалба № 30240/96.
- Решение от 19 февруари 1998 г., *Bahaddar срещу Нидерландия*, жалба № 25894/94.
- Решение от 11 юли 2000 г., *Jabari срещу Турция*, жалба № 40035/98.
- Решение от 30 юни 2005 г., Голям състав, *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi срещу Ирландия*, жалба № 45036/98.
- Решение от 26 юли 2005 г., *N срещу Финландия*, жалба № 38885/02.
- Решение от 11 януари 2007 г., *Salah Sheekh срещу Нидерландия*, жалба № 1948/04.
- Решение от 20 септември 2007 г., *Sultani срещу Франция*, жалба № 45223/05.
- Решение от 28 февруари 2008 г., Голям състав, *Saadi срещу Италия*, жалба № 37201/06.
- Решение от 27 май 2008 г., Голям състав, *N срещу Обединеното кралство*, жалба № 26565/05.
- Решение от 17 юли 2008 г., *NA срещу Обединеното кралство*, жалба № 25904/07.
- Решение от 24 февруари 2009 г., *Ben Khetais срещу Италия*, жалба № 246/07.
- Решение от 11 юни 2009 г., *SD срещу Гърция*, жалба № 51541/07.
- Решение от 16 ноември 2009 г., *Tabesh срещу Гърция*, жалба № 8256/07.
- Решение от 2 март 2010 г., *Al-Saadoon и Mufdhi срещу Обединеното кралство*, жалба № 61498/08.
- Решение от 22 юли 2010 г., *AA срещу Гърция*, жалба № 12186/08.
- Решение от 21 януари 2011 г., Голям състав, *MSS срещу Белгия и Гърция*, жалба № 30696/09.
- Решение от 28 юни 2011 г., *Sufi и Elmi срещу Обединеното кралство*, жалби № 8319/07 и № 11449/07.
- Решение от 17 януари 2012 г., *Othman (Abu Qatada) срещу Обединеното кралство*, жалба № 8139/09.
- Решение от 2 февруари 2012 г., *IM срещу Франция*, жалба № 9152/09.
- Решение от 23 февруари 2012 г., Голям състав, *Hirsi Jamaa и други срещу Италия*, жалба № 27765/09.
- Решение от 10 април 2012 г., *Vabar Ahmad и други срещу Обединеното кралство*, жалби № 24027/07, 11949/08, 36742/08, 66911/09 и 67354/09.
- Решение от 15 май 2012 г., *Labsi срещу Словакия*, жалба № 33809/08.

Решение от 2 октомври 2012 г., *Abdulkhakov срещу Русия*, жалба № 14743/11.

Решение от 2 октомври 2012 г., *Singh и други срещу Белгия*, жалба № 33210/11.

Решение от 13 декември 2012 г., Голям състав, *El-Masri срещу Бивша югославска република Македония*, жалба № 39630/09.

Решение от 6 юни 2013 г., *Mohammed срещу Австрия*, жалба № 2283/12.

Решение от 27 февруари 2014 г., *SI срещу Белгия*, жалба № 70055/10.

Решение от 22 април 2014 г., *AC и други срещу Испания*, жалба № 6528/11.

Решение от 21 октомври 2014 г., *Sharifi и други срещу Гърция*, жалба № 16643/09.

Решение от 4 ноември 2014 г., Голям състав, *Tarakhel срещу Швейцария*, жалба № 29217/12.

4.3 Становища на Комисията на ООН по правата на човека

Становища от 30 юли 1993 г., *Joseph Kindler срещу Канада*, съобщение № 470/1991.

4.4 Съдилища и трибунали на държави—членки на ЕС

Австрия, Административен съд, решение от 19 февруари 2015 г., Ro 2014/21/0075-5.

Германия, Федерален административен съд, решение от 1 юни 2011 г., BVerwG 10 C 25.10, ECLI:D E:BVerwG:2011:010611U10C25.10.0 (вж. неофициален превод на английски език).

Германия, Федерален административен съд, решение от 17 юни 2014 г., BVerwG 10 C 7.13, ECLI:D E:BVerwG:2014:170614U10C7.13.0 (вж. неофициален превод на английски език).

Германия, Федерален административен съд, решение от 17 ноември 2011 г., BVerwG 10 C 13.10, ECLI:DE:BVerwG:2011:171111U10C13.10.0 (вж. неофициален превод на английски език).

Германия, Федерален административен съд, решение от 24 февруари 2011 г., BVerwG 10 C 3.10, ECLI:DE:BVerwG:2011:240211U10C3.10.0 (вж. неофициален превод на английски език).

Германия, Федерален конституционен съд, решение от 22 октомври 1986 г., 339 2 BvR 197/83 (вж. неофициален превод на английски език).

Германия, Федерален съд, решение от 26 юни 2014 г., V ZB 31/14.

Литва, Конституционен съд, решение от 14 март 2006 г., дело № 17/02.24/02-06703-22/04.

Обединено кралство, Апелативен съд на Англия и Уелс, *R (Bagdanavicius) срещу Secretary of State for the Home Department* [2003] EWCA Civ 1605.

Обединено кралство, Камара на лордовете, *Regina срещу Secretary of State for the Home Department, ex parte Bagdanavicius и др.* [2005] UKHL 38.

Обединено кралство, Трибунал по спорове във връзка с убежището и имиграцията, *Kasaj (член 3 – Стандарт на доказване – Недържавни субекти) Албания* [2001] UKIAT 00018.

Обединено кралство, Трибунал по спорове във връзка с убежището и имиграцията, *TK (Тамили – LP актуализирани) Шри Ланка CG* [2009] UKIAT 00049.

Полша, Конституционен съд, решение от 11 май 2005 г., K 18/04.

- Полша, Регионален административен съд на Варшава, решение от 16 май 2013 г., IV SA.Wa 2684/12 (вж. резюме на английски език в EDAL).
- Словакия, Регионален съд в Братислава, решение от 20 март 2012 г., AA срещу Migration Officer of the Ministry of Interior of the Slovak Republic, 9Saz/47/2011 (вж. резюме на английски език в EDAL).
- Франция, Национален съд за правото на убежище, решение от 25 ноември 2011 г., МК, № 10008275, в *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011*, 2012 г., стр. 152—154.
- Франция, Държавен съвет, решение от 30 декември 2009 г., OFRA срещу MC, № 305226
- Франция, Национален съд за правото на убежище, SR, решение от 30 март 2011 г., ML, № 10013804, в *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011*, 2012 г., стр. 17—18.
- Франция, Национален съд за правото на убежище, решение от 5 юли 2011 г., M V, № 11005317.
- Чешка република, Върховен административен съд, решение от 24 септември 2015 г., 10 Azs 122/2015 88 (вж. неофициалния превод на английски език).
- Швеция, Апелативен съд за миграция, решение от 13 юни 2011 г., UM 5495-10 (вж. резюме на английски език в EDAL).

Приложение Б: Методология

Методология за разработване на настоящия Анализ

Въпреки стремежа да работим колкото е възможно повече в рамките на методологията на EASO за Учебния план за PDS като цяло ⁽²⁸⁴⁾, при изготвянето на настоящия Анализ, който е една от четирите теми по договора между IARLJ–Европа и EASO за разработване на учебни материали за съдии, беше необходим модифициран подход. В Раздела за Колектива (стр. 3–4) вече беше посочено, че процесът на изготвяне се състои от два основни компонента: разработване от екип от експерти; и преглед и общ контрол на работата на разработващия екип от страна на Редакционен екип, състоящ се изключително от съдии.

Подготвителен етап

По време на подготвителния етап разработващият екип разгледа обхвата, структурата и съдържанието на Анализа съвместно с Председателя на Редакционния екип (РЕ) и изготви

1. Примерна библиография на подходящите ресурси и материали на разположение по темата.
2. Предварителна компилация на относима съдебна практика по темата.
3. Образец на незавършена работа.
4. Предварителен доклад с обща информация, който съдържа примерна структура на Анализа и доклад за напредъка.

Тези материали бяха предоставени на РЕ, който предостави както общи насоки, така и по-конкретна обратна връзка под формата на инструкции до разработващия екип по отношение на по-нататъшното развитие на Анализа и изготвянето на компилацията на съдебната практика.

Етап на разработване

Разработващият екип изготви проект на Анализа и компилация на съдебната практика, в съответствие с Указанията за оформяне на EASO, като проведе документално проучване и анализи на законодателството, съдебната практика, материали за обучение и всякаква друга литература от значение, като например книги, доклади, коментари, насоки и статии от надеждни източници. Под координацията на ръководителя на екипа, раздели от анализа и компилацията на съдебната практика бяха разпределени между членовете на екипа за първоначално изготвяне. След това първоначалните проекти бяха разгледани от всички членове на екипа, като обменът на мнения беше последван от промени в светлината на дискусиите.

Първият проект, изготвен от разработващия екип, беше предоставен на РЕ, който трябваше да го прегледа с цел да помогне на разработващия екип да повиши качеството му. Съответно, РЕ даде на разработващия екип допълнителни указания относно структурата, формата и съдържанието. Въз основа на тези указания, разработващият екип нанесе допълнителни промени и представи на РЕ окончателен проект. Този проект беше изпратен на ВКБООН, който изрази становището си. Последното беше взето предвид от РЕ в хода на извършения от него преглед, и РЕ, съвместно с разработващия екип, нанесе някои допълнителни изменения, за да подготви текстовете за

⁽²⁸⁴⁾ Първоначалният вариант на тази методология е включен като Приложение Б към публикацията на EASO Член 15, буква в) от Директивата относно признаването (2011/95/ЕС): Съдебен анализ, декември 2014 г.; изменен вариант е включен като Приложение В към публикацията на EASO Изключване: Членове 12 и 17 от Директивата относно признаването (2011/95/ЕС) — съдебен анализ, 2016 г.

външни консултации. Беше поискано мнението и на EASO и PE вземаше предвид коментарите на Службата на всеки етап на изготвянето.

Външни консултации

EASO предостави проекта на Съдебен анализ и компилация на съдебната практика на мрежата на EASO от членове на съдилища и трибунали, ВКБООН и членовете на Консултативния форум на EASO, които бяха поканени да прегледат материала и да предоставят обратна информация с цел по-нататъшно подобряване на качеството. Получената обратна информация беше взета предвид от PE, който стигна до заключения за промените, които е нужно да се внесат. Окончателни промени бяха нанесени от PE.

Приложение В: Избрана библиография

1. Официални документи

1.1 Европейски съюз

CJEU, Консолидирана версия на Процедурния правилник на Съда от 25 септември 2012 г. [2012] ОВ L 265/1, с изменението от 18 юни 2013 г. [2013] ОВ L 173/65.

CJEU, Препоръки към националните юрисдикции относно отправянето на преюдициални запитвания [2012] ОВ L 338/1.

EASO, *Член 15, буква в) от Директивата относно признаването (2011/95/ЕС): Съдебен анализ*, декември 2014 г.

EASO, *Прилагане на член 15, буква в) от ДП в държавите—членки на ЕС*, Поредица практически указания на EASO, юли 2015 г.

Европейска комисия, Становище на Комисията относно кандидатурата на България за членство в Европейския съюз, 15 юли 1997 г., EU Doc 97/11.

Европейска комисия, Предложение за директива на Съвета относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, 12 септември 2001 г., COM(2001) 510 окончателен.

Европейска комисия, Съобщение на Комисията до Европейския Парламент, Съвета, Европейския Икономически и Социален Комитет и Комитета на Регионите – *План за политика в областта на убежището: интегриран подход към закрилата в целия ЕС*, 17 юни 2008 г., COM(2008) 360 final.

Европейска комисия, Съобщение до Европейския Парламент, Европейския Съвет и Съвета, Управление на кризата с бежанците: *незабавни оперативни, бюджетни и правни мерки по линия на Европейската програма за миграцията*, 29 септември 2015 г., COM(2015) 490 final/2.

Европейски съвет, *Заклучения на председателството, Среца на Европейския съвет в Копенхаген*, 21 и 22 юни 1993 г., EU Doc 93/3.

Европейски съвет, *Заклучения на президентството, Европейски съвет — Тампере*, 15 и 16 октомври 1999 г., SN 200/99, Брюксел.

Европейски съвет, *Програмата от Хага за укрепване на свободата, сигурността и правосъдието в Европейския съюз*, 13 декември 2004 г., в [2005] ОВ С 53/1.

Европейски съвет, *Европейски пакт за имиграцията и предоставянето на убежище*, 24 септември 2008 г., EU Doc 13440/08.

Европейски съвет, *Стокхолмска програма — Отворена и сигурна Европа в услуга и за защита на гражданите*, 2 декември 2009 г., в: [2010] ОВ С 115/1.

Европейски съвет, *Решение (ЕС) 2015/1523 на Съвета от 14 септември 2015 г. за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и на Гърция*, [2015] ОВ L 239/146.

Европейски съвет, Решение (ЕС) 2015/1601 на Съвета от 22 септември 2015 г. за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и на Гърция, [2015] ОВ L 248/80.

1.2 Организация на обединените нации

Генерална асамблея, Всеобща декларация за правата на човека, Резолюция на генералната асамблея 217 А (III), 10 декември 1948 г.

Комисия по правата на човека, *General Comment No 20: Article 7 (Prohibition of Torture, or Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)* (Общ коментар № 20: Член 7 (Забрана на изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание), 10 март 1992 г.

Комисия по правата на човека, *General Comment No 31: The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant* (Общ коментар № 31: Естеството на общото законово задължение, наложено на държавите—страни по Конвенцията), 26 май 2004 г.

2. Публикации

2.1 Материали за справка

Battjes, H., *European Asylum Law and International Law* (Европейско право в областта на убежището и международно право) (Nijhoff, 2006 г.).

Bauloz, C., Ineli-Ciger, M., Singer, S. (eds), *Seeking Asylum in the European Union: Selected Protection Issues Raised by the Second Phase of the Common European Asylum System* (В търсене на убежище в Европейския съюз: избрани въпроси в областта на закрилата, поставени от втората фаза на Общата европейска система за убежище), (Brill Nijhoff, 2015 г.).

Foster, M., *International Refugee Law and Socio-Economic Rights. Refuge from Deprivation* (Международно бежанско право и социално-икономически права. Убежище от лишенията) (CUP, 2009 г.).

Goodwin-Gill, G.S., и McAdam, J., *The Refugee in International Law* (Бежанецът в международното право) (3-то издание, OUP, 2007 г.).

Grahl-Madsen, A., *The Status of Refugees in International Law* (Статутът на бежанците в международното право) (том I и II, A.W. Sitjhoff, 1966 г. и 1972 г.).

Hailbronner, K., и Thym, D. (ред.), *EU Immigration and Asylum Law: Commentary* (Правото на ЕС в областта на имиграцията и убежището: Коментар) (2-ро издание., C.H. Beck, Hart & Nomos, предстои през 2016 г.).

Hathaway, J.C., *The Rights of Refugees under International Law* (Правата на бежанците според международното право) (CUP, 2005 г.).

Hathaway, J.C., и Foster, M., *The Law of Refugee Status* (Правото в областта на статута на бежанците) (2-ро издание, CUP, 2014 г.).

McAdam, J., *Complementary Protection in International Refugee Law* (Допълнителна закрила в международното бежанско право) (OUP, 2007 г.).

Peers, S., Moreno-Lax, V., Garlick, M., и Guild, E. (ред.), *EU Immigration and Asylum Law (Text and Commentary): Second Revised Edition. Vol. 3: EU Asylum Law* (Правото на ЕС в областта на имиграцията и убежището (Текст и Коментар): Второ преработено издание. Том 3: Право на ЕС в областта на убежището) (2-ро издание, Brill, 2015 г.).

2.2 Публикации на ВКБООН

ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 1: Gender-Related Persecution within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Свързано с пола преследване в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците от 1967 г.), HCR/GIP/02/01, 7 май 2002 г.

ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 2: 'Membership of a Particular Social group' within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* („Принадлежността към определена социална група“ в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците от 1967 г.), HCR/GIP/02/02, 7 май 2002 г.

ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 3: Cessation of Refugee Status under Article 1C(5) and (6) of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees (the 'Ceased Circumstances' Clauses* (Прекратяване на статута на бежанец съгласно член 1, раздел В, параграфи 5 и 6 от Конвенцията от 1951 г. за статута на бежанците (клаузи за „прекратените обстоятелства“), HCR/GIP/03/03, 10 февруари 2003 г.

ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 4: 'Internal Flight or Relocation Alternative' within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* („Възможността за бягство вътре в страната или вътрешно преселване“ в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците от 1967 г.), HCR/GIP/03/04, 23 юли 2003 г.

ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 5: Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees* (Прилагане на клаузите за изключване: Член 1, раздел Е от Конвенцията от 1951 г. за статута на бежанците), HCR/GIP/03/05, 4 септември 2003 г.

ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Основани на религията искания от бежанци по член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците от 1967 г.), HCR/GIP/04/06, 28 април 2004 г.

ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 7: The Application of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees to Victims of Trafficking and Persons at Risk of Being Trafficked* (Прилагане на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците от 1967 г. към жертви на трафик на хора или лица, които са изложени на риск да станат жертви на трафик на хора), 7 април 2006 г.

ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Искания за убежище за деца по силата на член 1, раздел А, параграф 2 и член 1, раздел Е от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците от 1967 г.), 22 декември 2009 г.

ВКБООН, *Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* (Ръководство и насоки за процедурите и критериите за определяне на статут на бежанец в съответствие с Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците от 1967 г.), 1979 г., преиздадено през декември 2011 г.

- ВКБООН, *Comments on the European Commission's Amended Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on common procedures for the granting and withdrawing international protection status (Recast)* (Коментар относно Изменено предложение на Комисията за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст) COM (2011) 319 final, януари 2012 г.
- ВКБООН, *Comments on the European Commission's amended recast proposal for a Directive of the European Parliament and the Council laying down standards for the reception of asylum-seekers* (Коментар относно Изменено предложение на Комисията за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст)) (COM (2011) 320 final, 1 юни 2011 г.), юли 2012 г.
- ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the context of Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Искания за предоставяне на статут на бежанец, основаващи се на сексуална ориентация и/или полова идентичност в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците от 1967 г.), 23 октомври 2012 г.
- ВКБООН, *Moving Further Toward a Common European Asylum System. UNHCR's Statement on the EU Asylum Legislative Package* (Напредък към обща европейска система за убежище. Декларация на ВКБООН относно законодателния пакет на ЕС в областта на убежището), юни 2013 г.
- ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 10: Claims to Refugee Status related to Military Service within the Context of Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Искания за предоставяне на статут на бежанец, свързани с отбиване на военна служба, в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците от 1967 г.), 3 декември 2013 г.
- ВКБООН, *Насоки за международната закрила № 11: Prima Facie Recognition of Refugee Status* (Убедително признаване на статут на бежанец), 5 юни 2015 г.
- ВКБООН, *The Case Law of the European Regional Courts: The Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights. Refugees, Asylum-Seekers, and Stateless Persons* (Съдебната практика на европейските регионални съдилища: Съдът на Европейския съюз и Европейският съд за правата на човека. Бежанци, лица, търсещи убежище, и лица без гражданство), 2015 г.
- Изпълнителен комитет на ВКБООН, *Safeguarding Asylum* (Опазване на убежището), Заключение № 82 на Изпълнителния комитет (XLVIII), 17 октомври 1997 г.

2.3 Публикации на IARLJ

- IARLJ, *Assessment of Credibility in Refugee and Subsidiary Protection Claims under the EU Qualification Directive: Judicial Criteria and Standards* (Оценка на достоверността на молби за статут на бежанец и субсидиарна закрила по Директивата на ЕС относно признаването), изготвена от J. Barnes и A. Mackey, 2013 г.
- IARLJ, *Preliminary References to the Court of Justice of the European Union: A Note for National Judges Handling Asylum-Related Cases* (Преюдициални запитвания до Съда на Европейския съюз: Бележка за национални съдии, които разглеждат свързани с убежището дела), 2013 г.

2.4 Научна литература

- Baldaccini, A., Guild, E., и Toner, H. (ред.), *Whose Freedom, Security and Justice? EU Immigration and Asylum Law and Policy (Свобода, сигурност и правосъдие за кого? Правото и политиката на ЕС в областта на имиграцията и убежището)* (Hart Publishing, 2007 г.).
- Battjes, H., 'The Systematic Nature of the Common European Asylum System' („Системният характер на общата европейска система за убежище“), в F. Julien-Lafferrière, H. Labayle и Ö. Edström (ред.), *The European Immigration and Asylum Policy: Critical Assessment Five Years after the Amsterdam Treaty (Европейската политика в областта на имиграцията и убежището: Критична оценка пет години след Договора от Амстердам)* (Брюксел, 2005 г.) 263—277.
- Boeles, P., den Heijer, M., Lodder, G., и Wouters, K., *European Migration Law (Европейско право в областта на миграцията)* (2-ро издание, Intersentia, 2014 г.).
- Cherubini, F., *Asylum Law in the European Union (Бежанското право в Европейския съюз)* (Routledge, 2015 г.).
- Chetail, V., 'Are Refugee Rights Human Rights? An Unorthodox Questioning of the Relations between Refugee Law and Human Rights Law' („Правата на бежанците права на човека ли са? Неортодоксално поставяне под въпрос на отношенията между бежанското право и право в областта на правата на човека“), в R. Rubio-Marín (ред.), *Human Rights and Immigration (Права на човека и имиграция)* (Събрани курсове на Академията по европейско право, OUP, 2014 г.) 19—72.
- Chetail, V., 'The Common European Asylum System: Bric-à-Brac or System?' („Общата европейска система за убежище: джунджурии или система“), в P. de Bruycker, V. Chetail и F. Maiani (ред.), *Reforming the Common European Asylum System: The New European Refugee Law (Реформиране на общата европейска система за убежище: новото европейско бежанско право)* (Martinus Nijhoff Publishers, предстои през 2016 г.).
- De Bruycker et al., *Setting up a Common European Asylum System: Report on the Application of Existing Instruments and Proposals for the New System, Study (Създаване на обща европейска система за убежище. Доклад относно прилагането на съществуващите актове и предложения за новата система. Проучване)*, Европейски парламент, Генерална дирекция за вътрешни политики, Тематичен отдел С: Граждански права и конституционни въпроси, граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи, Doc PE 425.622, 2010.
- De Bruycker, P., Chetail, V., и Maiani, F. (ред.), *Reforming the Common European Asylum System: The New European Refugee Law (Реформиране на общата европейска система за убежище: новото европейско бежанско право)* (Martinus Nijhoff Publishers, предстои през 2016 г.).
- de Witte, B., 'Constitutional Aspects of European Union Membership in the Original Six Member States: Model Solutions for the Applicant Countries?' („Конституционни аспекти на членството в Европейския съюз в първите шест държави членки: примерни решения за страните—кандидатки?), в A.E. Kellermann, W. de Zwaan и J. Czacai (ред.), *EU Enlargement – The Constitutional Impact at EU and National Level (Разширяването на ЕС: конституционно въздействие на ниво ЕС и на национално равнище)* (TMC Asser Press, 2001 г.).
- Dörig, H., 'German Courts and the Understanding of the Common European Asylum System' („Съдилищата в Германия и разбирането за Общата европейска система за убежище“) (RSQ (2013) 768-778.
- N. Fennelly, 'The National Judge as Judge of the European Union' („Националният съдия като съдия на Европейския съюз“), в Съд на Европейския съюз (ред.), *The Court of Justice and the Construction of Europe: Analyses and Perspectives on Sixty Years of Case-Law (Съдът на Европейския съюз и тълкуването на Европа: анализи и перспективи на шестдесетгодишна съдебна практика)* (Asser Press, 2013 г.).

- Ferguson Sidorenko, O., *The Common European Asylum System: Background, Current State of Affairs, Future Directions* (Общата европейска система за убежище: обща информация, съществуващо положение, бъдещи насоки) (TMC Asser Press, 2007 г.).
- Gil-Bazo, M.-T., *'The Charter of Fundamental Rights of the European Union and the Right to Be Granted Asylum in the Union's Law'* („Хартата на основните права на Европейския съюз и правото на получаване на убежище в правото на Съюза“), RSQ (2008) 33-52.
- Goodwin-Gill, G.S., и Lambert, H. (ред.), *The Limits of Transnational Law: Refugee Law, Policy Harmonization and Judicial Dialogue in the European Union* (Границите на транснационалното бежанско право, хармонизирането на политиките и съдебния диалог в Европейския съюз) (CUP, 2010 г.).
- Goudappel, F.A.N.J., и Raulus, H.S.R. (ред.), *The Future of Asylum in the European Union: Problems, Proposals and Human Rights* (Бъдещето на убежището в Европейския съюз: проблеми, предложения и права на човека) (TMC Asser Press, 2011 г.).
- Guild, E., *'The Europeanisation of Europe's Asylum Policy'* („Европеизацията на политиката на Европа в областта на убежището“), IJRL (2006 г.) 630—641.
- Guild, E., Carrera, S., и Eggenschwiler, A. (ред.), *The Area of Freedom, Security and Justice Ten Years On: Successes and Future Challenges under the Stockholm Programme* (Пространството на свобода, сигурност и правосъдие след десет години: Успехи и бъдещи предизвикателства в рамките на Стокхолмската програма), CEPS, 2010 г..
- Guild, E., и Minderhoud, P. (ред.), *The First Decade of EU Migration and Asylum Law* (Първото десетилетие на правото на ЕС в областта на миграцията и убежището) (Martinus Nijhoff Publishers, 2011 г.).
- Hailbronner, K., *Immigration and Asylum Law and Policy in the European Union* (Правото и политиката в областта на имиграцията и убежището в Европейския съюз) (Kluwer Law International, 2000 г.).
- Harvey, C., *'The Right to Seek Asylum in the European Union'* („Правото да се търси убежище в Европейския съюз“), European Human Rights Law Review (2004 г.) 17—36.
- Ippolito, F., *'The Contribution of the European Courts to the Common European Asylum System and its Ongoing Recast Process'* („Приносът на европейските съдилища за общата европейска система за убежище и непрекъснатия процес на преработването ѝ“), Maastricht Journal of European and Comparative Law (2013 г.) 261—281.
- Ippolito, F., и Velluti, S., *'The Recast Process of the EU Asylum System: A Balancing Act between Efficiency and Fairness'* („Преработеният процес на европейската система за убежище: балансиране между ефективността и справедливостта“), RSQ (2011) 24—62.
- Julien-Laferrière, F., Labayle, H., и Edström, Ö. (ред.), *The European Immigration and Asylum Policy: Critical Assessment Five Years after the Amsterdam Treaty* (Европейската политика в областта на имиграцията и убежището: Критична оценка пет години след Договора от Амстердам) (Bruylant, 2005 г.).
- Klug, A., *'Harmonization of Asylum in the European Union – Emergence of an EU Refugee System?'* („Хармонизиране на убежището в Европейския съюз – поява на система на ЕС за убежище?“), German Yearbook of International Law (2004 г.) 594—628.
- Lambert, H., *'The EU Asylum Qualification Directive, Its Impact on the Jurisprudence of the United Kingdom and International Law'* („Директивата на ЕС относно условията за убежище, влиянието ѝ върху съдебната практика в Обединеното кралство и международното право“), International and Comparative Law Quarterly (2006 г.) 161—192.

- Lambert, H., *'Transnational Judicial Dialogue, Harmonization and the Common European Asylum System'* („Транснационален съдебен диалог, хармонизация и обща европейска система за убежище“), *International and Comparative Law Quarterly* (2009 г.) 519—543.
- Lavenex, S., *The Europeanisation of Refugee Policies: Between Human Rights and Internal Security (Европеизация на политиките за бежанците: между правата на човека и вътрешната сигурност)* (Ashgate, 2002 г.).
- Lenaerts, K., и Gutierrez-Fons, J.A., *'To Say What the Law of the EU Is: Methods of Interpretation and the European Court of Justice'* („Да кажем какво представлява правото на ЕС: методи за тълкуване и Съдът на Европейския съюз“), *EUI Working Papers AEL 2013/9*, European University Institute, 2013 г.
- Mariño Menéndez, F.M., *'Recent Jurisprudence of the United Nations Committee against Torture and the International Protection of Refugees'* („Последна съдебна практика на Комитета на ООН срещу изтезанията и международната закрила на бежанците“), *RSQ* (2015), 61—78.
- McAdam, J., *'Interpretation of the 1951 Convention'* (Тълкуване на Конвенцията от 1951 г.), в А. Zimmermann (ed.), *The 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol (Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. и Протоколът от 1967 г. към нея)* (OUP, 2011), 75—115.
- Mole, N., и Meredith, C., *'Asylum and the European Convention on Human Rights'* („Убежището и Европейската конвенция за защита на правата на човека“), *Human Rights Files No 9*, Council of Europe Publishing, 2010 г.
- Noll, G., *Negotiating Asylum. The EU Acquis, Extraterritorial Protection and the Common Market of Deflection (Договаряне на убежището. Достиженията на правото на ЕС, извънтериториалната защита и Общият пазар на деформацията)* (Martinus Nijhoff Publishers, 2000 г.).
- O'Nions, H., *Asylum – A Right Denied: A Critical Analysis of European Asylum Policy (Убежище – отказано право. Критичен анализ на европейската политика в областта на убежището)* (Ashgate, 2014 г.).
- Peers, S., *'The Second Phase of the Common European Asylum System: A Brave New World – or Lipstick on a Pig?'* („Втората фаза на общата европейска система за убежище – смел нов свят или на свинче звънче?“), *Statewatch*, 2013 г.
- Peers, S., Guild, E., Acosta, D., Groenendijk, K., и Moreno Lax, V., *EU Immigration and Asylum Law (Text and Commentary): Second Revised Edition. Vol. 2: EU Immigration Law (Правото на ЕС в областта на имиграцията и убежището (Текст и Коментар): Второ преработено издание. Том 2: Право на ЕС в областта на имиграцията)* (2-ро издание, Brill, 2012 г.).
- Rosas, A., и Armati, L., *EU Constitutional Law. An Introduction (Конституционно право на ЕС. Въведение)* (2-ро преработено издание., Hart, 2012 г.).
- Storey, F., *'EU Refugee Qualification Directive: A Brave New World?'* („Директивата на ЕС относно признаването на бежанците – смел нов свят?“), *IJRL* (2008 г.) 1—49.
- Toscano, F., *'The Second Phase of the Common European Asylum System: A Step Forward in the Protection of Asylum Seekers?'* („Втората фаза на общата европейска система за убежище – стъпка напред в закрилата на търсещите убежище лица?“), *Institute for European Studies Working Papers*, No 7, 2013 г..
- Van Selm, J., *'European Refugee Policy: Is There Such a Thing?'* („Европейска политика за бежанците – има ли такова нещо?“), *ВКБООН New Issues in Refugee Research Series*, Работен документ № 115, 2005 г.
- Vedsted-Hansen, J., *'Common EU Standards on Asylum – Optional Harmonization and Exclusive Procedures?'* („Общи стандарти на ЕС в областта на убежището – хармонизиране по избор и изключителни процедури?“), *EJML* (2005 г.) 369—376.

Приложение Г: Компилация на съдебната практика

CJEU

съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU	<i>Sri CILFIT и Lanificio di Gavardo SpA срещу Министерството на здравеопазването</i> Дело 283/81 ЕСЦ:EU:C:1982:335 6.10.1982 г.	Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от <i>Corte Suprema di Cassazione</i> , с предмет искане, отправено на основание член 177 от Договора за ЕИО (сега член 267 от ДФЕС). Задължение за отправяне на преюдициално запитване. Задължение на съдилищата и трибуналите на държавите членки за отправяне на преюдициално запитване, точка 21: „[...] трета алинея от член 177 [от Договора за ЕИО] трябва да се тълкува в смисъл, че юрисдикцията, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, е длъжна, когато пред нея бъде повдигнат въпрос, свързан с общностното право, да изпълни задължението си за сезиране, освен ако е установила, че повдигнатият въпрос е ирелевантен или че разглежданата общностна разпоредба вече е била тълкувана от Съда, или че надлежното прилагане на общностното право е толкова очевидно, че не оставя място за каквото и да е основателно съмнение. Наличието на такава възможност трябва да се преценява в светлината на специфичните характеристики на общностното право, на особените трудности, свързани с неговото тълкуване, и на риска от отклонения в съдебната практика в рамките на Общността.“	CJEU — 28/62, 29/72 и 30/62 <i>Da Costa срещу Nederlandse Belastingadministratie</i>
CJEU	<i>Kenny Roland Lyskeskog</i> Дело C-99/00 ЕСЦ:EU:C:2002:329 4.4.2002 г.	Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от <i>Hovrätten för Västra Sverige</i> — Швеция, с предмет искане, отправено на основание член 234 от ДЕО (сега член 267 от ДФЕС). обосновка на преюдициалните заключения на CJEU — задължение на съдилищата и трибуналите от последна инстанция да поискат такова заключение Обосновка на задължението на съдилищата и трибуналите от последна инстанция на държавите членки за отправяне на преюдициално запитване, точка 14: „Задължението на националните съдилища, чиито решения не подлежат на обжалване, да отнесат въпрос до Съда за преюдициално заключение, се основава на сътрудничеството между националните съдилища като съдилища, които отговарят за прилагането на правото на Общността, и Съда, установено с цел гарантиране на правилното прилагане и еднообразното тълкуване на общностното право във всички държави членки. Това задължение има за цел по-специално да попречи на появата на национална съдебна практика, която не е в съответствие с правилата на общностното право, в която и да е държава членка [...]“	CJEU — 85/76 <i>Hoffmann-La Roche & Co AG срещу Комисията на Европейските общности;</i> CJEU — C-337/95, <i>Parfums Christian Dior</i>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
<p>CJEU (Голям състав)</p>	<p><i>Cartesio Okató és Szolgáltató bt</i> Дело C-210/06 ECLI:EU:C:2008:723 16.12.2008 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Szegedi Ítéltábla — Унгария — с предмет искане, отправено на основание член 234 от ДЕО (сега член 267 от ДФЕС). Преюдициални заключения — определение на юрисдикция от последна инстанция.</p> <p>Определение на „юрисдикция, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право“, точка 55: „В това отношение следва да се напомяне, че според постоянната съдебна практика, за да прецени дали запитващият орган притежава качеството на юрисдикция по смисъла на член 234 ЕО — въпрос, уреден единствено от общностното право, — Съдът взема предвид съвкупност от обстоятелства, а именно дали органът е законоустановен, дали е постоянното действие, дали юрисдикцията му е задължителна, дали производството пред него е състезателно, дали той прилага правни норми и дали е независим [...]“</p>	<p>CJEU — C-96/04 <i>Standesamt Stadt Niebüll</i></p>
<p>CJEU (Голям състав)</p>	<p><i>Aydin Salahadin Abdulla и други срещу Bundesrepublik Deutschland</i> Съединени дела C-175/08, C-176/08, C-179/08 и C-179/08 ECLI:EU:C:2010:21</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Bundesverwaltungsgericht — Германия — относно прекратяване на статута на бежанец на основание член 11 от ДП.</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците — методи на тълкуване — тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС.</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците, точки 51—52: „Директивата е приета на основание по-специално на член 63, първа алинея, точка 1, буква в) ЕО, който наговарва Съвета на Европейския съюз да приеме мерки относно убежището в съответствие с Женевската конвенция и съответните други договори в областта на минималните стандарти относно определянето на граждани на трети страни като бежанци. [52] От съображения 3, 16 и 17 от Директивата е видно, че Женевската конвенция представлява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците и разпоредбите на Директивата относно условията за предоставяне и съдържанието на статута на бежанец са приети с оглед подпомагането на компетентните органи на държавите членки в прилагането на тази конвенция въз основа на общи критерии и понятия.“</p> <p>Методи на тълкуване и тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците, точка 53: „При това положение разпоредбите на Директивата трябва да се тълкуват в светлината на нейната обща структура и предназначение при зачитане на Женевската конвенция и съответните други договори съгласно член 63, първа алинея, точка 1 ЕО.“</p> <p>Тълкуване в съответствие с Хартата на ЕС, точка 54: „Както произтича от съображение 10 от Директивата, тълкуването трябва да защита основните права, както и принципите, признати по-конкретно в Хартата.“</p>	

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU (Голям състав)	<p><i>Nawras Bolbol срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal</i> Дело C-31/09 ЕСЦ:EU:C:2010:351 17.6.2010 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Fővárosi Bíróság — Унгария, относно изключване от статута на бежанец на основание член 12, параграф 1, буква а) от ДП. значение на Конвенцията за статута на бежанците — методи на тълкуване — тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците, точки 36—37: „[36] Директивата е приета на основание по-специално на член 63, първа алинея, точка 1, буква в) ЕО, който натоварва Съвета на Европейския съюз да приеме мерки относно убежището в съответствие с Женевската конвенция и съответните други договори в областта на минималните стандарти относно определянето на граждани на трети страни като бежанци. [37] От съображения 3, 16 и 17 от Директивата е видно, че Женевската конвенция представлява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците и разпоредбите на Директивата относно условията за предоставяне и съдържанието на статута на бежанец са приети с оглед подпомагането на компетентните органи на държавите членки в прилагането на тази конвенция въз основа на общи критерии и понятия [...]“</p> <p>Методи на тълкуване и тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС, точка 38: „При това положение разпоредбите на Директивата трябва да се тълкуват в светлината на нейната обща структура и предназначение при зачитане на Женевската конвенция и съответните други договори съгласно член 63, първа алинея, точка 1 ЕО. „Както произтича от съображение 10 от Директивата, тълкуването трябва да зачита основните права, както и принципите, признати по-конкретно в Хартата на основните права на Европейския съюз [...]“</p>	<p>CJEU — C-175/08, C-176/08, C-178/08 и C-179/08 <i>Salahadin Abdulla и други срещу Федерална република Германия</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
СЈЕУ (Голям състав)	<p><i>Bundesrepublik Deutschland срещу В u D</i></p> <p>Съединени дела С-57/09 и С-101/09 ЕСЦ:EU:С:2010:661 9.11.2010 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Bundesverwaltungsgericht — Германия, относно изключване от статута на бежанец на основание член 12, параграф 2, букви б) и в) от ДП.</p> <p>значение на Конвенцията за статута на бежанците — тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС — относимост на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН за тълкуването</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците, точки 76—77: „[76] Едно от правните основания за приемането на Директива 2004/83 е член 63, първа алинея, точка 1, буква в) ЕО, който възлага на Съвета да приеме мерки относно убежището в съответствие с Женевската конвенция от 1951 г. и съответните други договори в областта на минималните стандарти относно „условията, на които трябва да отговарят гражданите на трети страни, за да могат да се ползват от статута на бежанец“. [77] Според съображения 3, 16 и 17 от Директива 2004/83 Женевската конвенция от 1951 г. представява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците и разпоредбите на Директивата относно условията за предоставяне и съдържанието на статута на бежанец са приети с оглед подпомагането на компетентните органи на държавите членки при прилагането на тази конвенция въз основа на общи критерии и понятия [...]“.</p> <p>Методи на тълкуване и тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС, точка 78: „При това положение разпоредбите на Директива 2004/83 трябва да се тълкуват в светлината на нейната обща структура и предназначение при зачитане на Женевската конвенция от 1951 г. и съответните други договори по член 63, първа алинея, точка 1 ЕО, понастоящем член 78, параграф 1 ДФЕС. Както произтича от съображение 10 от тази директива, тълкуването на Директива 2004/83 трябва също така да зачита основните права и принципите, признати по-конкретно в Хартата на основните права на Европейския съюз [...]“.</p> <p>Относимост на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН за тълкуването, точка 82: „На второ място, що се отнася до деянията, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, по член 12, параграф 2 буква в) от Директива 2004/83, според съображение 22 от нея, тези деяния са посочени в Преамбюла и в членове 1 и 2 от Устава на Организацията на обединените нации и наред с другото са включени в резолюциите на Организацията на обединените нации относно „мерките за борба с международния тероризъм“.“</p>	<p>СЈЕУ — С-175/08, С-176/08, С-178/08 и С-179/08 <i>Salahadin Abdulla и други срещу Федерална република Германия;</i> СЈЕУ — С-31/09 <i>Narwas Bolbol срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU	<p><i>Brahim Samba Diouf срещу Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Immigration</i></p> <p>Дело C-69/10</p> <p>ЕСЦП:EU:C:2011:524</p> <p>28.7.2011 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Tribunal administratif — Люксембург, относно ускорената процедура и правото на съдебен контрол на основание член 39 от ДПУ.</p> <p>зачитане на Хартата на ЕС — компетентност на CJEU в преюдициалните заключения — тълкуване на националното право в съответствие с правото на Съюза — ефективност на правото на Съюза — значение на Конвенцията за статута на бежанците</p> <p>Зачитане на Хартата на ЕС, точка 34: „Както личи от съображение 8 от Директива 2005/85, тя спазва основните права и признати принципи, а именно тези от Хартата на основните права на Европейския съюз. По-конкретно, в съответствие със съображение 27 от нея по смисъла на член 267 ДФЕС, решенията по молба за убежище и отнемане на статут на бежанец следва да могат ефективно да бъдат обжалвани пред съответния съд.“</p> <p>Компетентност на CJEU в преюдициалните заключения, точка 59: „В това отношение следва да се припомни, че не е задача на Съда в рамките на преюдициално запитване да се произнася по тълкуването на национални разпоредби, нито да преценява дали даденото от запитващата юрисдикция тълкуване е правилно. Наистина само националните юрисдикции са компетентни да се произнасят по тълкуването на вътрешното право [...]“</p> <p>Тълкуване на националното право в съответствие с правото на Съюза и ефективност на правото на Съюза, точка 60: „В този контекст е уместно все пак да се припомни изискването за тълкуване на националното право в съответствие с правото на Съюза, което дава възможност на националните юрисдикции, в рамките на своята компетентност, да осигурят пълната ефикасност на правото на Съюза, когато се произнасят по споровете, с които са сезирани [...]“</p> <p>Принципът за тълкуване на националното право в съответствие с правото на Съюза обаче изисква националните юрисдикции да направят всичко, което е в тяхната компетентност, като вземат предвид цялото вътрешно право и като прилагат признатите от последното методи за тълкуване, за да гарантират пълната ефективност на разглежданата директива и да стигнат до разрешение, което съответства на преследваната от нея цел [...]“</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците, точка 61: „Целта на Директива 2005/85 е да установи обща рамка на гаранциите, които позволяват да се осигури напълно спазването на Женевската конвенция и на основните права. Правото на ефективно обжалване е основен принцип на правото на Съюза [...]“</p>	<p>CJEU — Дела C-378/07 до 380/07 <i>Kiriaki Angelidaki и други срещу Organismos Nomarchiakis Autodioikisis Rethymnis</i>;</p> <p>CJEU — C-268/06 <i>Impact срещу Minister for Agriculture and Food и други</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU (Голям състав)	NS срещу Secretary of State for the Home Department и ME и други срещу Commissioner, Minister for Justice, Equality and Law Reform Съединени дела C-411/10 и C-493/10 ECLI:EU:C:2011:865 21.12.2011 г.	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) — Обединено кралство, относно понятието „безопасни страни на произход“ и оборимата презумпция за спазване от държавите членки на основните права по Регламента от Дъблин II.</p> <p>значение на Конвенцията за статута на бежанците — съответствие на законодателството в областта на ОЕСУ с Хартата на ЕС — тълкуване националното право в съответствие с правото на Съюза — принцип на взаимното доверие</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците, точка 78: „Общата европейска система за убежище се основава на пълното и цялостно прилагане на Женевската конвенция и на гаранцията, че никой няма да бъде върнат обратно там, където може отново да бъде подложен на преследване. Спазването на Женевската конвенция и на Протокола от 1967 г. е предвидено в член 18 от Хартата и член 78 ДФЕС [...]“</p> <p>Съответствие на законодателството в областта на ОЕСУ с Хартата на ЕС, точка 76: „Както беше посочено в точка 15 от настоящото решение, различните регламенти и директиви, релевантни за [цитирано буквално] разглежданите в главните производства случаи, предвиждат, че техните разпоредби се съобразяват с основните права и принципите, признати в Хартата.“</p> <p>Тълкуване на националното право в съответствие с правото на Съюза, точка 77: „Следва също да се посочи, че съгласно добре установената съдебна практика държавите членки са длъжни не само да тълкуват националното си право по начин, който да съответства на правото на Съюза, но и да не допускат да се основават на тълкуване на текст от вторичното право, което би влязло в конфликт с основните права, защитавани от правния ред на Съюза, или с останалите общи принципи на правото на Съюза [...]“</p> <p>Принцип на взаимно доверие и презумпция за спазване, точки 78, 80 и 83: „[78] Анализът на текстовете, които уреждат общата европейска система за убежище, сочи, че тя е създадена в контекст, в който е можело да се допусне, че всички участващи в нея държави, било то държави членки или трети държави, спазват основните права, включително правата по Женевската конвенция и Протокола от 1967 г., както и по ЕКПЧ, и че в това отношение държавите членки могат да си имат взаимно доверие. [...] [80] При тези условия трябва да се презумира, че отношението към търсещите убежище лица във всяка държава членка отговаря на изискванията на Хартата, както и на Женевската конвенция и ЕКПЧ. [83] Това е следствие от самия смисъл на съществуването на Съюза и на създаването на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, и по-конкретно на общата европейска система за убежище, основана на взаимното доверие и на презумпцията за спазване от останалите държави членки на правото на Съюза, и в частност на основните права.“</p>	CJEU — C-175/08, C-176/08, C-178/08 и C-179/08 <i>Sahahadin Abdulla</i> и други срещу Федерална република Германия; CJEU — C-31/09 <i>Narwas Bolbol</i> срещу <i>Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal</i> ; CJEU — C-101/01 <i>Bodil Lindqvist</i> ; CJEU — C-305/05 <i>Ordre des barreaux francophones et germanophone</i> и други срещу <i>Conseil des ministres</i>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU (Голям състав)	<p><i>Bundesrepublik Deutschland</i> срещу <i>Y u Z</i></p> <p>Съединени дела C-71/11 и C-99/11 ECJ:EU:C:2012:518 5.9.2012 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Bundesverwaltungsgericht — Германия, относно понятието за преследване въз основа на член 9, параграф 1 и член 10, параграф 1, буква б) от ДП.</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците — методи на търкуване на законодателството в областта на ОЕСУ — търкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците, точка 49: „От съображения 3, 16 и 17 от Директивата е видно, че Женевската конвенция представлява крайтъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците и че разпоредбите ѝ относно условията за предоставяне и съдържанието на статута на бежанец са приети с оглед на подпомагането на компетентните органи на държавите членки в прилагането на тази конвенция въз основа на общи критерии и понятия [...].“</p> <p>Методи на търкуване и търкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС, точка 48: „При това положение разпоредбите на Директивата трябва да се търкуват в светлината на нейната обща структура и предназначение при зачитане на Женевската конвенция и другите относими договори по член 78, параграф 1 ДФЕС. Както се установява от съображение 10 от от същата директивата, търкуването трябва да защита и признатите в Хартата права [...].“</p>	<p>CJEU — C-175/08, C-176/08, C-178/08 и C-179/08 <i>Salahadin Abdulla</i> и други срещу Федерална република Германия;</p> <p>CJEU — C-31/09 <i>Narwas Bolbol</i> срещу <i>Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal</i>;</p> <p>CJEU — C-411/10 и C-493/10 <i>NS</i> срещу <i>Secretary of State for the Home Department</i> и <i>ME</i> и други срещу <i>Refugee Applications Commissioner and Minister for Justice, Equality and Law Reform</i></p>
CJEU	<p><i>MM</i> срещу <i>Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General</i></p> <p>Дело C-277/11 ECJ:EU:C:2012:744 22.11.2012 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от High Court — Ирландия, относно член 4 ДП.</p> <p>Търкуване на националното право в съответствие с правото на Съюза и основните права</p> <p>Точки 93—94: „[93] Трябва да се добави, че съгласно добре установената практика на Съда държавите членки са длъжни не само да търкуват националното си право по начин, който да съответства на правото на Съюза, но и да не допускат да се основават на търкуване, което би влязло в конфликт с основните права, защитавани от правния ред на Съюза, или с останалите общи принципи на правото на Съюза [...] [94] Именно с оглед на тези търкувателни елементи на правото на Съюза запитващата юрисдикция трябва да прецени съответствието на производството, проведено във връзка с разглеждането на подадената от г-н М. молба за субсидиарна закрила, с изискванията на това право, и ако установи нарушение на правото на изслушване на последния, да изведе от това всички последици, които се налагат.“</p>	<p>CJEU — C-411/10 и C-493/10 <i>NS</i> срещу <i>Secretary of State for the Home Department</i> и <i>ME</i> и други срещу <i>Refugee Applications Commissioner and Minister for Justice, Equality and Law Reform</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU (Голям състав)	<p><i>Ei Kott и други срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal</i> Дело C-364/11 ЕСЦ:EU:C:2012:826 19.12.2012 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Fővárosi Bíróság — Унгария, относно изключване от статута на бежанец на основание член 12 от ДП.</p> <p>значение на Конвенцията за статута на бежанците — методи на тълкуване — тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците, точка 42: „От съображения 13, 16 и 17 от Директива 2004/83 е видно, че Женевската конвенция представлява крайтъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците и че разпоредбите на тази директива относно условията за предоставяне и съдържанието на статута на бежанец са приети с оглед подпомагането на компетентните органи на държавите членки при прилагането на тази конвенция въз основа на общи критерии и понятия [...].“</p> <p>Методи на тълкуване и тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС, точки 43 и 80: „[43] При това положение разпоредбите на Директива 2004/83 трябва да се тълкуват в светлината на нейната обща структура и предназначение при зачитане на Женевската конвенция и другите относими договори, посочени в член 78, параграф 1 ДФЕС. Както се установява от съображение 10 от същата директива, тълкуването трябва да защита и признатите в Хартата права [...] [80] Във връзка с това е уместно да се подчертае, че с оглед на особеното положение, характерно за бежанците от Палестина, държавите, подписали Женевската конвенция, през 1951 г. доброволно са решили да предвидят за тях специалното третиране, предвидено в член 1, раздел D от тази конвенция, към която препраща член 12, параграф 1, буква а) от Директива 2004/83.“</p>	<p>CJEU — C-31/09 <i>Narwas</i> <i>Bolbol</i> срещу <i>Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal</i>; CJEU — C-71/11 и C-99/11 <i>Bundesrepublik Deutschland</i> срещу <i>Y и Z</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU	<p><i>Minister voor Immigratie en Asiel срещу X u Y, u Z срещу Minister voor Immigratie en Asiel</i></p> <p>Съединени дела C-199/12, C-200/12 и C-201/12</p> <p>ЕСЦ:EU:C:2013:720</p> <p>7.11.2013 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Raad van State — Нидерландия, относно принадлежността към определена социална група поради сексуална ориентация въз основа на член 9, параграф 1 и член 10, параграф 1, буква г) от ДП.</p> <p>значение на Конвенцията за статута на бежанците — методи на тълкуване — тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС — ДП като разяснение на конвенционалното определение на бежанец</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците, точка 39: „От съображения 3, 16 и 17 от Директива 2004/83 следва, че Женевската конвенция представлява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците, тъй като разпоредбите на тази директива относно условията за предоставяне на статут на бежанец и неговото съдържание са приети за подпомагане на компетентните органи на държавите членки при прилагането на тази конвенция въз основа на общи критерии и понятия [...]“</p> <p>Методи на тълкуване и тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС, точка 40: „При това положение разпоредбите на Директивата трябва да се тълкуват в светлината на нейната обща структура и предназначение при зачитане на Женевската конвенция и другите относими договори, посочени в член 78, параграф 1 ДФЕС. Както се установява от съображение 10 от същата директива, тълкуването трябва да зачита и признатите в Хартата права [...]“</p> <p>ДП като разяснение на конвенционалното определение на бежанец съгласно Конвенцията за статута на бежанците, точка 51: „За да се отговори на този въпрос, следва да се напомни, че член 9 от Директивата определя елементите, които позволяват дадени актове да бъдат определени като преследване по смисъла на член 1, раздел А от Женевската конвенция. [...]“</p>	<p>CJEU — C-71/11</p> <p>и C-99/11 <i>Bundesrepublik Deutschland срещу Y u Z;</i></p> <p>CJEU — C-364/11</p> <p><i>Mostafa Abed El Karem El Kott u други срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
<p>CJEU (Голям състав)</p>	<p><i>Shamso Abdullahi срещу Bundesasylamt</i> Дело C-394/12 ЕСЦ:EU:C:2013813 10.12.2013 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Asylgerichtshof — Австрия, относно определяне на държавата членка, компетентна да разгледа молба за убежище по Регламента от Дъблин II.</p> <p>Принципи на пряка приложимост и пряко въздействие — методи на тълкуване — принцип на взаимно доверие</p> <p>Принципи на пряка приложимост и пряко въздействие, точки 48–49: „[48] В това отношение е важно да се припомни, че съгласно член 288, втора алинея ДФЕС регламентът е акт с общо приложение, който е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки. Ето защо поради самото естество и функцията си в системата на източниците на правото на Съюза той може да предостави на частноправните субекти права, които националните юрисдикции са длъжни да защитават [...] [49] Следва да се провери в каква степен разпоредбите, намиращи се в глава III от Регламент № 343/2003, действително предоставят на търсещите убежище права, по отношение на които националните юрисдикции са задължени да осигурят защита.“</p> <p>Методи на тълкуване, точка 51: „Когато става въпрос за обхвата на обжалването по член 19, параграф 2 от Регламент № 343/2003, този регламент следва да се тълкува не само с оглед на текста на включените в него разпоредби, но и с оглед на общия му разум, цели и контекст, и по-специално на развитието, което той е претърпял във връзка със системата, от която е част.“</p> <p>ОЕСУ е изградена върху принципа на взаимно доверие, точки 52–53: „[52] В това отношение следва да се припомни, от една страна, че общата европейска система за убежище е създадена в контекст, в който е възможно да се допусне, че всички участващи в нея държави, било то държави членки или трети държави, спазват основните права, включително правата по Женевската конвенция и Протокола от 1967 г., както и по ЕКПЧ, и че в това отношение държавите членки могат да си имат взаимно доверие [...] [53] Именно поради този принцип на взаимно доверие законодателят на Съюза приема Регламент № 343/2003, така че да рационализира обработването на молбите за убежище и да предотврати претоварването на системата поради задължението на държавните власти да разглеждат множество молби за убежище от едно и също лице, а и така че да повиши правната сигурност при определянето на държавата, която е компетентна да разгледа молбата за убежище, и по този начин да предотврати практиката за forum shopping, като основната цел на всичко това е да се ускори разглеждането на молбите в интерес както на търсещите убежище лица, така и на участващите държави [...]“.</p>	<p>CJEU — 34/73 <i>Variola SPA срещу Amministrazione italiana delle Finanze</i>; CJEU — C-253/00 <i>Antonio Muñoz y Cia and Superior Fruiticola SA срещу Frumar Ltd u Redbridge Produce Marketing Ltd</i>; CJEU — C-4/10 и C-27/10 <i>Bureau national interprofessionnel du Cognac</i>; CJEU — C-411/10 и C-493/10 <i>NS срещу Secretary of State for the Home Department u ME и други срещу Refugee Applications Commissioner and Minister for Justice, Equality and Law Reform</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU	<p><i>Aboubacar Diakité срещу Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides</i> Дело C-285/12 ЕСЦ:EU:C:2014:39 30.1.2014 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Conseil d'Etat — Белгия — относно понятието „въоръжен вътрешен конфликт“ в член 15, буква в) от ДП.</p> <p>Граници на относимост на международното право при тълкуването на правото на Съюза — методи на тълкуване.</p> <p>Граници на тълкуване, залегнали в международното право, точки 20—24: [20] В това отношение е важно да се отбележи, че законодателят на Съюза е използвал израза „въоръжен вътрешен или международен конфликт“, който се различава от понятията, стоящи в основата на международното хуманитарно право, което разграничава, от една страна, „международни въоръжени конфликти“ и от друга страна, „въоръжен конфликт, който няма международен характер“. [21] При тези обстоятелства трябва да се констатира, че законодателят на Съюза е пожелал да предостави субсидиарна закрила на засегнатите лица не само в случаи на „въоръжени международни конфликти“ и на „въоръжени конфликти, които нямат международен характер“, така както са определени в международното хуманитарно право, но също така и в случаи на въоръжени вътрешни конфликти, при условие че тези конфликти се характеризират с употребата на безогледно насилие. В това отношение не е необходимо да са налице всички критерии, на които се позовават еднаквият член 3 от четирите Женевски конвенции и член 1, параграф 1 от Допълнителния протокол II от 8 юни 1977 г., който развива и допълва този член. [22] Освен това следва да се отбележи, че международното хуманитарно право урежда воденето на въоръжени конфликти — международни и нямачи международен характер, което предполага, че съществуването на такъв конфликт съставлява условие за прилагане на правилата, които то установява (Решение на апелативния състав на Международния наказателен трибунал за бивша Югославия от 2 октомври 1995 г. по дело № IT-94-1-AR72, <i>Прокурорът срещу Duško Tadić, наричан „Dule“</i>, точка 67). [23] Макар международното хуманитарно право да цели именно да предостави закрила на цивилните лица в зоната на конфликт, като ограничи последиците от войната върху хората и имуществото, то не предвижда, за разлика от член 2, буква д) от Директива 2004/83, разглеждан във връзка с член 15, буква в) от нея, предоставянето на международна закрила на определени цивилни лица извън зоната на конфликт и територията на страните в конфликта. Определението на понятието за „въоръжен конфликт“, възприети в международното хуманитарно право, нямат за цел следователно да определят положението, в които такава закрила би била необходима и би трябвало да бъде предоставена от компетентните власти на държавите членки. [24] По-общо, важно е да се подчертае, както отбелязва генералният адвокат в точки 66 и 67 от заключението си, че международното хуманитарно право и режимът на субсидиарна закрила, предвиден в Директива 2004/83, преследват различни цели и установяват ясно разграничени механизми на закрила.“</p>	<p>CJEU — C-549/07 <i>Friederike Wallentin-Hermann срещу Alitalia</i>; CJEU — C-119/12 <i>Josef Probst срещу mr.lexnet GmbH</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU	<p><i>HN срещу Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ирландия, Attorney General</i> Дело C-604/12 ECLI:EU:C:2014:302 8.5.2014 г.</p>	<p>Методи на тълкуване, точка 27: „Следователно при липсата на каквото и да е определение в Директива 2004/83 на понятието за въоръжен вътрешен конфликт, определянето на значението и обхвата на това понятие следва да се осъществява в съответствие с обичайното му значение в говоримия език, като се държи сметка за контекста, в който то се използва, и за целите, преследвани от правната уредба, от която е част [...]“</p> <p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Върховен съд — Ирландия, относно националните процедури по отношение на молбите за международна закрила по ДП и по ДПУ.</p> <p>значение на Конвенцията за статута на бежанците — методи на тълкуване — тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците — принцип на процесуална автономия</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците, точка 27: „В това отношение следва да се отбележи, че както следва от съображения 3, 16 и 17 от Директива 2004/83, Женевската конвенция представлява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците, тъй като разпоредбите на тази директива са приети с оглед на подпомагането на компетентните органи на държавите членки при прилагането на тази конвенция въз основа на общи критерии и понятия [...]“</p> <p>Методи на тълкуване и тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците, точка 28: „При това положение разпоредбите на Директива 2004/83 трябва да се тълкуват в светлината на нейната обща структура и цел при зачитане на Женевската конвенция и другите съответни договори по член 78, параграф 1 ДФЕС [...]“</p> <p>Принцип на процесуална автономия, точка 41: „При това положение, при липсата на определени в правото на Съюза процесуалноправни норми относно реда за разглеждане на молба за субсидиарна закрила, държавите членки запазват компетентността си, в съответствие с принципа на процесуална автономия, да предвидят този ред, като същевременно гарантират зачитането на основните права и пълната ефективност на разпоредбите на правото на Съюза относно субсидиарната закрила [...]“</p>	<p>CJEU — C-199/12, C-200/2 и C-201/12 <i>Minister voor Immigratie en Asiel срещу X u Y, u Z срещу Minister voor Immigratie en Asiel</i>; CJEU — C-364/11 <i>Mostafa Abed El Karem El Kott u други срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal</i>; CJEU — C-439/08 <i>VEBIC</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU	<p><i>Mohammad Ferooz Qurbani</i> Дело C-481/13 ЕСИ:EU:C:2014:2101 17.7.2014 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Oberlandesgericht Bamberg — Германия, относно тълкуването на член 31 от Конвенцията за статута на бежанците.</p> <p>материалноправна компетентност при преюдициални заключения — тълкуване на международни договори — тълкуване на законодателството на ЕС чрез изрично <i>позоваване</i> на международни договори — формулиране на преюдициално запитване</p> <p>Материалноправна компетентност при преюдициални заключения във връзка с тълкуване на международни договори, точки 20—26: „[20] При това положение следва да се припомни, че предвид обстоятелството, че Женевската конвенция не съдържа клауза, предоставяща компетентност на Съда, той може да даде исканото тълкуване на разпоредбите на тази конвенция, в случая на член 31 от нея, само ако такова упражняване на функциите му се обхваща от член 267ДФЕС [...]. [21] Според постоянната съдебна практика обаче произтичащото от член 267ДФЕС правомощие за преюдициално тълкуване се простира само по отношение на нормите, които са част от правото на ЕС [...]. [22] Когато става въпрос за международни споразумения, безспорно е, че сключените от Европейския съюз споразумения са неразделна част от неговия правен ред и следователно могат да бъдат предмет на преюдициално запитване. За сметка на това Съдът по принцип не е компетентен да тълкува в рамките на преюдициално производство международни споразумения, сключени между държавите членки и трети страни [...]. [23] Само когато и доколкото Съюзът е поел правомощията, упражнявани по-рано от държавите членки в областта на приложението на международна конвенция, която не е сключена от самия Съюз, и когато поради това разпоредбите на тази конвенция водят до обвързване на Съюза, Съдът е компетентен да тълкува такава конвенция [...]. [24] В случая, макар при създаването на обща европейска система за убежище множество текстове от правото на ЕС да са приети в областта на приложението на Женевската конвенция, безспорно е, че държавите членки са запазили определени правомощия в посочената област, по-специално по отношение на материята, уредена в член 31 от тази конвенция. Следователно Съдът не може да бъде компетентен да тълкува пряко член 31, нито пък друг член от тази конвенция. [25] Обстоятелството, че съгласно член 78ДФЕС общата политика в областта на убежището трябва да бъде съобразена с Женевската конвенция и че съгласно член 18 от Хартата на основните права на Европейския съюз правото на убежище се гарантира при спазване на тази конвенция и на Протокола за статута на бежанците от 31 януари 1967 г., не би могло да постави под въпрос направената в предходната точка 24 констатация за липса на компетентност на Съда. [26] Освен това, както е прието в точка 71 от решение <i>V и D</i> [...], въпреки че действително е налице сигурен интерес на Съюза, за да се избегнат бъдещи различия в тълкуването, разпоредбите на международните конвенции, заимствани в националното право и в правото на Съюза, да се тълкуват еднакво независимо от условията на прилагането им, следва да се констатира, че член 31 от Женевската конвенция не е заимстван в текст от правото на Съюза, макар множество разпоредби от това право да препращат към него.“</p>	<p>CJEU — C-533/08 <i>TNT Express Nederland BV срещу AXA Versicherung AG</i>;</p> <p>CJEU — C-31/09 <i>Narwas Bolbol срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal</i>;</p> <p>CJEU — C-364/11 <i>Mostafa Abed El Karem El Kott и други срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal</i>;</p> <p>CJEU — C-57/09 и C-101/09 <i>Федерална република Германия срещу В и D</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
<p>CJEU (Голям състав)</p>	<p><i>A, B и C срещу Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie</i> Съединени дела C-148/13, C-149/13 и C-150/13 ECLI:EU:C:2014:2406 2.12.2014 г.</p>	<p>Тълкуване на законодателството на ЕС чрез изрично <i>позоваване на международни договори</i> — формулиране на <i>преюдициално запитване</i>, точки 27–28: „[27] В това отношение в писменото си становище Комисията отбелязва, че член 14, параграф 6 от Директива 2004/83 препраща към член 31 от Женевската конвенция. [28] Макар и да е вярно, че в решенията <i>Bolbol</i> [...] и <i>Abed El Karem El Kott и други</i> [...] Съдът приема, че е компетентен да тълкува разпоредбите на Женевската конвенция, към които <i>препращат</i> разпоредбите на правото на Съюза, следва да се констатира, че в преюдициалното запитване не се посочва разпоредба от правото на Съюза, която да <i>препраща</i> към член 31 от Женевската конвенция, и по-специално не се споменава изобщо член 14, параграф 6 от Директива 2004/83. Освен това следва да се подчертае, че запитването не съдържа никакви индикации, че последната разпоредба е релевантна в рамките на главното производство.“</p> <p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Raad van State — Нидерландия, относно оценяването на фактите и обстоятелствата в контекста на молба за международна закрила на основание сексуална ориентация съгласно член 4 от ДП.</p> <p>значение на Конвенцията за статута на бежанците — законодателство в областта на ОЕСУ, разясняващо конвенционалното определение на бежанец — методи на тълкуване — тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците и законодателството в областта на ОЕСУ за разясняване на конвенционалното определение на бежанец 45: „От съображения 3, 16 и 17 от Директива 2004/83 следва, че Женевската конвенция представлява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците, тъй като разпоредбите на тази директива относно условията за предоставяне на статут на бежанец и неговото съдържание са приети за подпомагане на компетентните органи на държавите членки при прилагането на тази конвенция въз основа на общи критерии и понятия [...].“</p> <p>Методи на тълкуване и тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС, точка 46: „Разпоредбите на Директива 2004/83 трябва да се тълкуват в светлината на нейната структура и цел при зачитане на Женевската конвенция и другите относими договори, посочени в член 78, параграф 1 ДФЕС. Както се установява от съображение 10 от същата директива, тълкуването трябва да зачита и признатите в Хартата права [...].“</p>	<p>CJEU — C-604/12 HN <i>срещу Minister for Justice, Equality and Law Reform и други</i>; CJEU — C-199/12, C-200/2 и C-201/12 <i>Minister voor Immigratie en Asiel срещу X и Y, и Z срещу Minister voor Immigratie en Asiel</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU (Голям състав)	<p><i>Mohamed M'Vodj срещу Etat belge</i> Дело C-542/13 ЕСЦ:EU:C:2014:2452 18.12.2014 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Cour constitutionnelle — Белгия), относно допустимостта за субсидиарна закрила по медицински причини въз основа на член 15, буква б) от ДП.</p> <p>контекстуално и телеологично тълкуване — граници на относимостта на съдебната практика на ECtHR при тълкуването</p> <p>Контекстуално и телеологично тълкуване, точка 34: „С оглед на тълкуването на тази разпоредба трябва да се вземат предвид в същата степен като целите на Директива 2004/83 и определени обстоятелства от контекста, в който се вписва член 15, буква б) [...]“</p> <p>Граници на относимостта на съдебната практика на ECtHR при тълкуването, точки 39–40: „[39] Действително във връзка с това следва да се отбележи, че съгласно практиката на Европейския съд по правата на човека, макар лицата, които не са граждани и по отношение на които е налице допускащо извеждането им решение, по принцип да не могат да претендират за правото да останат на територията на определена държава, за да продължат да се ползват от социално подпомагане и от социални медицински или други услуги, предоставяни от тази държава, в много редки случаи решението за извеждане на чужденец, страдащ от тежко физическо или психическо заболяване, към страна, в която средствата за неговото лечение са на по-ниско ниво, отколкото наличните в посочената държава, може да повдигне въпроси от гледна точка на член 3 от ЕКПЧ, когато хуманитарните съображения срещу извеждането от страната са императивни [...]. [40] Въпреки това обстоятелството, че в много редки случаи гражданин на трета страна, страдащ от тежко заболяване, не може в съответствие с член 3 от ЕКПЧ съгласно тълкуването му от Европейския съд по правата на човека да бъде изведен към страна, в която не съществува подходящо лечение, не означава, че той трябва да получи разрешение за пребиваване в държава членка в рамките на субсидиарната закрила по Директива 2004/83.“</p>	<p>CJEU — C-11/12 <i>Maatschap LA en DAV Langestraat en P Langestraat-Troost срещу Staatssecretaris vna Economische Zaken, Landbouw en Innovatie</i>; ECtHR — <i>N срещу Обединеното кралство</i>, жалба № 26565/05</p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU (Голям състав)	Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve срещу Moussa Abdida Дело C-562/13 ЕСЦ:EU:C:2014:2453 18.12.2014 г.	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Cour du travail de Bruxelles — Белгия), относно суспензивното действие на обжалвания и предоставянето на спешна здравна помощ в процедури за връщане по Директивата относно връщането.</p> <p>принцип на сътрудничество при преюдициалните заключения — относимост на съдебната практика на ECtHR при тълкуването — контекстуално тълкуване</p> <p>Принцип на сътрудничество при преюдициалните заключения, точка 37: „Въпреки това в рамките на въведеното с член 267 ФЕС производство за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда той трябва да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран. Следователно, макар запитващата юрисдикция формално да е посочила само Директиви 2003/09, 2004/83 и 2005/85, това обстоятелство не е пречка Съдът да ѝ предостави всички насоки за тълкуване на правото на Съюза, които могат да бъдат полезни за решаване на делото, с което тя е сезирана, независимо дали тази юрисдикция ги е посочила във въпросите си. В това отношение Съдът трябва да извлече от предоставената от националната юрисдикция съвкупност от данни, и по-конкретно от мотивите на акта за преюдициално запитване, тези разпоредби от правото на Съюза, на които е необходимо да се направи тълкуване предвид предмета на спора [...]“</p> <p>Относимост на съдебната практика на ECtHR при тълкуването, точки 47 и 52: „[47] Видно от практиката на Европейския съд по правата на човека, която съгласно член 52, параграф 3 от Хартата трябва да се вземе предвид във връзка с тълкуването на член 19, параграф 2 от нея, макар лицата, които не са граждани и по отношение на които е налице допускащо извеждането им решение, по принцип да не могат да претендират за правото да останат на територията на определена държава, за да продължат да се ползват от социално подпомагане и от социални медицински или други услуги, предоставяни от тази държава, в много редки случаи решението за извеждане на чужденец, страдащ от тежко физическо или психическо заболяване, към страна, в която средствата за неговото лечение са на по-ниско ниво, отколкото наличните в посочената държава, може да повдигне въпроси от гледна точка на член 3 от ЕКПЧ, когато хуманитарните съображения срещу извеждането от страната са императивни [...] [...] [52] Действително Европейският съд по правата на човека е постановил, че когато държава реши да изпрати обратно чужденец в страна, в която има сериозни основания да се смята, че би бил изложен на реална опасност от отнасяне, което е в разрез с член 3 от ЕКПЧ, предвидената съгласно член 13 от ЕКПЧ ефективност в производството по жалбата изисква наличието на <i>автоматичен</i> суспензивен ефект на разположение на заинтересуваните лица, що се отнася до изпълнението на мярката, допускаща тяхното връщане [...]“</p> <p>Контекстуално тълкуване, точка 57: „От общия разум на Директива 2008/115, който следва да се вземе предвид при тълкуването на нейните разпоредби [...], личи, че член 9, параграф 1, буква б) от нея трябва да обхваща всички случаи, в които държавата членка е задължена да спре изпълнението на решение за връщане при подадена жалба срещу него.“</p>	<p>CJEU — C-243/09, <i>Günter Fuß срещу Stadt Halle</i>; CJEU — C-45/12 <i>Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés срещу Radia Hadj Ahmed</i>; CJEU — C394/12 <i>Shamso Abdullahi срещу Bundesasylamt</i>; ECtHR — <i>N срещу Обединеното кралство</i>, жалба № 26565/05; ECtHR — <i>Gebremedhin [Gaberamadhien]</i> срещу Франция, жалба № 25389/05; ECtHR — <i>Hirsi Jamaa и други срещу Италия</i>, жалба № 27765/09</p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU	<p><i>Andre Lawrence Shepherd срещу Федерална република Германия</i> Дело C-472/13 ЕСЦ:EU:C:2015:117 26.2.2015 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Bayerisches Verwaltungsgericht München — Германия), относно условията за получаване на статут на бежанец и значението на действията на последване според член 9, параграф 2, букви б), в) и д) от ДП.</p> <p>значение на Конвенцията за статута на бежанците — тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС — законодателство в областта на ОЕСУ, разясняващо конвенционалното определение на бежанец</p> <p>Значение на Конвенцията за статута на бежанците, точка 22: „Важно е да се припомним, на първо място, че от съображения 3, 16 и 17 от Директива 2004/83 е видно, че Женевската конвенция представлява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците и че разпоредбите на тази директива относно условията за предоставяне и съдържанието на статута на бежанец са приети с оглед на подпомагането на компетентните органи на държавите членки при прилагането на тази конвенция въз основа на общи критерии и понятия [...]“</p> <p>Методи на тълкуване и тълкуване в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците и Хартата на ЕС, точка 23: „При това положение разпоредбите на Директива 2004/83 трябва да се тълкуват в светлината на нейната обща структура и предназначение при зачитане на Женевската конвенция и другите относими договори, посочени в член 78, параграф 1 ДФЕС. Както произтича от съображение 10 от тази директива, тълкуването трябва също така да зачита правата, признати в Хартата на основните права на Европейския съюз [...]“</p> <p>Законодателство в областта на ОЕСУ, разясняващо конвенционалното определение на бежанец, точка 25: „На трето място, трябва да се подчертае, че член 9 от Директива 2004/83 определя елементите, които позволяват дадени актове да бъдат приети като съставляващи последване по смисъла на член 1, раздел А от Женевската конвенция. [...] От тези разпоредби следва, че за да бъде последване по смисъла на член 1, раздел А от Женевската конвенция, дадено нарушение на основните права трябва да достигне до определена степен на тежест [...]“</p>	<p>CJEU — C-199/12, C-200/2 и C-201/12 <i>Minister voor Immigratie en Asiel срещу X и Y, и Z срещу Minister voor Immigratie en Asiel</i></p>

Съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
CJEU	<p><i>HT срещу Land Baden-Württemberg</i> Дело C-373/13 ЕСИ:EU:C:2015:413 24.6.2015 г.</p>	<p>Съдебно решение по преюдициално запитване, отправено от Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg — Германия, относно отнемане на разрешението за пребиваване на основание член 24, параграф 1 от ДП.</p> <p>Задължение на държавата членка да спазва международното право — методи на тълкуване — цели на ОЕСУ — Харта на ЕС</p> <p>Задължение на държавите членки да спазват успоредните си задължения по международното право, точка 42: „Съгласно член 21, параграф 1 от Директива 2004/83 държавите членки трябва да спазват принципа за забрана на връщането в съответствие с международните си задължения. При все това в член 21, параграф 2 от тази директива, в който се възпроизвежда по същество текстът на член 33, параграф 2 от Женевската конвенция, се предвижда изключение от този принцип, като на държавите членки се предоставя дискреционното правомощие да връщат бежанец, когато това не им е забранено по силата на международните задължения и има сериозни основания да се смята, че бежанецът представлява заплаха за сигурността на държавата членка, в която се намира, или когато, като осъден с влязла в сила присъда за особено тежко престъпление, той представлява заплаха за обществото в тази държава членка. За сметка на това в член 21 от посочената директива не е предвидено нищо за експулсирането на бежанец, когато не става въпрос за връщане.“</p> <p>Методи на тълкуване, точка 58 (вж. също точки 48—50): „В този контекст съгласно постоянната съдебна практика смисълът и обхватът на тези понятия трябва да бъдат определени, като се вземат предвид както текстът на съответните разпоредби на правото на Съюза, така и контекстът на последните и целите, преследвани с правната уредба, от която те са част [...], а в случая следва да се отчете и генезисът на тази правна уредба [...]“</p> <p>Цел на ОЕСУ, точка 64: „На следващо място, от член 78, параграф 1 ДФЕС следва, че общата политика, която Съюзът развива в областта на убежището, има за цел да се предостави „подходящ статут“ на всеки гражданин на трета страна, „който се нуждае от международна закрила“, и да се гарантира „защитането на принципа на забрана за връщане““</p> <p>Харта на ЕС, точка 65: „Следва също да се припомни, че този принцип на забрана на връщането е закрепен като основно право в член 18 и член 19, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския Съюз.“</p>	<p>CJEU — C-317/12 <i>Daniel Lundberg</i>; CJEU — C-114/13 <i>Theodora Hendrika Bouman срещу Rijksdienst voor Pensioenen</i>; CJEU — C-370/12 <i>Thomas Pringle срещу Government of Ireland</i></p>

съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
ECtHR	<p><i>TI срещу Обединеното кралство</i> жалба № 43844/98 7.3.2000 г.</p>	<p>Решение на ECtHR относно допустимост. Непрекъснато прилагане на ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин — отговорност на държавите членки съгласно ЕКПЧ.</p> <p>Непрекъснато прилагане на задълженията по ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин и отговорност на държавите членки: „Съдът постановява, че в този случай непрякото отвеждане на чужденец до междинна държава, която е също така договаряща страна, не засяга отговорността на Обединеното кралство да гарантира, че в резултат на решението му да го експулсира жалбоподателят няма да е изложен на отношение в противоречие с член 3 от Конвенцията. Нито пък Обединеното кралство може да се позовава автоматично в този контекст на договореностите в Дъблинската конвенция относно разпределянето на отговорността за вземане на решенията в Дъблинската конвенция между европейските държави. Когато държавите създават международни организации или, според случая, сключват международни споразумения, за да се стремят към сътрудничество в определени сфери на дейност, може да има последици за закрилата на основните права. Би било несъвместимо с целта и задачите на Конвенцията, ако договарящите страни бъдат освободени по този начин от отговорността им по Конвенцията по отношение на сферата на дейност, обхваната от таква правоприлагане [...]. Съдът отбелязва коментарите на ВКБООН, че макар Дъблинската конвенция да преследва похвални цели, нейната ефективност може на практика да бъде подкопана от различните подходи, възприети от договарящите страни към обхвата на предлаганата закрила. Самите английски съдилища са проявили подобна загриженост при прегледа на решенията на министъра относно експулсиране на търсещи убежище лица в предпологаеми сигурни трети страни (вж. Относимото национално право и практика по-горе, съдебна практика в Обединеното кралство).“</p>	

Съд	наименование на Делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
<p>ECtHR (Голям състав)</p>	<p><i>Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi</i> срещу Ирландия, жалба № 45036/98 30.6.2005 г.</p>	<p>Решение на ECtHR. непрекъснато прилагане на задълженията по ЕКПЧ — отговорност на държавите членки съгласно ЕКПЧ — принцип на еквивалентна закрила</p> <p>Непрекъснато прилагане на задълженията по ЕКПЧ успоредно със задълженията, поети в сферата на дейност на международна организация, и отговорност на държавите членки, точки 154—156: „154. Като съчетава тези две позиции и по този начин установява степента, в която действията на държавата могат да бъдат оправдани от спазването на задължения, произтичащи от нейното членство в международна организация, на която държавата е прехвърлила част от своя суверенитет, Съдът признава, че пълното освобождаване на договарящите страни от тяхната отговорност по Конвенцията в областите, обхванати от такова прехвърляне, би било несъвместимо с целта и задачите на Конвенцията; предоставяните от Конвенцията гаранции биха могли да бъдат ограничени или изключени без предупреждение и по този Конвенцията да бъде лишена от безусловния ѝ характер и да се подкопае практическия и ефективен характер на предвидените в нея предпазни мерки [...]. Счита се, че държавата запазва задълженията си по Конвенцията по отношение на договорни задължения, възникнали след влизането на Конвенцията в сила [...]. 155. Според Съда действията на държавата, предприети в съответствие с такива правни задължения, са оправдани, стига да се счита, че съответната организация защитава основните права по отношение както на предлаганите гаранции по същество, така и на механизмите за контрол на тяхното спазване, по начин, който може да се счита най-малко за еквивалентен на предвиждания от Конвенцията [...]. Под „еквивалентен“ Съдът има предвид „сравним“; всяко изискване закрилата, предоставяна от организацията, да бъде „идентична“, може да противоречи на интереса на преследваното международно сътрудничество (вж. точка 150 по-горе). Въпреки това, всяка такава констатация за еквивалентност не може да бъде окончателна и подлежи на преразглеждане в светлината на всяка значима промяна в закрилата на основните права. 156. Ако се счита, че организацията предоставя такава еквивалентна закрила, презумпцията ще бъде, че държавата не се е отклонила от изискванията на Конвенцията, когато се ограничава до изпълняването на правните задължения, произтичащи от нейното членство в организацията. Всяка такава презумпция, обаче, може да се обори, ако при разглеждането на обстоятелствата по даден случай бъде счетено, че закрилата на предвидените в Конвенцията права е явно недостатъчна. В такива случаи ролята на Конвенцията като „основен инструмент на европейския обществен ред“ в областта на правата на човека надделява над интереса на международното сътрудничество [...]“.</p>	<p>ECtHR — <i>Waite и Kennedy срещу Германия</i>, жалба № 26083/94; ECtHR — <i>Prince Hans-Adam II от Лихтенщайн срещу Германия</i>, жалба № 42527/98; ECtHR — <i>Loizidou срещу Турция</i>, жалба № 15318/89</p>

Съд	наименование на Делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
ЕСтНР	KRS срещу Обединено кралство жалба № 32733/08 2.12.2008 г.	<p>Решение на ЕСтНР относно допустимост.</p> <p>непрекъснато прилагане на ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин — отговорност на държавите членки съгласно ЕКПЧ</p> <p>Непрекъснато прилагане на задълженията по ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин и отговорност на държавите членки: „Като взема предвид тези общи принципи, Съдът също така счита за необходимо да припомни решението си по делото Т.1. Срещу Обединеното кралство [...], съгласно което отвеждането на чужденец до междинна държава, която е също така договаряща страна, не засяга отговорността на Обединеното кралство да гарантира, че резултат на решението му да го експулсира жалбоподателят няма да е изложен на отношение в противоречие с член 3 от Конвенцията. В Т.1 Съдът също постанови, че Обединеното кралство не може да се позовава автоматично в този контекст на договореностите в Дъблинската конвенция относно разпределянето на отговорността за вземане на решения по молби за убежище между европейските държави. Когато държавите създават международни организации или, според случая, сключват международни споразумения, за да се стремят към сътрудничество в определени сфери на дейност, би могло да има последици за закрилата на основните права. Би било несъвместимо с целта и задачите на Конвенцията, ако договарящите страни бъдат освободени по този начин от отговорността им по Конвенцията по отношение на сферата на дейност, обхваната от такава правоприлагане [...]. Съдът счита, че това решение трябва да се прилага в еднаква степен прямо Регламента от Дъблин, създаден в рамките на „третия стълб“ на Европейския съюз. Връщането на търсецо убежище лице в друга държава — членка на Европейския съюз, Норвегия или Исландия съгласно критериите, определени в Регламента от Дъблин, както се прилага в настоящия случай, е изпълнение на правно задължение на въпросната държава, произтичащо от нейното участие в режима за предоставяне на убежище, създаден с този Регламент. Съдът обаче отбелязва, че така създаденият режим за предоставяне на убежище защитава основните права по отношение както на предлаганите гаранции по същество, така и на механизмите за контрол на тяхното спазване.“</p>	<p>ЕСтНР — Т1 срещу Обединеното кралство, жалба № 43844/98;</p> <p>ЕСтНР — Waite и Kennedy срещу Германия, жалба № 26083/94</p>

Съд	наименование на Делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
<p>ECtHR (Голям състав)</p>	<p><i>MSS срещу Белгия и Гърция</i> жалба № 30696/09 21.1.2011 г.</p>	<p>Решение на ECтHR, непрекъснато прилагане на ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин — отговорност на държавите членки съгласно ЕКПЧ</p> <p>Непрекъснато прилагане на задълженията по ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин и отговорност на държавите членки, точки 338—339 (вж. също точки 341—343): „338. Съдът отбелязва, че правителството на Нидерландия се позоваване на решението <i>Vosphorus</i> в своите становища, внесени като встъпила страна [...]. В този случай Съдът отново подчертава, че Конвенцията не пречи на договарящите страни да прехвърлят суверенни правомощия на международна организация за целите на сътрудничеството в определени сфери на дейност (вжж <i>Vosphorus</i>, цитирано по-горе, т. 152). Въпреки това държавите продължават да носят отговорност по Конвенцията за всички действия и бездействия на техните органи съгласно националното им законодателство или съгласно техните международни правни задължения (пак там, т. 153). Действията на държавата, предприети в съответствие с такива правни задължения, са оправдани, стига да се счита, че съответната организация защитава основните права по начин, който може да се счита най-малко за еквивалентен на предвидения от Конвенцията. Държавата обаче ще носи цялата отговорност по Конвенцията за всички действия, които не попадат в нейните строги международни правни задължения, особено когато тя упражнява държавна преценка (пак там, т. 155—57). Съдът счита, че закрилата на основните права, предоставена от правото на Общността, е еквивалентна на предоставената от системата на Конвенцията (пак там, т. 165). При стигането до това заключение той придава голямо значение на ролята и правомощията на Съда на Европейските общности (СЈЕС) — понастоящем СЈЕУ — по този въпрос, като на практика счита, че ефективността на гаранциите по същество за основните права зависи от механизми за контрол, създадени с цел осигуряване на тяхното спазване (пак там, т. 160). Съдът също се помага да ограничи обхвата на решението <i>Vosphorus</i> до правото на Общността в тесния смисъл — „първия стълб“ на правото на Европейския съюз към момента на решението (т. 72). 339. Съдът отбелязва, че член 3, параграф 2 от Регламента от Дъблин предвижда, че чрез дерогация от член 3, параграф 1 всяка държава членка може да разгледа молба за убежище, която е подадена до нея от гражданин на трета държава, дори ако подобно разглеждане не попада в нейната компетентност съгласно критериите, предвидени в Регламента. Това е така наречената клауза за „суверенитет“.</p> <p>В този случай въпросната държава членка става държава членка, компетентна за целите на Регламента, и изпълнява задълженията, свързвани с тази отговорност. 340. Съдът стига до заключението, че съгласно Регламента от Дъблин белгийските власти са можели</p>	<p>ECтHR — <i>Vosphorus</i> <i>Hava Yollari Turizm ve Ticaret Anonim Sirketi</i> <i>срещу Ирландия</i>, жалба № 45036/98; ECтHR — <i>Ti</i> <i>срещу Обединеното кралство</i>, жалба № 43844/98; ECтHR — <i>Waite и Kennedy</i> <i>срещу Германия</i>, жалба № 26083/94</p>

Съд	наименование на Делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
ЕCHR	<p><i>Sufi и Elmi срещу Обединеното кралство</i> жалби № 8319/07 и 11449/07 28.6.2011 г.</p>	<p>да се въздържат от прехвърляне на жалбоподателя, ако са считали, че приемащата страна, а именно Гърция, не изпълнява задълженията си по Конвенцията. Поради това Съдът счита, че оспорваната мярка, предприета от белгийските власти, не попада стриктно в международните правни задължения на Белгия. Съответно в този случай не е приложима презумпцията за еквивалентна закрила.“</p> <p>Решение на ECtHR. връзка между член 3 от ЕКПЧ и член 15, буква в) от ДП Връзка между член 3 от ЕКПЧ и член 15, буква в) от ДП и ДП (преработен текст), точки 225—226: „225. В <i>Elgafaji</i> Съдът на ЕО постановява, че член 15, буква в) би бил нарушен, ако бъдат доказани сериозни и потвърдени основания да се смята, че цивилно лице, върнато в съответната страна, поради самия факт на присъствието си на нейната територия се излага на реална опасност да претърпи заплаха от тежки посегателства. За да докаже такава опасност, цивилното лице е длъжно да представи доказателство, че представлява специфична цел поради присъщи на неговото лично положение елементи (<i>Elgafaji</i>, цитирано по-горе, т. 35). Въпреки това, Съдът на ЕО счита, че тази ситуация би била „изключителна“ и че колкото по-способен е евентуално молителят да докаже, че е специфично засегнат поради присъщи на личното му положение елементи, толкова по-ниска ще бъде степента на безогледно насилие, която се изисква, за да може той да търси субсидиарната закрила (<i>Elgafaji</i>, цитирано по-горе, т. 39). 226. Компетенциите на Съда са ограничени до тълкуването на Конвенцията и следователно не би било подходящо той да изрази становище относно полето на действие или обхвата на член 15, буква в) от Директивата относно признаването. Въпреки това, въз основа на тълкуването на Съда на ЕО в <i>Elgafaji</i>, Съдът не е убеден, че член 3 от Конвенцията, както е тълкуван в <i>MA</i>, не предлага закрила, сравнима с предоставената от Директивата. По-специално той отбелязва, че прагът, определен от двете разпоредби, може, при изключителни обстоятелства, да бъде достигнат в резултат на ситуация на масово насилие с такъв интензитет, че всяко лице, което бъде върнато в съответния регион, да бъде изложено на опасност само поради присъствието си в него“.</p>	<p>CJEU — C-465/07 <i>Meki Elgafaji u Noor Elgafaji срещу Staatssecretaris van Justitie</i></p>

Съд	наименование на Делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
ECtHR	<p><i>Mohammedi срещу Австрия</i> жалба № 2283/12 6.6.2013 г.</p>	<p>Решение на ECtHR. непрекъснато прилагане на ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин — отговорност на държавите членки съгласно ЕКПЧ</p> <p>Непрекъснато прилагане на задълженията по ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин и отговорност на държавите членки, точка 93: „В конкретния контекст на прилагането на Регламента от Дъблин Съдът вече е постановил, че непряко отвеждане, с други думи, отвеждането до междинна държава, която е също така договаряща страна, не променя отговорността на прехвърлящата държава и съгласно утвърдената съдебна практика на Съда тази държава е длъжна да не прехвърля лице, когато са били доказани съществени основания да се смята, че, ако бъде прехвърлено, въпросното лице би било изложено на реална опасност да бъде подложено на отношение в противоречие с член 3 в приемщата държава. Освен това Съдът подчертава отново, че когато държавите си сътрудничат в област, в която може да има последици за закрилата на основните права, би било несъвместимо с целта и задачите на Конвенцията, ако те бъдат освободени от всякаква отговорност по отношение на Конвенцията в съответната област [...]. Поради това, когато прилагат Регламента от Дъблин държавите трябва да гарантират, че процедурата по предоставяне на убежище в междинната държава дава достатъчно гаранции за избягване на пряко или косвено отстраняване на търсещото убежище лице към неговата държава на произход без оценка на опасностите, пред които то би било изправено, от гледната точка на член 3 от Конвенцията [...].“</p>	<p>ECtHR — <i>Waite и Kennedy срещу Германия</i>, жалба № 26083/94; ECtHR — <i>Ti срещу Обединеното кралство</i>, жалба № 43844/98; ECtHR — <i>KRS срещу Обединеното кралство</i>, жалба № 32733/08; ECtHR — <i>MSS срещу Белгия и Гърция</i>, жалба № 30696/09</p>

Съд	наименование на Делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
ЕСтНР	<p><i>Sharifi и други срещу Гърция</i> жалба № 16643/09 21.10.2014 г.</p>	<p>Решение на ЕСтНР. връзка между член 13 от ЕКПЧ и ДПУ (преработен текст) — непрекъснато прилагане на ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин — отговорност на държавите членки съгласно ЕКПЧ — тълкуване на правото на Съюза в съответствие с ЕКПЧ</p> <p>Връзка между член 13 от ЕКПЧ и ДПУ (преработен текст), точка 169: 'Il n'est pas dépourvu d'intérêt, du reste, que, d'une part, la directive Procédure, telle qu'applicable ratione temporis, imposait déjà aux États membres de l'Union européenne de veiller, notamment, à ce que les personnes aient un accès effectif à la procédure d'asile (paragraphe 71 ci-dessus), et que, d'autre part, les obligations découlant de la directive Accueil s'appliquent à tous les ressortissants de pays tiers et apatrides à la seule condition qu'ils déposent une demande d'asile à la frontière ou sur le territoire d'un État membre (paragraphe 67-68 ci-dessus). La récente refonte du droit de l'Union européenne en la matière (paragraphe 63-65, 69-70 et 72-73 ci-dessus) renforce ces principes: tous les droits procéduraux et matériels reconnus aux demandeurs d'asile supposant l'introduction d'une demande d'asile, plusieurs dispositions du règlement Dublin III et de la directive Procédure renfondu visent à assurer un accès effectif à cette procédure, accès dont une information exhaustive et compréhensible des intéressés constitue le préalable indispensable.'</p> <p>Непрекъснато прилагане на задълженията по ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин, отговорност на държавите членки съгласно ЕКПЧ и тълкуване на правото на Съюза в съответствие с ЕКПЧ, точки 222–224 и 332: „222. La Cour se réfère ici, d'une part, à l'argument avancé par lui selon lequel interpréter l'article 4 du Protocole no 4 dans le sens de son applicabilité au refoulement ou au refus d'admission sur le territoire national exposerait les États parties à la Convention à devoir subir des invasions massives de migrants irréguliers; et, d'autre part, à son argument subsidiaire tiré de l'articulation à opérer, selon lui, entre ledit article 4 et le système de Dublin [...]. 223. À ce dernier propos, le gouvernement italien explique que, dans le système de Dublin, seule la Grèce était compétente pour statuer sur les éventuelles demandes d'asile des requérants, et donc pour procéder à l'évaluation des situations particulières de chacun d'entre eux, telle que requise, justement, par l'article 4 du Protocole no 4. Il estime qu'appliquer l'article 4 du Protocole no 4 au refoulement collectif des requérants de l'Italie vers la Grèce présentement contesté reviendrait à méconnaître cette circonstance particulière de l'espèce. En ce qui concerne l'application des règles de compétence établies par le règlement Dublin II [...], la Cour considère au contraire que, pour établir si la Grèce était effectivement compétente pour se prononcer sur les éventuelles demandes d'asile des requérants, les autorités italiennes auraient dû procéder à une analyse individualisée de la situation de chacun d'entre eux plutôt que les expulser en bloc. Aucune forme d'éloignement collectif et indiscriminé ne saurait être justifiée par référence au</p>	<p>ЕСтНР — <i>MSS срещу Белгия и Гърция</i>, жалба № 30696/09; ЕСтНР — <i>Hirsi Jamaa и други срещу Италия</i>, жалба № 27765/09</p>

Съд	наименование на Делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
<p>ЕСЧР (Голям състав)</p>	<p><i>Tarakhel срещу Швейцария</i> жалба № 29217/12 4.11.2014 г.</p>	<p>системе de Dublin, dont l'application doit, dans tous les cas, se faire d'une manière compatible avec la Convention [...] 224. Sans remettre en cause ni le droit dont disposent les États d'établir souverainement leur politique en matière d'immigration, éventuellement dans le cadre de la coopération bilatérale, ni les obligations découlant de leur appartenance à l'Union européenne, la Cour entend souligner que les difficultés qu'ils peuvent rencontrer dans la gestion des flux migratoires ou dans l'accueil des demandeurs d'asile ne sauraient justifier le recours à des pratiques incompatibles avec la Convention ou ses Protocoles [...] 232. Ensuite, elle rappelle les principes exposés, en matière de refoulement indirect, dans les arrêts <i>M.S.S. c. Belgique et Hirsi Jamaa et autres</i>, précités [...] : il appartient à l'État qui procède au refoulement de s'assurer, même dans le cadre du système de Dublin, que le pays de destination offre des garanties suffisantes permettant d'éviter que la personne concernée ne soit expulsée vers son pays d'origine sans une évaluation des risques qu'elle court.</p> <p>Решение на ЕСЧР. непрекъснато прилагане на ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин — отговорност на държавите членки съгласно ЕКПЧ Непрекъснато прилагане на задълженията по ЕКПЧ в хода на процедурите по Дъблин и отговорност на държавите членки, точки 88–90. „88. Съдът отбелязва, че в настоящия случай отговорността на Швейцария по член 3 от Конвенцията не се оспорва. Независимо от това, Съдът счита за уместно да отбележи, че по делото <i>Vosphorus</i> [...] той е постановил, че Конвенцията не забранява на договарящите страни да прехвърлят суверенни правомощия на международна организация, за да си сътрудничат в определени сфери на дейност. Въпреки това държавите продължават да носят отговорност по Конвенцията за всички действия и бездействия на техните органи съгласно националното им законодателство или съгласно техните международни правни задължения (пак там, т. 153). Действията на държавата, предприети в съответствие с такива правни задължения, са оправдани, стига да се счита, че съответната организация защитава основните права по начин, който може да се счита най-малко за еквивалентен на предвиденията за всички действия, които не попадат в нейните строги действия отговорност по Конвенцията за всички действия, особено когато тя упражнява държавна преценка [...]. Вярно е, че, за разлика от Ирландия в делото <i>Vosphorus</i>, Швейцария не е държава — членка на Европейския съюз. Съгласно условията на споразумението за асоцииране от 26 октомври 2004 г. между Конфедерацията Швейцария и Европейската общност Швейцария е обвързана с Регламента от Дъблин [...] и участва в създадената от него система. 89. Съдът отбелязва, че член 3, параграф 2 от Регламента от Дъблин предвижда, че чрез дерогация от член 3,</p>	<p>ЕСЧР — <i>Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi</i> <i>срещу Ирландия</i>, жалба № 45036/98; ЕСЧР — <i>Michaud</i> <i>срещу Франция</i>, жалба № 12323/11; ЕСЧР — <i>MSS</i> <i>срещу Белгия и Гърция</i>, жалба № 30696/09</p>

Съд	наименование на Делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
		<p>параграф 1 всяка държава членка може да разгледа молба за убежище, която е подадена до нея от гражданин на трета държава, дори ако подобно разглеждане не попада в нейната компетентност съгласно критериите, предвидени в Регламента. Това е така наречената клауза за „суверенитет“ [...]. В този случай въпросната държава членка става държава членка, компетентна за разглеждането на молбата за убежище за целите на Регламента, и изпълнява задълженията, свързвани с тази отговорност [...]. По силата на споразумението за асоцииране, този механизъм е приложим и по отношение на Швейцария. 90. Съдът стига до заключението, че съгласно Регламента от Дъблин швейцарските власти са можели да се въздържат от прехвърляне на жалбоподателите в Италия, ако са считали, че приемащата страна не изпълнява задълженията си по Конвенцията. Поради това Съдът счита, че решението за връщане на жалбоподателите в Италия не попада стриктно в международните правни задължения на Швейцария в контекста на системата, създадена с Регламента от Дъблин. Съответно в този случай не е приложима презумпцията за еквивалентна закрила [...].“</p>	

Национални

Държава членка/съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
ES Върховен съд	6894/2005 16.2.2009 г.	<p>Решение.</p> <p>задължение за въздържане от мерки, които могат да накърнят сериозно законодателството на ЕС по време на периода на изпълнение</p> <p>т. 9: 'Debemos recordar también, como justificación de nuestra decisión, que, en la Sentencia de esta misma Sala y Sección del Tribunal Supremo de fecha 2 de enero de 2009 (recurso de casación 4251/2005), hemos declarado que la Directiva europea 83/2004, de 29 abril, sobre normas mínimas relativas a los requisitos para el reconocimiento y el estatuto de nacionales de terceros países o apátridas como refugiados o personas que necesitan otro tipo de protección internacional y al contenido de la protección concedida, en su artículo 4.5 dispone que [...]. Es cierto que esta Directiva, aun no traspuesta a nuestro derecho interno a pesar de haber transcurrido el plazo para ello (10 de octubre de 2006), no estaba vigente cuando los recurrentes solicitaron asilo ante las autoridades españolas ni cuando se inició el proceso en la instancia sino que lo fue cuando se sustanciaba éste, de manera que, al pronunciar el Tribunal <i>quo</i> la sentencia recurrida, debió decidir de acuerdo con lo establecido en ella, dado que, entre otras, su finalidad es evaluar las solicitudes de asilo, por lo que la Sala de instancia debió atenerse a sus preceptos, aun cuando no hubiese finalizado el plazo para su adaptación al derecho interno. El Tribunal de Justicia de la Unión Europea, en su sentencia de 4 de julio de 2006 (asunto C-212/04), afirma que, durante el plazo de adaptación del Derecho interno a una directiva, los órganos jurisdiccionales nacionales se hayan sometidos a la obligación de abstenerse de adoptar decisiones que puedan comprometer gravemente el resultado previsto en ella.'</p>	

Държава членка/съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
<p>UK Апелативен съд на Англия и Уелс</p>	<p><i>QD и АН срещу Secretary of State for the Home Department</i> [2009] EWCA Civ 620 24.6.2009 г.</p>	<p>Решение. правни основи на ДП — субсидиарна закрила — ЕКПЧ Точки 9, 13 и 20, според Lord Justice Sedley: „Това предполага, че Директивата обединява класическия статут на бежанец по Женевската конвенция с това, което тя нарича статут на субсидиарна закрила. Последният има най-общо два източника. Единият източник е задължението, поето от всички държави — членки на ЕС като част от Съвета на Европа, за прилагане на правата, съдържани се в Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи — по същество това са права, свързани със забрана за връщане на лица, които не могат да докажат положително право на убежище. Другият източник са хуманитарните практики, възприети в много държави от ЕС, включително и Обединеното кралство, по отношение на лица, които явно се нуждаят от закрила, но не удовлетворяват условията на нито една от двете конвенции. Сред тях са лица, чийто живот или безопасност, ако бъдат върнати в родната им територия, ще бъдат застрашени от ендемично насилие. [...] 13. Член 3 също така позволява на държавите членки да възприемат по-благоприятни стандарти на закрила. Обединеното кралство вече е направило това с параграф 339С от Правилата за имиграцията, който поправя изненадващия пропуск на член 15 да осигури закрила срещу реална опасност от целенасочено лишаване от живот в нарушение на член 2 от ЕКПЧ. Правило 339С съответно добавя незаконното убийство към списъка на форми на тежки посегателства, останалата част на който е взета пряко от член 15. [...] 20. Формата на член 15 следва насоките, съдържани се в преамбюла. Буква а) отразява забраната за използване на смъртно наказание, съдържана се в протоколи № 6 и № 13 на ЕКПЧ. Буква б) отразява член 3 от ЕКПЧ. В <i>МА срещу Обединеното кралство</i> (25904/07; 17 юли 2008 г.) Европейският съд по правата на човека показва ясно (т. 114—7), че опасността от малтретиране в противоречие с този член би могла да бъде причинена както от общи, така и от конкретни обстоятелства.“</p>	<p>ECtHR — <i>МА срещу Обединеното кралство</i>, жалба № 25904/07; CJEU — C-465/07 <i>Meki Elgafaji u Noor Elgafaji срещу Staatssecretaris van Justitie</i></p>

Държава членка/съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
<p>BE Съвет за спорове по закона за чужденците</p>	<p>49821 20.10.2010 г.</p>	<p>Решение. Тълкуване на националното право в съответствие с правото на Съюза — законодателството в областта на ОЕСУ не се прилага правилно Точка 4.7.3: 'L'article 48/3, § 4, de la loi du 15 décembre 1980, énumère les éléments qui doivent être pris en considération dans le cadre de l'appréciation des motifs de persécution. Il énonce ce qui suit concernant la notion de 'groupe social': [...] Cette disposition n'a donc pas transposé entièrement l'article 10, d) de la directive 2004/83/CE précitée. La formule concernant les aspects liés à l'égalité entre les hommes et les femmes n'a, en particulier, pas été transposée. Toutefois, l'emploi des mots 'entre autres' indique clairement que le législateur n'a pas voulu établir une définition exhaustive de ce concept. De plus, dans la mesure où la directive énonce des normes minimales, les dispositions de droit national qui la transposent ne peuvent être interprétées dans un sens qui en restreindrait la portée. Il convient par ailleurs de rappeler que conformément à l'article 18 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union Européenne l'interprétation du droit européen et national applicable en matière de réfugié s'effectue dans le respect des règles de la convention de Genève du 28 juillet 1951 et du protocole du 31 janvier 1967 relatifs au statut des réfugiés.'</p>	
<p>IE Върховен съд</p>	<p><i>WA срещу Minister for Justice and Equality, Ireland and the Attorney General</i> [2012] IESC 251 25.6.2012 г.</p>	<p>Решение. Тълкуване на националното право за прилагане на законодателството в областта на ОЕСУ Точки 33 и 36: „33. Според Съда е важно когато се прилагат принципите на тълкуване към националните нормативни актове, които транспонират и прилагат разпоредбите на Директива на Европейския съюз, да не се различа прекалено на буквалното тълкуване и на подхода на обичайното право към тълкуването на нормативни актове. Според Съда е неразумно да се придава ненужно значение на факта, че съдържанието на член 6 от Директивата в настоящия случай е транспониран в раздел „Определения“ на Правилника, като по този начин се загатва, че определението е излишно, тъй като изглежда, че на него не се различа в Правилника. Доколкото може да се каже, че това води до двусмислие при тълкуването на Правилника, Съдът счита, че то представлява двусмислие, което трябва да бъде разрешено чрез целенасочено тълкуване на Правилника в светлината на целите на Директивата. [...] 36. По мнението на Съда именно в светлината на тези обстоятелства и тази цел е необходимо да се разгледат целта и съдържанието на определението на „субекти на преследване или тежки посегателства“, така както то се съдържа в раздел 2 (1) от Правилника от 2006 г., въвеждащ член 6 от Директивата. Според Съда е грешка да се съсредоточи върху това определение изолирано, защото то следва да се чете и прилага във връзка със самото определение на „тежко посегателство“, както и с определенията на „лица, които могат да търсят субсидиарна закрила“ и „закрила срещу преследване или тежки посегателства“ в раздел 2 (1) от Правилника въз основа на член 7 („субекти на закрила“) от Директивата.“</p>	

Държава членка/съд	наименование на делото номер/дата	относимост/ключови думи/основни моменти	цитирани дела
DE Федерален административен съд	VVerwG 10 C 7.13 7.6.2014 г.	<p>Решение.</p> <p>Състояние на развитието на ОЕСУ — липса на единен статут на международна закрила, валиден в целия ЕС</p> <p>Неофициален превод на решението на английски език, т. 29: „Вярно е, че признаването на чужденец за бежанец или за лице, което има право на субсидиарна закрила, в друга държава, няма същото действие в международното право като решение за статут, предоставено от германските органи, и в този смисъл няма цялостно обвързващо действие по отношение на Федерална република Германия (...). Женевската конвенция за бежанците от 28 юли 1951 г. определя единни критерии за признаване за бежанец, но не установява изискване съгласно международното право за обвързване на една договаряща страна от решението на друга договаряща страна относно статута (...). Такова обвързване не произтича и от правото на Съюза. Вярно е, че член 78, параграф 2, букви а) и б) от ДФЕС създава право на приемане на законодателни мерки, които предвиждат статут на бежанец, който да е валиден в целия Съюз, и единен статут на субсидиарна закрила за гражданите на трети страни, но съответната Директива 2011/95/ЕС от 13 декември 2011 г. не предвижда решение относно статута, което да е валидно в целия ЕС. Федерална република Германия обаче е използвала възможността, която все още е на разположение съгласно международното право и правото на Съюза, да признае, чрез национална разпоредба, ограничена степен на правно действие в собствената си страна на решенията на други държави за признаване на статут [...]“</p>	

За контакт с представители на ЕС

Лично

В целия Европейския съюз съществуват стотици информационни центрове „Europe Direct“. Адресът на най-близкия до Вас център ще намерите на уебсайта <http://europa.eu/contact>

По телефона или по електронна поща

Europe Direct е служба, която отговаря на въпроси за Европейския съюз. Можете да се свържете с тази служба:

- чрез безплатния телефонен номер 00 800 6 7 8 9 10 11 (някои оператори може да таксуват обаждането),
- или стационарен телефонен номер +32 22999696, или
- по електронна поща чрез формуляра на разположение на адрес <http://europa.eu/contact>.

За да намерите информация за ЕС

Онлайн

Информация за Европейския съюз на всички официални езици на ЕС е на разположение на уебсайта Europa на адрес <http://europa.eu>.

Публикации на ЕС

Можете да изтеглите или да поръчате безплатни и платени публикации от EU Bookshop на адрес <http://publications.europa.eu/eubookshop>. Редица безплатни публикации може да бъдат получени от службата Europe Direct или от Вашия местен информационен център (вж. <http://europa.eu/contact>).

Право на ЕС и документи по темата

За достъп до правна информация от ЕС, включително цялото право на ЕС от 1951 г. насам на всички официални езици, посетете уебсайта EUR-Lex на адрес <http://eur-lex.europa.eu>.

Свободно достъпни данни от ЕС

Порталът на ЕС за свободно достъпни данни (<http://data.europa.eu/euodp>) предоставя достъп до набори от данни от ЕС. Данните могат да бъдат изтеглени и използвани повторно безплатно, както за търговски, така и за нетърговски цели.

■ Служба за публикации